

Dobrescu, Emilian M.; Popovici, Vlad

Research Report

Romania and the European Union strategy for the Danube Region: Process, implementation and priorities

Strategy and Policy Studies (SPOS), No. 2010,3

Provided in Cooperation with:

European Institute of Romania, Bucharest

Suggested Citation: Dobrescu, Emilian M.; Popovici, Vlad (2010) : Romania and the European Union strategy for the Danube Region: Process, implementation and priorities, Strategy and Policy Studies (SPOS), No. 2010,3, ISBN 978-6-06-820207-5, European Institute of Romania, Bucharest

This Version is available at:

<https://hdl.handle.net/10419/74699>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Die Dokumente auf EconStor dürfen zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden.

Sie dürfen die Dokumente nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, öffentlich zugänglich machen, vertreiben oder anderweitig nutzen.

Sofern die Verfasser die Dokumente unter Open-Content-Lizenzen (insbesondere CC-Lizenzen) zur Verfügung gestellt haben sollten, gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der dort genannten Lizenz gewährten Nutzungsrechte.

Terms of use:

Documents in EconStor may be saved and copied for your personal and scholarly purposes.

You are not to copy documents for public or commercial purposes, to exhibit the documents publicly, to make them publicly available on the internet, or to distribute or otherwise use the documents in public.

If the documents have been made available under an Open Content Licence (especially Creative Commons Licences), you may exercise further usage rights as specified in the indicated licence.

INSTITUTUL EUROPEAN DIN ROMÂNIA

România și strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării. Proces, implementare și priorități

Romania and the European Union strategy for the Danube region. Process, implementation and priorities

(ediție bilingvă / bilingual edition)

Institutul European din România

STUDII DE STRATEGIE ȘI POLITICI – SPOS 2010

Studiul nr. 3

**România și strategia Uniunii Europene pentru regiunea
Dunării. Proces, implementare și priorități**

Autori:

prof. univ. dr. **Emilian M. DOBRESCU** (coordonator)

Vlad POPOVICI

București, 2010

© *Institutul European din România, 2011*

ISBN online 978-606-8202-07-5

CUVÂNT ÎNAINTE

Programul de cercetare-dezvoltare destinat studiilor de strategie și politici (Strategy and Policy Studies – SPOS), lansat de Institutul European din România în 2006 pentru sprijinirea României în exercitarea atribuțiilor sale de stat membru al UE, a fost continuat în anul 2010 printr-o nouă serie de studii.

În anul 2010, în cadrul proiectului *Strategy and Policy Studies (SPOS)* au fost realizate *patru studii*, care au abordat arii tematice relevante pentru evoluția României în contextul european. Astfel, studiile s-au adresat unor teme centrale ale *programului de guvernare* sau solicitărilor particulare ale *instituțiilor centrale* reprezentate în reuniunile de coordonare a afacerilor europene.

Lucrările furnizează elemente de fundamentare ale strategiei, politicilor și construcției instituționale naționale ce decurg din documente programatice de bază ale Uniunii Europene (*Tratatul de la Lisabona; Strategia Europa 2020; Strategia europeană pentru regiunea Dunării*), precum și o aplicație practică referitoare la stimularea dezvoltării politicii industriale (*Potențialul competitiv al creșterii economice*).

Prezenta serie de studii, prin informațiile, analizele și propunerile formulate, confirmă încă o dată contribuția Institutului European din România la fundamentarea strategiilor, politicilor și pozițiilor României în exercitarea atribuțiilor de stat membru al Uniunii Europene.

Studiul a beneficiat de aportul unei echipe de cercetători formate din:

- dl **Emilian M. Dobrescu** - prof.univ. dr., secretar științific al secției de științe economice, juridice și sociologie a Academiei Române, posesor al unei bogate expertize în domeniul integrării europene;

- dl **Vlad Popovici** – expert și consultant în politica și infrastructura energetică mondială, participant la elaborarea de standarde internaționale

Pe parcursul realizării studiului menționat, echipa de cercetători s-a bucurat de contribuția activă a domnului Iulian Onească în calitate de coordonator de proiect din partea Institutului European din România, precum și de sprijinul unui grup de lucru, alcătuit din reprezentanți ai principalelor instituții ale administrației centrale cu atribuții în domeniu.

Gabriela Drăgan

Director general al Institutului European din România

CUPRINS

Sinteză.....	7
1. Considerații generale.....	11
2. Mecanismele de cooperare existente în regiunea Dunării	19
3. Poziția Uniunii Europene.....	24
3.1 Poziția Comisiei Europene	24
3.2 Poziția Parlamentului European	25
4. Regiunea românească a Dunării în prezent	30
4.1 Contextul socio-economic actual	30
4.2 Infrastructura regiunii.....	35
4.3 Sectorul energetic	40
4.4 Dezvoltarea mediului rural și turismul.....	48
5. O viziune românească pentru regiunea Dunării.....	52
6. Prioritățile României.....	57
6.1 Transport	57
6.2 Societatea informațională.....	58
6.3 Energie	58
6.4 Protecția mediului	73
6.5 Mediul de afaceri.....	83
6.6 Educație și cercetare.....	84
6.7 Cultură.....	90
6.8 Turism	90
6.9 Dezvoltare rurală	91
6.10 Siguranță publică.....	92
7. Propuneri de abordare a fondurilor structurale	93
8. Concluzii.....	97
Bibliografie selectivă	100

SINTEZĂ

Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării este o strategie internă a UE la care sunt invitate să participe toate statele riverane, respectând cele trei principii aplicate și în cazul Strategiei UE pentru regiunea Mării Baltice (fără noi instituții, fără noi fonduri, fără modificarea legislației comunitare).

Cele patru domenii (piloni) propuse de Comisia Europeană și pe care se axează Strategia sunt: *conectivitatea* (transport durabil, rețele de energie, telecomunicații), *protecția mediului și gestiunea apei, managementul riscurilor, dezvoltarea socio-economică* (cultură, educație, cercetare, turism, dezvoltare rurală, piața internă), *precum și îmbunătățirea sistemelor de guvernare*.

Obiectivul general al studiului îl constituie promovarea priorităților naționale în spațiul european și regional. Principala miză pentru România o constituie menținerea sa între principalii promotori ai inițiativei de creare a *Strategiei* și includerea în Planul de acțiuni a cât mai multor proiecte prioritare. Acest lucru a impus susținerea Guvernului în procesul de definitivare a Strategiei prin elaborarea și promovarea unei poziții naționale.

În particular studiul furnizează elemente de politică și strategie cu privire la formularea, orientarea și implementarea priorităților României vizând strategia UE pentru regiunea Dunării.

Până în iunie 2010 a fost parcurs stadiul lansării și organizării unei consultări publice în toate statele riverane, inclusiv România, constând în desfășurarea de conferințe, seminarii și mese rotunde. Ca urmare a acestor consultări, în decembrie 2010, Comisia Europeană prezintă în Parlamentul European, în parteneriat cu statele riverane, Strategia UE pentru regiunea Dunării, precum și un Plan de Acțiune. Acesta cuprinde analiza în detaliu a situației actuale și propune o listă de proiecte strategice. Coordonatorii de domenii prioritare vor monitoriza implementarea Planului de Acțiune și vor raporta Comisiei Europene realizarea lui; astfel, Planul de Acțiune va fi actualizat periodic în funcție de evoluția situației economice și a trendurilor sociale din regiune.

Studiul de față evidențiază de pe pozițiile cercetării științifice academice, principalele mecanisme și poziții instituționale europene referitoare la fluviul Dunărea, care străbate România înainte de vărsarea sa în Marea Neagră, pe cea mai lungă porțiune față de celelalte țări riverane, formând și una din cele mai frumoase și interesante delte din lume. Cea mai substanțială parte a studiului se referă la starea actuală și perspectivele regiunii românești a Dunării, a cărei evoluție este marcată de și influențează major, la rândul său, întreaga Românie. Pentru a păstra relevanța acestui studiu din punct de vedere regional și a crește efectul planurilor de acțiune și proiectelor prioritare recomandate, atunci când ne-

am referit la regiunea românească a Dunării am inclus în componența ei doar județele riverane Dunării, respectiv – din amonte, în aval – județele Caraș-Severin, Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu, Călărași, Ialomița, Constanța, Brăila, Galați și Tulcea. Perspectiva noastră asupra priorităților naționale ale Strategiei Dunării este menită să evidențieze un alt punct de vedere instituțional, românesc, despre evoluția și perspectivele bazinului Dunării, pe sectorul românesc, punct de vedere care completează alte poziții exprimate, mai mult ca niciodată, în țările membre ale Uniunii Europene riverane Dunării, dar și în România.

Studiul pornește de la documentele de referință aprobate, naționale și europene, ține seama de procesele în desfășurare, de angajamentele asumate, precum și de necesitatea conformării cu acestea și ia în considerare:

- implementarea programelor din cadrul obiectivelor stabilite în contextul transnațional al macro-regiunii dunărene. România a propus constituirea de task force tematice (mediu, transport, dezvoltare regională, îmbunătățirea sistemelor de guvernare) în colaborare cu Autoritățile de Management din statele membre, pentru implementarea unor programe sectoriale, precum și cu Comisia Europeană, prin directoratul general specializat al acesteia, pentru o coordonare a eforturilor și a proiectelor implementate prin aceste programe în interesul macro-regiunii dunărene;
- Gruparea Europeană de Cooperare Teritorială (GECT) poate fi un instrument viabil de implementare a unor axe prioritare sau proiecte; regulamentul GECT urmează a fi revizuit pentru a facilita participarea statelor nemembre UE în cadrul GECT;
- finanțarea proiectelor prin instrumente structurale și nu numai; BEI și BERD oferă sprijin financiar atât pentru pregătirea proiectelor (ex. JASPERS), cât și pentru implementarea acestora; BEI poate co-finanța instrumentele structurale (NSRF).

În atingerea obiectivelor propuse, studiul abordează strategia și implementarea acesteia cu perspectiva a două orizonturi de timp: 2011-2013 și 2014-2020. Comisia Europeană trebuie să pună la dispoziția programelor propuse o serie de linii directoare și un plan de acțiune privind modul de aliniere al instrumentelor financiare, rămânând însă la latitudinea Statelor Membre să urmeze aceste recomandări. Avantajul alinierii instrumentelor financiare/programelor constă în facilitarea promovării unor proiecte cu impact major pentru regiune, a unor modalități de absorbție mai rapidă a fondurilor, precum și în creșterea vizibilității programelor. În acest sens, propunem constituirea de către fiecare țară riverană Dunării, a unui fond de rezervă (rulment) pentru plata contribuțiilor locale la proiectele aprobate și asigurarea, în acest fel, a fondurilor necesare pentru finanțarea cheltuielilor prevăzute în proiectele aprobate.

În particular, studiul nostru furnizează elemente de politică și strategie cu privire la formularea, orientarea și implementarea priorităților României vizând strategia UE pentru regiunea Dunării. Încurajăm acele proiecte și programe strategice care promovează crearea de noi locuri de muncă, protecția mediului, dezvoltarea socio-economică și îmbunătățirea sistemelor de coordonare a activităților din regiunea Dunării.

Apreciem că cele 10 priorități, studiate și concretizate pentru regiunea românească a Dunării sunt la fel de importante fiecare în parte. Considerăm că o perspectivă aparte în ansamblul Strategiei Dunării pentru România o oferă: dezvoltarea unor programe specifice pentru învățământul preuniversitar și universitar, profesional și tehnic, pentru promovarea mai eficientă a managementului educațional și a relațiilor pe probleme educaționale ale țării noastre cu celelalte țări riverane Dunării; dezvoltarea unor programe care să vizeze tineretul și activitățile sportive în general; dezvoltarea economico-socială rurală și urbană prin propunerea și promovarea unor noi poli de creștere în aceste zone; reliefarea cu mai multă pregnanță a rolului culturii și factorilor spirituali în dezvoltarea durabilă.

Pe 8 noiembrie 2010 s-a desfășurat Summitul de la București, la încheierea procesului de reflecție și de redactare a Strategiei, la care au participat miniștrii de externe din țările riverane Dunării și președintele Comisiei Europene. Prin adoptarea Strategiei Dunării reîncepe un miniproces istoric și regional prin care Dunărea redevine un factor de coagulare regională și nu unul de separare, se instituie un nou mod de colaborare, mai dinamic, orientat spre dezvoltare. Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării reprezintă un nou instrument comunitar, menit să ajute la dezvoltarea durabilă a întregului bazin dunărean și să micșoreze decalajele de dezvoltare economico-socială dintre diversele zone ale acestui areal. Cea mai importantă dimensiune economică a Dunării este, fără îndoială, sectorul de transport naval. Indicatorii transportului pe Dunăre, Coridorul Pan-European de Transport VII, demonstrează o subutilizare a potențialului existent, nu numai în comparație cu Rinul, dar și față de rutele navigabile mult mai mici din unele zone ale Europei. Dunărea trebuie să redevină o adevărată magistrală fluvială modernă, în vederea organizării rolului de axă majoră de transport la nivel european. Alături de transport, Strategia Dunării propune și investiții în infrastructura portuară și de energie, acordă atenție protecției mediului, modelează cooperarea teritorială între regiuni și localități învecinate. Crearea unui sistem de gestiune a factorilor de mediu, inclusiv înlăturarea efectelor negative asupra mediului în caz de catastrofe naturale, păstrarea și extinderea zonelor împădurite, a parcurilor și zonelor verzi din zonele urbane reprezintă priorități pentru Strategia Dunării, în contextul dezbaterilor asupra schimbărilor climatice și a rolului Uniunii ca actor global în acest proces.

Delta Dunării este unul dintre cele mai întinse ținuturi umede din lume în stare naturală și are triplu statut internațional de protecție. Delta are nevoie de un program special și România este decisă să acționeze pentru îmbunătățirea și întărirea protecției acestui ecosistem unic.

În același timp, Strategia propune dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural și a moștenirii cultural-istorice prin dezvoltarea infrastructurii specifice și intense acțiuni de promovare. Dunărea constituie un important catalizator al creativității și al dialogului intercultural, o sursă de inspirație și o punte de legătură și comunicare între culturi și civilizații dezvoltate prin relații comerciale, sociale și culturale prilejuite de proximitatea sa.

Regiunea încărcată de istorie a Dunării a trecut prin multe schimbări în ultimii 20 de ani, atât din punct de vedere politic, cât și economic; sunt încă disparități considerabile în regiune, între statele membre. Provocarea cu care ne confruntăm este aceea de a accelera procesul de depășire a acestor disparități regionale, iar în acest context apreciem că Strategia Dunării este o merituoasă inovație politică, o oportunitate pentru ca țările să accelereze avantajele integrării, folosind mai bine fondurile care există la nivel regional.

1. Considerații generale

Dunărea – cel mai mare fluviu ce străbate Uniunea Europeană (UE) și al doilea mare fluviu al Europei – după Volga - atât ca lungime (2.857 km), cât și ca debit (aprox 5.600 m³/sec la intrarea în România), reprezintă o adevărată axă a Europei Centrale, pe care o leagă de Marea Neagră și de zonele mai îndepărtate ale Asiei Centrale. Fluviul Dunărea traversează 10 țări: Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, Croația, Serbia, Bulgaria, România, Republica Moldova și Ucraina și străbate 4 capitale: Viena, Bratislava, Budapesta și Belgrad. Bazinul hidrografic al Dunării conține teritorii din 19 țări și măsoară mai mult de 800.000 de kilometri pătrați. Regiunea joasă, „care se inundă în parte, în fiecare an, este denumită *Lunca Dunării, Balta sau zona inundabilă* a fluviului. Dunărea este unul din cele mai importante cursuri de apă de pe Pământ; în Europa este al doilea după Volga. Dunărea este unul dintre cele mai importante cursuri de apă de pe Pământ; în Europa este al doilea după Volga. Bazinul din care-și primește apele Dunărea, are o suprafață de 817.000 kilometri pătrați, lungimea ei totală este de 2.900 km, în timp ce Rinul, de pildă, n-are decât 1.320 km lungime și un bazin de recepție de numai 225.000 kmp”¹.

Regiunea Dunării are un potențial de creștere economică insuficient exploatat. Fiind declarată parte a Coridorului pan-european de transport VII al UE, Dunărea reprezintă o cale navigabilă semnificativă, care face legătura, prin rețeaua Rin-Main-Dunăre, între portul Constanța, centrele industriale din vestul Europei și portul Rotterdam. Bazinul lărgit al Dunării cuprinde state și regiuni care ar putea beneficia în viitor de accesul direct la Marea Neagră, iar importanța conectării UE cu regiunea extinsă a Caucazului și Asiei Centrale a fost deja semnificativ consimțită prin Sinergia Mării Negre.

Dunărea are o semnificație aparte pentru România. Dunărea, Istrul sau Danubius – denumirile din antichitate ale fluviului, a fost întotdeauna considerată o oportunitate economică și comercială pentru locuitorii spațiului danubiano-pontic, dar și o legătură importantă între diversele culturi și civilizații. Celebrul istoric al antichității Herodot spunea: „*Între fluviile care au renume și care sunt navigabile când vii de la mare este și Istrul*”. În acest context, principala provocare pentru viitor este utilizarea potențialul uriaș al Dunării cu ajutorul ultimelor tehnologii, prin punerea în aplicare a unei strategii de dezvoltare durabilă.

¹ G. Ionescu Șișești, *Lunca Dunărei și punerea ei în valoare*, M.O., Imprimeria Centrală, București, 1933, p. 3

O dată cu reformarea politicii regionale a Uniunii Europene și cu dezbaterile care au avut loc pe marginea extinderii conceptului de coeziune economică și socială la dimensiunea teritorială, România și Austria au inițiat un amplu proces de consultare cu statele din vecinătate și cu Comisia Europeană pe tema întăririi cooperării regionale, pentru redefinirea și redimensionarea acesteia și pentru atingerea unor obiective concrete de dezvoltare economică și de parteneriat social. În consecință, Consiliul European din 17-18 iunie 2009, de la Bruxelles, a invitat Comisia Europeană să elaboreze, până la sfârșitul anului 2010 o Strategie a Uniunii Europene pentru regiunea Dunării. Strategia Dunării a fost concepută în urma unui proces de consultare publică, lansat la începutul anului 2010, de către Comisie, la nivelul tuturor statelor riverane și la care au fost invitați să participe toți actorii regionali interesați, autoritățile centrale și locale, formatorii de opinie, mediul academic și reprezentanții societății civile.

Pentru România, consolidarea cooperării dunărene rămâne o prioritate în condițiile în care potențialul de dezvoltare durabilă a regiunii este considerabil și dorim să contribuim la transformarea Dunării într-o coloană vertebrală a spațiului european, ca parte a axei Rin-Main-Dunăre. Problemele cu care ne confruntăm sunt numeroase, iar dimensiunile cooperării regionale sunt multiple: transport, energie, turism, agricultură și mediu înconjurător – pentru a enumera numai câteva dintre acestea.

Dezvoltarea economică și socială a regiunii dunărene trebuie să aibă un caracter durabil, care să respecte prevederile acquis-ului comunitar legate de protecția mediului înconjurător. România susține această abordare în condițiile în care gestionează cea mai mare parte a rezervației Delta Dunării, cel mai tânăr pământ al bazinului dunărean și un ecosistem unic în Europa, aflată din anul 1991 pe lista siturilor UNESCO definite drept patrimoniu cultural al umanității. Schimbările climatice, necesitatea protejării localităților împotriva catastrofelor naturale și parcurilor naționale din regiunea dunăreană sunt aspecte extrem de importante care trebuie avute în vedere în actuala Strategie.

O importantă dimensiune economică a Dunării rămâne sectorul transportului naval. Definit drept Coridor Pan-European de Transport VII, fluviul Dunărea este parte a axei prioritare de transport care asigură legătura dintre Marea Nordului - prin portul Rotterdam și Marea Neagră - prin portul Constanța. Trebuie să utilizăm mai bine această magistrală navigabilă pentru dezvoltarea economică a regiunilor adiacente și diminuarea disparităților existente între diferitele regiuni.

Procesul de extindere a Uniunii Europene a transformat Dunărea într-un fluviu interior Uniunii și ne permite să redefinim acțiunea de cooperare regională într-un cadru nou și de o manieră coerentă, în coordonatele politicilor și instrumentelor comunitare. Eforturilor statelor riverane de a răspunde nevoilor regiunii li se alătură acum acțiunea instituțiilor Uniunii Europene, a Comisiei Europene în

primul rând, de atingere, prin politicile de coeziune și de dezvoltare regională, a unor obiective comunitare în aceste domenii. Este o nouă șansă pentru regiune, șansă care trebuie acum valorificată.

România susține crearea unei Strategii capabile să asigure o mai mare eficiență în administrarea fondurilor europene și să integreze elementele actuale ale politicii de dezvoltare regională. Strategia are capacitatea de a contribui la îmbunătățirea mecanismelor de implementare a inițiativelor regionale și facilitează dialogul purtat la nivel comunitar, regional și local. Implementarea Strategiei va consolida dialogul Uniunii Europene cu statele terțe din bazinul Dunării și implicit va facilita extinderea și fortificarea valorilor și standardelor europene în vecinătate. Nu trebuie neglijat nici potențialul acestei Strategii de facilitare a conectării Uniunii cu zona extinsă a Mării Negre și, mai departe, cu regiunea Asiei Centrale. În același timp, Strategia Dunării ar putea răspunde mai bine așteptărilor întregii Uniunii de a îmbunătăți capacitatea de monitorizare a frontierelor sale externe, dar și de a consolida cooperarea Uniunii cu statele din vecinătate, în beneficiu reciproc.

Dunărea reprezintă una dintre cele mai mari căi fluviale de transport ale Europei dispunând de un potențial imens pentru creșterea volumului de mărfuri transportate. Valorificarea durabilă a potențialului energetic semnificativ al regiunii, precum și transformarea ei într-un coridor de tranzit al energiei necesită de asemenea o activitate coordonată de planificare și implementare. Regiunea Dunării include zece state, dintre care șase sunt state membre ale Uniunii Europene și numără 200 milioane locuitori. Dintre aceștia, 75 de milioane trăiesc în regiunile riverane Dunării. Istoria cooperării în regiunea Dunării este îndelungată: Comisia Europeană a Dunării, înființată la 30 martie 1856, cu sediul inițial la Galați (România), a fost una dintre primele instituții la nivel european. După încheierea celui de-al doilea război mondial a fost înființată organizația interguvernamentală *Comisia Dunării* cu sediul la Budapesta (din anul 1954), care își derulează activitatea în baza prevederilor *Convenției cu privire la regimul navigație pe Dunăre*, semnată la 18 august 1948 la Belgrad. Chiar dacă în regiunea Dunării cooperarea între statele riverane cunoaște o istorie îndelungată, multiseculară, în prezent la nivelul UE nu există încă o strategie europeană. Deputații europeni au solicitat Comisiei Europene lansarea acestei strategii până la finele anului 2010. Urmând modelul Strategiei privind cooperarea în zona Mării Baltice, Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării trebuie să promoveze cooperarea inter-regională, cu scopul de a dezvolta infrastructura de transport și energetică, de a opri declinul demografic din zonele rurale și de a stimula creșterea economică și dezvoltarea socială.

Cadrul actual de cooperare regională în bazinul Dunării acoperă domenii precum navigația - prin intermediul Comisiei Dunării, protecția mediului – prin

Comisia Internațională pentru Protecția Dunării, cooperarea între regiuni – prin ARGE Donaulander și turismul – prin Comisia Turismului din Regiunea Dunării. Pe 10 martie 2009, în Parlamentul European a fost inițiată o declarație scrisă privind “crearea unui grup de lucru pentru elaborarea și implementarea Strategiei privind Dunărea”. Printre inițiatori s-au numărat și eurodeputații români Victor Boștinăru și Daciana Sârbu². Proiectul declarației a fost convenit cu Stavros Dimas, comisarul european pentru mediu, iar documentul are ca principal obiectiv plasarea Deltei Dunării printre prioritățile Parlamentului European și ale Comisiei Europene. Declarația are în vedere “unicitatea și vulnerabilitatea Dunării și a Deltei Dunării, ecosistem care adăpostește specii rare de plante, amenințate de poluarea rezultată de acțiunea intensă a factorului uman, care poate cauza daune ireparabile”, precum și faptul că “statele situate de-a lungul Dunării și Deltei Dunării au statute diferite și astfel au niveluri diferite de punere în aplicare a legislației europene și internaționale”. Eurodeputații PE solicită Comisiei Europene crearea unui grup de lucru având ca obiectiv elaborarea și aplicarea, sub supravegherea comisarului european pentru mediu, a unei strategii privind Dunărea, axată pe dezvoltare și protecția mediului. Inițiatorii au cerut, totodată, executivului comunitar instituționalizarea dialogului cu statele membre pentru elaborarea de proiecte integrate finanțate din fonduri europene și concentrate pe dezvoltarea durabilă transfrontalieră în Delta Dunării. O cerință prezentată în declarație este ca “statele membre și parteneri, situate de-a lungul Dunării să coopereze, cu bună credință și să implementeze toate acordurile relevante privind protejarea Dunării, în special Convențiile Espoo, Aarhus și Berna”.

Strategia UE pentru regiunea Dunării va consta într-o Comunicare și într-un Plan de Acțiuni ce va cuprinde obiectivele prioritare, proiecte identificate la nivel național de către statele participante și proiecte transfrontaliere. Strategia UE pentru regiunea Dunării va reprezenta un cadru de cooperare coerent, ce va contribui, pe de o parte, la atingerea Țintelor de dezvoltare ale UE, și pe de altă parte la promovarea valorilor și principiilor comunitare către statele terțe din regiune. Noua Strategie va trebui să pună în valoare noi tehnologii astfel încât Dunărea să devină o magistrală fluvială modernă care va dispune de sisteme inteligente bazate pe cele mai noi cunoștințe științifice și care vor fi capabile să protejeze eficient mediul și ecosistemele existente.

Valoarea adăugată a Strategiei constă în întărirea cooperării inter-regionale, transfrontiere și transnaționale, precum și în capitalizarea numeroaselor inițiative

² Victor Boștinăru, membru al Comisiei de dezvoltare a Parlamentului European, a organizat, pentru prima oară în forul de la Bruxelles, la 2-4 decembrie 2008, expoziția de fotografie “Delta Dunării: Patrimoniul european”, precum și prima conferință de profil la PE, cu tema “Delta Dunării: natura și dezvoltarea durabilă în Europa”. Daciana Sârbu, membră a Comisiei de mediu a co-legislativului european, are printre priorități protejarea Rezervației Biosferei Delta Dunării

și proiecte disparate, care au fost deja aplicate sau care sunt în curs de implementare în regiunea Dunării. Dimensiunea externă a Strategiei oferă prilejul unui dialog cu statele terțe, candidate sau potențial candidate la statutul de membru al UE. Potențialul regiunii dunărene, în contextul Strategiei Lisabona, a evidențiat faptul că în ultimii ani cooperarea în zonele adiacente Dunării s-a întărit și în domeniul educației, mai puțin însă în ceea ce privește piața forței de muncă, precum și aspectele sociale în general, care rămân în competența statelor sau a autorităților locale/regionale din aceste zone.

Coeziunea teritorială poate fi definită ca expresie a dezvoltării echilibrate, coerente și armonioase a teritoriului, sub aspectul activităților economice, sociale, al dotărilor, al accesibilității și al calității mediului, al existenței unor condiții de viață și de muncă echitabile pentru toți cetățenii, indiferent de locul în care se află, prin punerea în valoare a specificității fiecărei categorii de teritoriu, contribuind astfel la realizarea unei Europe prospere, durabile din punct de vedere ecologic, economic și social. Mijloacele prin care se poate realiza coeziunea teritorială sunt atât cele care se adresează direct teritoriului (valorificarea diversității teritoriale și regionale, stimularea performanțelor teritoriilor, utilizarea în mod optim a potențialului de care dispun, consolidării capacității de competitivitate), cât și cele care vizează coerența politicilor sectoriale cu impact teritorial. Realizarea coeziunii teritoriale necesită instituirea unei reale coordonări orizontale, între diferitele politici sectoriale, atât la nivel comunitar cât și național, precum și a unei coordonări verticale, între diferitele instituții, de la nivelul european, până la nivelul local.

Strategia UE pentru regiunea Dunării reprezintă o oportunitate pentru experimentarea acestor valențe ale coeziunii teritoriale, atât în faza de elaborare, cât și în cea de implementare a Strategiei. Strategia UE pentru regiunea Dunării este, în același timp, o modalitate nouă de cooperare, inspirată din modelul și succesul pe care l-a avut strategia Mării Baltice. Strategia trebuie să răspundă provocărilor cu care se confruntă regiunea Dunării: discrepanțele economice și sociale între diferite regiuni ale țărilor din bazinul Dunării, asigurarea pe termen lung a securității furnizării și tranzitului de energie, intensificarea traficului naval, schimbările climatice, diversitatea culturală și problemele de mediu și biodiversitate. În acest sens, Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării reprezintă o platformă de dialog între state și un instrument pentru obținerea de beneficii pe termen lung, atât la nivel național, cât și local. Este necesar ca strategia să fie bazată pe noi tehnologii, inovare și investiții, iar implementarea ei

să conducă la îmbunătățirea calității vieții pentru toți cetățenii europeni din regiunea Dunării³.

Țările incluse în strategie sunt acelea acoperite de procesul de cooperare dunăreană: Germania (landurile Baden-Württemberg și Bavaria), Austria, Slovacia, Republica Cehă, Ungaria, Slovenia, Croația, Serbia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, România, Bulgaria, Republica Moldova și Ucraina – vezi Figura 1; dintre aceste state, opt sunt State Membre ale Uniunii Europene, iar celelalte sunt implicate în diferite inițiative de cooperare cu Uniunea Europeană, unele din ele cu scopul declarat de a deveni într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat membre ale UE.

Figura 1. Regiunea Dunării

Sursa: Uniunea Europeană

Ca urmare a inițiativei lansate de România și Austria în 2008, Consiliul European din 18-19 iunie 2009 a invitat Comisia Europeană să elaboreze, până la sfârșitul anului 2010, o Strategie europeană pentru regiunea Dunării. UE trebuie să consolideze și să integreze programele de cooperare deja existente în regiune pentru a crea o strategie europeană pentru regiunea Dunării, după modelul Strategiei UE pentru regiunea Mării Baltice. Beneficiind de avantajele cooperării inter-regionale dintre țările riverane Dunării, noua strategie ar trebui să dezvolte o abordare coerentă și ar trebui să se concentreze asupra unor domenii prioritare,

³ Apud Murgeanu, Bogdan, *Strategia UE a Dunării – o nouă provocare în contextul coeziunii teritoriale din spațiul est-european*, discurs la conferința economică cu același titlu, București, 20 ianuarie 2010, p. 1

cum ar fi dezvoltarea socială și economică, protecția mediului (în special ariile naturale protejate, apa potabilă), transportul (inclusiv conexiunea cu Rinul, prin Canalul Rin-Main-Dunăre), turismul durabil, schimburile științifice, precum și patrimoniul cultural și diversitatea lingvistică în bazinul Dunării.

În cadrul procesului de definire și pregătire a noii Strategii UE pentru regiunea Dunării, o etapă esențială a constituit-o etapa de consultare publică care a avut loc în prima jumătate a anului 2010. Principalii pași din cadrul acestei etape de consultare publică au fost următorii:

- a) Conferința de deschidere a procesului de consultare publică privind Strategia UE în regiunea Dunării, organizată în perioada 1-2 februarie 2010 la Ulm (Germania). Reuniunea de la Ulm a marcat începutul unei serii de conferințe și dezbateri care vor permite părților interesate să-și exprime opiniile. Bazându-se pe experiența pozitivă a primei strategii „macroregionale” pentru regiunea Mării Baltice, această din urmă inițiativă încearcă să dezvolte potențialul economic uriaș al celui mai lung fluviu din Europa și să amelioreze condițiile de mediu în regiunea extinsă a Dunării și în jurul acesteia.
Conferința a cuprins trei ateliere, fiecare dintre ele fiind consacrat uneia dintre prioritățile inițiale ale strategiei – cărora li s-a alăturat ulterior o a patra prioritate, respectiv îmbunătățirea sistemelor de guvernare:
 - îmbunătățirea conectivității și a sistemelor de comunicare (în cadrul regiunii Dunării și în afara acesteia);
 - protecția mediului, conservarea resurselor de apă și prevenirea riscurilor naturale;
 - consolidarea dezvoltării socio-economice, umane și instituționale.
- b) Conferința în domeniul dezvoltării economico-sociale și Summit-ul Dunării la nivel de prim-miniștri ai statelor din cadrul *Procesului de Cooperare Dunăreană* – 25-26 februarie 2010, la Budapesta (Ungaria);
- c) Conferința în domeniul conectivității – 20-21 aprilie 2010, la Viena (Austria) și Bratislava (Slovacia);
- d) Seminarul dedicat dezvoltării capacității administrative și buneii guvernante – luna mai 2010, la Ruse (Bulgaria) și Giurgiu (România);
- e) Conferința de închidere a procesului de consultare publică privind Strategia UE pentru regiunea Dunării – 10-11 iunie 2010, la Constanța și Tulcea (România).

Finalizarea Strategiei UE pentru regiunea Dunării se va face prin adoptarea acesteia de către Comisia Europeană în luna decembrie 2010, respectiv de către Parlamentul European în prima parte a anului 2011. Tot în prima jumătate a

anului 2011, când Ungaria va deține președinția semestrială a UE, documentul va fi aprobat de către toate statele membre ale Uniunii Europene și semnat de liderii celor 6 țări membre UE și riverane Dunării. Budapesta, Bucureștiul și Viena și-au manifestat intenția de a găzdui ceremonia semnării. “Viitoarea Strategie privind Dunărea se va concentra pe transporturi, mediu și dezvoltare economică și va fi elaborată până la sfârșitul anului 2010”, declara la începutul lunii iulie 2009, fostul comisar european pentru politică regională Danuta Hubner, cu ocazia unei conferințe organizate la Viena privind viitoarea Strategie a Dunării. La această conferință au fost prezentate prioritățile generale și calendarul inițiativei la care participă țările membre UE riverane Dunării: Austria, Bulgaria, Germania, România, Slovacia și Ungaria.

Ca și în cadrul Strategiei privind Marea Baltică – prima abordare coordonată a UE față de o așa-numită macroregiune, Strategia UE pentru regiunea Dunării va include acțiuni concrete și responsabilități pentru statele riverane. Pentru că nu există fonduri suficiente alocate programelor transfrontiere, Comisia Europeană coordonează două proiecte naționale, în România și Bulgaria, în cadrul unui program transfrontier comun, destinat îmbunătățirii navigației pe segmentul fluvial pe care cele două țări îl împart, în concordanță cu proiectele de ameliorare a navigației în alte zone ale fluviului.

Axa Rhin-Main-Dunăre este o punte între Est și Vest, între Marea Nordului și Marea Neagră, care influențează direct asigurarea securității energetice, deschizând drumul către Asia prin Marea Neagră și făcând astfel legătura inclusiv cu Marea Mediterană. Dintre toate statele riverane Dunării, România deține cel mai lung sector. Din acest motiv, România susține în mod activ elaborarea cât mai rapidă a acestei Strategii, care va pune în valoare potențialul acestui fluviu.

2. Mecanismele de cooperare existente în regiunea Dunării

Regiunea Dunării poate contribui în mod substanțial la creșterea bunăstării europene, fiind un factor de stabilitate, dezvoltare și prosperitate. Dunărea reprezintă un coridor eficient pentru sprijinirea și promovarea valorilor europene, fiind definită atât ca “Fluviul Extinderii Europene”, precum și ca promotorul dezvoltării interne a Uniunii Europene. Popoarele riverane Dunării au dorit de-a lungul timpului, cu predilecție în ultimele două secole, să fructifice pe deplin oportunitățile oferite de Dunăre și, în același timp, să asigure o mai mare coeziune socio-economică în bazinul dunărean.

Instituțiile existente astăzi pentru corelarea activităților din regiunea Dunării trebuie să acționeze solidar și în strâns parteneriat pentru a face față provocărilor existente în regiune, indiferent de domeniul vizat – transporturi, mediu, economie și cultură. În cadrul reformelor structurale propuse de Tratatul de la Lisabona pentru instituțiile și politicile UE, o nouă abordare strategică a cooperării regionale în regiunea Dunării este mai mult decât salutară. Prin instituțiile puse în slujba ei, Regiunea Dunării poate deveni un bun exemplu de aplicare a strategiilor macro-regionale. Astfel, Dunărea poate contribui în mod substanțial la creșterea bunăstării cetățenilor din țările riverane.

Strategia Dunării este o excelentă oportunitate pentru identificarea și propunerea unei liste de proiecte de importanță transfrontalieră, care să acopere cei patru piloni propuși de Comisia Europeană: conectivitate, protecția mediului, dezvoltare socio-economică și îmbunătățirea sistemelor de guvernare. Instituțiile naționale și de cooperare regională existente în Regiunea Dunării au datoria să implementeze această strategie prin punerea în practică a proiectelor prioritare selecționate. Un exemplu de un astfel de proiect major care poate fi îndeplinit prin voința comună a țărilor riverane este trenul de mare viteză care leagă centrul Europei de partea sa sud-estică. Ne referim la calea ferată de mare viteză Paris-Strasbourg-Bratislava, care trebuie extinsă cu un nou tronson, către Budapesta, București și Constanța⁴. Conlucrând la aceste proiecte de mare importanță, instituțiile existente în regiunea Dunării vor reuși să atingă într-o mai bună și mai eficientă manieră obiectivele politicii de coeziune și să facă pași mai departe în lansarea inițiativelor care să asigure dialogul la toate nivelele - local, național, macro-regional și în cadrul Uniunii Europene.

⁴ Apud Boc, Emil, *Alocuțiune la Sesiunea plenară a Conferinței Danube Stakeholders*, Guvernul României, Biroul de presă, 25 februarie 2010

Câteva din cele mai reprezentative organizații și inițiative de cooperare dedicate regiunii Dunării sunt discutate în continuare.

Comisia Dunării și Procesul de Cooperare Dunăreană reprezintă principalele structuri instituționale de cooperare interguvernamentale existente în zona Dunării. *Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR)* este un organism internațional, stabilit pentru implementarea Convenției pentru protecția fluviului Dunărea.

Comisia Dunării (DE CERCETARE-DEZVOLTARE) este o organizație internațională compusă din Austria, Bulgaria, Croația, Germania, Republica Moldova, România, Federația Rusă, Serbia, Slovacia, Ucraina și Ungaria, având ca principală atribuție asigurarea condițiilor normative pentru menținerea libertății de navigație pe fluviu, în virtutea reglementărilor Comisiei, statele membre urmând a îmbunătăți navigația pe sectoarele naționale. Mecanismele care au fost create pentru funcționarea Comisiei, precum și lipsa de interes a statelor au dus la lipsa de implicare a Comisiei în dezvoltarea transportului pe Dunăre. Reglementările acesteia au valoare de recomandare și, în consecință nu există un proiect integrat de dezvoltare a transporturilor pe Dunăre. Revizuirea Convenției de la Belgrad, prin care a fost creată Comisia, reprezintă singura modalitate prin care activitatea acesteia poate fi revitalizată. În urma revizuirii, statele care doresc cu adevărat să promoveze transporturile pe Dunăre, vor avea mijloacele pentru lua, în cadrul Comisiei Dunării, măsuri concrete.

Procesul de Cooperare Dunăreană (PDE CERCETARE-DEZVOLTARE) a fost lansat oficial la Viena, la 27 mai 2002, pe baza unei inițiative comune a Guvernelor României și Austriei, a Comisiei Europene și a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est (PSESE). Participanții la PDE CERCETARE-DEZVOLTARE sunt statele din bazinul Dunării (România, Austria, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Cehia, Croația, Germania, Republica Moldova, Serbia, Slovacia, Slovenia, Ucraina și Ungaria), la care se adaugă Comisia Europeană și Consiliul Cooperării Regionale (CCR), continuatorul PSESE, existând, de asemenea și câteva state cu statut de observator la Proces (Franța, FYROM, Federația Rusă și Statele Unite ale Americii). PDE CERCETARE-DEZVOLTARE reprezintă un forum de cooperare regională, neinstituționalizat, structurat pe mai multe dimensiuni sectoriale (economică și dezvoltare durabilă, ecologică, culturală, navigație, turism, cooperare subregională), subsumate unei dimensiuni politice care are rolul de a stabili liniile directe ale viitoarei cooperări și de a identifica proiectele prioritare care urmează a se realiza în cadrul dimensiunilor sectoriale. Obiectivul său fundamental îl constituie armonizarea și valorizarea eficientă a diverselor inițiative de cooperare în regiunea dunăreană, în lumina valorilor și standardelor europene, având în vedere că, în contextul extinderii UE, Dunărea a devenit, practic, un fluviu interior al Uniunii.

Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR) a fost creată în 1994, iar statele membre ale acestui organism internațional sunt, în același timp, părțile semnatare ale Convenției pentru protecția fluviului Dunărea, instrumentul juridic de cooperare transfrontieră în scopul protecției și conservării ecosistemelor acvatice: Austria, Bosnia-Herțegovina, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Germania, Ungaria, Republica Moldova, Muntenegru, Serbia, România, Slovacia, Slovenia, Ucraina, Comunitatea Europeană. Obiectivele ICPDR sunt conservarea și protecția biodiversității acvatice și a resurselor de apă ale Dunării pentru generațiile viitoare, prin reducerea aportului de nutrienți și a substanțelor prioritare periculoase, care poluează apele Dunării, precum și realizarea unui sistem integrat de control al riscului de inundații. În prezent, cea mai importantă activitate a acestei comisii se referă la coordonarea implementării în bazinul Dunării a Directivei Cadru pentru Apă a Uniunii Europene.

ARGE Donaulander a fost fondată la Viena, în 1990, prin semnarea Declarației Comune, ca asociație a regiunilor dunărene pentru promovarea dezvoltării economice, transportului, dezvoltării teritoriale, turismului, culturii, științei și protecției mediului. Membrii săi sunt 23 de regiuni din 10 state dunărene. Activitatea sa se desfășoară pe domenii tematice în cadrul unor Comitete specializate.

În planul colaborării, un rol important îl au programele de cooperare teritorială europeană prin finanțarea unor proiecte specifice comune între regiuni sau țări aflate în aria de parcurs a Dunării și care adresează domenii de intervenție importante, cum ar fi: accesibilitatea, mediul și situații de urgență, dezvoltare economico-socială. Dintr-un total de 94 de programe europene de cooperare teritorială (ETC) aflate în prezent în derulare, 41 de programe acoperă o arie geografică ce include și regiunea Dunării – 18 programe trans-frontaliere, 7 programe transnaționale, 13 programe IPA CBC (cooperare între o țară UE și a țară candidată sau între două țări candidate) și 3 programe ENPI (cooperare între una sau mai multe țări membre ale UE și țări terțe)⁵. În acest context, România are o participare activă la programele menționate: Programul de Cooperare Transfrontalieră România – Bulgaria, Programul Operațional Comun Marea Neagră, Programul de Cooperare Transnațională Sud Estul Europei, Programul IPA de Cooperare Transfrontalieră România – Serbia, Programul Operațional Comun România – Ucraina – Republica Moldova 2007-2013.

Reprezentanții locali și regionali aleși din UE au subliniat, în cadrul sesiunii plenare din data de 7 octombrie 2009 a *Comitetului Regiunilor (CoR)*, de la

⁵ Conform *EU Strategy for the Danube Region* pe site-ul http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm, vizitat pe 27 iulie 2010

Bruxelles, importanța strategică deosebită a spațiului dunărean⁶. Raportul CoR asupra strategiei privind Dunărea, elaborat de ministrul pentru afaceri europene al landului Baden-Württemberg (Germania), Wolfgang REINHART, propune domenii concrete de acțiune pentru această strategie și subliniază rolul central al orașelor și regiunilor în elaborarea și punerea ei în aplicare.

Raportorul CoR, dl. Wolfgang REINHART, a salutat încă o dată cererea clară referitoare la prezentarea unei strategii europene privind Dunărea până la sfârșitul anului 2010, pe care Consiliul European a adresat-o Comisiei Europene în luna iunie 2009. Pe baza experiențelor lor practice în cadrul cooperării și rețelelor existente, membrii Comitetului au prezentat domenii de acțiune concrete pentru strategia privind Dunărea. Măsurile propuse cuprind: dezvoltarea infrastructurii de transport și cooperarea transfrontalieră în materie de protecție împotriva inundațiilor, conturarea unor repere comunitare durabile în domeniul turismului și cooperare culturală regională. Considerarea spațiului dunărean drept o macroregiune unitară constituie, de asemenea, o condiție prealabilă pentru dezvoltarea sa economică durabilă. CoR a indicat însă faptul că, în actuala perioadă de finanțare a UE 2007-2013, spațiul dunărean este divizat în două regiuni eligibile pentru finanțare care se suprapun. De aceea, a solicitat instituțiilor europene să trateze în următoarea perioadă de finanțare acest spațiu în întregul său. Pentru a exploata întregul potențial economic, social, ecologic și cultural al spațiului dunărean, acesta trebuie considerat un unic spațiu european transnațional eligibil pentru finanțare.

Concluziile Consiliului European din perioada 18-19 iunie 2009, cuprinse în Rezoluția nr. 11225/2/09 au fost următoarele: „...*Dezvoltarea durabilă ar trebui să fie abordată, de asemenea, într-o manieră integrată cu provocările specifice cu care se confruntă anumite regiuni (...). Consiliul European (...) invită Comisia să prezinte o strategie UE pentru regiunea Dunării înainte de sfârșitul anului 2010...*”⁷.

Gruparea Europeană de Cooperare Teritorială (GECT) poate fi un instrument viabil de implementare a unor axe prioritare sau proiecte cuprinse în Strategia Dunării. Apreciem că Regulamentul GECT trebuie să fie revizuit pentru a facilita participarea statelor non-membre UE în cadrul GECT.

Cercetarea noastră abordează strategia și implementarea ei cu perspectiva a două orizonturi de timp: 2011-2013 și 2014-2020. Comisia Europeană va pune la

⁶ La propunerea președintelui Parlamentului Landului Baden-Württemberg și a fostului președinte al CoR, Peter STRAUB, la sfârșitul anului 2008, a fost înființat în cadrul CoR și un grup inter-regional „Spațiul dunărean”. Din acest grup fac parte reprezentanți locali și regionali din regiunile dunărene din Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, România și Bulgaria, precum și membri invitați din Croația și Serbia. Obiectivul grupului privind Dunărea este de a îmbunătăți vizibilitatea spațiului dunărean la Bruxelles și de a reprezenta interesele regiunilor implicate la nivel european

⁷ Pe site-ul http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/RO/ec/108629.pdf

dispoziția programelor liniile directoare privind modul de aliniere al instrumentelor financiare. Avantajul alinierii instrumentelor financiare/programelor constă în facilitarea promovării unor proiecte cu impact major pentru regiune, a unor modalități de absorbție a fondurilor mai rapidă și creșterea vizibilității programelor.

“Strategia europeană pentru Dunăre este absolut crucială” pentru a scoate aceste economii din criza economică și a asigura o dezvoltare durabilă, a declarat Johannes Hahn, comisarul european pentru politică regională, cu prilejul reuniunii de la Constanța și Tulcea, din 9-11 iunie 2010 (conferința de închidere a procesului de 6 luni de consultare publică legat de Strategia UE pentru regiunea Dunării). Acesta a mai enunțat faptul că Strategia UE pentru regiunea Dunării “trebuie să întărească economia noastră nu numai pe termen scurt, dar și pentru un viitor mai îndepărtat și să atace factorii ce limitează potențialul de dezvoltare”⁸.

⁸ * * *, *Strategia pentru Dunăre “crucială” pentru tot spațiul comunitar*, în *Economistul*, 11-12 iunie 2010, p. 2

3. Poziția Uniunii Europene

Regiunea Dunării prezintă o importanță deosebită pentru Uniunea Europeană, atât prin numărul mare de țări străbătute, prin ieșirea directă la Marea Neagră, cât și prin statutul său de zonă de tranzit și de frontieră între Uniunea Europeană Europa de Sud-Est, zona Mării Caspice și Orientul Apropiat. Împreună cu fluviul Rin și canalul Main, Dunărea leagă Marea Nordului și Rotterdam - cel mai mare port al Uniunii Europene, de Marea Neagră și portul Constanța, al zecelea port ca volum din UE.

3.1. Poziția Comisiei Europene

În prezent, țările vizate sunt cele care participă la *Procesul de Cooperare Dunăreană*⁹: Germania (Baden-Württemberg și Bavaria), Austria, Republica Slovacă, Republica Cehă, Ungaria, Slovenia, Croația, Serbia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, România, Bulgaria, Republica Moldova și Ucraina (regiunile de-a lungul Dunării). Așa cum am mai menționat, opt sunt state membre ale Uniunii Europene.

Abordarea se bazează pe experiența oferită de *Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice*, luând în considerare natura diferită a regiunii Dunării. Strategiile comunitare vizează coordonarea politicilor și alinierea instrumentelor de finanțare deja existente. Acestea furnizează un mijloc integrat și transnațional de a aborda problemele complexe, cum ar fi mediul sau dezvoltarea demografică. Accentul se pune pe aplicarea corectă a dreptului comunitar, pe o mai bună cooperare în cadrul regiunii, precum și pe crearea unei identități mai clare a acesteia. Nu sunt propuse noi structuri comunitare sau suplimentarea instrumentelor de finanțare ale UE. CE nu va înlocui statele membre, regiunile sau alte organisme interguvernamentale în punerea în aplicare a acestor strategii. Rolul Comisiei este unul de a facilita cererea de a pregăti aceste strategii care vin de la Consiliul European al șefilor de stat sau de guvern, acestea nefiind inițiative ale Comisiei. În acest stadiu, sunt identificați patru piloni:

- îmbunătățirea conectivității și a sistemelor de comunicare (transport, energie și societatea informațională);

⁹ Procesul de Cooperare Dunăreană (PCD) a fost lansat în mod oficial la Viena la 27 mai 2002, ca urmare a unei inițiative comune a României, Austriei, Comisiei Europene și a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est. Obiectivul său este armonizarea diverselor inițiative de cooperare în regiunea dunăreană.

- protecția mediului, conservarea biodiversității și prevenirea riscurilor naturale;
- consolidarea potențialului de dezvoltare socio-economică;
- îmbunătățirea sistemelor de guvernare.

Resursele de finanțare ale strategiei vor fi asigurate din fonduri naționale, regionale și europene, inclusiv fondurile structurale ale UE pentru perioada de finanțare 2007-2013, acordate de către Comisia Europeană pentru statele membre UE și țările candidate: Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), Instrumentul de preaderare (IPA) și Instrumentului Politicii Europene de Vecinătate (ENPI). Se mai pot asigura, de asemenea, credite oferite de BEI sau BERD.

Pe 20 ianuarie 2010, Olli Rehn a răspuns la întrebarea adresată de către deputații europeni declarând că în prezent Comisia Europeană colaborează cu țările din regiunea Dunării prin intermediul *Procesului de Cooperare Dunăreană*. Astfel s-a stabilit, în interiorul Comisiei, un grup de lucru alcătuit din reprezentanți a 20 de directorate generale pentru a se stabili principalele priorități politice ale acestei strategii. În paralel, țările din regiunea danubiană au nominalizat câte un coordonator național responsabil, iar prima reuniune a acestor coordonatori a avut loc în luna martie 2010. Evenimentele legate de consultarea publică pentru definirea Strategiei au avut loc în prima jumătate a anului 2010 cu scopul de a explica necesitatea strategiei și valoarea adăugată a acesteia, dar și de a aduna toate părțile interesate relevante, care sunt dispuse să se implice în elaborarea strategiei. Până în luna iulie 2010 Comisia Europeană a primit propuneri din partea statelor membre (contribuțiile naționale) și a altor părți interesate pentru elaborarea comunicării și a planului de acțiune care vor constitui fundamentul viitoarei Strategii.

3.2. Poziția Parlamentului European

În data de 20 ianuarie 2010, Parlamentul European a supus dezbaterii întrebarea orală „*Strategia europeană pentru regiunea Dunării*”, depusă de 47 deputați europeni, la inițiativa d-nei Silvia-Adriana Țicău (S&D, România), vicepreședintele Comisiei pentru transport și turism și președintele Intergrupului PE pentru Dunăre¹⁰. Dezbaterea a fost urmată de adoptarea unei rezoluții în data

¹⁰ PE a sprijinit crearea strategiei UE pentru regiunea Dunării încă din luna septembrie 2008: Comisia pentru transport și turism a trimis o delegație în regiunea Dunării pentru a promova potențialul acestui mare râu european și al regiunilor riverane. Una din principalele concluzii la care a ajuns această delegație a fost crearea unui intergrup în cadrul PE axat pe regiunea Dunării

de 21 ianuarie 2010¹¹, conform căreia membrii Parlamentului European solicită Comisiei Europene să lanseze această strategie, în urma unui proces de consultare, până la sfârșitul anului 2010. Deputații europeni consideră că *Strategia europeană pentru regiunea Dunării* ar trebui să fie dezvoltată în următoarele domenii de cooperare inter-regională: protecție și dezvoltare socială; dezvoltare economică durabilă; infrastructura energetică și de transport; protecția mediului; cultură și educație.

a. Planul de acțiune pentru proiectele din regiunea Dunării

Deputații solicită Comisiei Europene elaborarea unui plan de acțiune pentru implementarea proiectelor care promovează: utilizarea ecologică a fluviului în scopul navigației interne; inter-modalitatea cu alte sisteme de transport (în special dezvoltarea liniilor de transport feroviar rapid); utilizarea ecologică a hidroenergiei; preservarea și ameliorarea calității apei în conformitate cu Directiva-cadru privind apa¹²; dezvoltarea ecoturismului.

b. Dezvoltarea transporturilor

Europarlamentarii consideră că sunt necesare noi măsuri care să îmbunătățească întregul sistem de transport modal¹³ de-a lungul Dunării și să perfecționeze *Rețeaua transeuropeană de transport* (TEN-T), în vederea îmbunătățirii inter-modalității în întreaga regiune și a ridicării gradului de conectivitate cu Marea Neagră. Totodată, ar trebui eliminate urgent blocajele de pe axa fluvială Rin/Meuse-Main-Dunăre. Comisiei Europene i se solicită și realizarea cât mai rapidă a unui sistem unificat și eficient de norme pentru navigația pe acest fluviu.

c. Protecția mediului

Un aspect important care ar trebui abordat în viitoarea strategie este ameliorarea stării ecologice a fluviului până în 2015 prin adoptarea de măsuri pentru reducerea și eliminarea poluării, mai ales a celei produse prin deversări de petrol și alte substanțe periculoase. De asemenea, o atenție deosebită trebuie acordată aportului de nutrienți prin folosirea unor practici agricole prietenoase pentru mediu, precum și prin implementarea noii reglementări a Uniunii Europene

¹¹ Rezoluția legislativă a Parlamentului European din data de 21 ianuarie 2010 referitoare la *Strategia europeană pentru regiunea Dunării* [Rezoluția PE nr. P7_TA(2010)0008]. Propunerea comună de rezoluție a fost semnată de următorii deputați europeni din România: Marian-Jean Marinescu, Theodor Stolojan, Elena Băescu, Elena Oana Antonescu, Iosif Matula, Csaba Sógor, Petru Constantin Luhan, Iuliu Winkler - grupul PPE; Silvia-Adriana Țicău și Victor Boștinăru - grupul S&D; Ramona Mănescu - grupul ALDE

¹² Directiva 2000/60/EC

¹³ Transportul modal se referă la interconexiunea diferitelor tipuri de transporturi

care vizează eliminarea fosfaților din detergenți. Responsabilitatea pentru adoptarea măsurilor de protecție împotriva poluării regiunii trebuie să revină atât statelor membre ale UE cât și celorlalte țări riverane Dunării. În contextul schimbărilor climatice, Comisia Europeană și statele membre trebuie să acorde o atenție deosebită protejării ecosistemelor locale și să-și îmbunătățească capacitatea de răspuns în caz de secetă, inundații sau de poluare accidentală.

d. Finanțarea

Proiectele din cadrul acestei strategii pot fi susținute financiar prin dezvoltarea unor puternice sinergii între diferite politici ale UE: coeziune; transporturi; turism; agricultură; pescuit; dezvoltare socială și economică; energie; mediu; politica de vecinătate și extindere.

Proiectele din Strategia Dunării sunt susținute financiar prin intermediul:

- fondurilor structurale alocate pentru perioada 2007-2013,
- sprijinului oferit de Banca Europeană pentru Investiții (BEI) și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), atât pentru pregătirea proiectelor (ex. JASPERS) cât și pentru implementarea acestora; BEI poate co-finanța instrumentele structurale (NSRF).

Deputații europeni solicită ca la fiecare doi ani să fie organizat un Summit UE-regiunea dunăreană la care să participe părțile interesate la nivel local și regional iar concluziile acestuia să fie prezentate Consiliului European și Parlamentului.

Parlamentul European (PE) este un partener în procesul de dezvoltare și implementare a Strategiei UE pentru regiunea Dunării. În acest scop au fost create, în cadrul PE, Intergrupul pentru Dunăre și Forumul pentru Dunăre.

PE a sprijinit crearea strategiei UE pentru regiunea Dunării încă din legislatura parlamentară anterioară: în septembrie 2008, Comisia pentru transport și turism a trimis o delegație în regiunea Dunării pentru a promova potențialul acestui mare fluviu european și al regiunilor care îl înconjoară. Una din principalele concluzii la care a ajuns această delegație a fost crearea unui intergrup în cadrul PE axat pe regiunea Dunării. Intergrupul Dunărea a lucrat îndeaproape cu reprezentanți naționali de nivel înalt, responsabili pentru Dunăre, cu reprezentanții regiunilor și orașelor situate de-a lungul fluviului Dunărea, cu cei ai Comisiei Europene și ai altor instituții europene și internaționale, precum și cu coordonatorii proiectelor prioritare pentru regiunea bazinului Dunării.

La prima reuniune a Intergrupului pentru Dunăre al PE, pe 22 octombrie 2009, deputați europeni din patru grupuri politice (S&D, PPE, ALDE și GUE) au ales-o pe Adriana Țicău președinte al intergrupului. În biroul acestui intergrup, fiecare stat membru riveran Dunării are un reprezentant. Ideea constituirii Intergrupului pentru Dunăre a apărut în 2007. Primul pas a fost efectuat în 2007, când biroul

Comisiei de Transport și Turism a Parlamentului European a decis organizarea în 2008, a unei delegații în regiunea Dunării, având ca obiectiv cunoașterea potențialului acestui fluviu european. Delegația s-a desfășurat în perioada 28 septembrie - 2 octombrie 2008 și a acoperit segmente ale Dunării din Austria, Ungaria și România, inclusiv Delta Dunării. Una dintre principalele concluzii ale acestei delegații a fost crearea unui Intergrup al PE pentru promovarea Dunării.

Parlamentul European trebuia să devină un actor important în acest proces și, de aceea, la prima întâlnire a Intergrupului pentru Dunăre s-au stabilit obiectivele acestuia. Membrii intergrupului se vor concentra pe trei aspecte: strategia de dezvoltare a regiunii Dunării, promovarea regiunilor Dunării și promovarea cooperării între statele membre UE și celelalte state situate de-a lungul Dunării. În opinia membrilor intergrupului, Strategia UE pentru regiunea Dunării ar trebui să vizeze următoarele domenii: dezvoltarea economică durabilă a regiunii Dunării; transportul; protecția mediului; dezvoltarea socială, cultura și educația.

În rezoluția adoptată de Parlamentul European pe 21 ianuarie 2010, deputații au solicitat Comisiei Europene elaborarea unui Plan de acțiune pentru implementarea proiectelor care promovează utilizarea ecologică a Dunării, cu scopul navigației pe acest fluviu, interoperabilitatea cu alte sisteme de transport (în special dezvoltarea liniilor de transport feroviar rapid), prezervarea și ameliorarea calității apei și dezvoltarea ecoturismului.

Sistemele de căi de navigație interioare reprezintă un aspect important pentru dezvoltarea transporturilor în regiune. Trebuie avută în vedere eliminarea urgentă a blocajelor de pe axa fluvială Rin/Meuse-Main-Dunăre, luând în considerare că navigația interioară a scăzut în principal din cauza grabei recesiuni economice. În vederea ridicării gradului de conectivitate cu Marea Neagră prin intermediul căilor de transport rutier și feroviar (pe culoarele de transport rutier al mărfurilor și pe căi ferate rapide) se propune perfecționarea Rețelei Transeuropene TEN.

Evaluările strategice și de impact asupra mediului, inclusiv evaluările efectelor asupra întregului complex de ecosisteme al fluviului sunt o condiție pentru toate proiectele de infrastructură din domeniul transportului și energiei. Pentru a proteja și mări stocurile de pește din Dunăre, Comisia Europeană trebuie să pregătească un plan cuprinzător de conservare și refacere a populațiilor naturale de sturioni din Dunăre, precum și a zonelor de depunere a icrelor. Totodată, având în vedere existența barajelor din regiune, trebuie analizată posibilitatea creării de căi speciale pentru deplasarea sturionilor în scopul asigurării reproducerii. De asemenea, în vederea reducerii poluării apei, rezoluția îndeamnă statele riverane la amplasarea unor stații hidrologice și de control al factorilor fizico-chimic ai apei.

Finanțarea proiectelor din spațiul dunărean poate fi obținută prin dezvoltarea unor puternice sinergii între diferite politici ale UE, precum politica de coeziune

și cea de vecinătate. Este necesară o abordare coordonată, care să urmărească o absorbție mai eficientă a fondurilor UE disponibile în statele situate de-a lungul Dunării. În final, pentru a oferi mai multă vizibilitate acestei regiuni, trebuie ca la fiecare doi ani să fie organizat un summit al Uniunii Europene dedicat Dunării. Modernizarea porturilor, unificarea sistemelor de navigație pe Dunăre, eliminarea blocajelor pe axa fluvială Rin/Meuse-Main-Dunăre pentru ameliorarea condițiilor de navigație, asigurarea interoperabilității în regiune și creșterea conectivității cu Marea Neagră prin intermediul căilor de transport rutier și feroviar - coridoare feroviare de marfă și trenuri de mare viteză - sunt doar câteva dintre prioritățile de dezvoltare ale transportului din regiune.

4 . Regiunea românească a Dunării în prezent

Dintre statele dunărene, România deține cea mai mare suprafață din bazinul Dunării (aproximativ 30 la sută), sectorul cel mai lung al fluviului (1.076 kilometri) precum și Delta Dunării, a doua mare zonă umedă din Europa, un ecosistem unic de importanță internațională, declarat patrimoniu cultural al umanității de către UNESCO în 1991. În ceea ce privește parcursul Dunării în România, se pot menționa următoarele: aceasta parcurge 4 regiuni de dezvoltare, 12 județe în cadrul cărora se află 25 de municipii și 56 de orașe, poli de creștere precum Constanța și Craiova sau poli de dezvoltare urbană, respectiv Brăila și Galați. Județele din regiunea Dunării reprezintă 30,1% din suprafața totală a țării și 33,8% (7,3 milioane locuitori, la 1 iulie 2007) din populația României. În regiunea străbătută de Dunăre în România se află 7 parcuri naționale.

4.1. Contextul socioeconomic actual

Contextul socio-economic actual al regiunii Dunării este un rezultatul unui complex de factori care cuprinde, printre altele, factorii demografici, nivelul de educație și pregătire profesională, nivelul salariilor și șomajului, nivelul general de activitate economică și structura economică pe sectoare, nivelul de activitate și promovare al IMM-urilor, cadrul fiscal local, investițiile străine, etc. În continuare vom analiza pe scurt câțiva indicatori socio-economici relevanți ai regiunii românești a Dunării, cu scopul de a crea o imagine de ansamblu a situației prezente în regiune.

Peisajul demografic și social

Contextul demografic al regiunii dunărene este rezultatul câtorva tendințe care s-au accelerat în ultimele două decenii – declinul demografic general al regiunii, migrația de la sat la oraș (cu contracurențe temporare în perioadele de criză sau stagnare economică), speranța medie de viață sub nivelul celei naționale. Tabloul demografic al regiunii Dunării este unul sumbru – populația județelor din regiune a scăzut între 1992 și 2007, în cele mai multe dintre ele mai rapid decât populația totală a României, cu excepția județelor Constanța, Galați și Ialomița, unde declinul populației a fost parțial contrabalansat de migrația netă pozitivă. În unele județe declinul populației a fost foarte puternic – scăderi de 14,63% în Teleorman, 12,95% în Caraș-Severin și 10,20% în Mehedinți – vezi Tabelul 1.

Tabelul 1. Tendințe demografice în regiunea Dunării

Județ	Creșterea populației (în %, 2007 față de 1992)	Speranța medie de viață (în ani, 2007)	Rata șomajului (în %, la sfârșitul lunii iunie 2010)
Caraș-Severin	-12.95%	71.10	9.83%
Mehedinți	-10.20%	72.02	12.36%
Dolj	-6.55%	72.18	11.35%
Olt	-9.09%	71.79	8.11%
Teleorman	-14.63%	72.07	12.11%
Giurgiu	-9.55%	71.24	8.27%
Călărași	-6.97%	71.54	8.61%
Ialomița	-5.09%	72.31	10.95%
Constanța	-4.06%	71.83	5.45%
Brăila	-6.73%	72.92	7.86%
Galați	-4.14%	72.61	10.50%
Tulcea	-7.51%	71.86	7.56%
ROMÂNIA TOTAL	-5.58%	72.61	7.44%

Sursa: tabel pregătit de autori, pe baza diferitelor surse statistice existente

Nici situația speranței medii de viață în regiunea dunăreană nu este mai bună – din datele disponibile în Anuarul Statistic al României și preluate în Tabelul 1, se poate observa că speranța medie de viață este egală sau mai mare decât media națională de 72,61 ani doar în județele Brăila (72,92 ani) și Galați (72,61 ani). Toate celelalte județe au o speranță medie de viață inferioară mediei naționale, unele, precum Caraș-Severin (71,10 ani), Giurgiu (71,24 ani) sau Călărași (71,54 ani) fiind la o diferență de mai mare de un an de media națională.

După cum se știe, nivelul de educație al populației este direct corelat cu nivelul veniturilor. Mai mult, bazele dezvoltării economice viitoare a regiunii sunt puse azi prin educarea generațiilor tinere. Un indicator interesant de urmărit este cel al ratei abandonului în sistemul de învățământ din regiune. Potrivit datelor statistice pentru 2007, detaliate în tabelul 2, unele județe se confruntă cu rate ridicate de abandon școlar la toate nivelurile preuniversitare – primar, gimnazial și învățământul profesional: spre exemplu, județele Caraș-Severin, Mehedinți și Tulcea, în timp ce altele au probleme la nivelul gimnazial și al învățământului profesional – spre exemplu, județul Brăila.

Tabelul 2. Rata abandonului în învățământul preuniversitar din regiunea Dunării

Județ	Primar și gimnazial (în %, 2007)	Liceal (în %, 2007)	Profesional și de ucenici (în %, 2007)
Caraș-Severin	3.5	3.7	11.1
Mehedinți	2.1	4.6	9.7
Dolj	1.6	2.1	7.1
Olt	1.6	0.8	5.0
Teleorman	2.4	2.7	4.9
Giurgiu	2.4	2.1	3.6
Călărași	3.5	2.4	13.6
Ialomița	1.9	3.1	12.1
Constanța	3.0	3.0	8.0
Brăila	2.0	5.0	15.1
Galați	1.5	4.4	5.6
Tulcea	2.8	3.6	8.8
ROMÂNIA TOTAL	2.0	3.3	8.2

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2008

Contextul economic actual

Situația economică generală a regiunii își găsește o primă reflectare în rata șomajului. Astfel, pe baza datelor recente (sfârșitul lui iunie 2010) disponibile de la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) și preluate în tabelul 1, se poate observa că, cu excepția notabilă – dar în același timp nesurprinzătoare – a județului Constanța, un centru de concentrare economică extrem de important la nivel național, rata șomajului în toate celelalte județe ale regiunii dunărene era superioară ratei șomajului la nivel național, efect al recente crize economice suprapuse peste procesul de dezindustrializare și declin economic general din regiune pe parcursul ultimelor două decenii. Cinci județe aveau chiar rate ale șomajului de peste 10% - Mehedinți (12,36%), Teleorman (12,11%), Dolj (11,35%), Ialomița (10,95%) și Galați (10,50%). Fenomenul social negativ al unui nivel ridicat al șomajului este agravat de faptul că, potrivit ANOFM, unele din județele regiunii dunărene sunt pe primele locuri în țară ca pondere a șomerilor neindemnizați: „Județele cu cea mai mare pondere a șomerilor neindemnizați în numărul total al șomerilor sunt: **Dolj (62,14%)**, **Teleorman (61,41%)**, Vrancea (60,18%), **Mehedinți (59,89%)**, Vaslui (59,43%), Iași (58,49%), Covasna (58,02%) și **Galați (55,05%)**”¹⁴.

¹⁴ * * *, Situația statistică a șomajului înregistrat la 30 iunie 2010, publicată de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) pe 26 iulie 2010, pag. 3

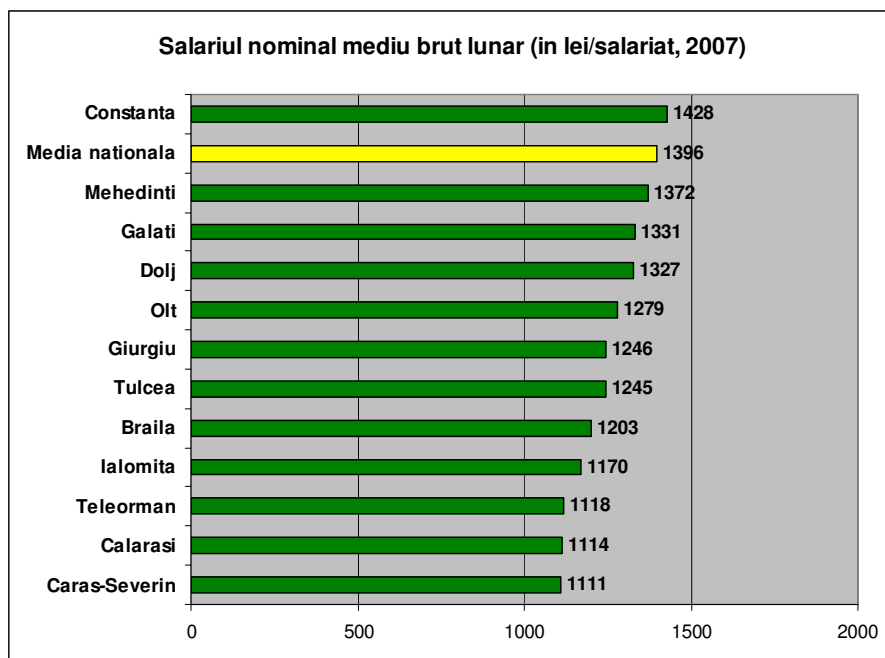
În ce privește ponderea regiunii Dunării în economia națională (măsurată de produsul intern brut), observăm în Tabelul 3 prezența unor concentrări economice importante în județele Constanța (circa 4-4,5% din PIB-ul național), Galați și Dolj (2-2,5% din PIB), contribuția celorlalte județe fiind mult mai mică – spre exemplu, județele Mehedinți, Giurgiu, Călărași, Ialomița și Tulcea reprezentau fiecare în parte mai puțin de 1% din PIB-ul României (la nivelul anului 2006). Per total, între 2002 și 2006, regiunea Dunării a reprezentat o parte relativ semnificativă din economia României – circa 18-20% datorită, în principal, centrelor economice amintite.

Tabelul 3. Ponderea regiunii Dunării în produsul intern brut (PIB)

Județ	2002	2003	2004	2005	2006
Caraș-Severin	1.32%	1.38%	1.36%	1.29%	1.29%
Mehedinți	0.98%	1.12%	1.06%	0.93%	0.94%
Dolj	2.34%	2.58%	2.65%	2.51%	2.56%
Olt	1.36%	1.41%	1.49%	1.36%	1.32%
Teleorman	1.37%	1.24%	1.30%	1.18%	1.11%
Giurgiu	0.78%	0.72%	0.96%	0.74%	0.72%
Călărași	0.82%	0.86%	1.03%	0.78%	0.78%
Ialomița	1.02%	1.05%	1.17%	1.01%	0.97%
Constanța	4.33%	4.18%	4.24%	4.32%	4.25%
Brăila	1.38%	1.32%	1.36%	1.25%	1.21%
Galați	2.37%	2.28%	2.47%	2.24%	2.01%
Tulcea	0.93%	0.96%	0.97%	0.87%	0.88%
REGIUNEA DUNARII TOTAL	19.00%	19.10%	20.06%	18.48%	18.04%

Sursa: Calculat de autori pe baza *Anuarului Statistic al României*, 2008

Un alt indicator interesant de menționat este și nivelul câștigului salarial nominal mediu brut lunar în regiunea Dunării comparativ cu media națională – vezi Figura 2 pentru comparația menționată (la nivelul anului 2007).

Figura 2. Câștigul salarial nominal mediu brut lunar (2007)

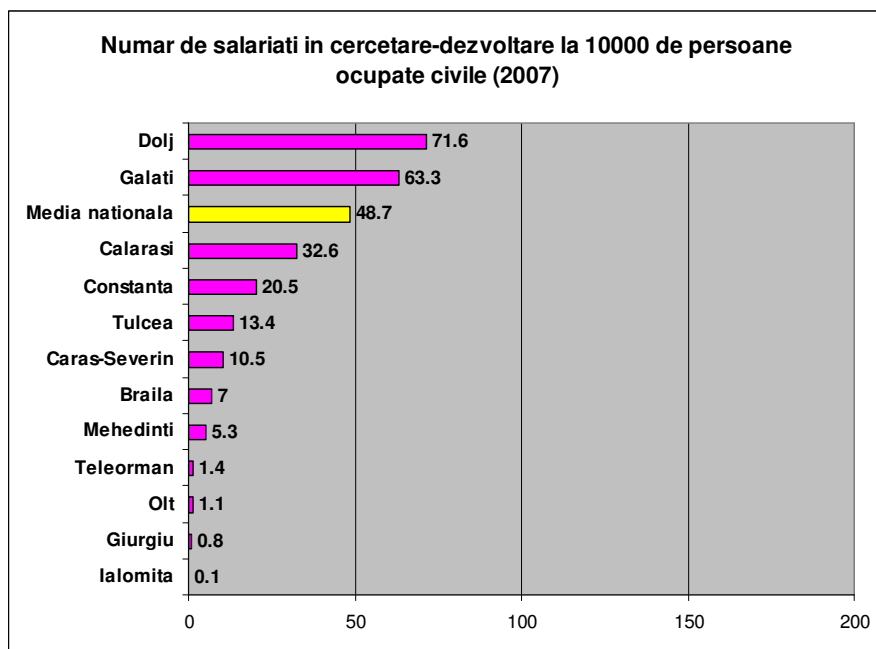
Sursa: Anuarul Statistic al României, 2008

După cum se poate observa, cu excepția județului Constanța, toate celelalte județe din regiunea Dunării aveau în anul 2007 un nivel al salariului mediu brut lunar sub media națională care era de 1.396 lei/salariat. În cazul județelor Ialomița, Teleorman, Călărași și Caraș-Severin, decalajul nefavorabil era mai mare de 15%, ceea ce reprezintă un nivel important și care poate influența între altele nivelul calității vieții în general sau accentuarea unor tendințe demografice precum migrația dinspre zonele cu venituri scăzute – care sunt în general și zone cu un dinamism economic scăzut către polii economici precum regiunea București-Ilfov sau Constanța.

Un ultim aspect pe care am dori să îl menționăm în acest subcapitol, datorită importanței sale pentru dezvoltarea economică viitoare a regiunii și creșterea gradului ei de competitivitate și productivitate, este activitatea de cercetare-dezvoltare din regiunea Dunării. Activitatea de cercetare-dezvoltare este foarte slab dezvoltată în regiunea dunăreană, cu doar 4.686 angajați (11% din totalul național) și cheltuieli de 131 milioane lei (doar 6% din totalul național). Aceste cifre ascund însă diferențe extreme între județe cu activitate de cercetare-dezvoltare relativ dezvoltată, precum Dolj sau Galați, și județe în care această activitate este practic inexistentă – spre exemplu, județul Giurgiu avea 7 salariați

în sectorul de cercetare-dezvoltare iar județul Ialomița 1 (un) salariat. Aceste diferențe sunt evidente în Figura 3.

Figura 3. Numărul de salariați în activitatea de cercetare-dezvoltare în regiunea Dunării (2007)

Sursa: *Anuarul Statistic al României*, 2008

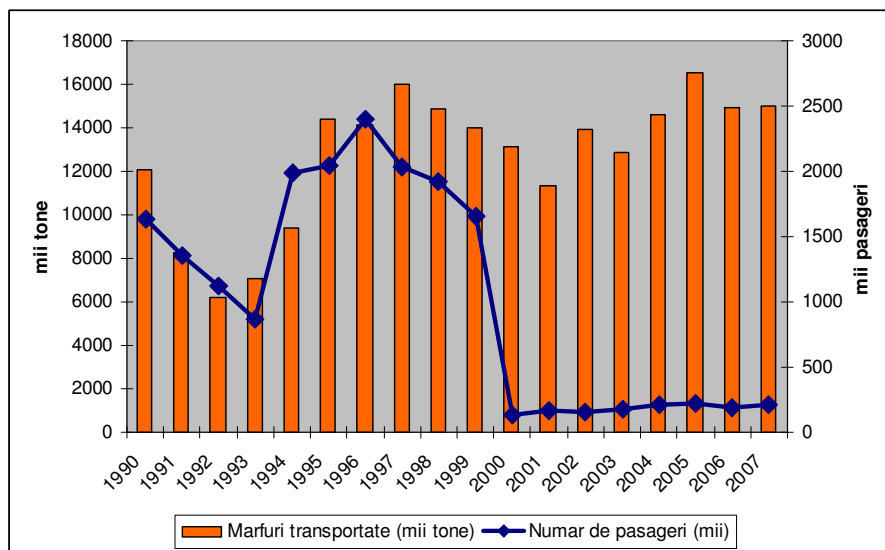
4.2 Infrastructura regiunii

Transporturile

Transportul de marfă pe Dunăre a înregistrat o puternică scădere între 1990 și 1993, urmată de o revenire puternică până în 1995. Datele Anuarului Statistic al României - 2008 arată că după 1995 transportul de marfă pe Dunăre a stagnat la un nivel situat între 13 și 16,5 milioane de tone pe an – vezi Figura 4. Acest nivel îl situează mult în urma transportului rutier - de 24 ori mai important ca volum la nivel național în 2007 ! - sau a celui feroviar - de 4,6 ori mai important ca volum în 2007. Transportul de mărfuri fluvial este și relativ puțin diversificat, patru mari categorii de mărfuri cu grad de prelucrare scăzut – minereuri de fier, deșeuri de fier și oțel, zgură de furnal; ciment, var nestins, materiale prefabricate pentru construcții; minerale brute sau prelucrate; combustibili minerali solizi - reprezentând 76,2% din totalul volumului transportat la nivelul anului 2007. Produsele prelucrate au o prezență marginală în total – produsele chimice

reprezintă 0,9% din totalul volumului transportat, echipamentele, mașinile, motoarele și alte piese componente doar 0,08% din total.

Figura 4. Evoluția transportului fluvial de mărfuri și pasageri (1990-2007)

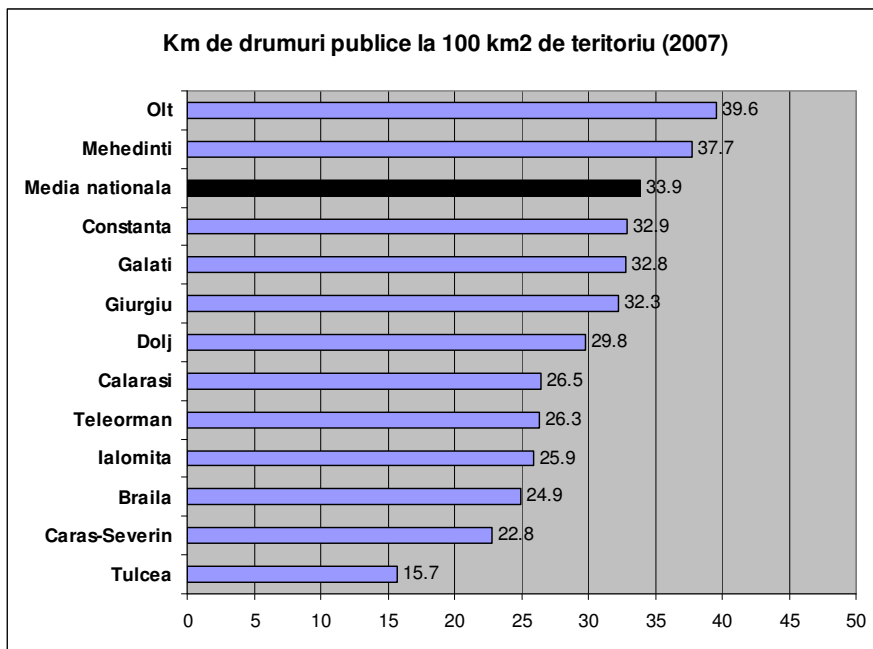

Sursa: *Anuarul Statistic al României*, 2008

În plus, transportul fluvial de pasageri a cunoscut un declin puternic la sfârșitul anilor '90 de la un nivel de 1,5-2,5 milioane pasageri pe an, la 130-220 de mii de pasageri pe an începând cu anul 2000 – vezi Figura 4. La nivelul anului 2007, transportul fluvial de pasageri reprezenta doar 0,06% (!) din totalul național al pasagerilor transportați, chiar și liniile aeriene transportând de 15 ori mai mulți pasageri.

Infrastructura rutieră din regiunea Dunării este și ea relativ nedevelopată comparativ cu alte regiuni ale țării. Astfel, conform anuarului statistic citat, regiunea Dunării avea în 2007, 20.562 de kilometri de drumuri publice, reprezentând doar 25,4% din totalul drumurilor publice din România. Un indicator care arată și mai concret limitările infrastructurii rutiere în regiune este densitatea drumurilor publice, exprimată ca număr de kilometri de drumuri publice pe 100 de kilometri pătrați de teritoriu. După cum se poate observa din Figura 5, cu excepția județelor Olt și Mehedinți, toate celelalte județe din regiunea Dunării au o densitate inferioară mediei naționale.

Figura 5. Densitatea drumurilor publice în regiunea Dunării (2007)

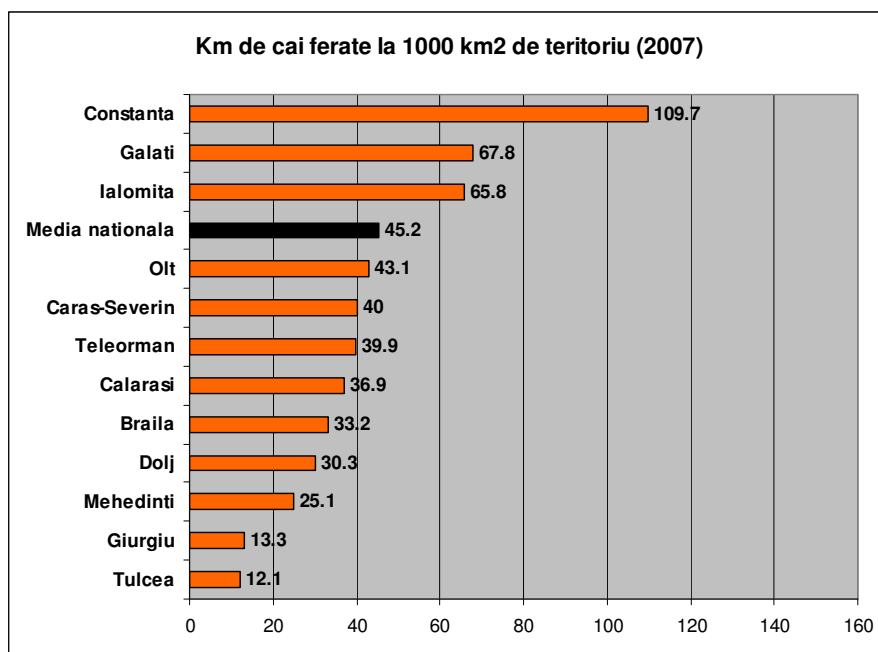
Sursa: *Anuarul Statistic al României*, 2008

Aceeași poziție nefavorabilă a regiunii dunărene se înregistrează și în cazul infrastructurii feroviare. Regiunea Dunării avea în anul 2007 circa 30% din rețeaua feroviară națională. Din nou, în timp ce Constanța, Galați și Ialomița au densități ale rețelei feroviare peste media națională, majoritatea județelor din regiunea dunăreană se află sub media națională – vezi Figura 6.

Transportul urban de pasageri – autobuze, microbuze, tramvaie, troleibuze, metrou - este slab dezvoltat în regiunea Dunării, aceasta reprezentând doar 13,8% din totalul pasagerilor transportați la nivel național în anul 2007.

Starea transporturilor în regiunea dunăreană impune luarea de măsuri radicale și urgente dacă se dorește creșterea semnificativă a gradului de dezvoltare economică și socială a regiunii, având în vedere că infrastructura de transport și activitatea de transport de mărfuri și pasageri reprezintă vasele sanguine și sângele oricărui sistem economic și social.

Figura 6. Densitatea rețelei feroviare în regiunea Dunării (2007)

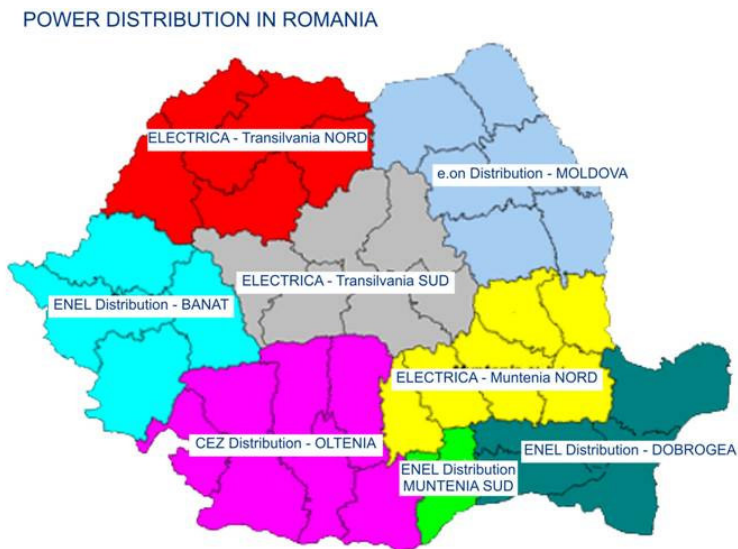

Sursa: *Anuarul Statistic al României*, 2008

Distribuția de energie electrică, termică și gaz metan

Rețeaua de distribuție existentă asigură practic accesul întregii populații din regiunea dunăreană la energie electrică. Ca urmare a procesului de liberalizare și privatizare a sectorului energetic din România, distribuția energiei electrice în regiunea Dunării este gestionată de grupul ENEL pentru județele Caraș-Severin, Giurgiu, Călărași, Ialomița, Tulcea și Constanța, de grupul CEZ pentru județele Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman și de către Electrica pentru județele Brăila și Galați – vezi figura 7.

Figura 7. Regiunile de distribuție a energiei electrice

Sursa: *Institutul de Studii și Proiectări Energetice, 2009*

Pe de altă parte, distribuția de energie termică prin sisteme centralizate este disponibilă numai în localitățile urbane din regiunea Dunării. 46% din totalul localităților urbane din regiune sunt conectate la sisteme centralizate de distribuție a energiei termice¹⁵. Acest subsector prezintă, atât la nivel național, cât și la nivelul regiunii dunărene, cele mai semnificative oportunități de îmbunătățire a eficienței energetice – pierderile energetice între centrale și consumatori ating 35-77% (!)¹⁶ datorită uzurii infrastructurii de transport și distribuție de energie termică, alte pierderi semnificative fiind înregistrate la nivelul consumatorilor datorită izolației termice deficitare a clădirilor deservite.

Distribuția de gaze naturale în regiunea Dunării, deși relativ dezvoltată pe segmentul consumatorilor industriali, este încă slab dezvoltată pe segmentul consumatorilor casnici – aceștia au consumat doar 729 milioane de metri cubi în 2007, reprezentând o pondere de doar 13,3% din consumul de gaze naturale ale regiunii dunărene. Județele din regiunea Dunării aveau la sfârșitul anului 2007 doar 11,2% (3.455 km) din lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor

¹⁵ Calculat de autori pe baza datelor din *Anuarul Statistic al României 2008*, publicat de Institutul Național de Statistică (INSEE) la <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2008.ro.do>

¹⁶ * * *, *Hotărârea Guvernului Nr. 1.069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, publicată de Guvernul României în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 noiembrie 2007, p. 9

naturale din România. 111 localități (municipii, orașe, comune sau sate) din regiunea dunăreană erau conectate la rețele de distribuție a gazelor naturale la sfârșitul anului 2007, ceea ce reprezenta doar 13,7% din totalul localităților conectate la nivel național – de exemplu, în județul Mehedinți nu există nici un consumator conectat la rețelele de distribuție de gaze naturale¹⁷. Prioritățile subsectorului de distribuție a gazelor naturale sunt extinderea accesului la rețelele de distribuție pentru anumite segmente – consumatorii casnici – și regiuni – în special județele Mehedinți, Tulcea, Ialomița, Călărași, Giurgiu și Teleorman, precum și reabilitarea rețelelor existente – 40% din rețelele existente la nivel național au durată de viață depășită¹⁸.

Rețelele publice de canalizare și furnizare a apei potabile

Accesul regiunii la instalații publice de canalizare și apă potabilă rămâne deficitar comparativ cu restul țării. Doar 21,6% dintre localitățile din România cu acces la rețele de canalizare publică se află în regiunea Dunării. Ca acoperire geografică, rețelele de canalizare din regiunea Dunării sunt și mai puțin dezvoltate, rețelele publice de canalizare se întindeau în 2007 pe doar 1.997 de kilometri, reprezentând doar 10,2% din totalul la nivel național.

Deși rețelele publice de furnizare a apei potabile sunt relativ mai dezvoltate în regiune comparativ cu cele de canalizare, accesul populației la acest tip de servicii este încă mai puțin dezvoltat decât în restul țării. Astfel, din cele 2.070 de localități care erau conectate în 2007 la instalații publice de alimentare cu apă potabilă, doar 504 se află în regiunea dunăreană (24,3%). În regiune erau instalați 15.054 km de conducte de distribuție a apei potabile reprezentând 28,6% din totalul la nivel național.

4.3. Sectorul energetic

Pentru a avea o privire de ansamblu a situației prezente a sectorului energetic din regiunea românească a Dunării, trebuie să analizăm separat fiecare din principalele componente ale acestuia, respectiv explorarea și exploatarea de resurse energetice primare, producția de energie electrică și termică din surse regenerabile sau din combustibili fosili, transportul și stocarea energiei (energie electrică, termică, gaz metan), eficiența energetică și problemele de sărăcie energetică.

¹⁷ Pe baza datelor din *Anuarul Statistic al României 2008*, publicat de Institutul Național de Statistică (INSEE) la <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2008.ro.do>

¹⁸ * * * *Hotărârea Guvernului Nr. 1.069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, publicată de Guvernul României în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 noiembrie 2007, p. 11

Resursele energetice

Resursele de energie primară sunt reprezentate de combustibilii fosili – sau resursele energetice epuizabile¹⁹ și resursele energetice regenerabile²⁰. Rezervele de petrol din regiunea românească a Dunării sunt marginale, cu excepția platoului continental românesc din Marea Neagră, unde exploatarea petrolului și gazelor naturale asociate a început în anii 80, și care deține încă un potențial relativ important. În regiunea Dunării gazele naturale și asociate sunt exploatate în principal în zona subcarpatică din Oltenia și în nordul Bărăganului, dar majoritatea producției are loc în zăcămintele mature, cu producție în declin și o durată de viață rămasă limitată. În ce privește viitorul explorării și exploatării rezervelor de petrol și gaze naturale, Agenția Națională pentru Resurse Minerale a lansat în septembrie 2009 apelul public de ofertă pentru concesiunea unor perimetre în vederea efectuării de operațiuni petroliere de explorare, dezvoltare și exploatare (Runda a X-a). Din cele 30 de perimetre cu potențial de petrol și gaze naturale incluse în Runda a X-a, 18 se află în regiunea Dunării - 11 perimetre în zona platoului continental al Mării Negre și 7 perimetre în Dobrogea²¹. În același context, Curtea Internațională de Justiție (CIJ) de la Haga a dat verdictul final în februarie 2009 în procesul între România și Ucraina privind stabilirea frontierei maritime între cele două țări²²: din suprafața totală în litigiu de 12.000 kilometri pătrați, CIJ a acordat României 9.000 de kilometri pătrați, care ar conține rezerve probabile de 73 milioane de barili de petrol și circa 100 de miliarde de metri cubi de gaze naturale²³. Soluționarea diferendului de frontieră între cele două țări a permis României să includă în septembrie 2009 anumite perimetre din fosta zonă contestată în Runda a X-a menționată anterior. În regiunea Dunării există una din principalele zone de extracție a huilei - zona huiliferă din Munții Banatului cu exploatările de la Anina, Doman, Secu, Lupac, Bigăr, Cozla (jud. Caraș-Severin), precum și Baia Nouă (județul Mehedinți). Regiunea Dunării nu dispune în prezent de exploatări semnificative de uraniu. În regiune există importante rezerve de șisturi bituminoase în zona Anina-Doman (județul Caraș-Severin), care au fost înainte de 1989 la baza unei încercări eșuate de exploatare pentru producerea de energie electrică. Producția de petrol, gaze naturale, și cărbune din regiunea Dunării urmează tendința producției la nivel național și este în scădere, cu rate scăzute de înlocuire a resurselor exploatate, iar exploatarea șisturilor bituminoase în regiune a încetat.

¹⁹ Principalele categorii de combustibili fosili sunt petrolul, gazele naturale, cărbunele, turba, șisturile bituminoase sau gazeifere și uraniul

²⁰ Principalele categorii de resurse energetice regenerabile sunt hidroenergia, energia eoliană, energia solară, energia geotermală și energia din biomasă agricolă sau forestieră

²¹ * * *, *Comunicat de presă nr. 1776/1.07.2010*, Agenția Națională pentru Resurse Minerale

²² * * *, 2009, 3 Feb. *General List No. 132 – Case Concerning the Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania vs. Ukraine) – Judgment*, International Court of Justice, Haga, 2009

²³ Popovici, Vlad, *Black Sea region stands at energy crossroads*, în *Oil and Gas Journal*, 7 decembrie 2009

Regiunea Dunării dispune de resurse energetice regenerabile relativ importante. Fluviul Dunărea are un potențial hidroenergetic însemnat, în mare parte amenajat; alți afluenți ai Dunării din regiunea analizată oferă și ei un potențial semnificativ amenajabil în hidrocentrale sau microhidrocentrale (< 10 MW putere instalată). Studiile efectuate în ultimii ani arată că întreaga regiune a Dunării are un potențial bun sau foarte ridicat (>1300 MJ/m²) pentru utilizarea energiei solare, cu excepția județului Caraș-Severin și a jumătății vestice a județului Mehedinți²⁴. Dobrogea, zona Bărăganului și sudul Podișului Bârladului, precum și zonele deluroase și muntoase din județele Caraș-Severin și Mehedinți au un potențial eolian ridicat (peste 6 m/s la înălțimi de 50 de metri)²⁵. Potențialul energetic al biomasei este ridicat în regiunea Dunării, datorită faptului ca majoritatea acestei regiuni este principala zonă agricolă a României (potențialul biomasei agricole reprezintă 97-98% din totalul potențialului acestei categorii)²⁶. Astfel, potențialul energetic al biomasei din regiunea Dunării – circa 110 PJ/an - reprezintă 40% din potențialul național total al biomasei²⁷. Județele cu cel mai mare potențial al biomasei din regiunea Dunării sunt Călărași, Brăila și Constanța, iar cele cu potențialul cel mai scăzut București-Ilfov, Caraș-Severin și Galați. Regiunea dispune de asemenea de resurse potențiale de biogaz – în zonele cu activități zootehnice intensive - și de deșeuri - mai ales în marile centre urbane. Hărțile geotermice construite pentru întreg teritoriul României arată că anumite zone din regiunea Dunării, precum nordul județelor Dolj, Olt, București-Ilfov și sudul județului Brăila, dispun de resurse geotermale de tip dominant convectiv – cu temperaturi ale apei între 40 și 120 grade Celsius - care pot fi utilizate preponderent la producerea de energie termică²⁸. În general, se poate afirma că explorarea și exploatarea resurselor regenerabile de energie din regiunea Dunării se află în prezent într-un stadiu incipient, cu excepția notabilă a hidroenergiei.

Producerea energiei electrice și termice

Capacitățile de producere a energiei electrice și termice instalate în regiunea românească a Dunării sunt semnificative. Din totalul de 20,3 GW putere instalată pentru producerea de energie electrică la nivelul României²⁹, 43% se află în regiunea Dunării – vezi Figura 8.

²⁴ * * *, *Studiu privind evaluarea potențialului energetic actual al surselor regenerabile de energie în România (solar, vânt, biomasă, microhidro, geotermie), identificarea celor mai bune locații pentru dezvoltarea investițiilor în producerea de energie electrică neconvențională*, publicat de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, 2006, p. 11

²⁵ Idem, pp. 12-13

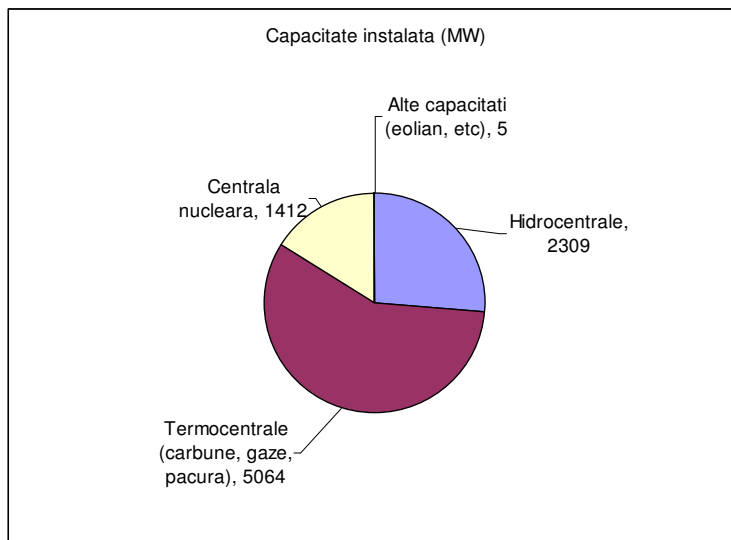
²⁶ Ibidem, pp. 15-16

²⁷ Ibidem, pp.6,15,16

²⁸ Ibidem, pp.18, 20

²⁹ La sfârșitul anului 2007, conform * * *, *Planul de perspectivă al RET - Perioada 2008-2012 și orientativ 2017*, Transelectrica S.A., August 2009, p. 14

Figura 8. Capacitățile de producție a energiei electrice instalate în regiunea Dunării

Sursa: pregătit de autori pe baza statisticilor companiilor producătoare de energie electrică

Deși majoritatea capacităților de producere a energiei electrice se află în termocentrale, regiunea Dunării include și cea mai mare hidrocentrală din România, Porțile de Fier 1 (1.080 MW putere instalată pe partea românească a centralei), precum și singura centrală nucleară care funcționează în prezent în România, centrala de la Cernavodă (1.412 MW putere instalată în două reactoare). În ce privește energia termică, mare parte din termocentralele existente în regiunea Dunării, precum cele de la București, Ișalnița, Craiova, Brăila, Galați, Giurgiu, Drobeta Turnu Severin, Palas (Constanța) și Midia, produc și energie termică care este apoi distribuită prin sisteme centralizate de distribuție care deservește în special zonele urbane. Majoritatea capacităților de producere a energiei electrice și termice din regiunea Dunării, în special grupurile termoenergetice au fost construite în anii '70-'80, depășind deja durata de viață proiectată³⁰, și necesită în prezent investiții majore pentru prelungirea vieții echipamentelor existente, adăugarea de noi capacități sau, mai ales ca urmare a introducerii legislației Uniunii Europene în domeniul mediului, pentru introducerea gazului metan ca și combustibil alternativ și instalarea de echipamente pentru reducerea poluării și a emisiilor de gaze cu efect de seră.

³⁰ * * * Hotărârea Guvernului Nr. 1.069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020, publicată de Guvernul României în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 noiembrie 2007, p. 10

Regiunea Dunării, mai ales zona Dobrogei, este în prezent în vizorul investitorilor interesați în crearea de capacități de producere de energie electrică din surse regenerabile – o serie de proiecte bazate pe energia eoliană se află în diferite faze de proiectare, aprobare sau construcție în județele Constanța și Tulcea.

Transportul și stocarea energiei

Regiunea dunăreană deține și importante rețele de transport a energiei – țiței, produse petroliere, gaze naturale, energie electrică și termică. După cum se poate observa în figura 9, cea mai mare parte a rețelei naționale de conducte magistrale pentru transportul petrolului și produselor petroliere – totalizând 3.800 km de conducte – traversează regiunea Dunării. Aceasta include atât transportul țițeiului din surse interne terestre sau produs pe platforma continentală a Mării Negre, cât și al țițeiului importat prin terminalul petrolier de la Constanța. Planurile de viitor pentru această rețea de transport sunt concentrate pe optimizarea utilizării ei, introducerea tehnologiilor moderne de monitorizare și inspecție și menținerea capacității de transport existente.

Figura 9. Rețeaua națională de transport de țiței și produse petroliere

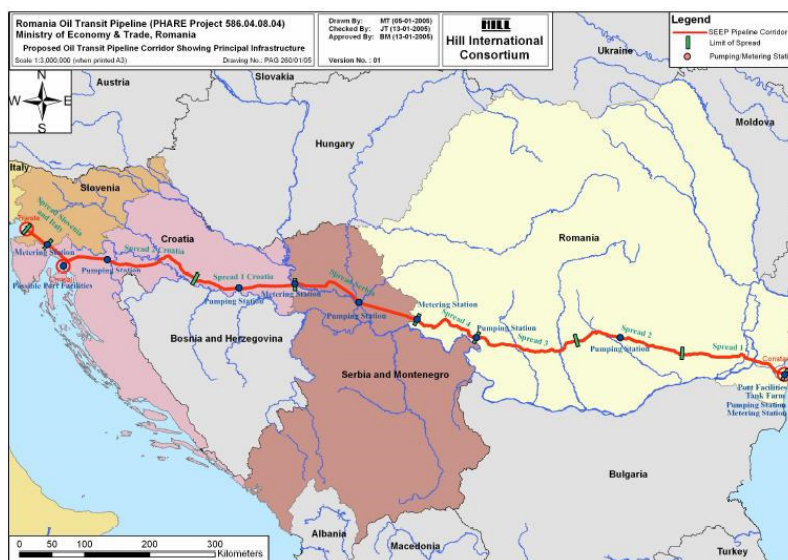

Sursa: CONPET SA, 2009

Datorită faptului că în prezent nu există nici o conexiune între rețeaua națională de transport de țiței și rețelele de transport ale țărilor vecine, România este una din țările inițiatore ale proiectului Conducta Petrolieră Paneuropeană (Pan-European Oil Pipeline sau PEOP), o conductă magistrală cu o lungime de

1.856 km și o capacitate estimată de transport de 1,2-1,8 milioane de barili/zi³¹ care, pornind de la Constanța și traversând teritoriile României, Serbiei, Croației și Sloveniei, ar avea ca punct terminus Trieste în Italia – vezi Figura 3. Principalul obiectiv al conductei ar fi să asigure o nouă rută de tranzit al țițeiului din regiunea Mării Caspice către piețele Europei de Vest. Societatea CONPET S.A., alături de S.C. OIL TERMINAL S.A., are calitatea de acționar și reprezintă interesele părții române în cadrul Companiei de Dezvoltare a Proiectului PEOP. După cum se poate observa în figura 10, majoritatea traseului românesc al conductei s-ar afla în regiunea dunăreană. Proiectul se află încă într-o fază incipientă.

Figura 10. Conduca petrolieră paneuropeană (Constanța-Trieste)

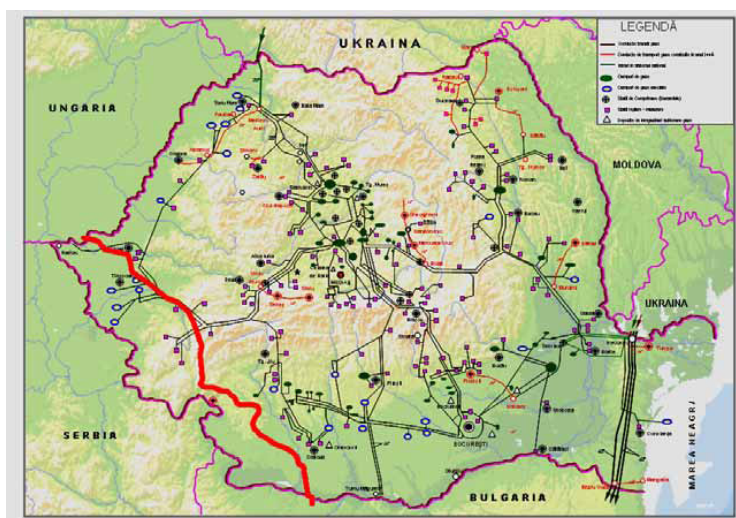
Sursa: CONPET SA

Rețeaua de transport al gazelor naturale din România (SNT) este operată de către S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. Mediaș și însumează 13.110 km de conducte magistrale. Rețeaua de transport al gazelor naturale din regiunea Dunării este relativ dezvoltată, mai ales în zonele mari consumatoare de gaz – pentru consum industrial sau casnic – precum București, Craiova, Slatina, Constanța sau Brăila – vezi Figura 11. Singura conductă magistrală de tranzit din România, Isaccea-Negru Vodă, care tranzitează gaz metan dinspre zonele producătoare din Rusia către Bulgaria și Turcia, se află și ea în regiunea Dunării. În regiune se află și depozite de înmagazinare subterană a gazelor naturale – la Urziceni, București și

³¹ Popovici, Vlad, *Black Sea region stands at energy crossroads*, în Oil and Gas Journal, 7 decembrie 2009

Ghercești lângă Craiova. Cu toate acestea, deși în ultimii ani noi zone au fost racordate la sistemul național de transport – Tulcea, Mangalia, zone extinse din regiunea dunăreană nu sunt încă conectate. Prioritățile relevante pentru regiunea Dunării în domeniul transportului și stocării gazelor naturale sunt reabilitarea sau înlocuirea conductelor care au durată de funcționare depășită – circa 69% din totalul rețelei³² și creșterea presiunii de transport pentru 3.200 de km de conducte la nivel național³³; mai mult de 500 km de noi conducte la nivel național pentru conectarea de noi regiuni la SNT³⁴; creșterea capacității de stocare în depozitele existente (Ghercești); construirea de conexiuni cu rețelele de transport ale țărilor vecine – cu Bulgaria (în zona Giurgiu-Ruse) și Serbia³⁵, precum și diversificarea surselor de import de gaze naturale prin participarea la proiectele de conducte magistrale propuse la nivel regional – Nabucco, South Stream, White Stream³⁶.

Figura 11. Rețeaua națională de transport de gaze naturale și segmentul românesc al proiectului Nabucco

Sursa: S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A.

³² * * *, *Hotărârea Guvernului nr. 1.069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, publicată de Guvernul României în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 noiembrie 2007, p. 11.

³³ * * *, *European Ten Year Network Development Plan – 2010-2019: Attachment A: Capacity Development, Supply and Demand Scenarios by Country*, Ref. 09ENTSOG-02, publicat de European Network of Transmission System Operators – ENTSOG, 2009

³⁴ Popovici, Vlad, *New EU countries plan pipeline expansions*, publicat în Oil and Gas Journal, 5 aprilie 2010.

³⁵ * * *, *Strategia de interconectare a Sistemului National de Transport Gaze Naturale cu sistemele de transport gaze naturale din țările vecine*, S.N.T.G.N. Transgaz S.A., 2007, pp. 4-6

³⁶ Informații detaliate despre aceste proiecte pot fi găsite în Popovici, Vlad, *Black Sea region stands at energy crossroads*, publicat în Oil and Gas Journal, 7 decembrie 2009.

Rețeaua națională de transport al energiei electrice (RET) are tensiunea de linie nominală mai mare de 110 kV și este operată de Transelectrica SA. RET este formată din 9.029 km de linii electrice aeriene între 110 și 750 kV, 78 de stații electrice și 212 unități principale de transformare³⁷. O importantă parte a RET este instalată în regiunea Dunării – vezi figura 12, unde se află și numeroase linii de conexiune cu rețelele electrice de transport din Serbia, Bulgaria, Moldova și Ucraina. Principalele direcții de acțiune pentru viitorul RET în regiunea dunăreană sunt reabilitarea sau înlocuirea liniilor și stațiilor care se află la sfârșitul duratei de serviciu planificate - liniile și stațiile electrice care alcătuiesc sistemul național de transport au fost construite, în majoritate, în perioada anilor 1960-1970, circa două treimi din liniile de 220 și 400 kV atingând deja durata de funcționare normală³⁸; crearea de noi conexiuni cu țările vecine pentru creșterea capacității de export-import – între altele, un cablu submarin de la Constanța înspre Turcia; instalarea de noi linii și stații pentru conectarea la RET a viitoarelor capacități de producere a energiei electrice din resurse regenerabile; conectarea la RET a regiunilor izolate.

Figura 12. Rețeaua națională de transport al energiei electrice

Sursa: Transelectrica S.A.

³⁷ Rețeaua electrică de transport pe siteul Transelectrica SA: pe site-ul <http://www.transelectrica.ro/gestionare.php>, vizitat pe 20 iulie 2010

³⁸ * * *, Planul de perspectivă al RET - Perioada 2008-2012 și orientativ 2017, Transelectrica S.A., august 2009, p. 21

Eficiența energetică și fenomenul de sărăcie energetică

Eficiența utilizării energiei electrice și termice în regiunea Dunării prezintă oportunități de îmbunătățire, începând cu reabilitarea și modernizarea echipamentelor și a infrastructurii energetice discutate mai sus, scăderea intensității energetice a activităților industriale și a transporturilor, precum și creșterea eficienței consumului în segmentul consumatorilor casnici. În acest context, *Strategia națională în domeniul eficienței energetice* elaborată de către Guvernul României în 2003 reprezintă un prim efort de coordonare a creșterii eficienței energetice la nivel național.

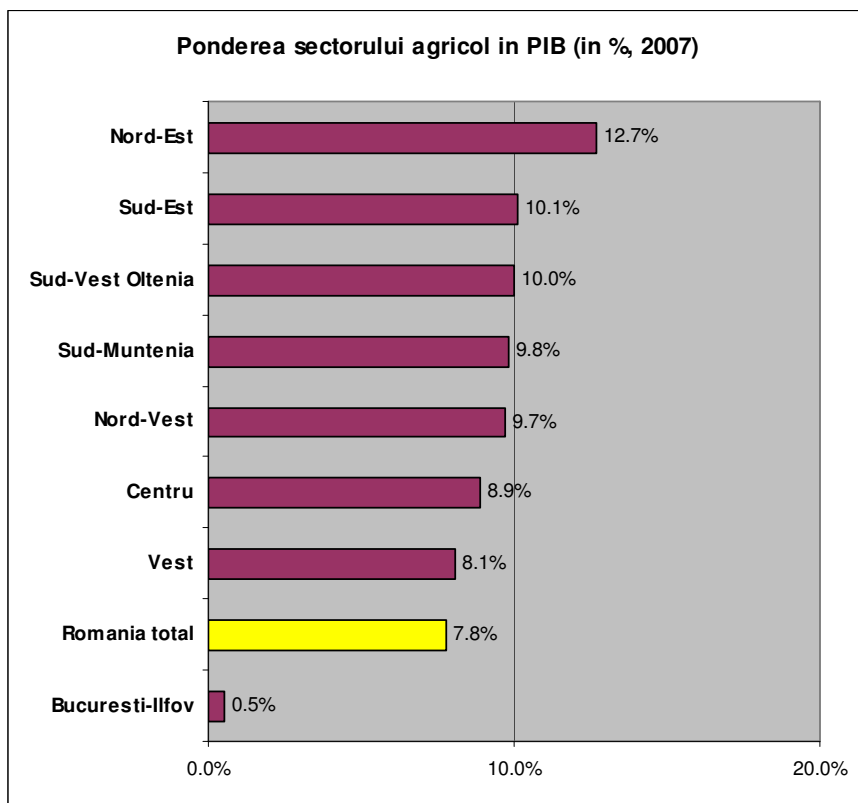
În fine, un aspect care nu trebuie neglijat în regiunea Dunării este cel al sărăciei energetice – lipsa de acces sau acces deficitar pentru consumatorii casnici la surse de energie viabile în condiții economice acceptabile. Acest fenomen a devenit și mai prezent pe parcursul ultimelor două decenii, datorită creșterii prețurilor la energie, a înlăturării treptate a subvențiilor și ajutoarelor energetice, și a scăderii veniturilor reale ale unor segmente ale populației. Situația actuală și impactul sărăciei energetice asupra regiunii dunărene nu a fost încă studiat în detaliu.

4.4. Dezvoltarea mediului rural și turismul

Dezvoltarea mediului rural

Agricultura rămâne un sector vital pentru regiunea Dunării, care include 5,07 milioane de hectare de suprafețe agricole – terenuri arabile, pășuni, fânețe, și livezi, reprezentând 34,5% din totalul suprafețelor agricole la nivel național (prin comparație, suprafața totală a regiunii dunărene reprezintă 30% din suprafața națională). În regiunile de dezvoltare care cuprind județele regiunii Dunării, respectiv regiunea Sud-Est, Sud-Muntenia și Sud-Vest Oltenia, agricultura, vânătoarea și piscicultura au o pondere mai mare în produsul intern brut regional decât ponderea agriculturii în produsul intern brut al României – vezi Figura 13.

Figura 13. Ponderea agriculturii în produsul intern brut (2007)

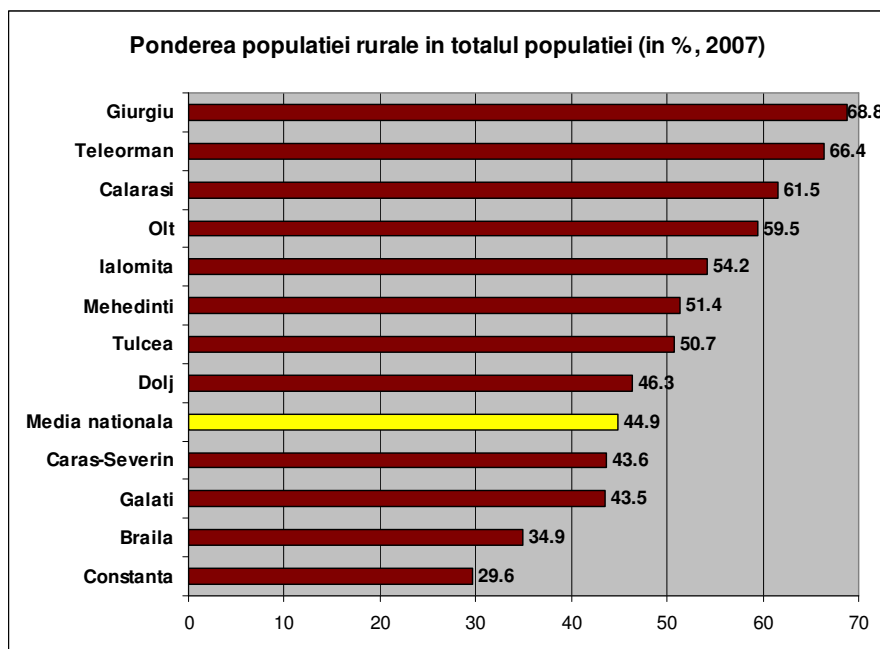

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2008

Conform statisticilor, la 1 iulie 2007, 42,8% din populația regiunii dunărene locuia în mediul rural, comparativ cu 44,9% la nivel național. Această valoare ascunde însă mari disparități între județele mai urbanizate (în general și mai industrializate) și cele cu populație rurală predominantă – vezi Figura 14.

Majoritatea populației rurale din regiunea dunăreană nu are acces la rețelele de distribuție de energie termică și gaz metan – doar 64 din cele 3.629 de localități rurale ale regiunii (1,8%) erau conectate în 2007 la rețele de distribuție, fiind astfel nevoite să se bazeze pe utilizarea inefficientă a biomasei forestiere și agricole pentru asigurarea încălzirii și pregătirea alimentelor. 80 de localități rurale din regiunea Dunării aveau rețele de canalizare publică în 2007 (2,2% din totalul localităților). Accesul la instalații de alimentare cu apă potabilă centralizate este relativ mai bine dezvoltat, deși majoritatea localităților rurale din regiunea Dunării nu are încă acces la asemenea facilități – doar 422 de comune și sate din totalul de 3.629 erau conectate în 2007 la rețele de distribuție a apei potabile, respectiv 11,6%.

Figura 14. Ponderea populației rurale în totalul populației (2007)

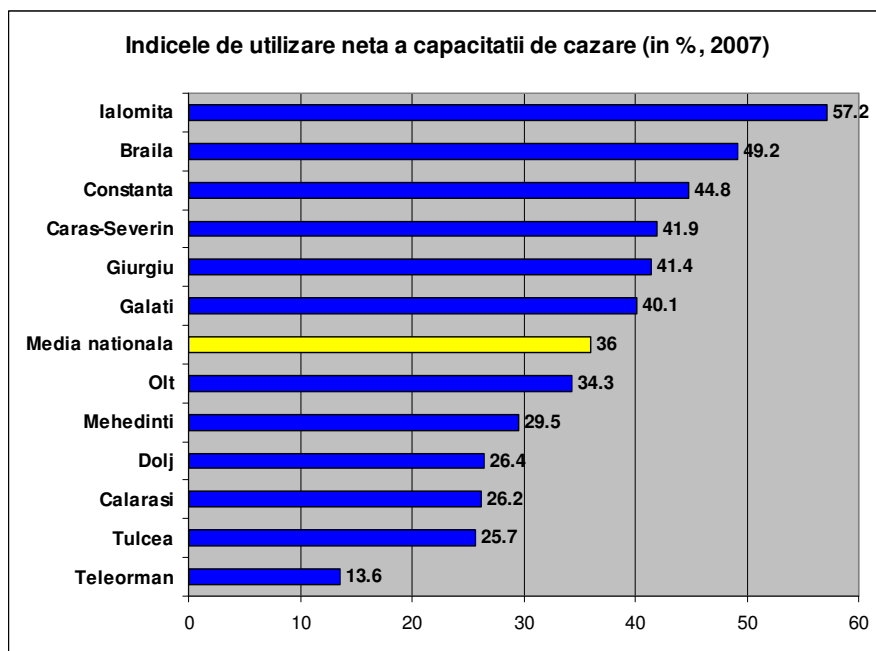

Sursa: *Anuarul Statistic al României*, 2008

Turismul

Deși regiunea Dunării cuprinde un număr semnificativ de obiective turistice, infrastructura turistică este încă slab dezvoltată. Excepția notabilă în acest context o reprezintă județul Constanța, care, datorită polului turistic al litoralului, dispunea în 2007, conform Anuarului Statistic 2008, de 121.717 locuri de cazare, adică nu mai puțin de 42,9% din totalul locurilor de cazare din România! Pe de altă parte, un alt obiectiv turistic de importanță europeană, Delta Dunării, este încă nedevelopat – județul Tulcea dispune de doar 3.400 de locuri de cazare. În total, restul regiunii Dunării, excluzând județul Constanța, reprezintă sub 10% din totalul național de locuri de cazare. Deși indicii de utilizare netă a capacității turistice aflate în funcțiune sunt superiori mediei naționale în mare parte din județele regiunii – vezi Figura 15, aceștia rămân la un nivel absolut scăzut (comparativ cu alte regiuni din Europa).

Figura 15. Utilizarea capacității de cazare din regiunea Dunării (2007)

Sursa: *Anuarul Statistic al României*, 2008

De asemenea, excluzând Constanța, restul regiunii a avut în 2007 doar 1,96 milioane de nopți de cazare, reprezentând 9,5% din totalul național – spre comparație, județul Constanța singur a avut 4,5 milioane de nopți de cazare (21,7% din totalul național).

5. O viziune românească pentru regiunea Dunării

Dunărea traversează România pe o distanță de aproximativ 1.076 km, reprezentând 26% din lungimea totală a fluviului și mai mult de jumătate din cursul navigabil. Tot pe teritoriul țării noastre are loc și vărsarea în Marea Neagră, fluviul formând Delta Dunării, inclusă în patrimoniul mondial al UNESCO³⁹ începând din anul 1991 ca rezervație a biosferei.

România dorește menținerea sa între principalii promotori ai inițiativei de creare a acestei strategii și includerea în Planul de Acțiune a cât mai multor proiecte prioritare. Contribuția României la elaborarea acestei strategii este rezultatul colaborării dintre 11 instituții guvernamentale coordonate de Ministerul Afacerilor Externe⁴⁰.

România susține cele patru domenii propuse de Comisia Europeană pe care se axează strategia: conectivitatea (transport, energie, telecomunicații); protecția mediului și gestiunea apei; dezvoltarea socio-economică (cultură, educație, turism, dezvoltare rurală) și îmbunătățirea sistemelor de guvernare, considerându-le de importanță egală. Programele ce vor fi implementate trebuie să se bazeze pe tehnologii noi, astfel încât strategia să fie durabilă, ecologică și bazată pe inovare. Implicarea statelor dunărene care nu sunt membre ale UE poate fi realizată prin *Procesul de Cooperare Dunăreană*, lansat la Viena la 27 mai 2002, ca urmare a unei inițiative comune a României, Austriei, Comisiei Europene și a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est.

Strategia UE pentru regiunea Dunării rămâne una din prioritățile de bază ale Guvernului României. Intensificarea cooperării regionale cu țări membre sau candidate ale UE, precum și cu alte țări terțe, prin intermediul instituțiilor sus-amintite, într-un format cuprinzător și eficient, este esențială pentru crearea condițiilor de stabilitate în regiunile vecine și a unei securități sporite pentru Europa. Este necesară o piață regională a muncii flexibilă, capabilă să se adapteze cerințelor angajatorilor, printr-o promovare a unei culturi antreprenoriale, a societății informaționale și a noilor servicii, în contextul unei integrări accelerate a activităților economice pe plan european și internațional. Datorită importanței lor

³⁹ *United Nations Education, Science and Culture Organization* (UNESCO) - Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură.

⁴⁰ Cele 11 instituții sunt: 10 ministere (afaceri externe; transporturi și infrastructură; dezvoltare regională și turism; mediu și păduri; economie, comerț și mediu de afaceri; finanțe; agricultură și dezvoltare rurală; administrație și interne; cultură și patrimoniu național; educație și cercetare) și Departamentul pentru afaceri europene. Coordonatorul național este dl. Viorel ARDELEANU, ales în luna octombrie 2009, iar rolul acestuia este de a reprezenta țara noastră atât în plan intern cât și extern în cadrul procesului de elaborare a strategiei.

pentru toate segmentele economice și sociale, aspectele energetice reprezintă un subiect extrem de important la nivel regional. Este, de asemenea, recunoscut faptul că educația este un factor strategic pentru dezvoltarea durabilă. România va propune, sub „umbrela” Strategiei Dunării creșterea calității serviciilor educaționale, prin dezvoltarea centrelor de educație continuă pentru adulți, și extinderea parteneriatului între universități, centre de cercetare și mediul de afaceri. În această privință și luând în considerare Strategia UE 2020, toate proiectele de investiții care urmează a fi realizate în bazinul Dunării trebuie să fie sisteme inteligente, favorabile mediului, bazate pe ultimele realizări științifice și tehnologice. În fine, turismul este un important subiect care va avea ca țintă principală reabilitarea și modernizarea complexelor turistice pentru a crește atracția turiștilor pentru regiunea Dunării, de la izvoare până la Marea Neagră.

Prioritățile României sunt:

- **Transport** – Asigurarea unui sistem de transport modern pe Dunăre prin crearea unui sistem multi-modal de transporturi și crearea unei infrastructuri bazată pe noi tehnologii și sisteme integrate de transport, gestiune, monitorizare și informare;
- **Energie** – Transformarea regiunii Dunării într-un coridor european al energiei prin valorificarea sustenabilă și eficientă a resurselor energetice locale - convenționale și regenerabile/neconvenționale, prin dezvoltarea capacităților energetice de producție, transport și stocare, extinderea accesului la rețelele de distribuție de energie, precum și prin eliminarea fenomenului de sărăcie energetică din regiune;
- **Protecția mediului** – Includerea protecției mediului în toate investițiile încă din faza de proiectare a sistemelor („green knowledge intelligent systems”) și crearea unui sistem de gestiune și control ai factorilor de mediu (reducerea poluării, înlăturarea efectelor negative asupra mediului în cazuri de catastrofe naturale, protejarea biodiversității, păstrarea și extinderea zonelor împădurite, a parcurilor și spațiilor verzi din zonele urbane etc.);
- **Cercetare** – Crearea de noi centre de cercetare pentru dezvoltarea tehnologiilor noi, inovative și ecologice;
- **Turism** – Dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural și a moștenirii cultural-istorice prin dezvoltarea infrastructurii specifice și intense acțiuni de promovare;
- **Dezvoltare rurală** – Modernizarea sectorului agricol și diversificarea activităților economice, altele decât agricultura, prin valorificarea resurselor ambientale, naturale (patrimoniu piscicol, silvic, biodiversitatea etc.), a patrimoniul cultural (tradiții și experiențe profesionale acumulate),

prin dezvoltarea capitalului social și crearea de noi specializări, precum și prin creșterea calității vieții prin accesul la servicii publice – apă potabilă, canalizare, gestionarea și reciclarea deșeurilor, autosuficiență energetică sau acces la rețele de distribuție de energie electrică și termică;

- **Alte priorități sunt:** valorificarea potențialului tehnologiilor informaționale și de comunicații (IT&C) și aplicarea acestora în sectorul public (administrație) și cel privat (cetățeni, întreprinderi); implicarea mediului de afaceri în dezvoltarea proiectelor legate de strategie; promovarea proiectelor de educație ecologică; integrarea dimensiunii culturale în cadrul celorlalte politici și valorificarea potențialului deținut de patrimoniu; siguranța și sănătatea publică.

Toate aceste obiective sunt coerente cu documentele programatice naționale și europene, vizând asigurarea unei dezvoltări echilibrate a teritoriului regiunii, prin valorificarea resurselor locale și susținerea economiilor locale, cu protejarea mediului înconjurător și asigurarea condițiilor de oportunități egale pentru întreaga populație. Un alt rezultat al aplicării acestei strategii de dezvoltare va fi asigurarea unei dezvoltări policentrice echilibrate a regiunii și eliminarea disparităților intraregionale.

Strategia UE pentru regiunea Dunării vizează și îmbunătățirea transportului de mărfuri pe Dunăre între Constanța și Rotterdam prin lărgirea canalului navigabil, precum și dezvoltarea orașelor din regiune prin mărirea capacității portuare, precum încurajarea întreprinderilor mici și mijlocii pentru crearea de noi locuri de muncă.

În noiembrie 2008 a fost constituit un grup de lucru interministerial pentru pregătirea contribuției naționale a României la Strategia UE pentru regiunea Dunării, precum și asigurarea unei viziuni generale coerente și corelate intersectorial privind programele și proiectele ce vor fi realizate în baza acestei Strategii. Grupul de lucru este coordonat de Ministerul Afacerilor Externe – la nivel politic și Ministerul Dezvoltării Regionale și Locuinței – la nivel tehnic.

Contribuția României la elaborarea Strategiei este prin urmare un rezultatul colaborării între următoarele instituții guvernamentale: Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului, Departamentul pentru Afaceri Europene, Ministerul Mediului și Pădurilor, Ministrul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Culturii și al Patrimoniului Național, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului.

Obiectivele urmărite de România prin participarea la elaborarea Strategiei UE pentru regiunea Dunării sunt: crearea unei regiuni dunărene dinamice, competitive

și prospere; crearea unor sisteme integrate de transport și monitorizare a protecției mediului bazate pe noi tehnologii; ape mai curate, protejarea bio-diversității, combaterea poluării transfrontaliere și reducerea riscului de inundații; îmbunătățirea capacității administrative, stimularea schimburilor culturale și a contactelor „people to people”.

În acest context, regiunea românească a Dunării, definită la începutul acestei lucrări ca regiunea cuprinzând cele 12 județe riverane fluviului, poate fi dezvoltată pe patru mari direcții:

1. Crearea condițiilor de dezvoltare socio-economică, prin:

- crearea condițiilor favorabile pentru localizarea de noi investiții și întărirea potențialului celor existente prin dezvoltarea sistemului de utilități și al serviciilor de calitate destinate firmelor, prin simplificarea, transparența și accelerarea procedurilor administrative și pentru obținerea autorizațiilor și crearea condițiilor de creștere a productivității prin utilizarea de produse și procese inovative;
- crearea condițiilor pentru o piață a muncii flexibilă, în care oferta de muncă să devină capabilă a se adapta permanent cerințelor angajatorilor, prin promovarea culturii antreprenoriale, a societății informaționale și a noilor servicii, în contextul unei dinamici accelerate a integrării activităților economice în spațiul european și internațional;
- dezvoltarea sectorului serviciilor sociale și de sănătate prin îmbunătățirea infrastructurii și a dotărilor, prin aplicarea unui management eficient și creșterea accesului persoanelor la aceste servicii, mai ales ale celor din zonele rurale și izolate;
- dezvoltarea sectorului educației prin îmbunătățirea infrastructurii, creșterea calității serviciilor de educație, dezvoltarea de centre de formare continuă pentru adulți, realizarea de rețele școlare, dezvoltarea parteneriatului între unitățile de învățământ și mediul de afaceri, universități și administrația publică și susținerea cercetării - inovării;
- modernizarea sectorului agricol și diversificarea activităților economice altele decât agricultura, prin valorificarea resurselor ambientale, naturale (patrimoniu piscicol, silvic, bio-diversitatea etc.), a patrimoniul cultural (tradiții și experiențe profesionale acumulate), prin dezvoltarea capitalului social și crearea de noi specializări.

2. Dezvoltarea spațială axată de facilități și accesibilitatea regiunilor, prin:

- creșterea atractivității regiunii prin dezvoltarea accesibilității, continuarea extinderii și modernizării infrastructurii portuare, aeroportuare, sistemului stradal și feroviar;

- crearea unui sistem multi-modal de transporturi; se va avea în vedere crearea unui sistem de accesibilitate inovativ capabil de a asigura legături rapide și eficiente cu piețele internaționale;
- dezvoltarea unei infrastructuri energetice eficiente de producție, transport, stocare și distribuție.

3. Dezvoltarea sistemului policentric de rețele de localități prin creșterea atractivității zonelor urbane pentru investiții, îmbunătățirea standardelor de viață (infrastructura urbană, transport și mobilitatea populației), valorificarea patrimoniului arhitectonic, artistic și monumental, promovând coeziunea și incluziunea socială prin dezvoltarea de servicii urbane.

4. Conservarea mediului prin:

- dezvoltarea infrastructurii de mediu, de exemplu prin continuarea dezvoltării rețelei transnaționale de monitoring integrat (TNMN), care să conducă la producerea unor date și informații cu performanțe ridicate și cu un grad înalt de comparabilitate, cerințe necesare pentru fundamentarea măsurilor de gospodărire a apelor la nivelul întregului bazin hidrografic al Dunării, în conformitate cu procedurile agreate de către țările membre ale Comisiei pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR).
- Reducerea riscurilor de mediu prin perfecționarea sistemului de gestiune și control a factorilor de mediu (inclusiv înlăturarea efectelor negative asupra mediului în cazuri de catastrofe naturale, crearea zonelor umede, păstrarea și extinderea zonelor împădurite, a parcurilor și zonelor verzi din zonele urbane).

6. Prioritățile României

6.1. Transport

Deși Dunărea este parte a unui important coridor european de transport, infrastructura de transport din regiunea românească este încă deficitară.

Asigurarea unui sistem de transport modern pe Dunăre reprezintă una dintre principalele priorități ale României și o bază pentru dezvoltarea economică a zonelor riverane. Este nevoie de creșterea atractivității regiunii prin dezvoltarea accesibilității, prin continuarea extinderii și modernizării infrastructurii portuare, aeroportuare, sistemului stradal și feroviar, prin crearea unui sistem multi-modal de transporturi. Dunărea trebuie să devină o adevărată magistrală fluvială modernă, cu o infrastructură bazată pe noi tehnologii și sisteme integrate de transport, gestiune, monitorizare și informare. Trebuie să construim un sistem de transport multi-modal care să răspundă provocărilor acestui secol.

Realizarea graduală a proiectelor pe Coridorul 7 European ce contribuie la asigurarea unei navigații optime în condiții de maximă siguranță pe tot parcursul Dunării reprezintă o condiție obligatorie pentru succesul proiectului. La aceasta se adaugă modernizarea rețelei de porturi fluviale. Trebuie modificată structura funcțională a porturilor pentru transformarea lor în centre logistice și integrarea lor în sistemul de transport inter-modal. În plus, trebuie modernizată toată infrastructura adiacentă acestor porturi.

Prioritățile din acest domeniu sunt legate de: dezvoltarea punctelor terminus existente și crearea de noi terminale ale rețelelor de transport, pentru transportul de bunuri/persoane, precum și modernizarea serviciilor acestora, cu respectarea standardelor de siguranță și protecție a mediului; asigurarea inter-modalității prin crearea centrelor logistice pentru transportul inter-modal feroviar-rutier, feroviar-fluvial, feroviar-maritim, rutier-fluvial, rutier-maritim, rutier-aerian; dezvoltarea legăturilor dintre terminale și centrele urbane cu sistemele naționale și internaționale de transport (inclusiv realizarea de centuri), prin dezvoltarea diferitelor modalități de transport pentru reducerea timpului de transport și creșterea siguranței traficului, cu menținerea și protejarea factorilor de mediu.

Modernizarea și asigurarea accesului în zonele rurale pentru a îmbunătăți condițiile de viață în mediul rural și pentru a susține activitățile economice și turistice, modernizarea rețelelor de drumurilor județene și locale reprezintă alte aspecte adiacente importante.

Este nevoie și de creșterea mobilității în zonele urbane, prin modernizarea liniilor de transport public urban și dezvoltarea transportului multi-modal, în

scopul creșterii gradului de confort și siguranță al pasagerilor și reducerea poluării. În sfârșit, este nevoie de dezvoltarea unui plan de măsuri economice și financiare de sprijin a sectorului, care să aibă ca obiectiv fundamental facilitarea modernizării flotei fluviale sub pavilion românesc.

6.2. Societatea informațională

Astăzi nu se poate dezvolta nici un sistem integrat fără ca acesta să aibă la bază un sistem informațional inteligent. Valorificarea potențialului tehnologiilor informaționale și de comunicații (TIC) și aplicarea acestora în sectorul public (administrație) și cel privat (cetățeni, întreprinderi) reprezintă o condiție *sine qua non* pentru dezvoltarea unei adevărate magistrale moderne fluviale.

Pentru a da o idee asupra dezvoltării societății informaționale din regiunea dunăreană, conform datelor din Anuarul Statistic al României 2008, totalul minutelor de conexiune la Internet din regiune reprezenta doar 11% din totalul național.

Este nevoie de sprijinirea competitivității economice și promovarea interacțiunilor dintre sectorul public și întreprinderi/cetățeni prin valorificarea potențialului TIC și a aplicațiilor sale, dezvoltarea infrastructurii informaționale și de telecomunicații și facilitarea accesului la serviciile IT, dezvoltarea infrastructurii „broadband”, crearea de servicii informatice moderne, susținerea sistemelor productive inovatoare în procesul administrativ.

Avem nevoie de stimularea creării de aplicații specifice pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), de sprijinirea autorităților publice/IMM-urilor pentru realizarea de proiecte specifice locale, inclusiv construirea de tele-centre.

6.3. Energie

Potențialul energetic al Dunării și regiunii învecinate este considerabil. Această regiune are potențialul să devină un coridor energetic al continentului european, în care dezvoltarea capacităților energetice de producție, transport, stocare și distribuție, indiferent de sursa de energie folosită (hidro, nucleară, combustibili fosili, solară, alte forme de energie regenerabilă) trebuie să se bazeze pe o analiză atentă a realizării unui mix optim din toate punctele de vedere pentru ca energia să fie folosită în mod eficient, mediul să fie protejat, pentru ca locuitorii din regiunea Dunării să aibă acces la surse de energie electrică și termică viabile și la un preț acceptabil și pentru a crea un context sustenabil pe termen lung de securitate a aprovizionării cu energie.

Importanța energiei în definirea strategiei UE pentru regiunea Dunării este recunoscută de țările din regiune, acest sector regăsindu-se în toate contribuțiile

naționale înaintate Uniunii Europene pe parcursul etapei de consultări din prima jumătate a anului 2010. Energia este de asemenea o tematică transversală care este relevantă pentru direcțiile majore (piloni) ale viitoarei strategii. În acest context, alegerea judicioasă a priorităților în domeniul energiei poate avea o contribuție pozitivă la toți pilonii strategiei.

Principalele direcții de ameliorare

Pentru stabilirea obiectivelor specifice sectorului energetic și a unui plan de acțiuni judicios trebuie identificate principalele probleme și limitări cu care se confruntă acest sector în regiunea românească a Dunării.

În domeniul explorării și exploatării resurselor de energie, regiunea are resurse relativ limitate de combustibili fosili convenționali – petrol și gaze naturale. Cu toate acestea, folosirea tehnologiilor moderne de explorare a zăcămintelor convenționale și de creștere a gradului de recuperare în câmpurile mature de petrol și gaze naturale este încă foarte limitată în porțiunea terestră a regiunii Dunării și pe platoul continental românesc al Mării Negre. Activitățile de explorare pentru identificarea potențialelor zăcămine neconvenționale de petrol și gaze naturale și evaluarea celor mai sustenabile și economice metode de exploatare a lor este practic inexistentă în regiune, deși structura ei geologică pare favorabilă prezenței unor astfel de resurse – petrol din șisturi sau nisipuri bituminoase, gaze naturale din șisturi gazeifere sau din straturile de cărbune - iar tehnologia pentru a explora și exploata aceste resurse în mod sustenabil ca și combustibili energetici sau în transporturi – precum tehnologiile de transformare a cărbunelui în combustibili lichizi (coal-to-liquids) - a cunoscut o dezvoltare remarcabilă în ultimii 10-15 ani. În domeniul exploatării resurselor regenerabile de energie, cu excepția hidroenergiei, celelalte resurse nu sunt exploatate încă în regiune – energie solară, geotermală, biogaz –, abia încep să fie exploatate – energia eoliană, sau sunt exploatate inefficient – biomasa forestieră sub formă de lemne de foc, mai ales în zonele rurale.

Aproape jumătate din capacitatea totală de producție a energiei electrice din România se află în regiunea Dunării, precum și o parte însemnată a capacității de producere a energiei termice. O mare parte a acestor capacități însă și-au depășit durata de viață planificată, au echipamente învechite sau neperformante, nu îndeplinesc noile standarde europene de limitare a poluării sau folosesc un mix neoptimizat de combustibili, adeseori combustibili energetici poluanți precum cărbunele sau păcura fiind încă predominanți.

Unul din obiectivele României în sectorul energetic este să devină principala (sau una din principalele) zone de tranzit a exporturilor de resurse energetice primare (petrol și gaze naturale) dinspre zona Mării Caspice (Kazahstan, Azerbaijan) și a Orientului Mijlociu către piețele consumatoare din Europa. Un

obstacol important în calea acestui obiectiv – cu relevanță directă pentru regiunea Dunării – este lipsa conexiunilor rețelelor de transport de petrol și gaze naturale cu cele ale țărilor vecine și insuficiența capacității de tranzit prin conducte magistrale sau terminale petroliere, de gaz lichefiat sau comprimat. Dezvoltarea conexiunilor internaționale este importantă și pentru diversificarea riscului importurilor energetice, permițând mai multă flexibilitate în cazul unor crize energetice precum conflictul privind tranzitul gazului între Ucraina și Rusia din iarna lui 2009, care a avut efecte negative asupra consumatorilor de gaz din România. O altă problemă care ar putea avea un impact negativ în viitor asupra capacității de transport de petrol, gaze, energie electrică și termică din regiunea Dunării este gradul ridicat de uzură fizică și morală al rețelelor existente. De asemenea, infrastructura de transport a energiei în regiunea Dunării trebuie extinsă și întărită pentru a îmbunătăți accesul la energie în regiunile care nu au în prezent acces, pentru a permite conectarea noilor capacități de producție de energie electrică și termică – precum cei 3.000 de MW de capacitate eoliană, majoritatea în zona Dobrogei, care ar putea să intre în funcțiune până în 2013⁴¹ -, și a facilita exportul sau importul de energie – spre exemplu, conexiunile prin linii electrice de transmisie prezente au o capacitate echivalentă cu 10% din capacitatea de producție de energie electrică a României, limitând astfel exportul și importul.

În timp ce rețelele de distribuție a energiei electrice oferă o acoperire relativ completă a regiunii dunărene, rețelele de distribuție a energiei termice și gazului natural sunt limitate la centrele urbane, în timp ce populația din zonele rurale este dependentă de o folosire inefficientă a biomasei forestiere – lemn de foc – pentru nevoile de încălzire și prepararea alimentelor. În același timp, chiar și rețelele existente sunt, în marea lor majoritate - învechite sau au pierderi semnificative pe timpul transportului, precum rețelele de distribuție centralizată a energiei termice.

Creșterea eficienței utilizării energiei este un alt domeniu cu multe oportunități de ameliorare. Deși aflată într-un trend descrescător în ultimii ani, intensitatea energetică la nivel național - măsurată prin consumul de energie necesar pentru obținerea unei unități de produs intern brut și exprimată în tone echivalent petrol (toe) per un milion de euro – era încă în 2007 la un nivel mai mult decât triplu – 652 toe/1 milion de euro față de media Uniunii Europene – 169 toe/1 milion de euro⁴². Creșterea eficienței energetice este necesară în regiunea Dunării, ca și la nivel național, în toate domeniile, de la scăderea consumului energetic unitar în industrie și transporturi până la creșterea randamentului în unitățile de producere a

⁴¹ Conform Asociației Române pentru Energie Eoliană, citată de Energia.gr la www.energia.gr/Article_en.asp?art_id=22656

⁴² *EU Energy in Figures 2010*, publicat de Directorate-General for Energy and Transport (DG TREN), februarie 2010

energiei electrice și termice, reducerea pierderilor energetice în timpul transportului către consumator și izolarea termică a clădirilor.

O problemă din sfera socială care trebuie rezolvată în regiunea Dunării este cea a sărăciei energetice, problemă care afectează zone întinse din regiune datorită creșterii șomajului în centrele mono-industriale din regiune, creșterii ponderii agriculturii de subzistență ca urmare a dezindustrializării din ultimele două decenii, creșterii prețurilor globale ale energiei și scăderii veniturilor reale ale unor segmente ale populației⁴³.

Nu putem finaliza diagnosticarea problemelor și deficiențelor domeniului energetic din regiunea Dunării fără a menționa dimensiunea cooperării regionale și multinaționale în regiune. Mult timp o arteră vitală de transport, comerț, schimburi culturale și cooperare, multe porțiuni ale Dunării au devenit, în urma evoluțiilor politice ale secolului al XX-lea, frontiere impenetrabile între diferite state sau tabere ideologice; un curs de apă unitar care unea zona Mării Negre și Orientului Apropiat și Mijlociu cu inima Europei a devenit fragmentat și de multe ori de netrecut. Ca și în celelalte domenii, rarele proiecte de cooperare bilaterală dunăreană în domeniul energiei – precum hidrocentralele Porțile de Fier/Djerdap 1 și 2, sunt clar depășite numeric de exemplele de diferende sau chiar conflicte cu teme energetice – între numeroasele exemple, diferendul între Slovacia și Ungaria privind proiectul maghiar de hidrocentrală pe Dunăre, diferendul între Ucraina și România privind delimitarea frontierei în zona platoului continental al Mării Negre. Noua strategie a Uniunii Europene pentru această regiune are șansa istorică de a transforma Dunărea într-un model european al cooperării în domeniul energiei.

În fine, dorim să menționăm și eforturile Uniunii Europene de liberalizare a piețelor energetice naționale și creare a unei piețe energetice unice la nivel european (mai ales în domeniul energiei electrice și al gazelor naturale)⁴⁴. Implementarea acestor eforturi legislative europene la nivelul legislației românești se derulează cu succes și vor contribui în viitorul apropiat la înlăturarea unor politici arhaice și contraproductive precum subvenționarea unor sectoare energetice neprofitabile și în general neviabile (cel puțin în structura lor actuală) sau controlul selectiv al prețurilor pentru anumite resurse energetice primare – spre exemplu, creșterea prețului gazului metan extras de producătorii români la nivelul prețurilor pieței (prețurile de import) ar stimula dezvoltarea producției interne din surse convenționale sau neconvenționale.

⁴³ Conform datelor furnizate de Eurostat, în 2008 la nivelul României 24% din familii nu își permiteau să își încălzească locuința în mod adecvat

⁴⁴ Uniunea Europeană a dezvoltat trei pachete legislative în acest sens, al treilea fiind actualmente în stadiul de implementare de către țările membre

Obiective specifice

Având în vedere cei patru piloni luați în considerare de către Uniunea Europeană în definirea noii sale strategii pentru regiunea Dunării, contextul actual al sectorului energetic din regiunea românească a Dunării, discutat în capitolul 4, precum și principalele deficiențe și probleme detaliate pentru fiecare subsector energetic în secțiunea anterioară a acestui capitol, prezentăm mai jos viziunea noastră privind principalele obiective specifice sectorului energetic.

- „Transformarea regiunii Dunării într-un **Coridor European al Energiei**, model de cooperare regională în domeniul exploatării ecologice și sustenabile a resurselor locale de energie convențională sau neconvențională pentru producerea de energie electrică și termică, al dezvoltării și operării unui sistem integrat și flexibil de tranzit al energiei dinspre regiunile cu exces de resurse energetice înspre cele importatoare de energie și al creării condițiilor pentru acces echitabil la energie și un consum eficient”
- „Întărirea poziției regiunii dunărene de centru dominant al sectorului energetic românesc prin modernizarea capacităților de producție, transport și stocare existente și crearea de noi capacități care să permită exploatarea resurselor energetice regenerabile și neconvenționale ale regiunii cu ajutorul celor mai moderne tehnologii existente”
- „Dezvoltarea durabilă pe termen lung a sectorului energetic din regiunea românească a Dunării în scopul creșterii calității vieții populației și creării de noi oportunități de reindustrializare și dezvoltare economică în regiune”
- “Extinderea în regiunea Dunării a accesului la rețelele de distribuție de energie existente – energie electrică, termică și gaz metan, sau crearea condițiilor pentru dobândirea autosuficienței energetice în zonele rurale sau izolate fără acces facil la rețelele de distribuție”
- „Eliminarea sărăciei energetice din regiunea Dunării prin garantarea accesului la surse de energie viabile și în condiții economice acceptabile pentru toți locuitorii regiunii”

Propuneri de acțiuni

Prioritățile României pentru sectorul energetic al regiunii dunărene trebuie să fie aliniate la obiectivele enunțate mai sus. În cele ce urmează dorim să propunem un plan de acțiune împreună cu exemple concrete de proiecte, propuse sau deja în derulare, care vor contribui la realizarea acestui plan:

1. Dunărea – Coridor European al Energiei

România ar putea propune crearea unei inițiative denumite **Dunărea – Coridor European al Energiei** în cadrul *Procesului de Cooperare Dunăreană*, care să coordoneze toate proiectele energetice din regiunea dunăreană, în special cele la care participă două sau mai multe țări. Progresul acestei inițiative poate fi monitorizată de către un Grup Consultativ format de reprezentanți ai sectorului energetic desemnați de țările participante la Procesul de Cooperare Dunăreană. Această nouă inițiativă va fi asociată la celelalte agenții din cadrul Uniunii Europene și forumuri regionale axate pe energie, precum Directoratul General pentru Energie din cadrul Comisiei Europene sau Comunitatea Energiei (CE), forumul energetic al țărilor din Europa de Sud-Est care nu sunt membre ale UE⁴⁵ - majoritatea țărilor CE vor fi participante la strategia UE pentru regiunea Dunării. Unul din proiectele prioritare ale acestei inițiative ar trebui să fie dezvoltarea și implementarea unui **Plan de integrare al infrastructurilor de transport al energiei din regiunea Dunării**, construit după modelul *Planului de interconectare al piețelor de energie din regiunea baltică (BEMIP)*⁴⁶, componentă de bază al planului de acțiune dezvoltat în cadrul *Strategiei Uniunii Europene pentru regiunea Mării Baltice*. Obiectivele acestui Plan ar fi întărirea conexiunilor de transport al energiei existente între țările dunărene, crearea de noi conexiuni pentru conectarea zonelor izolate din regiunea dunăreană și crearea unor coridoare regionale de tranzit, ducând în final la mai buna integrare a țărilor membre UE în piața europeană a energiei și strângerea legăturilor în domeniul energiei cu țările participante la noua strategie pentru regiunea Dunării, dar care nu sunt (încă) membre ale UE. Această inițiativă ar putea pune și bazele unei piețe regionale a energiei, propunere menționată în documentul românesc de poziție înaintat Uniunii Europene în vederea pregătirii noi strategii pentru regiunea dunăreană⁴⁷. O piață regională a energiei ar avea un impact pozitiv asupra securității energetice a regiunii, protecției mediului, dezvoltării energiilor regenerabile și a mediului economic și social în general, și ar impulsiona și cooperarea regională în alte domenii.

Propunem următoarele proiecte prioritare:

- crearea inițiativei **Dunărea – Coridor European al Energiei** în cadrul *Procesului de Cooperare Dunăreană* (2011-2013);

⁴⁵ Comunitatea Energiei este susținută politic și financiar de către Uniunea Europeană; mai multe detalii despre istoricul, membrii și principalele activități ale acestei organizații sunt disponibile la http://www.energy-community.org/portal/page/portal/ENC_HOME

⁴⁶ Detalii despre *Planul de interconectare al piețelor de energie din regiunea baltică (BEMIP)* pot fi găsite la http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/bemip_en.htm

⁴⁷ * * *, *First National Contribution of Romania to the Development of the European Union Strategy for the Danube Region*, transmisă Comisiei Europene în martie 2010, p. 14

- lansarea în cadrul inițiativei *Dunărea – Coridor European al Energiei* al unui ***Plan de integrare al infrastructurilor de transport al energiei din regiunea Dunării*** (2011-2013);

2. *Exploatarea durabilă a resurselor energetice convenționale și neconvenționale din regiunea românească a Dunării*

România trebuie să aibă o poziție proactivă vizavi de valorificarea durabilă a resurselor energetice convenționale și neconvenționale din regiunea românească a Dunării. În domeniul resurselor convenționale, actuala versiune a Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020 menționează că datorită epuizării zăcămintelor, producția internă de țiței și gaze naturale va înregistra scăderi anuale de 2-5%, iar gradul de înlocuire al rezervelor exploatare nu va depăși 15-20% pentru țiței și 15-30% pentru gaze naturale⁴⁸. Recentul studiu *Reindustrializarea României: politici și strategii*, finanțat de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, propune un obiectiv mult mai agresiv de înlocuire a rezervelor exploatare – de cel puțin 100%⁴⁹, pentru a menține sau crește producția internă și a încetini sau opri astfel creșterea gradului de dependență de importurile de energie. Creșterea gradului de înlocuire a rezervelor de țiței și gaze naturale se poate face prin lansarea cât de curând posibil de către Agenția Națională pentru Resurse Minerale a unei noi runde de acordare de licențe de explorare și exploatare care să cuprindă perimetre care au potențiale rezerve neconvenționale de țiței și gaze naturale, precum țiței din șisturi sau nisipuri bituminoase sau gaze naturale din șisturi gazeifere sau din straturile de cărbune. Alte țări din regiunea dunăreană – Bulgaria, Germania - au demarat deja acțiuni similare. Datorită prezenței la nivel național și în regiunea dunăreană a unor rezerve relativ însemnate de cărbune (huilă și lignit) a căror exploatare și folosire în sectorul energetic va fi tot mai problematică în viitor ca urmare a restricțiilor UE din acest domeniu, România ar putea lansa un proiect pilot în regiunea dunăreană de fezabilitate a valorificării acestor resurse folosind alte filiere tehnologice, precum cea de transformare a cărbunilor în combustibili lichizi (coal-to-liquids technologies), în cooperare cu parteneri publici sau privați cu experiență semnificativă în acest domeniu⁵⁰.

⁴⁸ * * *, *Hotărârea Guvernului Nr. 1.069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, publicată de Guvernul României în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 noiembrie 2007, p. 5

⁴⁹ Voinea, Liviu și alții, *Reindustrializarea României: politici și strategii*, studiu comandat de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, publicat în iunie 2010, p. 107

⁵⁰ Spre exemplu, compania Sasol din Africa de Sud

Propunem următoarele proiecte prioritare:

- Lansarea unei noi runde de acordare de licențe de explorare și exploatare pentru perimetre cu rezerve neconvenționale de țiței și gaze naturale (2011-2013);
- Pregătirea unui studiu de fezabilitate privind valorificarea rezervelor de ulei din regiunea Munților Banatului prin utilizarea unor noi filiere tehnologice (pentru obținerea de combustibili lichizi – coal-to-liquids-CTL - sau pentru extragerea de gaze naturale din straturile de cărbune – coalbed methane-CBM) (2014-2020).

3. Valorificarea durabilă a resurselor energetice regenerabile din regiunea românească a Dunării

În domeniul resurselor regenerabile de energie, România trebuie să continue să dezvolte potențialul hidroenergetic al Dunării – dacă acest lucru se poate face asigurându-se în același timp protecția mediului – în colaborare cu țările vecine și să analizeze fezabilitatea amenajării de microhidrocentrale pe cursul afluenților Dunării din regiunea analizată, mai ales pe râurile din zona montană a județelor Caraș-Severin și Mehedinți. În acest context, Serbia este interesată, conform contribuției sale inițiale publicate în cadrul consultărilor publice pentru strategia UE pentru regiunea Dunării, de construirea unei noi hidrocentrale pe Dunăre în zona Porțile de Fier⁵¹, iar Bulgaria și-a declarat interesul pentru actualizarea studiilor de fezabilitate în vederea valorificării potențialului hidroenergetic al Dunării în sectorul comun cu româno-bulgar⁵².

România trebuie să continue să sprijine numeroasele proiecte de investiții în valorificarea energiei eoliene, majoritatea lor planificate pentru regiunea dunăreană – Podișul Dobrogei și Munții Banatului. Folosind cadrul creat de *Strategia de valorificare a surselor regenerabile de energie (2003)*, de *Legea nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie* și de *Master Plan Biomasă pentru România*⁵³, trebuie lansate proiecte-pilot în regiunea Dunării pentru obținerea autosuficienței energetice în zonele rurale și izolate prin folosirea surselor regenerabile de energie care sunt relativ abundente în zonele rurale ale regiunii – energia geotermală, solară și energia din biomasă agricolă. Datorită faptului că asigurarea de surse de energie pentru zonele rurale este un subiect de interes pentru toate

⁵¹ * * *, *Participation of the Government of the Republic of Serbia in the Development of an Overall European Union Strategy for the Danube Region, Non-Paper, Unofficial Version*, publicat la 28 ianuarie 2010, p. 6

⁵² * * *, *Bulgarian Contribution towards the Development of the EU Strategy for the Danube Region, First Draft*, 22 februarie 2010, pag. 5

⁵³ Publicat de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri la 20 iulie 2010

țările regiunii, România ar putea propune extinderea inițiativei *Cooperarea în domeniul resurselor regenerabile de energie pentru zonele rurale (RECORA)*⁵⁴ la care participă deja patru țări din regiunea Dunării (Austria, Republica Cehă, Germania, Ungaria) și care este sprijinită de UE prin intermediul programului INTERREG IIIC.

Propunem următoarele proiecte prioritare:

- Extinderea inițiativei *Cooperarea în domeniul resurselor regenerabile de energie pentru zonele rurale (RECORA)* la toate țările din regiunea Dunării și includerea ei în cadrul inițiativei *Dunărea – Coridor European al Energiei* menționată mai sus (2011-2013);
- Lansarea de proiecte pentru utilizarea energiei geotermale, solare și a biomasei agricole în zonele rurale (2014-2020).

4. Modernizarea și dezvoltarea capacităților de producție de energie electrică și termică

Sistemul de producție de energie electrică și termică din regiunea dunăreană va necesita investiții majore în viitorul apropiat. Aceste investiții vor fi direcționate către modernizarea unităților existente pentru a fi conforme cu legislația europeană în domeniul combaterii poluării și a schimbărilor climatice, precum și pentru creșterea randamentului producției și reducerii pierderilor de producție. Datorită creșterii prognozate a consumului și exporturilor de energie electrică la nivel național în următorii ani⁵⁵, noi capacități de producție vor trebui construite și conectate la sistemul național. Acestea vor utiliza atât combustibili fosili, cât și surse regenerabile de energie, astfel încât să se asigure un mix energetic optim care să folosească resurse locale și care să nu agraveze dependența de importuri energetice.

Apreciem și noi că trebuie efectuată o analiză aprofundată a viabilității pe termen lung a termocentralelor pe cărbune din regiunea Dunării. Legislația europeană tot mai stringentă în domeniul poluării și schimbărilor climatice va face ca unele din aceste centrale să nu poată fi operate în mod profitabil în viitor sau să necesite investiții majore pentru care nu pot fi găsite surse de finanțare. În aceste condiții, trebuie luată în considerare tranziția lor la combustibili mai puțin

⁵⁴ * * *, *EU-Strategy for the Danube Region (EUSDR) Austrian thematic contributions ("2nd non-paper")*, Austrian Federal Ministry for European and International Affairs, publicat la 30 aprilie 2010, p. 21

⁵⁵ Diferite scenarii de evoluție a consumului intern și producției de energie electrică au fost prezentate recent și deși cele publicate după declanșarea sunt oarecum mai pesimiste, toate scenariile prezintă o creștere a consumului intern, exporturilor și deci a producției de energie electrică. Ca exemple, menționăm prognoza din Strategia energetică a României (pag 18) sau cea din Documentul provizional (în conformitate cu articolul 4(3) al Directivei 2009/28/CE) p. 5-7

poluanți, precum gazele naturale, sau închiderea capacităților care nu mai pot fi operate profitabil. Pentru centralele care vor continua să funcționeze în viitorul apropiat pe bază de cărbune trebuie inițiate, în cooperare cu organizații cu experiență dovedită în domeniu, programe de capturare, transport și stocare (*carbon capture and storage – CCS*) a dioxidului de carbon în zăcămintele de gaze naturale epuizate din regiune⁵⁶. Acest demers ar putea transforma regiunea dunăreană într-un pol de excelență european în acest domeniu.

Strategia energetică a României cuprinde și adăugarea de noi reactoare la centrala nucleară de la Cernavodă. Construirea altor două reactoare de 700 MW fiecare ar dubla capacitatea existentă de generare a energiei electrice. Proiectul se bucură de sprijinul autorităților guvernamentale române și a suscitat interes și în rândul investitorilor străini. Deși planificarea inițială prevedea conectarea celor două noi reactoare la sistemul energetic național în 2015, un termen mai realist ar fi în jurul anului 2018⁵⁷. Pentru a accelera dezvoltarea acestui proiect, el trebuie adăugat pe lista priorităților energetice ale regiunii dunărene și ale României în general. Pe de altă parte, având în vedere că și Bulgaria are un program nuclear civil concentrat în regiunea Dunării care a cauzat diferende în trecut între Bulgaria și România – referitor la poluarea cauzată de centrala nucleară de la Kozlodui – și că Bulgaria are în plan o nouă centrală pe Dunăre în zona Belene – sau adăugarea unor noi reactoare la centrala de la Kozlodui – acest domeniu ar putea constitui subiectul unui proiect de cooperare între cele două țări⁵⁸. O cooperare bilaterală în acest domeniu ar contribui la strângerea legăturilor între cele două țări și ar putea duce pe termen lung, prin cooptarea celorlalte țări din regiunea dunăreană care dispun de un sector energetic nuclear, la crearea unui pol de excelență regional pentru energie nucleară. În fine, România trebuie să dezvolte o strategie pe termen lung privind asigurarea aprovizionării cu uraniu a centralei (centrelor) nucleare din țară, având în vedere că rezervele cunoscute de uraniu la nivel național sunt limitate⁵⁹.

În domeniul creșterii producției de energie din surse regenerabile, prioritățile pentru regiunea Dunării au fost detaliate la punctul precedent.

⁵⁶ Un proiect în acest sens a fost inițiat de către Termoelectrica în cooperare cu Statskraft, compania națională norvegiană de producere a energiei electrice, pentru capturarea dioxidului de carbon emis de centrala Ișalnița, transportul său printr-o conductă magistrală și stocarea în zăcămintele epuizate de gaze naturale din regiunea Craiovei

⁵⁷ * * *, *Transcrierea interviului acordat de ministrul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, Adrian Videanu pentru publicația Focus energetic din data de 20 iulie 2010*, publicat de Direcția Purtător de Cuvânt și Relații Publice al Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri la 26 iulie 2010, p. 1

⁵⁸ În aprilie 2010, autoritățile din Serbia și-au manifestat dorința de a se implica în proiectul centralei nucleare de la Belene (Bulgaria)

⁵⁹ În acest sens, studiul *Reindustrializarea României: politici și strategii* menționat anterior, propune câteva direcții de urmat pentru asigurarea pe termen lung a accesului la combustibil nuclear

Propunem următoarele proiecte prioritare:

- Accelerarea dezvoltării noilor reactoare la centrala nucleară de la Cernavodă (2014-2020);
- Lansarea unei inițiative de cooperare între România și Bulgaria în domeniul energiei nucleare pentru regiunea dunăreană care să includă ulterior și alte țări din regiune (2011-2013)
- Elaborarea unei strategii naționale de asigurare pe termen lung a combustibilului nuclear pentru reactoarele existente și cele planificate (2011-2013);
- Tranziția centralelor existente pe cărbune și păcură la gaze naturale (2014-2020);
- Lansarea în cooperare cu parteneri străini de proiecte-pilot la centralele pe cărbune pentru capturarea, transportul și stocarea dioxidului de carbon emis de aceste centrale (2011-2013).

5. Creșterea gradului de conectare externă a rețelelor românești de transport de energie și crearea unor culoare regionale de tranzit al energiei

După cum am discutat într-una din secțiunile anterioare, infrastructura de transport al energiei este esențială pentru garantarea accesului la energie, asigurarea de alternative în cazul blocării temporare sau permanente a accesului la anumite surse de importuri energetice și pentru crearea unor coridoare regionale de tranzit al energiei către celelalte piețe consumatoare din Europa. Toate proiectele de transport al energiei vor trebui analizate și incluse în ***Planul de integrare al infrastructurilor de transport al energiei din regiunea Dunării*** propus mai sus și care va face parte din inițiativa denumită ***Regiunea Dunării – Coridor European al Energiei*** din cadrul *Procesului de Cooperare Dunăreană*. Uniunea Europeană sprijină deja politic și financiar unele dintre proiectele de infrastructură de transport al energiei din regiune – precum proiectul de conexiune a rețelelor de transport al gazelor naturale ale României și Bulgariei în zona Giurgiu-Ruse sau proiectul conductei magistrale de gaze naturale Nabucco. Pe lângă aceste proiecte, România a definit în documentele de planificare strategică ale operatorilor naționali ai rețelelor de transport al energiei electrice (Transelectrica⁶⁰) și gaze naturale (Transgaz⁶¹) principalele priorități pe termen scurt, mediu și lung. Lista proiectelor relevante pentru regiunea dunăreană include realizarea unei conducte de gaze naturale care să conecteze România și Serbia, precum și construirea de noi conexiuni de linii de curent electric între România și

⁶⁰ * * *, *Planul de perspectivă al RET - Perioada 2008-2012 și orientativ 2017*, publicat de Transelectrica S.A. în august 2009

⁶¹ * * *, *Strategia de interconectare a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale cu sistemele de transport gaze naturale din țările vecine*, publicată de S.N.T.G.N. Transgaz S.A. în 2007

Serbia, Bulgaria, Moldova și Ucraina, precum și instalarea unui cablu electric submarin în Marea Neagră către Turcia. O altă prioritate majoră este întărirea rețelei electrice de transmisie în regiunea Dunării, mai ales în Dobrogea, pentru a permite conectarea la sistemul național de transport al energiei electrice a noilor capacități de producere a energiei eoliene care vor fi construite în următorii 3-5 ani.

De asemenea, deși infrastructura de transport al țițeiului și produselor petroliere nu este deocamdată un subiect prioritar pentru Directoratul-General pentru Energie al Uniunii Europene, aceasta sprijină anumite proiecte regionale relevante pentru zona Dunării. Între aceste proiecte se numără proiectul de conductă regională de țiței Constanța-Trieste (PEOP – Pan-European Oil Pipeline), care nu a mai înregistrat nici un progres în ultima perioadă și care ar putea fi relansat împreună cu celelalte țări participante⁶². Pentru a asigura alternative la proiectele majore de conducte regionale de gaze naturale menționate, România trebuie să demareze un studiu de fezabilitate privind construirea unui terminal de gaz lichefiat sau comprimat la Marea Neagră, care să permită importul de gaze naturale din zona Mării Caspice fără a fi nevoie să se construiască o conductă submarină care să traverseze Marea Neagră. Stocarea gazelor naturale este un alt aspect strategic extrem de important al agendei energetice al Uniunii Europene. România și-a definit prioritățile și în acest domeniu având ca obiective creșterea capacității de stocare a gazelor naturale în depozitele existente și crearea de noi puncte de stocare. Creșterea capacității de stocare a depozitului existent de la Ghercești este un asemenea proiect cu relevanță pentru regiunea Dunării.

Propunem următoarele proiecte prioritare:

- Finalizarea conexiunii între rețelele de transport al gazelor naturale ale României și Bulgariei în zona Giurgiu-Ruse (în derulare) și construirea unui nou punct de import al gazelor naturale la Negru-Vodă (2011-2013).
- Realizarea conexiunii între rețelele de transport al gazelor naturale ale României și Serbiei (2014-2020).
- Elaborarea, în colaborare cu partenerii exportatori interesați, a unui studiu de fezabilitate privind importul și/sau tranzitul de gaze naturale printr-un terminal de gaz lichefiat sau comprimat construit pe litoralul românesc al Mării Negre (2011-2013).
- Creșterea capacității de stocare a depozitului de gaze naturale de la Ghercești (2011-2013).

⁶² Proiectul PEOP este menționat ca o prioritate și în documentele contributive pentru noua strategie pentru regiunea Dunării înaintate Uniunii Europene de către România, Serbia și Slovenia

- Construirea conductei magistrale de gaze naturale Nabucco (în cazul în care proiectul va fi realizat) (2014-2020)
- Realizarea de noi conexiuni între rețelele de transport a energiei electrice ale României și Serbiei, Bulgariei, Moldovei și Ucrainei (2014-2020).
- Realizarea unui cablu submarin de export al energiei electrice din România către Turcia (2014-2020).
- Creșterea capacității de transport al energiei electrice în zona Dobrogei pentru conectarea viitoarelor capacități de producere a energiei eoliene (2011-2013).
- Relansarea și realizarea proiectului regional de conductă de țiței Constanța-Trieste (PEOP – Pan-European Oil Pipeline) (2011-2013).

6. Refacerea și extinderea rețelelor de distribuție a energiei electrice, energiei termice și a gazului metan în regiunea Dunării

Infrastructura de distribuție din regiunea Dunării, mai ales cea de energie termică și gaz metan trebuie reabilitată și extinsă pentru a acoperi zone care nu sunt curent deservite. Datorită faptului că rețeaua existentă de distribuție centralizată a energiei termice reprezintă, conform *Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*⁶³, cea mai importantă sursă de creștere a eficienței energetice la nivel național și luând în considerare că o mare parte din celelalte țări care participă la noua strategie UE pentru regiunea Dunării se confruntă cu o situație similară, România ar putea propune crearea unui grup de lucru în cadrul Procesului de Cooperare Dunăreană care să se concentreze asupra acestui aspect și care să propună un ***Plan de acțiune pentru reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de distribuție centralizată a energiei termice din regiunea Dunării***, care să creeze un cadru de cooperare în domeniu între țările regiunii, să încurajeze transferul de tehnologie și să identifice proiectele prioritare.

De asemenea, în contextul construirii în viitorul apropiat de conexiuni între rețelele de gaz ale României și țările vecine menționate mai sus și al unor proiecte regionale de conducte pentru gazele naturale, precum Nabucco, rețeaua de distribuție a gazelor naturale, actualmente slab dezvoltată, poate fi extinsă în regiunea dunăreană cu sprijinul investițional al principalilor distribuitori de gaze naturale din regiune, mai ales în zona Dobrogei de Sud, a județului Giurgiu și Teleorman, precum și în zone apropiate viitorului traseu al conductei Nabucco, precum județele Dolj, Mehedinți și Caraș-Severin.

⁶³ * * *, *Hotărârea Guvernului Nr. 1069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, publicată de Guvernul României în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 noiembrie 2007, p. 7

Propunem următoarele proiecte prioritare:

- Înființarea unui grup de lucru în cadrul *Procesului de Cooperare Dunăreană* care să propună un ***Plan de acțiune pentru reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de distribuție centralizată a energiei termice din regiunea Dunării*** (2011-2013).
- Dezvoltarea rețelei de distribuție a gazului metan în regiunea Dunării, atât în zonele urbane, cât și în cele rurale (2014-2020)

7. Creșterea eficienței utilizării energiei în regiunea românească a Dunării

Creșterea eficienței utilizării energiei este unul din obiectivele principale ale Uniunii Europene în domeniul energiei, plasat la același nivel de importanță cu reducerea emisiilor de dioxid de carbon și al creșterii gradului de utilizare al surselor regenerabile de energie. Strategia energetică a României constată că toate sectoarele consumatoare de energie prezintă potențiale de economii de energie prin creșterea eficienței energetice – industria, transporturile, consumatorii casnici și sectorul terțiar. În domeniul industrial, creșterea eficienței energetice poate fi obținută prin reabilitarea și modernizarea centralelor producătoare de energie electrică și termică și a infrastructurii de transport și distribuție discutate mai sus sau prin eliminarea prețurilor subvenționate la gaze naturale pentru consumatori industriali cu procese energointensive. În domeniul transporturilor, creșterea eficienței energetice poate fi obținută prin încurajarea transportului fluvial și feroviar de călători și marfă, dezvoltarea sistemelor de transport public în localitățile urbane și între localități, înnoirea parcului auto și pe termen lung, introducerea unei noi generații de tehnologii de transport, precum automobilele electrice. La nivelul consumatorilor casnici și al sectorului de servicii creșterea eficienței energetice se poate face prin reabilitarea izolației termice a clădirilor și utilizarea unor materiale mai performante pentru izolarea termică a acestora, utilizarea de rețele de distribuție inteligente (smart grids) în paralel cu sisteme de prețuri care să încurajeze scăderea consumului în perioadele de vârf (time-of-use pricing), promovarea aparatelor electrocasnice mai eficiente sau îmbunătățirea utilizării biomasei agricole și forestiere pentru încălzire și pregătirea alimentelor (prin folosirea de sobe cu eficiență ridicată, construirea de microcentrale electrice și termice pe bază de biomasă și a rețelelor aferente de distribuție în zonele rurale, etc.).

În cadrul acestei secțiuni nu menționăm nici un proiect deoarece o serie de proiecte prioritare enumerate în alte secțiuni au ca obiectiv principal sau secundar creșterea eficienței energetice.

8. Eliminarea fenomenului de sărăcie energetică din regiunea românească a Dunării

După cum se poate observa în Tabelul 4, fenomenul de sărăcie energetică nu este unul specific românesc, el fiind prezent în majoritatea țărilor membre UE din regiunea Dunării. Mai mult, datele incomplete disponibile pentru celelalte țări din regiune, precum Ucraina sau Moldova, arată că impactul acestui fenomen este chiar mai mare în aceste țări.

Tabelul 4. Fenomenul de sărăcie energetică* din țările regiunii Dunării

Țara/Anul	2005	2006	2007	2008
Uniunea Europeană (UE27)	-	-	10	10
Bulgaria	-	-	35	38
Republica Cehă	9	8	5	5
Ungaria	16	14	11	9
România	-	-	32	24
Slovenia	2	2	3	4
Slovacia	13	19	4	5

* Fenomenul de sărăcie energetică fiind măsurat prin procentul din populația totală reprezentat de familiile care nu își permit să își încălzească locuințele în mod adecvat – Sursa: 20 Years Later – Energy Reforms in Eastern Europe and Lessons for Other Developing Countries

În acest context, datorită faptului că și cauzele acestui fenomen în fostele țări comuniste din regiune sunt comune, credem că ar trebui lansate în cadrul inițiativei *Dunărea – Coridor european al energiei* propuse mai sus o **Strategie și un Plan de acțiune pentru eliminarea fenomenului de sărăcie energetică din regiunea Dunării**. Aceste instrumente vor avea ca obiective coordonarea și integrarea acțiunilor luate sau planificate la nivel național de către țările regiunii dunărene pentru eliminarea acestui fenomen cu aspecte sociale ale sectorului energetic. De asemenea, aceste documente vor permite crearea unei platforme pentru schimbul de *best practices* în acest domeniu și pentru obținerea suportului politic și financiar al Uniunii Europene.

Propunem următorul proiect prioritar:

- Elaborarea și implementarea unei **Strategii și a unui Plan de acțiune pentru eliminarea fenomenului de sărăcie energetică din regiunea Dunării** în cadrul inițiativei *Dunărea – Coridor european al energiei* propuse mai sus (2011-2013)

6.4. Protecția mediului

Semnalăm detaliat, susținem și preluăm și noi punctul de vedere al Ministerului Mediului și Pădurilor, care a elaborat materialul pentru Pilonul 2 al Strategiei românești a Dunării - Protecția mediului și managementul riscurilor, astfel⁶⁴:

Principalele direcții de ameliorare

Dezvoltarea nerațională a condus la deteriorarea mediului înconjurător și la creșterea riscului de producere a pagubelor provocate de fenomene extreme. În acest context, inundațiile – precum cea din lunile iunie-iulie 2010 și seceta rămân o provocare considerabilă în ciuda progreselor recente în prevenirea și gestionarea acestora.

Pe de altă parte, există riscuri induse de fenomene de poluare cu efect transfrontalier asupra speciilor protejate și a ariilor naturale. De asemenea, riscurile pentru protecția mediului privesc și unele modificările ale cursurilor de apă și amenajări hidrotehnice din bazinul hidrografic al Dunării, precum și creșterea riscului poluării apelor datorită unor activități economice cum ar fi transportul naval de substanțe chimice, toxice și periculoase, precum și de materiale nucleare.

Infrastructura de mediu din regiune este precară și trebuie refăcută, pentru a răspunde standardelor europene. În această categorie poate fi inclusă lipsa infrastructurii de colectare și epurare a apelor uzate urbane și capacitatea limitată de colectare și depozitare a deșeurilor de-a lungul întregii regiuni de frontieră. Pentru conformarea cu reglementările în vigoare la nivel comunitar în ceea ce privește infrastructura de protecție a mediului, este nevoie de alocarea unor fonduri considerabile și de pregătirea adecvată a resursei umane care gestionează astfel de proiecte.

La toate acestea se adaugă o conștientizare insuficientă legată de protecția mediului la nivelul publicului, precum și diferențele de dezvoltare socială și economică ale comunităților din regiunea Dunării.

Obiective specifice

- „O creștere economică durabilă pentru creșterea calității vieții”.

Acest obiectiv poate fi atins prin protejarea, conservarea și dezvoltarea patrimoniului natural/ambiental și promovarea politicii de mediu prin crearea sistemului de gestiune și control a factorilor de mediu (inclusiv înlăturarea

⁶⁴ Apud Alina Pitulice și Mihaela Zăvoianu, *Fișa de informare nr. 44 - Strategia UE pentru regiunea Dunării*, 2 februarie 2010

efectelor negative asupra mediului în cazuri de catastrofe naturale), îmbunătățirea generală a factorilor de mediu prin reducerea și eliminarea poluării, conservarea și protejarea biodiversității, păstrarea și extinderea zonelor împădurite, a parcurilor și zonelor verzi din zonele urbane;

- “O infrastructură de protecție a mediului modernă pentru toate localitățile” (alimentare cu apă, rețeaua de canalizare și epurarea apelor uzate, gestionarea deșeurilor);
- „Poluarea cu nitrați proveniți din surse agricole – un risc care trebuie eliminat”;
- „Ape mai curate, fără substanțe toxice”;
- „Un management integrat al deșeurilor - angajament și conștientizare”;

Toate investițiile ce vor fi realizate în bazinul Dunării trebuie să fie sisteme de tip inteligent bazate pe cele mai noi dezvoltări științifice și tehnologice și în care protecția mediului este inclusă încă din faza de proiectare a sistemelor („green knowledge intelligent systems”).

Crearea de noi oportunități de creștere economică durabilă și de creștere a calității vieții se pot realiza prin dezvoltarea patrimoniului natural/ambiental și promovarea politicii de mediu a UE, prin perfecționarea sistemului de monitorizare și control al factorilor de mediu (inclusiv înlăturarea efectelor negative asupra mediului în cazuri de catastrofe, păstrarea și extinderea zonelor umede și împădurite, a parcurilor și zonelor verzi din zonele urbane). Rezultatele obținute în urma monitorizării factorilor de mediu vor permite adoptarea unor măsuri eficiente de protecție și conservare a biodiversității și a calității apei ca resursă.

Alte priorități sunt legate de: dezvoltarea și extinderea infrastructurii utilităților (alimentare cu apă, rețeaua de canalizare, alimentare cu gaze naturale); asigurarea epurării apelor uzate pentru toate aglomerările peste 2.000 locuitori echivalenți; reducerea poluării cu nitrați proveniți din surse agricole pentru toate zonele vulnerabile desemnate pe teritoriul României; eliminarea descărcărilor de substanțe prioritar periculoase în ape; închiderea depozitelor de deșeuri menajere neconforme și realizarea de depozite ecologice pentru toate localitățile; reducerea eroziunii solului și a zonei costiere pentru partea de sud a litoralului românesc. De asemenea, tot în cadrul acestei priorități se va urmări adoptarea de măsuri de protecție și conservare a parcurilor incluse în rețeaua Natura 2000, inclusiv Rezervația Biosferei Delta Dunării.

Propuneri de acțiuni

1. *Conservarea și protecția ariilor naturale protejate din regiunea Dunării, în primul rând a Deltei Dunării*

Regiunea inferioară a cursului Dunării este una în care au fost păstrate intacte cea mai mare parte a ecosistemelor naturale acvatice și a celor care sunt susținute de apele Dunării. Întrucât aceste zone au valoare ecologică deosebită este necesară conservarea lor, dar și reabilitarea unor zone din lunca Dunării, care sunt pretabile acestei activități.

O identificare preliminară a acestor zone a fost realizată atât în cadrul evaluării pentru lansarea Coridorului Verde al Dunării Inferioare, coridor ce include suprafețe amplasate pe teritoriile României, Bulgariei, Republicii Moldova și Ucraina, precum și în cadrul studiului de fezabilitate privind reabilitarea economică și ecologică a Luncii Dunării. Acest obiectiv vine în completarea celor deja realizate pe ambele maluri ale sectorului româno-bulgar, precum și a celor realizate în Delta Dunării.

Rezervația Biosferei “Delta Dunării” (RBDD) se întinde pe o suprafață de 580.000 ha și cuprinde unități fizico-geografice deosebite, atât din punct de vedere morfologic, cât și genetic. În RBDD au fost inventariate 1.642 specii de plante și 3.768 specii de animale, dintre care circa 1.530 specii de insecte, 70 specii de melci, 133 specii de pești, 16 specii de reptile, 7 specii de broaște, 325 specii de păsări și 44 specii de mamifere.

RBDD deține triplu statut de protecție la nivel internațional:

- Rezervație a Biosferei, desemnată de Comitetul UNESCO, în cadrul programului “Omul și Biosfera” (1990),
- Zonă Umedă de Importanță Internațională, desemnată de Secretariatul Convenției Ramsar (septembrie 1991),
- Sit al Patrimoniului Natural Universal, recunoscut de UNESCO (decembrie 1991).

Tot ca o recunoaștere a valorii universale a RBDD, dar și ca o apreciere a eficienței planului de management aplicat pe acest teritoriu, a fost obținerea în anul 2000 și reînnoirea în 2005 a Diplomei Europene pentru Arii Protejate, decernată de Consiliul Europei și a două premii EUROSITE: în 1995 pentru proiecte de reconstrucție ecologică a polderelor Babina și Cernovca și în 2001 pentru proiecte de conștientizare a publicului.

Din anul 2007, pe teritoriul RBDD, au fost desemnate atât situri de importanță comunitară, conform Directivei Habitate, cât și arii de protecție specială

avifaunistică, conform Directivei Păsări, acestea aducând o contribuție importantă la crearea rețelei ecologice europene Natura 2000 pe teritoriul României.

2. Dezvoltarea sistemelor de monitorizare a factorilor de protecție a mediului și a biosistemelor

România este parte semnată a Protocolului Convenției asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi, referitor la reducerea acidifierii, eutrofizării și nivelului de ozon troposferic, adoptat la Gothenburg în anul 1999, ratificat prin Legea 271/2003. În această calitate, precum și ca urmare a obligațiilor care decurg ca urmare a faptului că este stat membru UE, România are obligația de a transmite date și informații privind depunerile și concentrațiile în aer a poluanților atmosferici reglementați de Protocolul menționat, precum și date și informații privind încărcările și nivelurile critice stabilite la nivel național pentru elementele sensibile de mediu. Nivelurile și încărcările critice sunt definite ca fiind cel mai înalt nivel al depunerii, respectiv al concentrațiilor pentru un anumit poluant despre care, pe baza cunoștințelor actuale, se presupune că nu produce efecte adverse pe termen lung asupra unui ecosistem dat. Proiectele care pot fi propuse au rolul de a contribui la obținerea de date care pot fi utilizate în cadrul procesului decizional de către factorii de decizie locali sau naționali, prin aplicarea unor măsuri menite să micșoreze cantitatea de poluanți, ca urmare a luării unor decizii coerente și documentate, care reflectă realitatea și care vor avea un efect benefic asupra calității solului, apelor și vegetației.

Pentru monitorizarea corespunzătoare a lucrărilor de gospodărire a apelor este necesară dezvoltarea unui sistem care să integreze toate informațiile produse în cadrul altor sisteme (sistemul meteorologic SIMIN, sistemul hidrologic DESWAT etc.) și să adauge o componentă legată de modul de exploatare a lucrărilor de gospodărire a apelor (inclusiv siguranța construcțiilor hidrotehnice.) Bazat pe informațiile furnizate de acest sistem, se pot lua decizii documentate în ceea ce privește managementul integrat al apelor, astfel încât să se realizeze o eficiență maximă cu un consum minim de resurse. Rezultatele activităților bazate pe acest sistem vor avea un impact regional și se vor reflecta și asupra zonelor transfrontiere.

3. Asigurarea calității apei Dunării prin realizarea unor sisteme moderne de epurare a apelor uzate și de depozitare a deșeurilor, precum și prin aplicarea altor măsuri pentru atingerea obiectivelor de mediu aferente resurselor de apă

Problemele cele mai mari cu care se confruntă bazinul fluviului Dunărea se referă la poluarea cu nutrienți, substanțe organice și substanțe chimice

periculoase, precum și la modificările hidromorfologice. Toate aceste probleme conduc la o calitate slabă a apei, la reducerea biodiversității acvatice și eutrofizarea apelor. Această situație contribuie la creșterea costurilor de epurare și tratare a apei pentru diferite folosințe (inclusiv pentru producerea de apă potabilă), la probleme de sănătate publică, așa cum este cazul apelor subterane cu conținut ridicat de nutrienți, la reducerea resurselor naturale (stocul de sturioni pe Dunăre).

Urgența acestei măsuri derivă din necesitatea reducerii deteriorării mediului acvatic și marin și implementarea directivelor europene în domeniul apei și managementului deșeurilor și a protecției mediului marin. În mod particular, aceste măsuri trebuie să aibă în vedere revenirea în creștere a economiilor din zonă cât și efectele schimbărilor climatice asupra bazinului Dunării. În plus, existența Deltei Dunării constituie încă un motiv în plus pentru intensificarea măsurilor de protecție și reabilitare a calității apelor care se descarcă în Dunăre.

Reducerea poluării și îmbunătățirea calității apei Dunării este obiectivul principal al Convenției pentru protecția fluviului Dunărea împotriva poluării. Având în vedere că teritoriul și populația României reprezintă circa un sfert din suprafața și populația bazinului, impactul activităților desfășurate în România, inclusiv descărcarea de ape uzate, este foarte important. Acest impact se manifestă nu doar asupra calității apelor Dunării, ci și asupra calității mediului marin al Mării Negre.

În plus, realizarea investițiilor pentru epurarea apelor uzate urbane și industriale pe teritoriul României contribuie semnificativ la îmbunătățirea calității apelor și în țările vecine în care există corpuri de apă transfrontiere. Această situație se referă la Ungaria, Serbia, Ucraina și Republica Moldova.

Pe lângă obiectivele de îmbunătățire a infrastructurii urbane de canalizare și epurare, este necesar să se acorde o atenție deosebită reducerii descărcărilor de nutrienți în ape. Acțiunile și investițiile necesare se vor manifesta asupra tuturor corpurilor de apă, respectiv râuri, lacuri, ape subterane și ape costiere.

Totodată, o altă problemă care poate afecta calitatea mediului se referă la managementul deșeurilor. Existența unui management încă defectuos al deșeurilor la nivel național reprezintă un potențial risc, prin prisma efectelor pe care le-ar putea produce angrenarea deșeurilor de către ape în cazul inundațiilor (depozite neconforme amplasate pe malul râurilor).

Realizarea sistemului de management integrat al deșeurilor la nivel național are ca scop asigurarea unui grad înalt de protecție a mediului și atingerea, totodată, a obiectivelor care decurg din Tratatul de Aderare a României la Uniunea Europeană.

Trebuie menționat că îmbunătățirea majoră a calității apei Dunării se poate extinde și asupra calității apei Mării Negre, aceste acțiuni având, încă o dată, un impact regional transfrontier. Considerăm că aceste tipuri de investiții vor

contribui atât la implementarea Directivei Cadru Apă și a Directivei Cadru Strategia pentru mediul marin cât și a Directivei privind deșeurile.

4. *Dezvoltarea, între România și Bulgaria, de proceduri și planuri comune de intervenție rapidă în cazul unei poluări industriale, inclusiv prin dotarea cu echipamente și materiale specifice intervențiilor: spill-sorb, baraje plutitoare, șalupă pentru intervenție rapidă în procesul de întindere a barajelor plutitoare*

Sectorul comun al Dunării dintre România și Bulgaria s-a dovedit ca unul deosebit de sensibil în ceea ce privește fenomenul poluărilor accidentale, în special a poluărilor cu produs petrolier provenit de la nave.

Produsul petrolier are efecte majore asupra calității apei, determinând închiderea alimentărilor cu apă pentru populație, distrugerea faunei și florei acvatice, distrugerea habitatelor pentru păsări și afectarea malurilor pentru o perioadă îndelungată. De asemenea, unda poluantă, dacă nu este eliminată, poate ajunge în Delta Dunării unde impactul devine mult mai extins și mai acut. În plus, este posibilă să fie afectat și brațul Chilia și, implicit, teritoriul ucrainean.

Având în vedere că, în această secțiune, curenții pot conduce unda poluantă de la un mal la celălalt al fluviului Dunărea, este necesară convenirea de proceduri și planuri comune de intervenție, precum și asigurarea dotărilor corespunzătoare pentru punerea în aplicare a acestor planuri.

5. *Dezvoltarea capacității de prevenire și gestionare a incendiilor și a situațiilor de urgență produse în perimetrul Rezervației Biosferei Delta Dunării*

Delta Dunării aparține patrimoniului universal, fiind o zonă de o importanță deosebită datorită numărului mare de specii endemice, precum și a condițiilor speciale pentru migrația păsărilor. Totodată, existența stufului pe zeci de mii de hectare creează un cadru natural unic, care se poate însă transforma într-un mare pericol, fiind foarte vulnerabil la incendii. Un eventual incendiu în Delta Dunării, în condiții nefavorabile (cu vânt puternic), ar putea conduce la un dezastru natural de proporții și ar putea afecta și localitățile din această zonă.

Delta Dunării este, de asemenea, o zonă foarte deficitară din punct de vedere al capacității de intervenție și în cazul altor riscuri naturale și industriale majore (inundații, poluări accidentale, accidente sau îmbolnăviri). Acest deficit se manifestă prin timpul de reacție deosebit de mare necesar autorităților să intervină în zonă.

Având în vedere imposibilitatea dezvoltării unei infrastructuri rutiere în Delta Dunării și a timpului foarte mare pentru realizarea intervenției în cazul unui

incendiu major, considerăm necesară îmbunătățirea capacității de prevenire și gestionare a incendiilor și a situațiilor de urgență produse în Rezervația Biosferei “Delta Dunării” prin dezvoltarea unei infrastructuri specifice, care să poată răspunde, în timp rezonabil, oricăror provocări majore generate de situații de urgență.

6. *Înființarea și asigurarea condițiilor pentru funcționarea, în perimetrul Deltei Dunării, a unui centru de pregătire și perfecționare a personalului și specialiștilor din domenii variate, din țări ale Uniunii Europene, a căror conlucrare, prin activități teoretice și practice în teren, este vitală pentru protejarea regiunii respective sau a altora, similare, dar de mai mici dimensiuni, pe segmentul de prevenire a riscurilor*

7. *Dezvoltarea turismului ecologic*

Pentru România și mai ales pentru Lunca Dunării, dezvoltarea turismului ecologic este în același timp o oportunitate și o prioritate. Oportunitatea derivă din existența a foarte multe zone păstrate în starea lor naturală (Delta Dunării), dar și a unor zone care vor fi cuprinse într-un proces de renaturare și reabilitare ecologică. Având în vedere că aceste zone sunt totuși destul de sensibile și este necesară protecția lor cât mai mult posibil, este necesar să se promoveze un turism prietenos mediului, care să nu aibă un impact semnificativ asupra lor. De asemenea, promovarea turismului ecologic va pune în valoare acele zone naturale și se va putea constitui într-o sursă de venituri, atât pentru administrațiile ariilor protejate cât și pentru comunitățile locale din acele regiuni. De aceea, turismul ecologic trebuie corelat cu turismul rural.

Totodată, este necesară integrarea promovării acestui turism ecologic cu redimensionarea ecologică și economică a Luncii Dunării și îmbunătățirea condițiilor de navigație pe Dunărea inferioară. În acest sens, zonele care se vor renatura pot să fie incluse într-un circuit de excursii pe Dunăre. În cadrul acestui circuit, ar putea să fie efectuate vizite în viitoarele zone renaturate, pe parcursul cărora să se prezinte și ocupații tradiționale. În plus, aceste zone ar putea fi incluse și pe viitoarele trasee de ciclism care urmează să se dezvolte în lungul Dunării inferioare.

Considerăm că promovarea acestor acțiuni va conduce la o dezvoltare regională, va stimula realizarea de croaziere sau alte tipuri de excursii prietenoase mediului în aceste zone (cu bicicleta), va contribui la o mai bună înțelegere a necesității protejării biodiversității și va sprijini un management mai bun al ariilor protejate. Aceste acțiuni pot fi dezvoltate și la nivel regional, putând fi incluse țările carpatice, cele dunărene sau țările din bazinul Dunării inferioare. În

concluzie, promovarea unui astfel de turism se înscrie în activitățile care urmăresc asigurarea unei dezvoltări durabile a regiunii.

Pentru a avea rezultatele scontate, este necesară corelarea proiectelor de infrastructură (porturi, drumuri) cu proiectele de servicii (cazare, alimentație publică), proiectele de amenajare a teritoriului, proiectele de dezvoltare a industriei locale de activități tradiționale (pescuit, piscicultură). De asemenea, este necesară dezvoltarea unor proiecte de logistică în ariile naturale protejate, care să asigure vizitarea și informarea turiștilor.

8. *Creșterea capacității de prognoză, prevenire și intervenție în caz de inundații, secetă sau poluări accidentale și realizarea unui sistem de alertă rapidă în caz de accidente cu impact transfrontier (early warning system)*

România, ca și celelalte țări din bazinul Dunării, este supusă periodic efectelor fenomenelor meteorologice periculoase, precum secetele și inundațiile, sau pericolului producerii poluărilor accidentale, provocate de diferite activități dezvoltate în bazin. Dezvoltarea durabilă a Regiunii Dunării nu poate fi realizată fără reducerea riscului generat de aceste fenomene sau, atunci când acestea se produc, fără diminuarea la maximum a efectelor acestora. Mai mult, fenomenul schimbărilor climatice a introdus o nouă presiune legată de fenomenele extreme, ceea ce impune o abordare regională a acestor probleme. Aceste activități ar urma să se bazeze pe proiectele deja promovate sau realizate în cadrul Comisiei Internaționale pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR) și ar trebui să se adauge proiectelor deja existente la nivel național.

În acest sens, o acțiune prioritară trebuie să se refere la îmbunătățirea capacității de prognoză meteorologică și hidrologică, precum și la difuzia și transportul poluanților. Aceasta va include atât modernizarea acestor sisteme, prelucrarea și modelarea datelor, diseminarea către autoritățile interesate cât și realizarea unei conexiuni la nivel regional.

În plus, față de ceea ce s-a întreprins deja în cadrul ICPDR, proiectele ce urmează să fie promovate trebuie să acorde o importanță mai mare îmbunătățirii capacității de intervenție, precum și promovării unor proceduri de colaborare și asistență mutuală, astfel încât să se facă uz în modul cel mai eficient de mijloacele existente.

9. *Dezvoltarea și diversificarea surselor regenerabile de energie (hidro, eoliană, solară, bio)*

Dezvoltarea surselor de energie regenerabilă se constituie într-o prioritate pentru România și pentru Regiunea Dunării, atât în ceea ce privește reducerea

emisiilor de gaze cu efect de seră cât și a promovării de surse alternative, care să protejeze consumul de surse neregenerabile. Totodată, se va urmări valorificarea maximă din punct de vedere economic și tehnic a potențialului existent, dar numai în condițiile în care sunt luate în considerare cerințele de protecție a mediului.

Proiectele promovate pentru aplicarea acestei acțiuni vor căuta să combine sursele noi de energie regenerabilă (hidro, eoliană, solară, bio), astfel încât, pe termen scurt, să se realizeze o bună corelare cu sursele clasice de energie, în vederea asigurării funcționării în siguranță a sistemului energetic național.

Având în vedere că o parte din aceste surse de energie depind foarte mult de factorii naturali (vânt, nebulozitate), pentru o funcționare eficientă, aceste proiecte trebuie corelate cu cele care vor fi promovate în pilonul referitor la conectivitatea energetică a țărilor din regiunea Dunării.

10. Protecția apelor subterane împotriva riscului de poluare

Apele subterane reprezintă o resursă strategică de apă, ce poate fi utilizată în condițiile în care aportul hidrologic al apelor de suprafață se reduce sau chiar dispare, dar care este foarte sensibilă la poluare. Apele subterane, odată poluate, sunt foarte dificil de depoluat și, de cele mai multe ori, această activitate de depoluare nu este fezabilă economic.

În plus, apele subterane, datorită ciclului natural al apei, pot influența calitatea apelor de suprafață, în special calitatea râurilor și lacurilor. Pentru evaluarea acestor probleme, este necesară, în primul rând, o bună cunoaștere a stării cantitative și calitative a apelor subterane, inclusiv a tendințelor manifestate în ultimii 20-30 de ani. În acest sens, va fi necesară îmbunătățirea rețelei de monitorizare, în special prin realizarea de foraje de mare adâncime și prin creșterea capacității de analiză a calității apei.

În regiunea Dunării inferioare există câteva acvifere cu caracter transfrontier de importanță deosebită, iar această situație impune o colaborare prin care să se asigure minimizarea impactului generat de o eventuală poluare a apelor. Această colaborare este cu atât mai importantă cu cât sunt implicate și aspectele cantitative legate de extracția și reîncărcarea acestor acvifere.

Prin realizarea de proiecte referitoare la protecția apelor subterane se va asigura o creștere a securității alimentării cu apă, o îmbunătățire a calității mediului și se vor crea condițiile pentru promovarea dezvoltării durabile a regiunii.

Activitățile care vor fi realizate în cadrul acestui obiectiv vor conduce la implementarea Directivei 2006/118/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2007 privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării.

11. Integrarea riscului la inundații în planificarea dezvoltării teritoriului

Reducerea riscului la inundații, precum și a efectelor acestora, este unul din obiectivele principale ale managementului integrat al resurselor de apă. Pentru realizarea acestui obiectiv se implementează atât lucrări de infrastructură (măsurile structurale), cât și anumite măsuri care să reducă amplitudinea fenomenului (împădurirea) sau să reducă pagubele, în special printr-o bună amenajare a teritoriului. În acest sens, integrarea riscului la inundații în planificarea dezvoltării teritoriului este una din măsurile cele mai eficiente prin care se pot evita pagube importante sau pierderi de vieți omenești.

Realizarea acestui obiectiv implică o foarte bună coordonare între autorități și o bună cunoaștere a zonelor inundabile. Având în vedere că fenomenele de inundații se manifestă la nivel de bazin, este necesară corelarea acestor acțiuni atât la nivelul bazinului fluviului Dunărea cât și la nivel bilateral. În acest sens se vor elabora hărți de risc la nivel de bazin și sub-bazin.

Din punctul de vedere al României, promovarea acestor tipuri de proiecte va implica o intensificare a colaborării cu ICPDR și țările vecine (Ungaria, Serbia, Ucraina și Republica Moldova). În principiu, acest tip de proiecte se încadrează în implementarea Directivei 2007/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2007 privind evaluarea și gestionarea riscului de inundații.

12. Redimensionarea economică și ecologică a luncii Dunării

Pe parcursul ultimului secol, în Lunca Dunării, pe sectorul românesc, s-au îndiguit 53 de incinte cu o suprafață totală de 430.000 ha, prin realizarea a 1.200 km de diguri. Această îndiguire aproape totală a Luncii Dunării a afectat sistemul hidrogeomorfologic și topoclimatele locale și regionale. Fenomenul menționat s-a accentuat în condițiile schimbărilor climatice globale, când extremele hidro-meteorologice se înregistrează mult mai frecvent și obstrucționarea scurgerii în albia Dunării în perioadele de „ape mari” a devenit o adevărată problemă. Totodată, s-au restrâns, până la dispariție, zonele de reproducere naturală a peștilor și de dezvoltare a puietului. Capacitatea de retenție a nutrienților a scăzut, iar apele Dunării, încărcate cu compuși de azot și fosfor, poluanți proveniți din toate țările situate în amonte, sunt afectate de fenomenul de eutrofizare care conduce la deficiențe în alimentarea cu apă a unor localități dunărene și la modificarea componentelor biologice ale Dunării. Trebuie menționat că aportul de nutrienți al Dunării contribuie la procesul de eutrofizare al apelor costiere ale Mării Negre. Subliniem în acest context că situația s-a îmbunătățit ca urmare a implementării Directivei Cadru a Apei de către statele membre UE, precum și a măsurilor luate de către ICPDR.

În primăvara anului 2006, România s-a confruntat cu cea mai mare viitură înregistrată vreodată pe Dunăre, în timp ce în iulie 2010 s-a atins un maxim istoric al debitului de apă pe Dunăre (în zona Galați), aceste evenimente afectând grav localitățile riverane. Având în vedere că majoritatea incintelor îndiguite în scopul înființării unor ferme pentru practicarea agriculturii intensive nu mai sunt folosite conform destinației inițiale, fiind exploatate într-un regim semi-intensiv sau cvasi-natural, fără sisteme de irigații și drenaj, se pune problema dacă producțiile agricole obținute justifică menținerea sistemului actual de îndiguire, cu toată suita de consecințe negative prezentate anterior.

Deoarece în anii viitori se pot produce alte viituri pe Dunăre, cel puțin la fel de dramatice ca cele înregistrate în primăvara anului 2006 și în vara anului 2010, este necesară stabilirea unei abordări strategice adecvate pentru managementul riscului la inundații pe sectorul românesc al Dunării. În acest scop, este absolut necesară o analiză complexă a soluțiilor alternative de refacere a zonelor umede existente inițial în Lunca Dunării, comparativ cu soluția clasică de refacere a lucrărilor de apărare, a obiectivelor economice și a localităților afectate.

Un studiu complex privind redimensionarea ecologică și economică în sectorul românesc al Luncii Dunării va fi un instrument absolut necesar pentru coordonarea strategică la nivelul întregului sector românesc al Dunării a lucrărilor de investiții pentru prevenirea și combaterea inundațiilor, precum și a viitoarelor măsuri de dezvoltare economică, constituite în Programul de redimensionare ecologică și economică pentru această zonă.

Obiectivul propus va sprijini procesul de implementare al Directivelor europene specifice (Directiva Cadru Apă, Directiva Habitate, Directivei 2007/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2007 privind evaluarea și gestionarea riscului de inundații).

6.5. Mediul de afaceri

Implicarea mediului de afaceri în dezvoltarea proiectelor legate de Strategia UE privind regiunea dunăreană este esențială. Există un potențial extraordinar de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) în diverse domenii conexe legate de dezvoltarea durabilă a macro-regiunii dunărene. Un aspect important îl reprezintă crearea condițiilor favorabile pentru localizarea de noi investiții și întărirea potențialului celor existente prin dezvoltarea sistemului de utilități și al serviciilor de calitate destinate întreprinderilor, prin simplificarea, transparentizarea și accelerarea procedurilor administrative și pentru obținerea autorizațiilor și crearea condițiilor de creștere a productivității întreprinderilor prin utilizarea de produse și procese inovative.

Este nevoie de o piață a muncii flexibilă, în care oferta de muncă să devină capabilă a se adapta permanent cerințelor angajatorilor, prin promovarea culturii antreprenoriale, a societății informaționale și a noilor servicii, în contextul unei dinamici accelerate a integrării activităților economice în spațiul european și internațional.

IMM-urile trebuie sprijinite pentru: creșterea productivității și pentru reducerea consumului de energie; investiții în tehnologii inovatoare în vederea protecției resurselor naturale și în sectorul reciclării și reutilizării deșeurilor; crearea, extinderea, modernizarea infrastructurii incubatoarelor și a altor centre de afaceri (spații de producție pentru IMM-uri, relocalizarea IMM-urilor în aceste structuri de afaceri); dezvoltarea, promovarea și internaționalizarea activităților economice; crearea de produse de marcă și pentru respectarea standardelor internaționale de calitate; achiziționarea de echipamente și tehnologii moderne pentru activități de producție, servicii, inclusiv accesul la Internet.

Legislația comunitară, creșterea standardizării în domeniile comercial și al educației antreprenoriale, parteneriatele public-privat reprezintă câteva elemente esențiale pentru o creștere semnificativă a dezvoltării economice în regiunea bazinului dunărean.

În același context, Strategia pentru regiunea Dunării trebuie să fie armonizată cu strategiile naționale ale țărilor riverane pentru pescuit. Strategia pentru Pescuit a României a fost elaborată în conformitate cu Regulamentul Consiliului (EC) nr. 1198 din 27 iulie 2006 privind Fondul European pentru Pescuit (FEP) și a contribuit la implementarea Politicii Comune de Pescuit. Strategia pentru Pescuit a României a fost, de asemenea, dezvoltată în conformitate cu Cadrul Național Strategic de Referință 2007-2013.

Asigurarea coordonării și complementarității dintre diferitele instrumente financiare ale UE și evitarea suprapunerii sunt esențiale pentru a asigura coerența și eficacitatea managementului instrumentelor financiare. Obiectivele Planului Național Strategic pentru Pescuit sunt în concordanță cu alte intervenții comunitare până în 2013, fiind incluse în politica de dezvoltare rurală, politica de mediu și politica de coeziune.

6.6. Educație și cercetare

Există o largă recunoaștere a faptului că educația reprezintă un factor strategic pentru o dezvoltare durabilă prin contribuția sa esențială la dezvoltarea capitalului uman. Educația trebuie privită ca un concept larg și cuprinzător, care abordează și tematici interconectate, referitoare la mediu, la dezvoltarea economică și asigurarea coeziunii sociale. Raportarea la gama extinsă și diversificată de teme care se asociază principiilor dezvoltării durabile a regiunii Dunării necesită o

abordare inter- și trans-disciplinară, în formule educaționale integrate și complementare care să țină seama totodată de specificitatea condițiilor naționale, regionale și locale, ca și de contextul global.

În domeniile educației și cercetării trebuie respectate prevederile Programului de guvernare 2009-2012, ale Programului Național de Reformă, documentele strategice ale Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sporturilor, măsurile anuale propuse în analiza *Stării sistemului național de învățământ*, precum și angajamentele deja asumate față de UE. Prioritățile privind sectorul educațional în regiunea Dunării se regăsesc în prioritățile sistemului educațional național: realizarea unui sistem educațional stabil, echitabil, eficient și relevant; transformarea educației timpurii în bun public; descentralizarea învățământului preuniversitar și creșterea autonomiei școlilor; introducerea unui curriculum școlar bazat pe competențe; promovarea unui sistem de salarizare bazat pe performanță, concordant cu statutul cadrelor didactice în societate; realizarea unui sistem legislativ care să asigure modernizarea, stabilitatea și predictibilitatea sistemului de învățământ, precum și garantarea egalității de șanse la accesul la educație; asigurarea calității și stimularea excelenței în învățământul superior de stat și privat; educația continuă în vederea obținerii unor calificări noi, a extinderii specializării și perfecționării.

În acest sens, apreciem că strategiile și programele pentru dezvoltarea timpurie a copilului trebuie să se adreseze nevoilor multiple ale copilului ținând cont de sănătate, nutriție, educație timpurie, stimularea psiho-socială și, în același timp, întărind rolul mediului în care copilul trăiește. Trebuie avute în vedere nivelurile diferite de cunoștințe care trebuie atinse, abilitățile și dedicația în rândul profesioniștilor din diferite sectoare (sănătate, educație și protecție socială); structurile și instituțiile care și-au stabilit deja obiectivele și prioritățile și ar putea fi refractare la o reformulare a acestora, precum și posibilele diferende birocratice între organizații care fac dificil lucrul într-o manieră intersectorială. Scopul final al programelor pentru dezvoltarea timpurie a copilului ar trebui să fie acela de a ne strădui să ajungem la o abordare convergentă, care să întâlnească nevoile multiple ale copilului și familiei și care să mărească folosirea resurselor. Totuși, într-o perioadă intermediară ar putea fi practic și util să se dezvolte strategii sectoriale pentru educație, sănătate și protecție socială cu o țintă pe termen lung spre convergența sectoarelor.

Ca un prim pas, trebuie asigurată pe termen mediu și lung (2014-2020) înființarea instituțiilor pentru educație timpurie (una la cca. 5.000 locuitori), cu standarde și criterii bine definite și cu personal bine format din punct de vedere profesional. În România există două tipuri de instituții care oferă educație timpurie și îngrijire: grădinițe cu creșă, pentru copii cu vârste între 0 și 6 ani; creșe, pentru copiii cu vârste între 0 și 3 ani. Ministerul Educației și Cercetării

trebuie să asigure pe termen scurt (2011-2013), calitate și consistență programului educațional furnizat în toate aceste instituții prin standarde de rezultat clare, prin indicatori de performanță și criterii pentru participarea și selecția instituțiilor de acest gen din sectorul privat.

Instituțiile care furnizează programe de educație timpurie au nevoie de personal didactic și nedidactic format în domeniu. Ministerul Educației și Cercetării trebuie să furnizeze formare specifică întregului personal prin crearea de instituții de formare, conceperea și dezvoltarea programului de formare, în special pentru personalul care lucrează cu copiii sub 3 ani. Un program specific de formare trebuie conceput și implementat pe termen scurt (2011-2013) în vederea îmbunătățirii nivelului de informare al personalului din aceste instituții în problematica minorităților și a genului. Echipe multidisciplinare sunt necesare în maternități și în instituțiile de educație timpurie pentru a asigura accesul egal, sprijinul și oportunitățile necesare copiilor cu nevoi speciale.

Din moment ce transportul constituie un factor important care afectează înscrierea și participarea copiilor din mediul rural la învățământul preșcolar, pe termen scurt (2011-2013) trebuie asigurate toate facilitățile în acest domeniu pentru copiii care parcurg mai mult de 1 km până la cea mai apropiată grădiniță sau școală. Sunt necesare în continuare, atât pe termen scurt, cât și mediu și lung, programe de formare pentru cadrele didactice și personalul administrativ pentru a înregistra o schimbare de atitudine a populației majoritare față de romi și față de alte minorități. Formarea trebuie să includă subiecte legate de incluziunea socială și sensibilitatea culturală. Pentru cooperarea și comunicarea mai bună între părinți, cadre didactice și membrii comunității trebuie să fie inițiate pe termen mediu și lung programe, cum ar fi cel de formare a mediatorului școlar.

Este necesară acordarea de subvenții în vederea sprijinirii accesului la educație al copiilor proveniți din cele mai dezavantajate grupuri. Dezvoltarea sau revizuirea curriculumului pentru educație timpurie (0-6 ani) trebuie să se realizeze prin: revizuirea curriculumului existent pentru învățământ preșcolar și conceperea curriculumului pentru copiii sub 3 ani în condițiile asigurării sănătății socio-emoționale și fizice a acestora; îmbunătățirea permanentă și monitorizarea curriculumului pentru copiii sub 3 ani și asigurarea continuității între acesta și cel destinat copiilor cu vârste între 3 și 6/7 ani; dezvoltarea unui ghid de bune practici pentru educația timpurie.

Programele de educație a părinților trebuie întărite și participarea taților în activitățile educației timpurii trebuie să crească prin: dezvoltarea și implementarea unor programe de formare pentru părinți, inclusiv formare pentru creșterea implicării taților. De asemenea, formarea trebuie să garanteze faptul că părinții devin mai sensibili la problemele sociale și psihologice, precum și la problemele de gen atunci când își cresc copiii; se impune furnizarea de materiale suport

pentru Centrele de Resurse pentru Părinți în cât mai multe comunități este posibil; extinderea Programului Național de Educație a Părinților “Educăm așa”; promovarea unui curs opțional cu durată de un an “Educația viitorilor părinți”, dedicat elevilor claselor IX – XII.

Trebuie sporite preocupările pentru asigurarea cu personal calificat a serviciilor de educație timpurie prin: asigurarea cu personal didactic calificat a instituțiilor care se ocupă de copiii cu vârste între 0 și 3 ani; crearea, în fiecare universitate/instituție de formare inițială, a unui subdepartament (sau a unui serviciu specializat în cadrul departamentului actual de pregătire a cadrelor didactice) pentru formarea cadrelor didactice în domeniul educației timpurii; furnizarea de formare inițială pentru îmbunătățirea abilităților profesionale, tuturor cadrelor didactice care lucrează în sistemul de educație timpurie; stabilirea unui sistem de informare pentru cadrele didactice, în vederea menținerii acestora la curent cu politica educațională la nivel național și cu problemele privind dezvoltarea timpurie a copilului la nivel internațional; dezvoltarea unui program specific de formare pentru cadrele didactice pentru a face față problemelor de dezvoltare socio-emoțională a copiilor și problemelor de gen în perioada educației timpurii. Apreciem că echitatea de gen trebuie asigurată prin: sensibilizarea cadrelor didactice și a personalului auxiliar cu privire la problemele de gen; revizuirea curriculumului cu scopul de a fi siguri că nu conține subiecte sau conținuturi care ar putea genera discriminări de gen sau prejudicii; menținerea unei baze de date, separat, pentru înscrierea băieților și pentru înscrierea fetelor, pentru absolvirea învățământului preșcolar și pentru performanțele acestora.

Trebuie identificate urgent problemele de sănătate mentală ale copiilor sub 6 ani din grupurile vulnerabile și trebuie luate măsuri pentru prevenirea și tratamentul lor prin: sesiuni de scanare (investigare) a tuturor copiilor din instituțiile de educație timpurie; asigurarea participării în programele de intervenție timpurie a tuturor copiilor în situație de risc; recomandarea unui program de consiliere în vederea urmăririi evoluției copilului sau a unui tratament pentru copiii care prezintă semne timpurii sau simptome privind sănătatea mentală sau probleme atipice de dezvoltare cum ar fi: autism, ADHD, etc.

Este nevoie și în regiunea românească a Dunării de dezvoltarea de opțiuni alternative și comunitare pentru îmbunătățirea eficienței serviciilor de educație timpurie. În zonele rurale, izolate, trebuie concepută și dezvoltată o alternativă a sistemului de educație de tip comunitar/familial și/sau unități satelit ale grădinițelor existente deja. Acestea trebuie inițiate și sprijinite de către autoritățile locale (ex.: o familie poate avea în grijă copiii altor 5 familii). O formare adecvată trebuie furnizată celor care se vor ocupa de educația acestor copii în acest gen de instituții și acest lucru este crucial. Poate fi inițiat un program tip grădiniță de week-end pentru copiii care nu pot merge la grădiniță în cursul săptămânii; pentru

asigurarea calității acestui program este necesar să se dezvolte un curriculum și materiale adecvate. Alte activități importante pentru implementarea cu succes a programelor alternative includ: crearea unor locuri și spații de joacă comunitare pentru copiii sub 6 ani (un supervisor poate fi identificat și plătit de comunitate în acest scop); inițierea unui program tip “Mamele informează Mame” pentru schimbul de informații pe problemele educației timpurii și, de asemenea, crearea de instrumente pentru monitorizarea și evaluarea sistemelor alternative de educație timpurie. În special în zonele izolate unde serviciile de sănătate și cele educaționale nu sunt disponibile ar putea fi înființate centre multifuncționale pentru copii. Acestea ar putea funcționa ca și Centre pentru Dezvoltarea Timpuriei a Copilului în zonele rurale și, în același timp, ar putea să ofere formare părinților și membrilor comunității respective. Totuși, activitatea din acest gen de instituții trebuie monitorizată pe baza unor criterii predefinite pentru a fi siguri că standardele educaționale și cele privind sănătatea copiilor sunt respectate.

Prevederile legale în exercițiu stabilesc că proporția subvenției care este utilizată pentru programele de educație se stabilește la nivel local. În prezent este clar faptul că, oricare ar fi contribuția locală pentru instituțiile preșcolare și școlare, de regulă, ea este mai mică decât nevoile generale ale acesteia. În plus, multe zone din mediul rural sau autorități locale nu sunt capabile să întărească sau să extindă programele educaționale din cauză că fondurile transferate lor sunt suficiente numai pentru a menține aceste instituții. Prin urmare, comunitățile trebuie să fie inovative pentru a strânge fonduri adiționale care să suplimenteze bugetul alocat instituțiilor preșcolare de către bugetul local. În unele cazuri acest lucru ar putea fi dificil, în special într-o economie în cea mai mare majoritate rurală, în care veniturile comunității și taxele pot fi prea scăzute pentru a putea sprijini cheltuieli suplimentare pentru instituțiile școlare. De asemenea, pot fi explorate scheme de finanțare din partea unor donatori, în vederea finanțării anumitor proiecte specifice în domeniul educației, cum ar fi: formarea personalului, reabilitarea clădirilor, furnizarea de materiale pentru învățare, sprijin pentru programele care se adresează copiilor cu nevoi speciale etc. Totuși, pe măsură ce veniturile lor cresc, autoritățile locale ar trebui să fie solicitate să preia o parte cât mai mare din costurile alocate acestor activități.

Trebuie dezvoltate, de asemenea, programe pentru asigurarea calității și stimularea excelenței în învățământul primar, gimnazial, liceal și superior, de stat și privat, pentru stimularea educației permanente și obținerea unor calificări noi, a extinderii specializării și perfecționării. Conform Capitolului 11 din Planul Național de Reformă 2007-2010 se are în vedere creșterea ocupării și a ratei de activitate prin dezvoltarea abilităților cetățenești, a educației la toate nivelurile și îmbunătățirea pieței muncii, adoptarea unei strategii pentru crearea infrastructurii

educaționale, adoptarea unor măsuri de discriminare pozitivă pentru grupurile defavorizate în vederea creșterii accesului la educație.

Dezvoltarea sectorului educației în regiunea românească a Dunării trebuie să țină cont de îmbunătățirea infrastructurii și a dotărilor prin: creșterea calității serviciilor de educație, dezvoltarea de centre de formare continuă pentru adulți, realizarea de rețele școlare, dezvoltarea parteneriatului între unitățile de învățământ și mediul de afaceri, universități și administrația publică și susținerea cercetării – inovării. Apreciem că un aport important la realizarea priorităților legate de educație și cercetare din Strategia Dunării îl va avea alocarea în județele riverane Dunării de fonduri bugetare și din alte surse pentru învățământul superior, la peste 1 la sută din PIB, precum și atragerea de resurse suplimentare din taxe, prin operaționalizarea sistemului de credite pentru studenți. Creșterea eficienței cheltuirii resurselor se va face și prin consolidarea comportamentului antreprenorial.

Un aspect important îl reprezintă promovarea proiectelor de educație ecologică și a altor inițiative majore în domeniu, în cadrul unor parteneriate transnaționale, cofinanțate din surse interne și europene. De asemenea, educația la distanță este o formă modernă, europeană, de educație perfect integrată societății bazate pe cunoaștere pe care vrea să o edifice Uniunea Europeană.

Întreaga dezvoltare a regiunii Dunării trebuie să se bazeze pe tehnologii noi și inovative. De aceea, cercetarea este un factor determinant pentru revitalizarea zonelor dunărene. Trebuie utilizat la maxim cadrul creat de Programul Cadru 7 al UE (FP 7). Pe termen mediu și lung (2014-2020) trebuie create noi rețele de centre de cercetare pentru dezvoltarea sistemelor inteligente eficiente și care asigură, în același timp și protecția mediului. Statisticile preliminare și studiile recente indică faptul că, în condițiile de austeritate financiară determinate de criza economică, diminuarea fondurilor publice alocate domeniului cercetării-dezvoltării în ultimii ani a accentuat distorsiunile create în derularea programelor și proiectelor de cercetare-dezvoltare și a condus la stoparea rapidă a progreselor obținute anterior în dezvoltarea sistemului și în creșterea performanțelor de inovare. Referitor la inovare, încetarea progreselor a demonstrat faptul că nici aceste creșteri nu au fost sustenabile, în mare măsură din cauza inovării bazate pe achiziții, pas necesar, dar care nu a fost urmat de înființarea și dezvoltarea compartimentelor de cercetare în cadrul firmelor locale. Lipsa de predictibilitate în finanțarea programelor și proiectelor de cercetare-dezvoltare poate conduce în continuare la o destructurare și destabilizare a sistemului de cercetare-dezvoltare public, precum și la diminuarea și mai accentuată a investițiilor private în cercetare, având un impact negativ asupra competitivității firmelor din zona riverană Dunării.

Având în vedere aceste aspecte se impune stimularea activităților de cercetare-dezvoltare și inovare în sectorul privat, în special prin corelarea politicilor din domeniul cercetării-dezvoltării și inovării, cu instrumente specializate de stimulare specifice politicilor din domeniul industrial, fiscal, financiar și de concurență, precum și promovarea achizițiilor publice orientate spre promovarea domeniilor de înaltă tehnologie, în special în sectoarele strategice (energie, sănătate, transporturi, apărare, obiective mari de investiții pentru cercetare).

6.7. Cultură

Fluviul Dunărea constituie un important catalizator al creativității și al dialogului intercultural. Cultura și protejarea patrimoniului național ar putea constitui astfel o importantă arie de cooperare, facilitând schimburile dintre experți și inițiativele de parteneriat. În perioadele anterioare, au fost demarate mai multe proiecte în domeniul patrimoniului mobil și imobil, ce fundamentează propunerile actuale vizând aprofundarea dialogului cultural în spațiul dunărean.

Este necesară integrarea urgentă a dimensiunii culturale în cadrul celorlalte politici care contribuie la dezvoltarea durabilă a regiunii dunărene. De asemenea este nevoie de valorizarea potențialului deținut de patrimoniu ca factor de creștere a calității vieții în toată regiunea dunăreană.

Pe termen mediu și lung (2014-2020) prioritățile din domeniu ar fi: constituirea unor rețele de cooperare (schimburi de experți, baze de date comune; conservarea, protejarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului istoric și cultural din orașe, în special a centrelor istorice; aprofundarea cooperării în domeniul creației contemporane (arte vizuale, muzică, teatru, dans contemporan, film, cultură scrisă); dezvoltarea infrastructurii culturale și sportive pentru petrecerea timpului liber; amenajarea, marcarea de trasee turistice/itinerarii culturale la obiectivele reabilitate; reabilitarea mediului urban, conservarea resurselor culturale și arhitectonice din regiune, inclusiv a celor localizate în zonele urbane și sub-urbane; promovarea zonelor urbane prin manifestări culturale locale, naționale și internaționale.

6.8. Turism

Dezvoltarea turismului, valorificarea patrimoniului natural și a moștenirii cultural-istorice prin dezvoltarea infrastructurii specifice și a unor acțiuni de promovare reprezintă o prioritate permanentă în regiunea românească a Dunării.

Strategia UE pentru regiunea Dunării vizează sporirea atractivității regiunii prin dezvoltarea economică și crearea de locuri de muncă, urmare a valorificării

moștenirii culturale și resurselor naturale și a îmbunătățirii calității infrastructurii de cazare și de agrement. Câteva dintre prioritățile identificate sunt următoarele:

- Refacerea și modernizarea elementelor de patrimoniu turistic care ar putea conduce la creșterea interesului turistic pentru județele dunărene și punerea în valoare a acestora;
- Dezvoltarea infrastructurii turistice la Dunăre și în județele dunărene în general;
- Atragerea unor noi „tour-operatori” pentru organizarea unor croaziere până în Delta Dunării și convingerea celor care deja operează să mărească numărul escalelor pe malul românesc prin diversificarea ofertei turistice;
- Studiarea oportunității și posibilităților de introducere a unor curse regulate de pasageri pe Dunăre, între porturi dunărene care să permită vizualizarea celor mai reprezentative și atrăgătoare sectoare ale Dunării.

România poate dezvolta cu alte țări din regiune, în special cu Bulgaria, proiecte comune pentru valorificarea potențialului de turism alternativ, în cadrul programelor de cooperare transfrontalieră.

6.9. Dezvoltare rurală

Dezvoltarea structurilor hidrotehnice și a celor pentru valorificarea apei de-a lungul bazinului Dunării a fost legată de dezvoltarea economică și implicit de protejarea localităților și a populației. Zonele protejate la inundații s-au extins și sub protecția digurilor a fost dezvoltată o agricultură stabilă, ca și centre de producție, clădiri cu destinație agricolă, gospodării.

De-a lungul anilor și, mai ales, în ultima perioadă, au apărut modificări în profilul digurilor (și a terenurilor din fundația acestora), iar unele porțiuni din diguri au slăbit din cauza eroziunii, ceea ce ar putea conduce la prăbușirea acestora și inundarea zonelor rămase neprotejate.

Politica axată pe îndiguirea fluviului Dunărea pentru a reduce riscul inundațiilor și pentru a furniza pământ pentru agricultură, a condus însă la scăderea dramatică a stocurilor de pești. Îndiguirea a redus în același timp și nivelul de sedimente duse către Marea Neagră, modificând astfel peisajistica deltei și crescând riscul eroziunii țărmului.

Exploatarea durabilă a resurselor acvatice vii prin practicarea pescuitului rațional reprezintă o necesitate pentru îmbunătățirea calității vieții în comunitățile de pescari, conservarea și refacerea stocurilor de pește, perfecționarea și profesionalizarea forței de muncă și crearea unor oportunități ocupaționale alternative.

Susținerea dezvoltării durabile a zonelor pescărești și îmbunătățirea calității vieții în aceste zone, crearea oportunităților pentru realizarea veniturilor alternative ale locuitorilor din zonele pescărești, dezvoltarea infrastructurii specifice, pregătirea personalului calificat, asigurarea dotării cu echipamente de exploatare și prelucrare specifice, precum și încurajarea constituirii parteneriatelor sunt acțiuni importante în noua strategie.

6.10. Siguranță publică

Extinderea frontierei estice a UE și, implicit, accesul statelor terțe UE la zona maritimă a Dunării, determină un grad sporit de risc la adresa securității și integrității frontierelor comunitare. Strategia dunăreană trebuie să țină cont de aceste dezvoltări și să conțină proiecte de tipul:

- Înlocuirea actualului sistem de control pe fluviul Dunărea, bazat pe efectuarea controlului în portul de destinație, cu un sistem ce are în vedere instituirea controlului specific de frontieră în puncte de intrare/ieșire în/din viitorul spațiu Schengen, clar stabilite;
- Întărirea cooperării cu celelalte instituții de aplicare a legii, precum și cu autoritățile locale, din statele riverane Dunării;
- Dotarea cu echipamente de detecție fixe și mobile, cu echipamente de comunicații performante, precum și cu mijloace de mobilitate navale eficiente;
- Protejarea ecosistemului Dunării prin implementarea unui concept eficient de prevenire a braconajului piscicol și cinegetic, a fondului forestier, precum și a poluării voluntare sau occidentale.
- Asigurarea securității transporturilor de mărfuri, precum și a bunurilor manipulate sau depozitate în porturi;
- Achiziționarea și reabilitarea pontoanelor de acostare cu cabină.

7. Propuneri de abordare a fondurilor structurale

Un raport realizat în colaborare cu Ministerul Finanțelor Publice (MFP), publicat la începutul anului 2010, arată că principalele obstacole întâmpinate în procesul de demarare a implementării programelor operaționale și, ulterior, în implementarea efectivă a proiectelor cu finanțare europeană, țin atât de dificultățile în ceea ce privește pregătirea portofoliului și lansarea cererilor de proiecte, întârzierile în evaluarea și selecția proiectelor, barierele legislative, în special cele bugetare, problemele de natură instituțională, cât și de dificultățile în demararea implementării proiectelor la nivelul beneficiarilor, în special a proiectelor majore. MFP recunoaște capacitatea limitată a autorităților publice (atât centrale, cât și locale) de a identifica, prioritiza și pregăti proiectele de investiții. Acest lucru a reprezentat un impediment semnificativ în pregătirea unui portofoliu care să asigure o accesare rapidă a fondurilor imediat după aprobarea și lansarea programelor, reflectându-se inclusiv în calitatea slabă a proiectelor.

La finalul lunii iulie 2010, mai mulți specialiști au catalogat eșecul autorităților de la București în atragerea finanțărilor europene drept o rușine și un dezastru⁶⁵. În total dezacord cu specialiștii străini și opiniile lor, autoritățile românești afișează același festivism ancestral: vestea cea bună pentru anul 2010, în ceea ce privește atragerea fondurilor structurale europene: valoarea proiectelor cu contracte de finanțare semnate, până la data de 30 iunie, acoperă în proporție de peste 90% banii alocați de UE pentru 2007-2009 - cca. 36,1 miliarde lei. Rata de contractare a proiectelor a avansat cu circa 17 puncte procentuale în ultima jumătate de an. Vestea proastă este că plățile, adică gradul de cheltuire efectivă a fondurilor a avansat foarte lent: numai 3 puncte procentuale, rata de absorbție a fondurilor fiind de numai 15,49 la sută (raportat la 2007-2009)⁶⁶.

Monitorizând cu atenție modul de accesare a mai multor tipuri de fonduri europene, la 30 aprilie 2010, Comisia Europeană a prezentat un plan de simplificare a procedurilor de participare la proiectele de cercetare finanțate de UE. Obiectivul general al acestor simplificări este ca participarea să devină transparentă și atractivă pentru cei mai buni specialiști și cercetători, precum și pentru societățile inovatoare din Europa și din afara acesteia. Trebuie să

⁶⁵ I-am citat aici pe Andreas Treichl, președintele Grupului Erste, care a catalogat eșecul autorităților de la București în atragerea finanțărilor europene drept "o rușine dramatică", precum și pe șeful delegației FMI la București, Jeffrey Franks

⁶⁶ * * *, *Ce s-a mai întâmplat cu fondurile UE în ultima jumătate de an: decalaj mare între ritmul contractării proiectelor (bun) și cel al plăților către beneficiari (foarte slab)*, pe site-ul www.EurActiv.ro, 21 iulie 2010

încurajăm participarea mai multor IMM-uri. Revizuirea regulamentului financiar sprijină ideile de simplificare a finanțării programelor europene și naționale prin propuneri legislative concrete. Avem nevoie de norme mai simple pentru a încuraja participarea beneficiarilor potențiali ai fondurilor UE, precum întreprinderile mici și mijlocii și ONG-urile. Prin această simplificare, bugetul UE va servi mai bine cetățenilor și întreprinderilor.

Prima parte a strategiei Comisiei pentru simplificarea procedurilor de accesare a granturilor UE face posibile îmbunătățiri ale cadrului legislativ și de reglementare existent, unele dintre acestea fiind deja în curs. Aceasta include, de exemplu, sisteme informatice mai performante, o aplicare mai coerentă a normelor, în special a celor de audit, precum și îmbunătățirea structurii și conținutului cererilor de propuneri de proiecte, la care organizațiile de cercetare răspund pentru a solicita finanțări.

A doua parte include modificarea normelor financiare existente pentru a permite o simplificare mai radicală, menținând totodată un control eficace, de exemplu prin extinderea utilizării „metodei cheltuielilor medii”, care să evite necesitatea contabilizării separate și minuțioase, în cadrul proiectelor, a fiecărei cheltuieli în parte. Comisia își propune, de asemenea, să autorizeze folosirea în cazul finanțării proiectelor UE a aceleiași metode contabile care este utilizată și în cazul finanțării naționale a cercetării.

Implementarea celui de-al treilea tip de modificări preconizate – care trebuie să fie luate în considerație și pentru programele propuse în cadrul Strategiei europene a Dunării se referă la „plata în funcție de rezultate”, care înseamnă ca beneficiarilor să li se plătească sume globale pentru desfășurarea unor activități științifice specifice, aceștia urmând să demonstreze că le-au efectuat în mod eficace și eficient, mai degrabă decât să raporteze cheltuieli individuale.

România trebuie să învețe atât din experiența fondurilor de preaderare, cât și a celor de aderare atunci când vorbim despre Strategia Dunării, dar trebuie să se orienteze și pe proiecte cu adevărat importante. Nu vor putea fi separate obiectivele Strategiei Dunării de țintele programului Europa 2020. Apreciem că în cazul Strategiei Dunării nu trebuie să venim cu un număr mare sau foarte mare de proiecte și nu trebuie să existe reprioritizări sau realocări de resurse. Dacă vom continua să ne disipăm atenția pe un număr mare de proiecte, atunci vom avea în continuare o rată mică de absorbție a fondurilor europene.

Un astfel de proiect complex – intitulat « Amenajarea complexă a Dunării românești » - a propus prof. univ. dr. ing. Aurelian Dan Blidaru, pornind de la următoarele argumente: Dunărea românească este cel mai lung segment al arterei navigabile transeuropene Marea Nordului (port Rotterdam) – Marea Neagră (port Constanța), în lungime de cca. 1.200 km, cel mai important ca trafic fluvial european. Pe o porțiune mică a acestui traseu, pe Dunărea Veche între Călărași și

Cernavodă, navigația nu se poate face normal, în special din cauza nivelului scăzut mai ales în anii secetoși, când adâncimea apei pe sectorul menționat nu depășește 1,5 m și a pragurilor de fund stâncoase, iar vasele maritimo-fluviale care vin prin Canalul Dunăre – Marea Neagră au pescajul de 6,5 m.

De aceea este necesar un baraj deversor cu ecluză și hidrocentrală de cădere mică pe brațul Măcin, în amonte de Ghecet, unde se unesc cele două brațe ale Dunării, pentru a ridica nivelul apei pe Dunărea Veche la cota de 8-8,50 mdMB, corelat cu nivelul de 7,50 mdMB în canalul Dunăre – Marea Neagră. Ca urmare, digurile de apărare longitudinale pentru apărarea Insulei Mari a Brăilei, intens cultivată agricol pe cca. 70 mii ha și pentru apărarea Insulei Borcea de Jos, cultivată pe cca. 22 mii ha, trebuie supraînălțate și consolidate la nivel de baraj longitudinal. Va mai fi necesar un baraj cu ecluză în punctul Hîrșova, pentru a împiedica deversarea viitorului lac de acumulare în brațul Borcea.

Scopurile acestui proiect sunt: asigurarea condițiilor de navigație pe sectorul Călărași – Cernavodă – Marea Neagră; asigurarea debitului de răcire la Centrala Nuclearo-Electrică de la Cernavodă; asigurarea debitelor și a nivelelor la prizele de apă pentru irigații; protecția contra inundațiilor a incintelor îndiguite și a localităților riverane Dunării, a porturilor și șantierelor navale de pe acest traseu al Dunării; pescuitul, împădurirea, protejarea naturii în lunca îndiguită, dezvoltarea turismului dunărean. În prezent se duce o aprigă dispută între adepții renaturării luncii Dunării și cei ai îndiguirii totale a Dunării, ceea ce ar face-o propice pentru navigație și aceasta ar permite dezvoltarea economică fără precedent a zonelor riverane.

Pe sectorul aval de Hidrocentrala Porțile de Fier II (PF II) există un alt proiect româno-bulgar pentru un nod hidrotehnic cu baraj, două ecluze și două hidrocentrale, pe secțiunea Turnu Măgurele – Nicopole. Partea bulgară solicită acum cu insistență cofinanțare europeană pentru aplicarea acestui proiect. După 1990, partea română a făcut investiții mari pentru hidrocentrala Izbiceni pe Olt, astfel că Institutul de Studii și Proiectări Hidroenergetice a propus deplasarea amplasamentului în amonte de Olt, la Islaz, unde albia majoră a Dunării este cea mai îngustă și favorizează un baraj transversal la cota 29,0 m față de cota 30,75 m cât era în vechiul proiect, cu remuul până la PF II. Se va forma un lac de acumulare cu coada la PF II, care va necesita supraînălțarea și consolidarea digului existent pentru apărarea luncii Dunării, în amonte de râul Olt sau în alternativă, inundarea luncii cu răscumpărarea investiției pentru actualul dig și a scoaterii din circuitul agricol a peste 60 mii ha amenajate cu sisteme de desecare și irigații.

Strategia UE pentru regiunea Dunării are nevoie, pentru a fi aplicată și a fi eliberate fondurile necesare, de voință politică; în caz contrar ea nu va rămâne decât pe hârtie. De asemenea, toate statele implicate în aplicarea Strategiei

Dunării trebuie să acționeze convinse de faptul că nu pot implementa Strategia fără sprijinul partenerilor sociali: guvern – ministere de profil, sindicate, patronate. Strategia urmează să fie lansată oficial în mandatul președinției ungare a Consiliului Uniunii Europene, în prima jumătate a anului 2011.

Apreciem că, analiza Strategiei europene a Dunării în Parlamentul European, din luna decembrie a acestui an trebuie să se finalizeze cu **trei propuneri pe care le facem autorităților românești, precum și celor de la Bruxelles:**

- o treime (33 la sută) din fondurile structurale aprobate statelor riverane Dunării să fie alocate pentru proiectele prezentate de acestea în legătură cu dezvoltarea durabilă a zonei riverane Dunării sau în legătură cu această zonă importantă pentru statele în cauză și Uniunea Europeană;
- să fie elaborat un plan cât mai concret de acțiune pentru statele riverane Dunării, cu termene și responsabilități instituționale legate de aplicarea programelor și proiectelor propuse de aceste state;
- să fie realizat un studiu comparativ cu aplicarea Strategiei Mării Baltice.

8. Concluzii

Primul pas către elaborarea Strategiei UE pentru regiunea Dunării a fost făcut o dată cu obținerea consensului politic între statele membre ale UE, la reuniunea Consiliului European din 18-19 iunie 2009. Cu această ocazie, Comisia Europeană a fost invitată să elaboreze o *Strategie a Uniunii Europene pentru regiunea Dunării* până la sfârșitul anului 2010.

De-a lungul perioadelor de elaborare, aprobare și aplicare a Strategiei UE pentru regiunea Dunării, principala miză pentru România este menținerea sa între principalii promotori ai inițiativei de creare a Strategiei și includerea în Planul de acțiuni a cât mai multor proiecte prioritare. Acest lucru a impus implicarea Guvernului în procesul de elaborare a Strategiei Dunării prin elaborarea și promovarea mai multor poziții naționale pe baza unui dialog inter-instituțional.

În acest scop a fost inițiat în 2008 Grupul interministerial de lucru pe această temă. Acesta s-a reunit sub coordonarea Ministerului Afacerilor Externe și a cuprins reprezentanți, la nivel de director/director general, din următoarele instituții: Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, Ministerul Mediului și Pădurilor, Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului, Ministerul de Finanțe – Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale, Departamentul pentru Afaceri Europene, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Educației, Cercetării și Inovării, Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri.

Dialogul interministerial a fost inițiat pentru definirea domeniilor de interes și identificarea propunerilor prezentate de România cu privire la ariile de cooperare ale viitoarei Strategii. De asemenea, grupul a lucrat la coordonarea pozițiilor actorilor interni, elaborarea unui calendar de reuniuni cu participare internă și internațională și lansarea unei campanii de informare la nivel național. De asemenea, s-a avut în vedere corelarea programelor și proiectelor în derulare în zona Dunării, finanțate din diverse surse, atât naționale cât și externe, cu noile propuneri de investiții, identificate în procesul de elaborare al Strategiei. În lunile martie și mai 2010 au fost finalizate și transmise Comisiei Europene prima și a doua contribuție națională la Strategia UE pentru regiunea Dunării.

O dimensiune importantă a viitoarei contribuții a României în procesul de aplicare a Strategiei o reprezintă poziția administrațiilor publice județene și locale, care au fost informate asupra acestei oportunități prin serviciile descentralizate ale ministerelor. De asemenea, o componentă semnificativă a contribuției României este reprezentată de contribuțiile organizațiilor societății civile, care au fost implicate în procesul de consultare. Multe dintre județele riverane Dunării sunt

unele dintre cele mai slab dezvoltate în România din punct de vedere economic și, de aceea, implicarea autorităților locale din această regiune ar putea contribui la creșterea competitivității și la revitalizarea socio-economică localităților cu potențial de creștere.

În luna octombrie 2009 a fost nominalizat coordonatorul național care va asigura reprezentarea României, în plan intern și extern, pe parcursul procesului de elaborare a Strategiei. Acesta este sprijinit, la nivelul Ministerului Afacerilor Externe, de un Secretariat tehnic, format din experți din direcțiile MAE cu atribuții complementare Strategiei UE pentru regiunea Dunării.

România consideră toți cei patru piloni ai Strategiei ca fiind de importanță egală. De aceea obiectivele și proiectele prioritare propuse trebuie să se bazeze pe tehnologii noi, astfel încât Strategia să fie durabilă, să ofere prioritate problemelor de mediu și să fie bazată pe inovare. În ceea ce privește implicarea statelor din bazinul Dunării care nu sunt state membre ale Uniunii Europene, acest lucru poate fi făcut prin revitalizarea *Procesului de Cooperare Dunăreană*, lansat în 2002.

Strategia UE pentru regiunea Dunării trebuie să răspundă provocărilor cu care se confruntă regiunea Dunării: diminuarea și încercarea de a elimina discrepanțele economice și sociale între diferite regiuni ale țărilor riverane, intensificarea traficului naval, schimbările climatice, diversitatea culturală, problemele de mediu și biodiversitate. În acest sens, Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării reprezintă o platformă de dialog între state și un instrument pentru obținerea de beneficii pe termen lung, atât la nivel european, național, cât și local. Strategia trebuie să fie reală, bazată pe noile tehnologii, pe inovare și investiții, să fie o strategie care, implementată, să conducă într-un final, la îmbunătățirea calității vieții pentru toți cetățenii europeni din regiunea Dunării.

Prioritățile României legate de Strategia Dunării trebuie articulate pe cele patru axe, considerate de importanță egală – conectivitatea, protecția mediului, dezvoltarea socio-economică și îmbunătățirea sistemelor de guvernare. Strategia pune în valoare noi tehnologii, astfel încât Dunărea să devină o magistrală fluvială modernă, care să dispună de sisteme inteligente, bazate pe cele mai noi cunoștințe științifice și care să fie capabile să protejeze eficient mediul și ecosistemele existente. Valoarea adăugată a Strategiei constă în întărirea cooperării interregionale, transfrontaliere și transnaționale, precum și în capitalizarea numeroaselor inițiative și proiecte disparate, care au fost deja inițiate sau care sunt în curs de implementare în regiunea Dunării. Strategia europeană privind Dunărea reprezintă o oportunitate pentru dezvoltarea teritorială echilibrată.

Pentru valorificarea cât mai corectă a resurselor materiale și umane puse la dispoziție de macro-regiuni, este nevoie de măsuri concrete, identificate prin acțiuni și proiecte propuse în cadrul unor strategii de dezvoltare elaborate integrat, prin participarea tuturor actorilor interesați și prin organizarea eficientă a analizei,

implementării și monitorizării activităților destinate atingerii obiectivelor urmărite: prosperitate, siguranță, un mediu curat, creștere economică, coeziune socială, acces la informare sau încurajarea parteneriatelor pentru educație și cercetare.

Pentru atingerea obiectivelor de conectivitate și de dezvoltare economică, este nevoie însă de o nouă viziune, de o abordare bazată pe noi tehnologii prin care să se asigure o strategie „verde”, eficientă și durabilă. Avem nevoie de investiții și de reabilitarea infrastructurii de transport, precum și de soluții eficiente la provocările de mediu. În același timp, terenul agricol al bazinului Dunării este un bun care ar putea fi mai bine exploatat și valorificat, prin cercetări, diversificarea culturilor și implementarea de tehnologii inovatoare. Aplicarea unor soluții noi, inovative, bazate pe cercetare științifică va crea mai multe locuri de muncă decât dacă am merge pe căile clasice, doar îmbunătățind anumite aspecte. Implementarea acestor proiecte va duce la o revitalizare, o creștere semnificativă a locurilor de muncă în anumite domenii, de exemplu în protecția mediului, protecția ecosistemelor, reîmpăduriri etc.

În concluzie, realizarea liniilor directe ale Strategiei UE pentru regiunea Dunării va conduce la dezvoltarea unui sistem macro-economic durabil, stabil și competitiv, întărirea capacității instituționale și dezvoltarea resurselor umane, o utilizare durabilă a resurselor naturale în sensul de a nu depăși suportabilitatea cadrului natural și a noilor tehnologii - condiții necesare pentru susținerea creșterii durabile în regiunea Dunării.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- * * *, 2009, 3 Feb. *General List No. 132 – Case Concerning the Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania vs. Ukraine) – Judgment*, International Court of Justice, Haga, 2009

- * * *, *Anuarul Statistic al României 2008*, publicat de Institutul Național de Statistică (INSEE) la <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2008.ro.do>

- Ardeleanu, Viorel, coordonator național pentru Strategia UE a Dunării, *Declarație la Conferința de presă din 15 ianuarie 2010*, pe site-ul www.MAE.ro, vizitat în ziua de 22 mai 2010

- * * *, *Avizul Comitetului Regiunilor nr. 149 din data de 07 octombrie 2009: „O strategie a UE pentru regiunea Dunării”*, pe site-ul

http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifier=cdr%5crelex-iv%5cdossiers%5crelex-iv-025%5ccdr149-2009_fin_ac.doc&language=RO

- Boc, Emil, *Alocuțiune la Sesiunea plenară a Conferinței Danube Stakeholders*, Guvernul României, Biroul de presă, 25 februarie 2010

- * * *, *Bulgarian Contribution towards the Development of the EU Strategy for the Danube Region, First Draft*, 22 februarie 2010

- * * *, *Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013*, publicat în aprilie 2006

- * * *, *Comunicat de presă nr. 1776/1.07.2010*, Agenția Națională pentru Resurse Minerale, pe site-ul www.namr.ro, vizitat pe 2 iulie 2010

- * * *, *Concluziile Consiliului European din perioada 18-19 iunie 2009 nr. 11225/2/09*, pe site-ul http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/RO/ec/108629.pdf;

- * * *, *Declarație de principii*, Ministerul Afacerilor Externe, pe site-ul www.MAE.ro, vizitat în ziua de 22 iulie 2010

- Dobrescu, Emilian M., *Integrarea economică*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, București, Editura All Beck, 2001, subcap. 9.1. De la Confederația Dunăreană la Comunitatea Mării Negre, pp. 108-114;

- Dobrescu, Emilian M. (primul coordonator), *Fondurile structurale. Cunoaștere și implementare de către toți cei interesați*, ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Co-ediție Sigma-Eurolobby, 2009

- Dobrescu, Emilian M., *Strategia privind Regiunea Dunării, operațională din 2011*, în *Financiarul*, 12 februarie 2010

- * * *, *Document de fundamentare pentru stabilirea la nivel național a valorilor de referință ale obiectivelor Strategiei Europa 2020, Domeniul educație*, Ministerul educației, cercetării, tineretului și sportului, Direcția generală afaceri europene și secretariatul Bologna, 2009

- * * *, *Documentul provizional (în conformitate cu articolul 4(3) al Directivei 2009/28/CE*, publicat de Directoratul-General pentru Energie și Transport (DG TREN), martie 2010

- * * *, *EU Energy in Figures 2010*, publicat de Directorate-General for Energy and Transport (DG TREN), februarie 2010

- * * *, *European Ten Year Network Development Plan – 2010-2019: Attachment A: Capacity Development, Supply and Demand Scenarios by Country*, Ref. 09ENTSOG-02, publicat de European Network of Transmission System Operators – ENTSOG, 2009

- * * *, *EU Strategy for the Danube Region (EUSDR) Austrian thematic contributions ("2nd non-paper")*, Austrian Federal Ministry for European and International Affairs, publicat la 30 aprilie 2010

- * * *, *EU Strategy for the Danube Region – First Contribution by Slovenia*, publicat la 24 februarie 2010

- * * *, *First National Contribution of Romania to the Development of the European Union Strategy for the Danube Region*, publicată în primăvara lui 2010

- * * *, *Hotărârea Guvernului Nr. 1069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, publicată de Guvernul României în Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr. 781/19.XI.2007

- * * *, *Master Plan Biomasă pentru România*, publicat de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri la 20 iulie 2010

- * * *, *Memorandum of Understanding on the Baltic Energy Market Interconnection Plan*, semnat la 17 iunie 2009

- Murgeanu, Bogdan, *Strategia UE a Dunării – o nouă provocare în contextul coeziunii teritoriale din spațiul est-european*, discurs la conferința economică cu același titlu, București, 20 ianuarie 2010

- Nicolescu, Agnes, *Proiectul de Studii de Strategie și Politici (Strategy and Policy Studies) SPOS 2010*, în Newsletter IER, anul II, nr. 17, mai 2010, p. 3

- * * *, *Numărul total de șomeri înregistrați și rata șomajului pe țară și pe județe la data de 30.06.2010*, publicat de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) pe 7 iulie 2010

- * * *, Parlamentul European, *Propunere comună de rezoluție referitoare la o strategie europeană privind regiunea Dunării*, pe site-ul

www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-

- * * *, *Participation of the Government of the Republic of Serbia in the Development of an Overall European Union Strategy for the Danube Region, Non-Paper, Unofficial Version*, publicat la 28 ianuarie 2010

- Pitulice, Alina și Zăvoianu, Mihaela, *Fișa de informare nr. 44 - Strategia UE pentru regiunea Dunării*, 2 februarie 2010

- * * *, *Planul de perspectivă al RET - Perioada 2008-2012 și orientativ 2017*, Transelectrica S.A., August 2009

- * * *, *Planul Național Strategic pentru Pescuit 2007-2013*, Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, 2010

- * * *, *Planul Strategic 2009-2013*, Unitatea de Politici Publice, Ministerul Educației, Cercetării și Inovării

- Popovici, Vlad, *Black Sea region stands at energy crossroads*, în Oil and Gas Journal, 7 decembrie 2009

- Popovici, Vlad, *New EU countries plan pipeline expansions*, publicat în Oil and Gas Journal, 5 aprilie 2010

- Popovici, Vlad; Zgreabăn, Irina, *20 Years Later – Energy Reforms in Eastern Europe and Lessons for Other Developing Countries*, lucrare prezentată la a 33-a Conferință Internațională a IAEE (Asociația Internațională pentru Economia Energiei), Rio de Janeiro, 9 iunie 2010

- * * *, *Prima contribuție Națională la elaborarea Strategiei Uniunii Europene pentru regiunea Dunării*, Ministerul Afacerilor Externe al României, mai 2010

- * * *, *Programul Național de Reforme 2007 – 2010*, publicat de Guvernul României, 2007

- * * *, *Rețeaua electrică de transport* pe siteul Transelectrica SA: <http://www.transelectrica.ro/gestionare.php>

- * * *, *Rezoluția Parlamentului European din data de 21 ianuarie 2010 referitoare la Strategia europeană pentru regiunea Dunării – Rezoluția PE nr. P7_TA (2010) 0008*, pe site-ul

http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7_TA-2010-0008&language=RO&ring=P7-RC-2010-0031

- * * *, *Situația statistică a șomajului înregistrat la 30 iunie 2010*, publicată de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) pe 26 iulie 2010

- * * *, *Strategia de interconectare a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale cu sistemele de transport gaze naturale din țările vecine*, S.N.T.G.N. Transgaz S.A., 2007

- * * *, *Strategia națională în domeniul eficienței energetice* elaborată de către Guvernul României (Ministerul Economiei și Comerțului) și publicată în august 2003

- * * *, *Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României - orizonturi 2013-2020-2030*

- * * *, *Strategia UE pentru regiunea Dunării*, punctul de vedere al Ministerului Mediului și Pădurilor, iunie 2010

- * * *, *Strategia UE pentru regiunea Dunării. A doua contribuție națională, draft*, Ministerul Afacerilor Externe al României, mai 2010

- * * *, *Strategia UE în regiunea Dunării. Document de consultare publică*, Ministerul Afacerilor Externe, pe site-ul www.MAE.ro, vizitat în ziua de 22 iulie 2010

- * * *, *Strategia UE pentru regiunea Dunării. Poziția oficială a României*, Ministerul Afacerilor Externe, pe site-ul www.MAE.ro, vizitat în ziua de 22 iulie 2010

- * * *, *Strategie privind educația timpurie (ca parte a Strategiei convergente privind dezvoltarea timpurie a copilului)*, Ministerul educației, cercetării, tineretului și sportului, 2009

- * * *, *Strategia „Educație și Cercetare pentru Societatea Cunoașterii”*

- * * *, *Strategiile de dezvoltare a României promovate prin Planul Național de Dezvoltare 2007-2013*

- * * *, *Studiu privind evaluarea potențialului energetic actual al surselor regenerabile de energie în România (solar, vânt, biomasă, microhidro, geotermie), identificarea celor mai bune locații pentru dezvoltarea investițiilor în producerea de energie electrică neconvențională*, publicat de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, 2006

- Șișești, G. Ionescu, *Lunca Dunărei și punerea ei în valoare*, M.O., Imprimeria Centrală, București, 1933

- * * *, *Transcrierea interviului acordat de ministrul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, Adriean Videanu pentru publicația Focus energetic din data de 20 iulie 2010*, publicat de Direcția Purtător de Cuvânt și Relații Publice al Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri la 26 iulie 2010

- Voinea, Liviu; Albu, Lucian Liviu; Busuioc, Andrada; Zgreabăn, Irina; Voicu-Dorobanțu, Roxana; Popovici, Vlad, *Reindustrializarea României: politici și strategii*, studiu comandat de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, publicat în iunie 2010

EUROPEAN INSTITUTE OF ROMANIA

STRATEGY AND POLICY STUDIES SPOS 2010

Study no. 3

**Romania and the European Union strategy for the
Danube Region.
Process, implementation and priorities**

Authors:

Univ. Prof. **Emilian M. Dobrescu**, Ph.D., coordinator
Vlad Popovici

Bucharest, 2010

© *European Institute of Romania*, 2011
7-9, Bd. Regina Elisabeta
Sector 3, Bucharest
ier@ier.ro
www.ier.ro

Printing: *Alpha Media Print SRL București*
Splaiul Unirii nr. 313 www.amprint.ro

FOREWORD

The research - development programme dedicated to strategy and policy studies (Strategy and Policy Studies – SPOS), launched by the European Institute of Romania in 2006 in order to support Romania in exercising its attributions as a member state of the EU, was continued in 2010 through a new series of studies.

In 2010, as part of the *Strategy and Policy Studies* project, *four studies* were elaborated, tackling fields which are relevant for the Romania's evolution in the European context. Thus, the studies covered important topics of the *government programme* or specific requests formulated by central institutions represented in the coordination reunion on European affairs.

The studies provide elements which found the strategy, policies and the national institutional construction deriving from the EU's programmatic documents (*The Lisbon Treaty; Europe 2020 Strategy; the European Strategy for Danube region*) as well as a practical application aiming to stimulate the development of the industrial policy (*The Competitive Potential of Economic Growth*).

The current studies series, through its information, analyses and proposals, confirm once more the contribution of the European Institute of Romania to the argumentation of Romania's strategies, policies and positions in exercising its attributes as a member of the European Union. The study has benefited from the contribution of a team of researchers made up of:

- Mr. Emilian M. Dobrescu - university professor, PhD, scientific secretary of the Economic, Law and Sociologic Sciences Section of the Romanian Academy, with a rich expertise in the field of European integration;
- Mr. Vlad Popovici - expert and consultant in the world energy policies and infrastructures, involved in developing international standards.

Throughout the elaboration of the above - mentioned study, the team of researchers has benefited from the active contribution of Iulian Oneasca as project coordinator from the European Institute of Romania, as well as from the support of a working group, made up of representatives of the main institutions of the central administration with competencies in the field.

Gabriela Drăgan

Director General of the European Institute of Romania

CONTENTS

Executive summary	113
1. General considerations.....	117
2. Existing cooperation mechanisms in the Danube Region	125
3. Position of the European Union	130
3.1. Position of the European Commission	130
3.2. Position of the European Parliament	131
4. The Romanian Danube Region today	136
4.1. Current social-economic context.....	136
4.2. Regional infrastructure	141
4.3. Energy sector.....	146
4.4. Rural development and tourism	155
5. A Romanian vision for the Danube Region.....	158
6. Romania's national priorities	163
6.1. Transportation	163
6.2. Information society	164
6.3. Energy	164
6.4. Environment protection.....	178
6.5. Business environment	187
6.6. Education and research.....	188
6.7. Culture.....	194
6.8. Tourism	194
6.9. Rural development	195
6.10. Public security	196
7. A proposed approach to structural funds	197
8. Conclusions	201
Selective bibliography	204

EXECUTIVE SUMMARY

The European Union Strategy for the Danube Region is an EU internal strategy to which all the riparian countries are invited to participate by respecting the three principles used previously in the EU Strategy for the Baltic Sea Region (no new institutions, budget neutrality, and no new or revised EU legislation).

The four pillars proposed by the European Commission to support the new Strategy are: *connectivity (sustainable transportation, energy networks, telecommunications), environment protection and water management, risk management, social-economic development (culture, education, research, tourism, rural development, internal market), as well as improving the local governance systems.*

The general objective of this report is the promotion of Romania's national priorities at a European and regional level. Romania's main political objective is to maintain its presence among the main promoters of the Strategy and to include in the Action Plan as many national priority projects as possible. Therefore, the Romanian government has been very active in supporting the development of the Strategy by developing and promoting its national contribution documents.

The report provides policy and strategy elements regarding the formulation, orientation and implementation of the Romanian priority projects in the EU Strategy for the Danube Region.

A public consultation process including conferences, seminars and roundtable events took place until June 2010 in all the riparian countries, including Romania. Following the public consultation stage, the European Commission presents in December 2010 to the European Parliament, in cooperation with the riparian countries, the EU Strategy for the Danube Region document together with an Action Plan. The Action Plan document will assess the current regional context and will propose a list of strategic projects. The leaders in charge of implementing the Action Plan will monitor its implementation and will report any progress to the European Commission; thus, the Action Plan will be updated periodically based on the economic evolution of the region and its social development trends.

This study highlights from an academic perspective the main European mechanisms and institutional positions towards the Danube river, whose Romanian segment before flowing into the Black Sea is the longest compared to the other country segments and which also creates one of the most beautiful and interesting river deltas in the world. The largest part of this study is an assessment of the current status and future perspectives of the Romanian Danube region, whose evolution is largely influenced and is a major influence on Romania in its entirety. In order to keep this study relevant from the regional point of view and to

increase the impact of the recommended action plans and priority projects, we understand by Romanian Danube region only the riparian Romanian counties, i.e. – going downstream - Caraş-Severin, Mehedinţi, Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu, Călăraşi, Ialomiţa, Constanţa, Brăila, Galaţi and Tulcea. Our perspective of the Danube strategy national priorities is an alternative institutional Romanian point of view regarding the evolution and the future perspectives of the Romanian sector of the Danube basin, point of view that complements other Romanian contributions and contributions of other Danube riparian countries.

Our study starts from the approved national and European reference documents and contributions and takes into account the Strategy development process and national commitments, as well as:

- The implementation of the projects according to the objectives set in the transnational context of the danubian macro-region. Romania proposed the creation of sector task forces (environment, transportation, regional development, governance system improvement) in cooperation with the managing authorities in the participating countries for implementing the sector programs, as well as in cooperation with the European Commission, through its specialized directorate, for a better coordination of the efforts and implemented projects in the danubian macro-region;
- The European Territorial Cooperation Group (ETCG) can be a viable instrument for implementing priority pillars and projects; the ETCG framework document will be revised to allow non-EU member countries to participate;
- Financing the priority projects through structural funds and not only; EIB and EBRD provide financial support both for project preparation (JASPERS) and for their implementation; EIB can co-finance the structural instruments (NSRF).

The study assesses the Strategy and its implementation on two time horizons: 2011-2013 and 2014-2020. The European Commission has to provide guidelines and an action plan for the alignment of the available financial resources, the participating countries having the final decision whether to use these guidelines or not. The main benefit of aligning the financial instruments/programs is that the projects having a major regional impact will be better promoted, while the available funds will be better absorbed and the visibility of the programs will increase. In this sense, we are proposing the creation in each Danube riparian country, of a reserve fund to be used for paying the national contributions to the approved projects.

Our study specifically provides policy and strategy elements regarding the formulation, orientation and implementation of the Romanian priorities vis-à-vis the EU Strategy for the Danube Region. We are supporting the projects and strategic programs that promote creation of new jobs, protection of the environment, social-economic development and improvement of governance systems in the Danube region.

We believe that all ten priority axes detailed in the study for the Romanian Danube region are equally important. We think that a special place in the Romanian strategy for its Danube region should be given to: the development of specific pre-university and university education programs, professional and technical, for the more effective promotion of education management and education management relationships with the other Danube riparian countries; the development of programs targetting the youth and sports activities; the social-economic urban and rural development through the definition and promotion of new growth poles in the region; the emphasis on the role of culture and spiritual components in any sustainable development plan.

At the end of the Strategy development and editing stage, a meeting took place in Bucharest on 8 November 2010 with the participation of the foreign affairs ministers from the Danube riparian countries and the President of the European Commission. Through the development of the EU Strategy for the Danube Region a historical and regional cooperation process is re-launched, the Danube river becoming a cooperation axis, and a new cooperation framework, more dynamic and development focused is launched. The EU Strategy for the Danube Region is a new EU instrument, aimed at supporting the sustainable development of the entire Danube basin and to reduce the social-economic gaps among the region's different areas. The most important economic dimension of the Danube is, without any doubt, the river transportation sector – Danube is the Pan-European Transportation Corridor VII. The Danube transportation statistics show that the river is under-used compared not only to the Rhine, but also to other much smaller European river transportation corridors. The Danube has to develop again into a modern river transportation corridor in order to become a major transportation axis at European level. Beside transportation, the new Strategy also proposes investments in the river port infrastructure, in the energy infrastructure, and environment protection, while enhancing the territorial cooperation among neighboring regions and human settlements. The development of a regional environment management system, including the natural disaster management system, maintaining and expanding the forested areas and the urban green and park areas, represent other priorities for the EU Strategy for the Danube Region, in the larger context of global climate change debate and the role of the EU as a global actor in this debate. The Danube Delta is one of the largest wetlands in the

world and is internationally protected. It needs a special protection program and Romania is actively promoting the improvement and strengthening of the protection system of this unique ecosystem.

At the same time, the Strategy proposes the development of tourism and the valorification of the natural patrimony and of the regional cultural-historical heritage through the development of the required infrastructure and active promotion. The Danube represents an important catalyzer for the creativity and inter-cultural dialogue, a source of inspiration and a bridge between different cultures.

The history-laden Danube region has gone through radical political and economical changes during the last 20 years; there still are significant disparities among the riparian countries. The challenge is now to speed up the process of reducing these disparities and in this context we believe that the new Strategy is an excellent political instrument, an opportunity for accelerated regional integration and better use of the available financial resources.

1. General consideration

The Danube, the largest river in the European Union and the second-largest in Europe after Volga both in length (2,857 km) and debit (approx. 5,600 m³/sec at its entry in Romania), is a geographic axis of Central Europe, linking it to the Black Sea and to the more remote regions of Central Asia. The Danube crosses the territories of 10 countries: Germany, Austria, Slovakia, Hungary, Croatia, Serbia, Bulgaria, Romania, Moldova and Ukraine and 4 capital cities: Vienna, Bratislava, Budapest and Belgrade. Danube's basin covers territories from 19 countries and has more than 800,000 square kilometers. The low-lying region, "that is partially flooded every year is called Lunca, Balta or the flooded region of the Danube. The Danube is one of the most important rivers in the world; it is second only after Volga in Europe. The territory from which the Danube collects its waters has an area of 817,000 square kilometers, its total length is 2,900 km, while the Rhine, for example, is only 1,320 km long and has a basin of only 225,000 square kilometers"¹.

The Danube region has an economic potential that is currently under-utilized. As part of the Pan-European Transport Corridor VII, the Danube represents a major waterway that links, through the Rhine-Main-Danube channel network, the Constanța port at the Black Sea to the Western Europe industrial centres and to the Rotterdam port. The enlarged Danube basin includes areas that could benefit in the future from having direct access to the Black Sea, and the importance of connecting the EU to the extended region of the Caucasus and Central Asia has already been recognized through the creation of the Black Sea Synergy initiative.

The Danube has a special significance for Romania. Istros or Danubius – the old names of the river – was always considered an important economic and trade opportunity by the inhabitants of the region, but also an important bridge between different cultures and civilizations. Herodotus, the great Greek historian of the Antiquity said: "*Among the most famous rivers and important waterways when one goes upstream from the sea is the Istros (Danube)*". In this context, the main challenge for the future is to fully exploit the huge potential of the Danube by using the most advanced technologies and through implementing a sustainable development strategy.

After the reform of the EU regional policy approach and the debate regarding the extension of the economic and social cohesion concept to the

¹ G. Ionescu Șişești, *Lunca Dunărei și punerea ei în valoare*, M.O., Imprimeria Centrală, București, 1933, p. 3

territorial dimension, Romania and Austria have initiated a consultation process with the neighboring countries and with the European Commission on the topic of strengthening the regional cooperation in order to reach concrete economic development and social partnership objectives. As a consequence, the European Council meeting in Bruxelles on 17-18 June 2009 has invited the European Commission to develop until the end of 2010 an EU Strategy for the Danube Region. This strategy document has been conceived based on a public consultation process launched in the beginning of 2010 by the Commission in all the riparian countries and to which all the interested regional stakeholders were invited to participate – central and local authorities, opinion makers, academia and representatives of the civil society.

For Romania, strengthening the cooperation in the Danube region is a priority taking into account that the sustainable development potential of the region is significant and Romania wishes to turn the Danube into a main European axis, part of the Rhine-Main-Danube network. The problems to be solved are numerous and the regional cooperation dimensions are multiple: transportation, energy, tourism, agriculture and environment – to mention just a few of them.

The economic and social development of the Danube region must be sustainable and in line with the provisions of the *acquis communautaire* that are relevant for the protection of the environment. Romania fully supports this approach in a context where the country manages most of the Danube Delta protected area, the youngest territory of the region and a unique European ecosystem, which has been included since 1991 on the UNESCO World Heritage List. The climate change, the need to protect the national parks and the human settlements in the Danube region against natural disasters are extremely important topics that have to be covered by the new Strategy.

An important economic dimension of the Danube remains the water transportation sector. Defined as the Pan-European Transport Corridor VII, the Danube is part of the priority transportation axis that links the North Sea – through the port of Rotterdam – to the Black Sea – through the port of Constanța. We have to better use this major waterway for the economic development of the riparian areas and the reduction of the existing economic development disparities.

The EU enlargement process has turned the Danube into an EU internal river and allows us to re-define the regional cooperation in a new coherent framework and following the EU policies. The EU institutions, primarily the European Commission, are now joining the efforts of the riparian countries to better answer the needs of the region and to define joint cohesion and regional development objectives. This is a new lease of life for the Danube region that has to be used in a sustainable way.

Romania supports the development of a Strategy capable of a more effective management of the available EU funds and of integrating the existing regional development policy instruments. The Strategy has the ability of contributing to the improvement of the regional program implementation mechanisms and facilitates dialogue at different levels – EU-wide, regional, and local. The implementation of the Strategy will consolidate the dialogue of the EU with third-party countries in the region and will thus contribute to the extension of the European standards in EU's neighbourhood. The Strategy also has the potential of connecting the the EU to the extended region of the Black Sea and, further away, to the Central Asian region. At the same time, the Strategy could assist the EU in improving the monitoring process of its external borders, while strenghtening its mutually beneficial cooperation with the neighboring non-EU countries.

The Danube is one of the most important European waterways with a huge freight transportation potential. The sustainable development of the region's significant energy potential, as well as turning it into an energy transit corridor also require a coordinated planning and implementation approach. The Danube region covers ten countries, six of them members of the EU, and has 200 million inhabitants. 75 million of them live in the riparian areas. There is a long history of cooperation in the Danube region: the European Commission of the Danube, founded on 30 March 1856 and having the initial headquarters in Galați (Romania), was one of the first regional institutions. After World War II the *Danube Commission* was created with headquarters in Budapest (since 1954) and works based on the provisions of the *Convention regarding the regime of navigation on the Danube* signed in Belgrade on 18 August 1948. Even if the cooperation has a long history in the Danube region, there was no EU-level cooperation strategy dedicated to the region. The European MPs have requested the European Commission to develop such a strategy document by the end of 2010. Using as a benchmark the EU Strategy for the Baltic Sea Region, the EU Strategy for the Danube Region promotes the inter-regional cooperation aimed at developing the transport and energy infrastructure, halting the demographic decline in the rural areas and stimulating the economic growth and social development in the region.

The current cooperation framewrok in the Danube region covers sectors such as river navigation – through the Danube Commission, environment protection – through the International Commission for the Protection of the Danube (ICPDR), regional cooperation – through ARGE Donaulander and tourism – through the Danube Tourism Commission. On 10 March 2009, a written declaration regarding “the creation of a work group for the development and implementation of the Danube Strategy” was initiated in the European Parliament. Among the authors of

the declaration were the Romanian Euro MPs Victor Boștinăru and Daciana Sârbu². The declaration draft was discussed with Stavros Dimas, the European commissioner for environment, and the document had as the main objective to include the Danube Delta on the priority list of the European Parliament and Commission. The declaration takes into account “the uniqueness and the vulnerability of the Danube and of the Danube Delta, an ecosystem that harbours rare plant species, threatened by the pollution resulted from the intense human activity, which can cause irreparable damage”, as well as the fact that “the countries along the Danube and the Danube Delta have different political status and different levels of implementation of the European and international legislation”. Euro MPs have asked the European Commission to create a work group under the supervision of the European commissioner for environment that would develop and implement a strategy for the Danube, focused on development and environment protection. The initiators have also asked the European Commission to institutionalize the dialogue with the member states for the development of integrated projects financed by European funds and focused on cross-border sustainable development in the Danube Delta region. A requirement of the declaration is that “the member and partner States located along the Danube should cooperate in good will and implement all the existing agreements regarding the protection of the Danube, especially the Espoo, Aarhus and Bern Convention”.

The EU Strategy for the Danube Region will include a Communication and an Action Plan that will include the priority objectives and national priority projects, as well as cross-border projects. The EU Strategy for the Danube region will create a coherent cooperation framework that will contribute on one side to reaching the EU development targets and on the other to the promotion of EU values and principles to the non-member countries in the region. The new strategy will put to work new technologies that will turn the Danube into a modern waterway that will use intelligent systems capable of effectively protecting the environment and the existing ecosystems.

The added value of the Strategy consists in the strengthening of the regional, cross-border and transnational cooperation, as well as in capitalizing on the numerous isolated initiatives and projects that have been already initiated or are being implemented in the Danube region. The external dimension of the Strategy

² Victor Boștinăru, member of the Development Commission of the European Parliament, has organized, for the first time in the history of the institution, on 2-4 December 2008, a photography exhibition called “Danube Delta – European Patrimony”, as well as a European Parliament conference called “Danube Delta: nature and sustainable development in Europe”. Daciana Sârbu, member of the Environment Commission of the European Parliament, has among her priorities the protection of the Biosphere Reserve Danube Delta

provides the framework for a dialogue with the non-member countries - EU candidate or potential candidate countries. The potential of the Danube region, in the context of the Lisbon Strategy, has shown that the cooperation in some sectors – such as education- has grown lately in the Danube region, while cooperation in other sectors, such as labour markets, social development, that remain within the competence of the national and local/regional authorities, is still lagging.

The territorial cohesion can be defined as an expression of a balanced development – economic activity, social development, accessibility and environment quality, equitable life and working conditions for all inhabitants – through highlighting the specificities of each territory and thus contributing to the creation of a prosperous Europe that is environmentally, economically, and socially sustainable. The means for achieving territorial cohesion are either direct territorial means – developing the regional and territorial diversity, stimulating the performance of the territories, optimal utilization of their potential, strengthening their competitiveness potential – or those that are targeting the coherence of the sector policies that have a territorial impact. Realizing the territorial cohesion requires the implementation of a real horizontal coordination among the various sector policies, both at EU and national level, as well as the existence of a vertical coordination among the different institutions from EU-level down to local level.

The EU Strategy for the Danube Region represents an opportunity for experimenting the benefits of the territorial cohesion, both during the development and the implementation of the Strategy. The EU Strategy for the Danube Region is at the same time a new cooperation approach, inspired by the model and early success of the EU Strategy for the Baltic Sea Region. The Strategy has to offer answers to the challenges of the Danube region: economic and social development discrepancies among the different areas in the Danube region; ensuring on the long run the security of supply and transit of energy; growing the freight and passenger river transportation; climate change; cultural diversity; and environment and biodiversity problems. In this context, the EU Strategy for the Danube Region represents a dialogue platform among countries and an instrument for creating long term benefits both at national and local level. It is critical that the Strategy be based on new technologies, innovation and investment and its implementation to improve the life quality of all the European citizens from the Danube region³.

The countries included in the new Strategy are the countries covered by the *Danube Cooperation Process*: Germany (Baden-Württemberg and Bayern), Austria, Slovakia, the Czech Republic, Hungary, Slovenia, Croatia, Serbia,

³ Apud Murgeanu, Bogdan, *Strategia UE a Dunării – o nouă provocare în contextul coeziunii teritoriale din spațiul est-european*, speech at the conference with the same title held in Bucharest, 20 January 2010, p. 1

Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Romania, Bulgaria, Moldova and Ukraine – see Figure 1; among these countries, eight are EU member States and the others are involved in various EU cooperation initiatives, some of them with the ultimate objective of becoming sooner or later EU members.

Figure 1. The Danube Region

Source: *European Union*

As consequence of the initiative launched by Romania and Austria in 2008, the European Council from 18-19 June 2009 invited the European Commission to develop until the end of 2010 an EU Strategy for the Danube Region. EU has to consolidate and integrate the existing regional cooperation programs in order to develop a European strategy for the Danube region, similar to the EU Strategy for the Baltic Sea Region. Enjoying the benefits of the inter-regional cooperation among the Danube's riparian countries, the new strategy has to propose a coherent approach and to focus on the priority sectors – social and economic development, environment protection (especially protected areas and potable water), transportation (including the connection to the Rhine, through the Rhine-Main-Danube channel), sustainable tourism, research exchanges, as well as the cultural heritage and linguistic diversity in the Danube region.

During the process of defining and preparing the new EU Strategy for the Danube Region, a critical step was the public consultation stage that took place during the first half of 2010. The main steps during the consultation stage were:

- a) The Conference for launching the public consultation process for the EU Strategy for the Danube Region that took place during 1st-2nd February 2010 in Ulm (Germany). The Ulm conference marked the beginning of a series of conferences and seminars that allowed the interested stakeholders to express their opinions. Benchmarking on the positive experience of the first macro-regional strategy for the Baltic Sea region, the new Danube initiative aims to develop the significant economic potential of the longest European river and to improve the environment conditions in the extended Danube region.

The conference comprised three workshops, each of them dedicated to one of the initial three pillars of the strategy – to which a fourth one was later added (improving the local governance systems):

- Improving the connectivity and the communication systems (in the Danube region and outside of it) ;
- Protecting the environment, preserving the water resources and preventing natural disasters;
- Strengthening the social-economic, human and institutional development.

- b) Conference on the social-economic development and the Danube Summit at prime-minister level of the *Danube Cooperation Process* countries – 25-26 February 2010, Budapest (Hungary);
- c) Conference on connectivity – 20-21 April 2010, Vienna (Austria) and Bratislava (Slovakia);
- d) Seminar dedicated to the development of the administrative capacity and of the local governance systems – May 2010, Ruse (Bulgaria) and Giurgiu (Romania);
- e) Closing conference of the public consultation process regarding the EU Strategy for the Danube Region – 10-11 June 2010, Constanța and Tulcea (Romania).

The EU Strategy for the Danube Region will be adopted by the European Commission in December 2010, respectively by the European Parliament during the first part of 2011. The document will be approved by all the EU member countries and signed by the 6 EU Danube riparian countries during the first half of 2011, when Hungary will have the rotating EU presidency. Budapest, Bucharest and Vienna have manifested their wish to host the signing ceremony. “The future Strategy for the Danube will focus on transportation, environment and economic development and will be finalized until the end of 2010” stated in the beginning of June 2009 the former European commissioner for regional policy Danuta Hubner during a conference in Vienna focused on the future Strategy for the

Danube. At this conference were presented the general objectives and the calendar of the initiative that includes the EU member countries of Austria, Bulgaria, Germany, Hungary, Romania, and Slovakia.

As in the case of the EU Strategy for the Baltic Sea Region – the first coordinated EU strategic approach towards a macro-region, the EU Strategy for the Danube Region will include concrete actions and responsibilities for the riparian countries. Because the allocated funds for cross-border programs are insufficient, the European Commission coordinates two national projects in Bulgaria and Romania, in the framework of a joint cross-border program, dedicated to the improvement of navigation on the common river sector, taking also into account the navigation improvement projects developed for other sectors of the river.

The Rhine-Main-Danube axis is a bridge between East and West, between the North Sea and the Black Sea, which directly contributes to the European energy supply security, opening the way from the Black Sea towards Asia. Among the Danube riparian countries, Romania has the longest river sector. Therefore, Romania actively supports the rapid development of the new Strategy that will enhance the potential of the Danube river.

2. Existing cooperation mechanisms in the Danube Region

The Danube region can contribute decisively to the improvement of the European quality of life, being a stability pole, development and prosperity. The Danube represents an effective channel for supporting and conveying the European values, being defined as both the “European Enlargement River” and an internal axis for promoting the development of the European Union. The riparian nations have tried, especially during the last two centuries, to fully benefit the opportunities created by the Danube and, at the same time, create a greater social-economic cohesion in the Danube region.

The existing institutions that were created to coordinate the activities in the Danube region have to act together and cooperatively to address the region’s challenges, with equal efforts dedicated to all sectors – transportation, environment, economy, and culture. Developed in the framework of the structural reforms proposed by the Lisbon Treaty, a new strategic approach of the cooperation in the Danube region is more than welcome. Through the institutions serving it, the Danube region can become a positive example of macro-regional strategy implementation. Thus, the Danube can significantly improve the quality of life of the population in the riparian countries.

The Strategy is an excellent opportunity to identify and propose a list of cross-border projects that cover the four pillars proposed by the European Commission: connectivity, environment protection, social-economic development and improvement of the local governance systems. The national and regional cooperation institutions in the Danube region have to implement this strategy by sanctioning and implementing the selected priority projects. An example of such a priority project is the high-speed train that would link Central Europe to Southeast Europe – the Paris-Strasbourg-Bratislava high-speed railway that should be extended with a new segment towards Budapest, Bucharest and Constanța⁴. By working together on these significant projects, the existing institutions will better and more effectively succeed in reaching the cohesion policy objectives and will launch a dialogue at all levels – local, national, macro-regional and European.

Some of the most representative organizations and cooperation initiatives focused on the Danube region are presented below.

The Danube Commission and the *Danube Cooperation Process* represent the most relevant structures for institutionalized inter-governmental cooperation in

⁴ Apud Boc, Emil, *Alocuțiune la Sesiunea plenară a Conferinței Danube Stakeholders*, Guvernul României, Biroul de presă, 25 February 2010

the Danube region. The *International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR)* is an international organization created for the implementation of the Danube River Protection Convention.

The Danube Commission is an international organization including Austria, Bulgaria, Croatia, Germany, Hungary, Moldova, Romania, the Russian Federation, Serbia, Slovakia, and Ukraine and having as a main objective the creation of a legislative framework for free navigation on the river; in compliance with the Commission's regulations, the participating countries have to improve the navigation conditions on their national river sectors. The mechanisms created for the functioning of the Commission and the lack of interest of the participating countries have led to a lack of involvement of the Commission in the development of the navigation on the Danube river. The Commission's regulations only have recommendation-strength and therefore there is no integrated project for the development of transportation on the Danube. The revision of the Belgrade Convention, through which the Commission was founded, is the only way to revive the activity of the Commission. Following the revision, the countries that really want to promote transportation on the Danube will have the means to take concrete measures in the framework of a strengthened Danube Commission.

The Danube Cooperation Process (DCP) was officially launched in Vienna on 27 May 2002, based on a joint initiative of the Romanian and Austrian governments, of the European Commission and of the Stability Pact for South Eastern Europe (SPSEE). The participating countries are Austria, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, the Czech Republic, Croatia, Germany, Hungary, Moldova, Romania, Serbia, Slovakia, and Ukraine, joined by the European Commission, the Regional Cooperation Council (RCC), as well as several countries having observer status – France, FYROM, the Russian Federation and the USA. The Danube Cooperation Process represents a non-institutional regional cooperation forum, focused on several sector dimensions (economy and sustainable development, environment, culture, navigation, tourism, sub-regional cooperation), subordinated to a political dimension that serves to decide the guidelines of future cooperation initiatives and to identify the priority projects that will be implemented for each sector dimension. The paramount objective of the Process is the harmonization and the effective implementation of the various regional cooperation initiatives in the Danube region, based on the European values and standards and taking into account the fact that, due to the EU enlargement process, the Danube has become, in fact, a EU internal river.

The *International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR)* was founded in 1994 and the participating countries - Austria, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Croatia, the Czech Republic, Germany, Hungary, Moldova, Montenegro, Serbia, Romania, Slovakia, Slovenia, and

Ukraine - have at the same time signed the Danube River Protection Convention, the legal instrument for cross-border cooperation aimed at protecting and preserving the Danube ecosystems. The ICPDR objectives are the preservation and protection of the aquatic biodiversity and water resources of the Danube for future generations through the reduction of nutrient inflows and hazardous materials that pollute the Danube waters, as well as through the development of an integrated system for flood risk control management. At present, the most important activity of this organization is focused on the implementation in the Danube region of the EU Water Framework Directive.

ARGE Donauländer was founded in Vienna in 1990, through the signature of a Joint Declaration, as an association of the Danube regions for promoting economic development, transportation, territorial development, tourism, culture, science and environment protection. Its activity takes place in specialized committees focused on specific sectors.

An important role is played by the the European territorial cooperation programs through the financing of specific projects jointly implemented by several regions or countries from the Danube region and which are focused on critical sectors such as: accessibility, environment and emergency situations, social-economic development. From a total of 94 European territorial cooperation projects currently under implementation, 41 cover parts of the Danube region – 18 cross-border programs, 7 transnational programs, 13 IPA CBC programs (cooperation between a EU country and a candidate country or between two candidate countries) and 3 ENPI programs (cooperation between one or several EU countries and third-party countries)⁵. In this context, Romania is actively participating to the mentioned programs: The cross-border cooperation program Romania-Bulgaria, the Black Sea Joint Operational Program, the South Eastern Europe Transnational Cooperation Program, the IPA cross-border cooperation program Romania-Serbia, the Joint Operational Program Romania-Ukraine-Moldova 2007-2013.

Local and regional representatives elected within the EU have underlined, during the plenary session of 7 October 2009 of the *Committee of the Regions* (CoR) in Bruxelles the strategic significance of the Danube region⁶. The CoR

⁵ According to the *EU Strategy for the Danube Region* at http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm, visited on 27 July 2010

⁶ At the proposal of the President of the Baden-Württemberg Parliament and of the former CoR president, Peter Straub, in the end of 2008 was created by CoR an inter-regional group called „Danube Space”. Local and regional representatives from the danube regions in Germany, Austria, Slovakia, Hungary, Romania and Bulgaria participate to this group, as well as invited participants from Croatia and Serbia. The objective of the Danube group is to improve the visibility of the Danube region in Bruxelles and to represent the interests of the participating regions at European level

report on the Strategy for the Danube, prepared by the minister for European affairs of Baden-Württemberg (Germany), Wolfgang Reinhart, proposes concrete action directions for this strategy and highlights the central role of the urban centres and of the regions in the development and implementation of the strategy.

Mr. Wolfgang Reinhart greeted once again the clear demand of having an EU strategy for the Danube region until the end of 2010 addressed by the European Council to the European Commission in June 2009. Based on their own experience in regional cooperation projects, the CoR members presented concrete action topics for the Danube strategy. These actions include: the development of the transportation infrastructure and the cross-border cooperation for flood protection, the definition of EU sustainable guidelines for tourism and regional cultural cooperation. Considering the Danube region as a unitary macro-region is a prerequisite for its sustainable economic development. However, as the CoR noted, for the current EU financing period 2007-2013, the Danube region is divided in two overlapping regions eligible for financing. Therefore, the report has asked the European institutions to treat the Danube region as a unitary region for the next financing period. In order to fully exploit the economic, social, environmental and cultural potential of the Danube region, the EU has to consider it as a unique transnational European region eligible for financing.

The conclusions of the European Council from 18-19 June 2009 included in the Resolution 11225/2/2009 were the following: “...*the sustainable development should be approached and integrated to the specific challenges faced by some regions (...). The European Council (...) invites the Commission to present a EU strategy for the Danube Region before the end of 2010...*”⁷.

The European Territorial Cooperation Group (ETCG) can be a viable instrument for implementing the priority axes or projects included in the Danube strategy document. We think that the ETCG Statute has to be revised in order to allow non-EU countries to participate to the ETCG activities.

Our research is assessing the strategy and its implementation from the point of view of two time horizons: 2011-2013 and 2014-2020. The European Commission will prepare the guidelines for the alignment of the financing instruments. The benefit of the alignment of the financing instruments/programs is that it facilitates the implementation of projects that can have a major impact on the region, creating ways of more effective EU funds absorption and increasing the visibility of the projects.

“The EU Strategy for the Danube region is vital” for ending the economic recession in the region and to create conditions for sustainable economic development, stated Johannes Hahn, the European commissioner for regional

⁷ At http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/RO/ec/108629.pdf

policy, during the meetings in Constanța and Tulcea on 9-11 June 2010 (the closing conference of the six-month public consultation process for the development of the EU Strategy for the Danube Region). He also mentioned that the EU Strategy for the Danube Region “must strengthen our economy not only short term, but also on the longer term and to address the factors that limit the development potential”⁸ of the region.

⁸ * * *, *Strategia pentru Dunăre “crucială” pentru tot spațiul comunitar*, in *Economistul*, 11-12 June 2010, p. 2

3. Position of the European Union

The Danube region is extremely important for the European Union, for the number of countries crossed, the river's direct outflow into the Black Sea as well as its status as a transit and border region between the European Union, South Eastern Europe, the Caspian Sea region and the Middle East. Together with the Rhine and Main rivers, the Danube connects the North Sea and Rotterdam – the largest port of the European Union, to the Black Sea and the port of Constanța, the tenth port in volume of the EU.

3.1. Position of the European Commission

At present, the countries targeted by the new Strategy are those that participate to the *Danube Cooperation Process*⁹: Germany (Baden-Württemberg and Bavaria), Austria, Slovakia, the Czech Republic, Hungary, Slovenia, Croatia, Serbia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Romania, Bulgaria, Moldova and Ukraine (only the regions along the Danube). As already mentioned, eight of these countries are EU members.

The approach is based on the successful experience of the EU Strategy for the Baltic Sea Region, but taking into consideration the specificity of the Danube region. The EU strategies for macro-regions are targeting the coordination of the different policies and the alignment of the existing financing instruments. These strategy documents provide an integrated and transnational way of approaching complex problems, such as the environment or the demographic development. The correct implementation of the *acquis communautaire* is highlighted, as well as a better cooperation process in the region and the creation of a more defined identity of the region. No new institutions are proposed and no additional EU financing is required. The European Commission will not replace the member States, the regions and other inter-governmental organizations in implementing these strategy documents. The role of the Commission is to facilitate the development of these strategy documents based on requests coming from the European Council, as they are not an initiatives of the Commission. The European

⁹ The Danube Cooperation Process (DCP) was officially launched in Vienna on 27 May 2002, following a joint initiative of Romania, Austria, the European Commission and the Stability Pact for South Eastern Europe. Its main objective is the harmonization of the various cooperation initiatives in the Danube region.

Commission has identified four pillars for the future Danube region strategy document:

- to improve connectivity and communication systems (covering in particular transport, energy issues and the information society);
- to preserve the environment and prevent against natural risks;
- to reinforce the potential for socio-economical development;
- to improve the local governance systems.

The strategy financing resources will come from national, regional and EU funds, including the EU structural funds for the 2007-2013 financing period, granted by the European Commission to EU member States and to candidate countries: the European Regional Development Fund (ERDF), the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) and the European Neighbourhood and Partnership Instrument (ENPI). EIB and EBRD can also provide loans for regional initiatives.

On 20 January 2010, Olli Rehn answered to a question from the Euro MPs stating that the European Commission was using the *Danube Cooperation Process* as the main means to cooperate with the Danube region countries. Therefore, the Commission has created a working group including representatives of all its 20 directorates in order to define the political guidelines of the new strategy. In parallel, the Danube region countries have each nominated a national coordinator responsible for the national contribution to the new strategy and the first meeting of these national coordinators took place in March 2010. The events related to the public consultation stage took place during the first half of 2010 to explain the necessity of defining a new strategy and its added value, as well as to bring together all the interested stakeholders. Until July 2010 the European Commission has received national contributions from the participating countries, as well as contributions from other stakeholders to be held into consideration for the preparation of the Communication and of the Action Plan that will be the basis of the new strategy for the Danube region.

3.2. Position of the European Parliament

On 20 January 2010 the European Parliament has opened for discussions the verbal request “*The EU Strategy for the Danube Region*”, proposed by 47 Euro MPs, on the initiative of Silvia-Adriana Țicău (Romania), vice-president of the Transportation and Tourism Commission and President of the Intergroup on the

Danube river of the European Parliament¹⁰. The discussions were followed by the adoption of a resolution on 21 January 2010¹¹; according to the resolution, the European Parliament asked the European Commission to launch the Danube region strategy by the end of 2010, following a public consultation process. The Euro MPs consider that the *EU Strategy for the Danube Region* has to be developed around the following inter-regional cooperation areas: social protection and development; sustainable economic development; energy and transportation infrastructure; environment protection; culture and education.

a. Action Plan for projects in the Danube region

The Euro MPs requested the European Commission to develop an Action Plan for the implementation of projects that promote: sustainable utilization of the river for internal navigation; development of intermodal transportation in the region (especially the development of high-speed railways); sustainable use of the hydropower potential; preservation and improvement of the water quality in compliance with the EU Water Framework Directive¹²; development of eco-tourism.

b. Development of transportation

The Euro MPs consider that the transportation networks have to be developed¹³ along the Danube and that the Trans-European Transportation Network (TEN-T) has to be improved in order to increase the inter-modal transportation potential in the region and the connectivity with the Black Sea. Moreover, all the navigation bottlenecks on the river axis Rhine/Meuse-Main-Danube have to be removed. The European Commission was also requested to develop as soon as possible a unitary and effective system of guidelines for the Danube river navigation.

¹⁰ The European Parliament has supported the development of a strategy for the Danube region since September 2008. The Transportation and Tourism Commission sent a delegation in the Danube region to promote the potential of the river and its riparian regions. One of the main conclusions of the delegation was the creation of the Intergroup on the Danube river at the European Parliament.

¹¹ The legislative resolution of the European Parliament from 21 January 2010 concerning the *EU Strategy for the Danube Region* [PE Resolution P7_TA(2010)0008]. The joint resolution proposal was signed by the following Romanian Euro MPs: Marian-Jean Marinescu, Theodor Stolojan, Elena Băsescu, Elena Oana Antonescu, Iosif Matula, Csaba Sógor, Petru Constantin Luhan, Iuliu Winkler – PPE Group; Silvia-Adriana Țicău and Victor Boștinăru – S&D Group; Ramona Mănescu – ALDE Group

¹² Directive 2000/60/EC

¹³ Modal transportation is referring to the interconnection of the different transportation means

c. Environment protection

An important topic to be addressed in the new strategy is the improvement of the river's environment condition until 2015 by adopting measures to reduce and eliminate pollution, especially oil and other hazardous material spills. Moreover, the nutrient inflows have to be managed by using environment-friendly agricultural practices and by implementing the new EU regulations for eliminating phosphates from detergents. All Danube riparian countries have to be accountable for adopting and implementing measures against pollution. In the context of global climate change the European Commission and the Member States have to improve the protection of the local ecosystems and their response capabilities in case of droughts, floods, or accidental pollution.

d. Financing

The projects approved within the framework of the new strategy will be supported financially by developing strong synergies among the different policy instruments of the EU: cohesion; transportation; agriculture; fisheries; social and economic development; energy; environment; neighbourhood and enlargement policies.

The Danube strategy projects will be supported financially through:

- structural funds for the 2007-2013 financing period,
- support provided by the European Investment Bank (EIB) and the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), both for preparing the projects (ex. JASPERS) and for implementing them; EIB can also co-finance the structural instruments (NSRF).

The Euro MPs request that a EU-Danube Region Summit be organized every two years with the participation of local and regional stakeholders and for the conclusions of the Summits to be presented to the European Council and to the European Parliament.

The European Parliament is a partner in the development and implementation process of the new EU Strategy for the Danube Region. In this sense, the European Parliament has created the Intergroup on the Danube river and the Danube Forum.

The European Parliament has supported the development of an EU strategy for the Danube since September 2008, when the Transportation and Tourism Commission of the Parliament sent a delegation to the Danube region to promote the potential of this significant European river and of the neighbouring regions. One of the main conclusions reached by this delegation was the creation of an Intergroup in the Parliament focused on the Danube region. The Intergroup on the Danube river has since worked closely with national representatives responsible

for the Danube region, with representatives of the urban centres and of the regions along the Danube, as well as with the European Commission and other European and international organizations involved in the Danube region.

During the first meeting of the Intergroup on the Danube river on 22 October 2009, the Euro MPs from the four main political groups in the Parliament have elected Adriana Țicău to be president of the Intergroup. All the EU Member States along the Danube river have one representative in this Intergroup. The idea of creating the Intergroup on the Danube river emerged in 2007. The first step was made when the Transportation and Tourism Commission decided to send in 2008 a delegation in the Danube region with the objective of assessing the potential of the river's region. The delegation's trip took place from 28 September to 2 October 2008 and covered different sectors of the river in Austria, Hungary and Romania, including the Danube Delta. One of the main outcomes of this trip was the creation of the Intergroup on the Danube river.

The European Parliament was to become an important part of this process and therefore, the Intergroup on the Danube river discussed its objectives during its first meeting. The Intergroup members were to focus on three areas: a development strategy for the Danube region, the promotion of the Danube regions and support for the cooperation among all the Danube countries. The Euro MPs consider that the *EU Strategy for the Danube Region* should also address the following inter-regional cooperation areas: social protection and development; sustainable economic development; energy and transportation infrastructure; environment protection; culture and education.

In the resolution adopted by the Parliament on 21 January 2010, the Euro MPs requested the European Commission to develop an Action Plan for the implementation of projects that promote: the sustainable utilization of the river for internal navigation; development of intermodal transportation in the region (especially the development of high-speed railways); the sustainable use of the hydropower potential; the preservation and improvement of the water quality; and the development of eco-tourism.

The internal navigation systems represent an important area for the development of the transportation in the region. The existing bottlenecks on the Rhine/Meuse-Main-Danube have to be removed since the EU internal navigation has been reduced as a consequence of the severe economic recession. The Trans-European Networks (TEN-T) have to be developed in order to improve the connectivity with the Black Sea region through road and rail transportation networks (on the road freight corridors and high-speed railways).

The strategic environment impact assessment, including the assessment of the impact on all the river's ecosystems are a prerequisite for all the transportation and energy infrastructure projects. In order to protect and grow the fish population

in the Danube river, the European Commission has to prepare a comprehensive preservation and recovery plan for the sturgeon populations in the Danube. Moreover, due to the existence of major dams in the region, migration corridors for sturgeons have to be created to ensure their reproduction. The resolution also calls for the riparian countries to install along the Danube hydrological and monitoring stations to track the water quality.

The financing of the projects in the Danube region can be obtained by creating strong synergies between various EU policy instruments, such as the cohesion policy and the neighbourhood policy. A coordinated approach is required in order to increase the EU funds absorption level. Finally, a EU Summit dedicated to the Danube region must be organized every two years in order to increase the visibility of the region. The modernization of the ports, the integration of the Danube navigation systems, the elimination of bottlenecks on the Rhine/Meuse-Main-Danube river axis for better navigation conditions, increasing the intermodal transportation in the region and the connectivity to the Black Sea region through road and rail transportation networks are only some of the transportation development priorities in the Danube region.

4. The Romanian Danube Region today

Among the danubian countries, Romania owns the largest area of the river's basin (approx. 30%), the longest river sector (1,076 km), as well as most of the Danube Delta, the second-largest wetland area in Europe, a unique ecosystem with international significance, included in the UNESCO World Heritage List in 1991. Regarding the Romanian region along the Danube river it can be noted that there are 4 development regions along the river, as well as 12 counties with 25 municipalities and 56 towns, economic poles such as Constanța and Craiova or urban development centres such as Brăila and Galați. The Romanian counties along the Danube river represent 30.1% of the country's total area and 33.8% of its total population (there were 7.3 million inhabitants in the region at 1 July 2007). In the Romanian Danube region there are 7 national parks.

4.1. Current social-economic context

The current social-economic context of the Romanian Danube region is the result of a series of factors that include: demographic factors; education and professional development level; income and unemployment levels; general economic activity level and local economic structure; small and medium-sized enterprise (SME) activity and support; local tax environment; foreign investments in the region, etc. In order to define an overall picture of the current social-economic conditions in the Romanian Danube region, we briefly analyze below some of the relevant social-economic indicators of the region.

Social and demographic landscape

The demographic context of the Danube region is the result of several accelerating trends during the last two decades – the general demographic decline in the region, rural-urban migration (with temporary reversals during periods of economic stagnation and recessions), the regional average life expectancy below the national average. The demographic landscape of the Danube region is gloomy – the population of the Danube region counties has fallen during 1992-2007, in most of them more rapidly than the total population of Romania, with the exception of Constanța, Galați and Ialomița counties, where the population decline was balanced by the net positive migration. In some of the counties, the population decline was very severe - 14.63% in Teleorman, 12.95% in Caraș-Severin and 10.20% in Mehedinți – See Table 1.

Table 1. Demographic Trends in the Danube Region

County	Population Growth (in %, 2007 vs. 1992)	Average Life Expectancy (in years, 2007)	Unemployment Rate (in %, end of June 2010)
Caraș-Severin	-12.95%	71.10	9.83%
Mehedinți	-10.20%	72.02	12.36%
Dolj	-6.55%	72.18	11.35%
Olt	-9.09%	71.79	8.11%
Teleorman	-14.63%	72.07	12.11%
Giurgiu	-9.55%	71.24	8.27%
Călărași	-6.97%	71.54	8.61%
Ialomița	-5.09%	72.31	10.95%
Constanța	-4.06%	71.83	5.45%
Brăila	-6.73%	72.92	7.86%
Galați	-4.14%	72.61	10.50%
Tulcea	-7.51%	71.86	7.56%
TOTAL ROMANIA	-5.58%	72.61	7.44%

Source: table prepared by the authors based on various statistical data sources

The status of the average life expectancy in the region is not better – from the data available in Romania’s Statistical Yearbook and shown in Table 1 above, we notice that the average life expectancy is equal or higher than the 72.61-year national average only in the Brăila (72.92 years) and Galați (72.61 years) counties. All the other counties in the Danube region have an average life expectancy that is below the national average, some of them, such as Caraș-Severin (71.10 years), Giurgiu (71.24 years) or Călărași (71.54 years) being at more than one year below the national average.

As it has been proven, the general education level of the population is directly correlated with the personal income level. Moreover, the foundations of the future economic development of the region are created today through the education of young generations. An interesting indicator is the school dropout rate in the Romanian Danube region. Based on the statistical data for 2007, shown in Table 2, some of the counties in the region have high school dropout rates at all pre-university levels: for example, Caraș-Severin, Mehedinți and Tulcea counties, while others face difficulties in high-school and professional education areas – such as Brăila county.

Table 2. Pre-University School Dropout Rates in the Danube Region

County	Primary and Secondary (in %, 2007)	High Schools (in %, 2007)	Trade Schools (in %, 2007)
Caras-Severin	3.5	3.7	11.1
Mehedinți	2.1	4.6	9.7
Dolj	1.6	2.1	7.1
Olt	1.6	0.8	5.0
Teleorman	2.4	2.7	4.9
Giurgiu	2.4	2.1	3.6
Călărași	3.5	2.4	13.6
Ialomița	1.9	3.1	12.1
Constanța	3.0	3.0	8.0
Brăila	2.0	5.0	15.1
Galați	1.5	4.4	5.6
Tulcea	2.8	3.6	8.8
TOTAL ROMANIA	2.0	3.3	8.2

Source: Romania Statistical Yearbook 2008

Current economic context

The general economic landscape of the region is primarily reflected in the unemployment rate. Thus, based on recent data (end of June 2010) available from the Romanian National Employment Agency (ANOFM) and shown in Table 1 above, we note that, excepting the county of Constanța, one of the fastest-growing economic centres of the country, the unemployment rate in all the other Danube region counties is above the national average, as a consequence of the recent economic downturn coupled with the deindustrialization and general economic decline trends in the region during the last two decades. Five of the counties had unemployment rates over 10% - Mehedinți (12,36%), Teleorman (12,11%), Dolj (11,35%), Ialomița (10,95%) and Galați (10,50%). The negative social phenomenon of a high unemployment rate is compounded by the fact that, according to ANOFM, some of the counties in the Danube region have the highest percentage of unemployed population not receiving any unemployment benefits in Romania: „The counties with the highest percentage of unemployed population that does not receive any unemployment benefits in the total unemployed population are: **Dolj (62.14%)**, **Teleorman (61.41%)**, **Vrancea**

(60.18%), **Mehedinți (59.89%)**, Vaslui (59.43%), Iași (58.49%), Covasna (58.02%) and **Galați (55.05%)**”¹⁴.

With regards to the Danube region weight in Romania’s national economy (measured by the GDP), we notice in Table 3 the presence in the region of several significant economic poles in the Constanța (approx. 4-4.5% of the national GDP), Galați and Dolj (each 2-2.5% of the national GDP) counties, while the contribution of the other counties in the Danube region is much smaller – for example, Mehedinți, Giurgiu, Călărași, Ialomița and Tulcea counties represented each less than 1% of Romania’s GDP in 2006. Overall, the Romanian Danube region had during 2002-2006 a relatively significant contribution to the national economy – approximately 18-20% mainly due to the presence of the regional economic poles mentioned above.

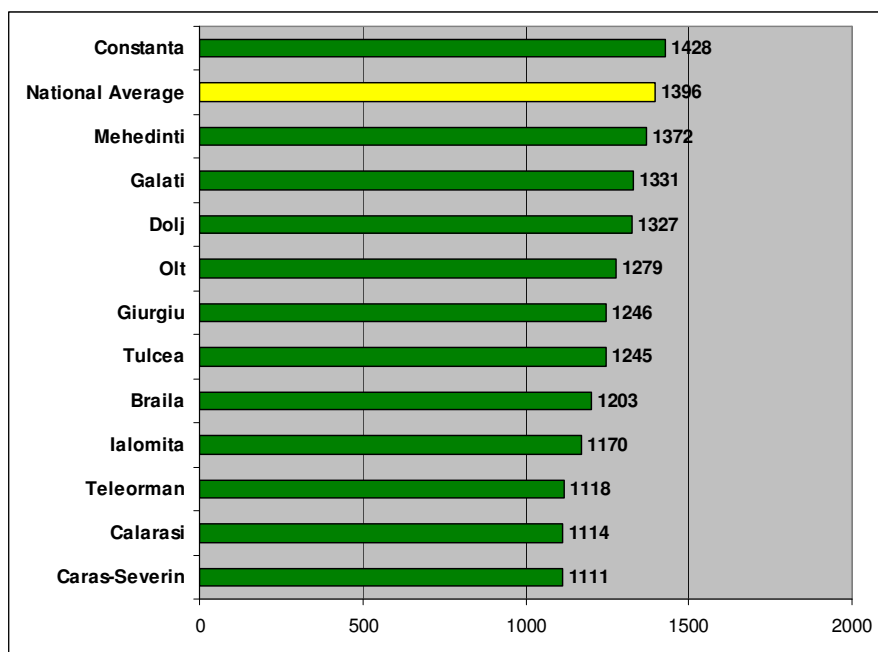
Table 3. Weight of the Danube Region in Romania’s GDP

County	2002	2003	2004	2005	2006
Caraș-Severin	1.32%	1.38%	1.36%	1.29%	1.29%
Mehedinți	0.98%	1.12%	1.06%	0.93%	0.94%
Dolj	2.34%	2.58%	2.65%	2.51%	2.56%
Olt	1.36%	1.41%	1.49%	1.36%	1.32%
Teleorman	1.37%	1.24%	1.30%	1.18%	1.11%
Giurgiu	0.78%	0.72%	0.96%	0.74%	0.72%
Călărași	0.82%	0.86%	1.03%	0.78%	0.78%
Ialomița	1.02%	1.05%	1.17%	1.01%	0.97%
Constanța	4.33%	4.18%	4.24%	4.32%	4.25%
Brăila	1.38%	1.32%	1.36%	1.25%	1.21%
Galați	2.37%	2.28%	2.47%	2.24%	2.01%
Tulcea	0.93%	0.96%	0.97%	0.87%	0.88%
TOTAL DANUBE REGION	19.00	19.10	20.06	18.48	18.04
	%	%	%	%	%

Source: Calculated by authors based on data from the Romania Statistical Yearbook 2008

Another interesting indicator is the average level of the gross nominal monthly salary in the Danube region compared to the national average – see Figure 2 for details (data for 2007).

¹⁴ * * *, *Situația statistică a șomajului înregistrat la 30 iunie 2010*, published by the National Employment Agency (ANOFM) on 26 July 2010, page 3

Figure 2. Gross Nominal Monthly Salary (RON/employee/month, 2007)

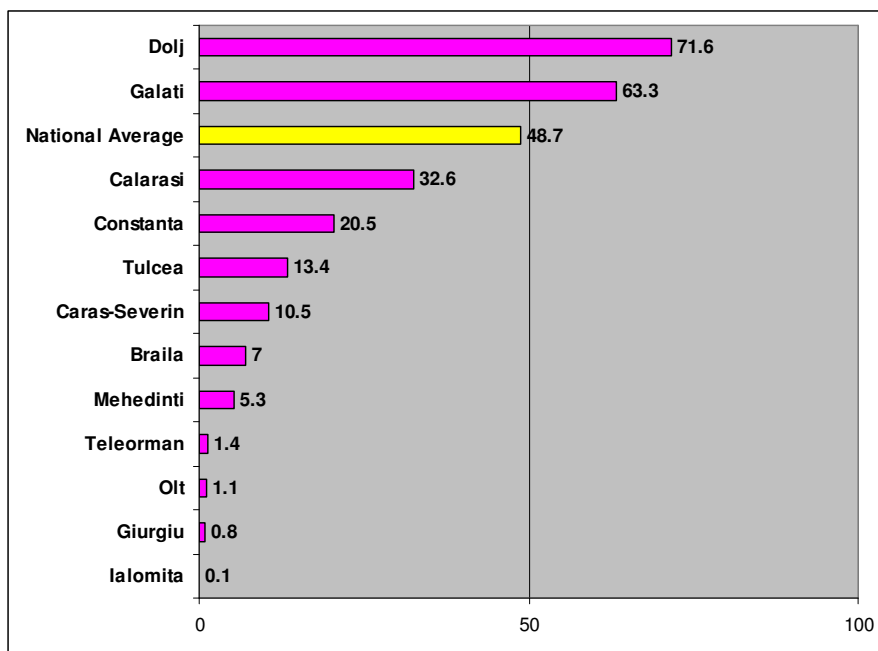
Source: *Romania Statistical Yearbook 2008*

As we notice, excepting the Constanța county, all the other counties in the Danube region had in 2007 an average level of the gross nominal monthly salary below the national average of 1,396 RON/employee. In the case of Ialomița, Teleorman, Călărași and Caraș-Severin counties, the average level was more than 15% below the national average, a significant gap that can impact, among other things, the general quality of life and accelerate some negative demographic trends such as the migration from low-income areas – that usually are also areas with a low level of economic activity – towards the economic growth poles such as the București-Ilfov region or Constanța.

One last topic that we want to briefly discuss in this section, due to its impact on the future economic development of the region and to its productivity and economic competitiveness levels, is the research and development (R&D) activity in the Danube region. Statistical data show that the research and development activity in the danube region is underdeveloped, with only 4,686 employees (11% of the national total) and R&D expenses of 131 million RON (only 6% of the national total). These average levels hide significant differences between counties with relatively dynamic R&D activity, such as Dolj sau Galați, and counties where R&D activity is virtually inexistent – for example, the Giurgiu county had

only 7 R&D employees and the Ialomița county only 1 (one) R&D employee. These differences are detailed in Figure 3 below.

Figure 3. Number of R&D Employees in the Danube Region
(R&D employees/10,000 employed persons, 2007)

Source: Romania Statistical Yearbook 2008

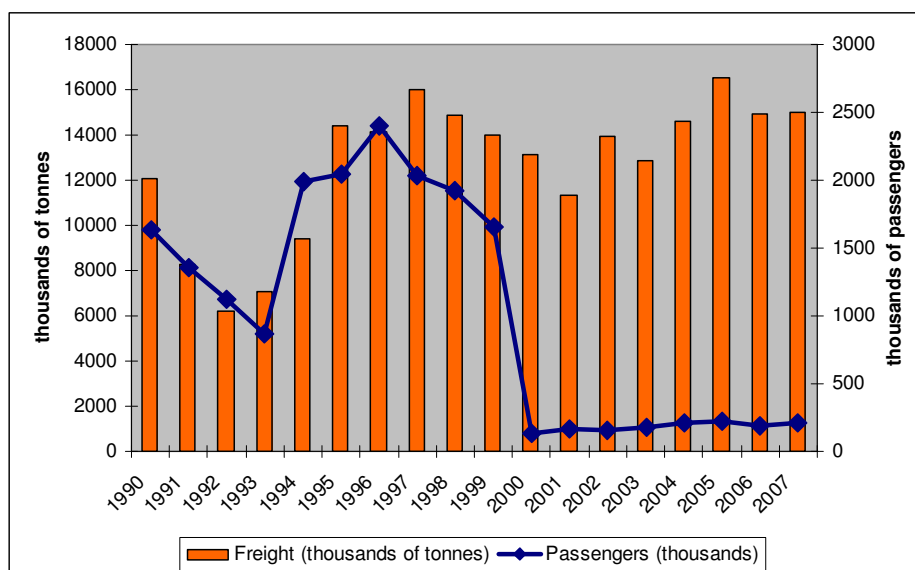
4.2 Regional infrastructure

Transportation

Freight transportation on the Danube registered a steep fall during 1990-1993, followed by a strong growth until 1995. Data from the Romanian Statistical Yearbook 2008 show that after 1995, the freight transportation on the Danube stagnated in a range between 13 and 16.5 million tonnes per year – see Figure 4. This level is much below the road freight transportation – 24 times larger volume in 2007! – or the railway freight transportation – 4.6 times larger volume in 2007. The river freight transportation is not diversified either, as four low-value freight categories – iron ore, iron and steel scrap, iron slag; cement, lime, precast materials; raw minerals; mineral solid fuels (coal) – represented 76.2% of the total transported volume in 2007. The high-value products are marginal – chemical

products represented only 0.9% of the total transported volume, while equipment, engines and other equipment categories represented only 0.08% of the total volume.

Figure 4. Freight and Passenger Danube Transportation Evolution (1990-2007)

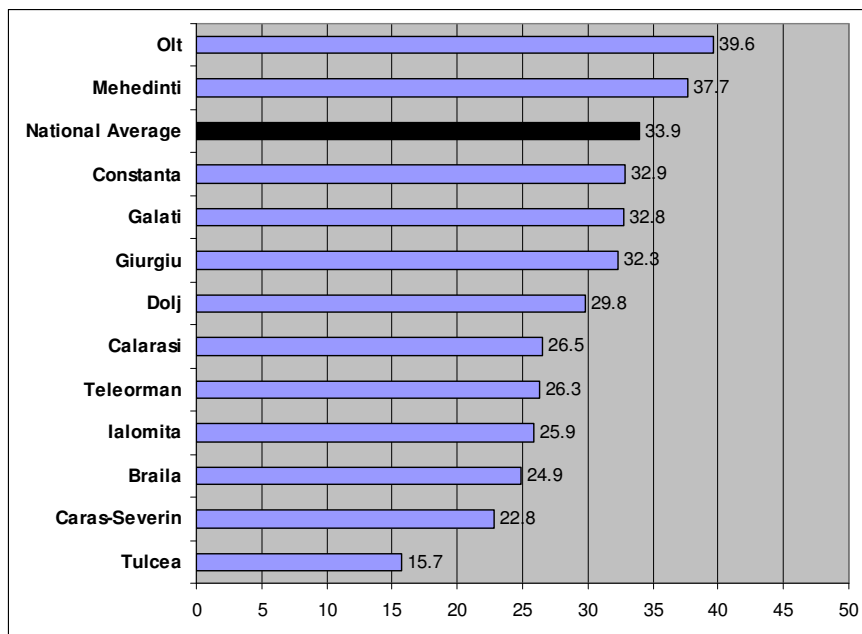

Source: Romania Statistical Yearbook 2008

The passenger transportation on the Danube had an even steeper decline at the end of the 90s from a 1.5-2.5 million passengers/year level to 130-220 thousand passengers/year starting in 2000 – see Figure 4. In 2007, the river passenger transportation represented only 0.06% (!) of the national number of transported passengers, even the airlines carrying 15 times more passengers.

The road infrastructure of the Danube region is also relatively underdeveloped compared to other regions in Romania. According the statistical yearbook mentioned above, the Danube region had in 2007 20,562 km of public roads, representing only 25.4% of the total length of public roads in Romania. An indicator that shows even better the limitations of the road infrastructure in the region is the public roads density, calculated as number of km of public roads divided per 100 square km of territory. As it can be observed in Figure 5, excepting the Olt and Mehedinți counties, all the other counties in the Danube region have a public roads density below the national average.

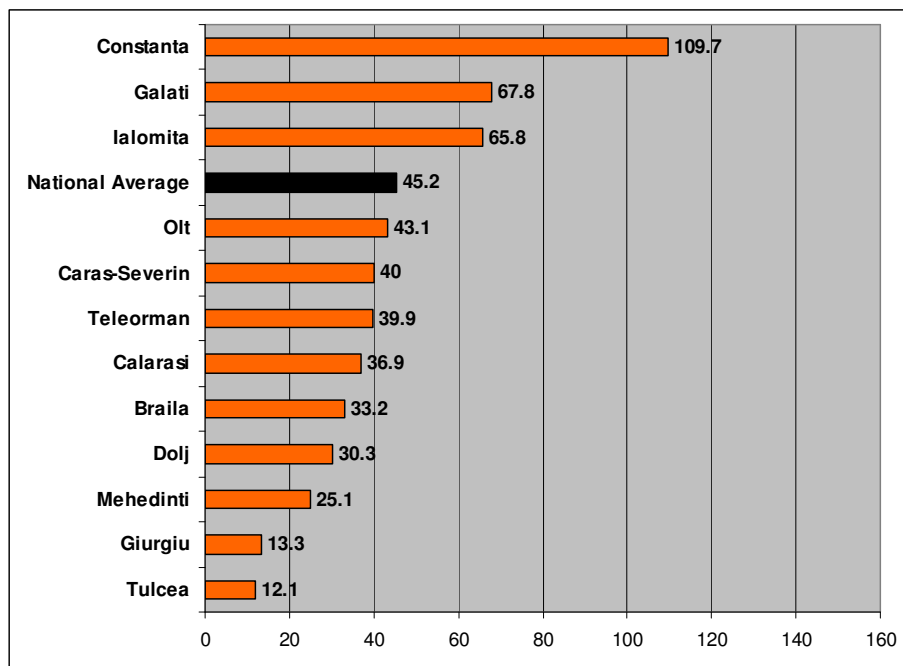
Figure 5. Public Roads Density in the Danube Region
(km of public roads/100 square km of territory, 2007)

Source: *Romania Statistical Yearbook 2008*

The same unfavourable position of the Danube region can be found in the case of the railway infrastructure. The Danube region had in 2007 approximately 30% of the national railway network length. Again, while Contanța, Galați Ialomița counties had railway density above the national average, most of the counties in the Danube region are below the national average – see Figure 6.

Figure 6. Railway Network Density in the Danube Region
(km of railway/1000 square km of territory, 2007)

Source: Romania Statistical Yearbook 2008

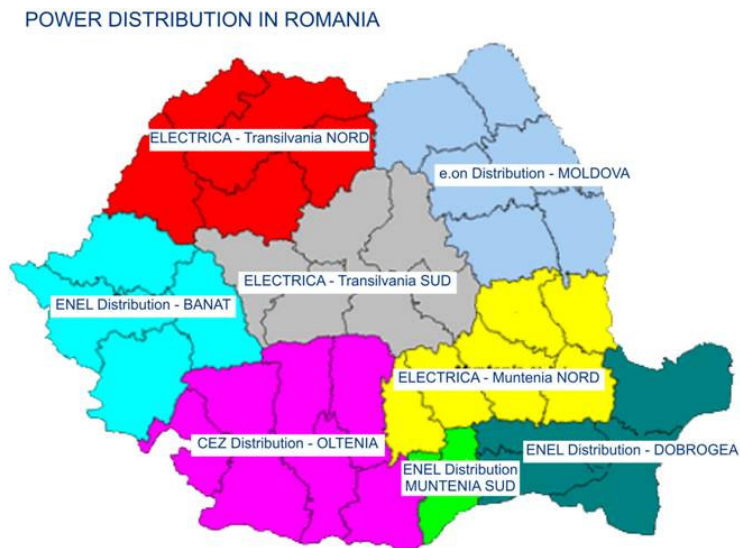
The urban public transportation of passengers – buses, minibuses, tramways, trolleybuses – is underdeveloped in the Danube region, representing only 13.8% of the total number of passengers using public transport in Romania in 2007.

The state of the transportation sector in the Romanian Danube region requires radical and urgent measures in order to significantly improve the level of social and economic development in the region, taking into account that a developed transportation infrastructure and a dynamic transportation activity provide the foundation of any social and economic system.

Electricity, thermal energy and natural gas distribution

The existing electricity distribution network provides a very good coverage of the Danube region. As a consequence of the liberalization and privatization process of the Romanian energy sector, the electricity distribution in the Danube region is currently managed by ENEL for the counties Caraș-Severin, Giurgiu, Călărași, Ialomița, Tulcea and Constanța, by the CEZ Group for Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman counties and by Electrica for Brăila and Galați counties – see Figure 7.

Figure 7. Electricity Distribution Regions in Romania

Source: Institute for Studies and Energetic Projections, 2009

On the other hand, the thermal energy distribution through district heating networks is only available in some of the urban centres of the Danube region. 46% of the cities and towns in the region are connected to district heating networks¹⁵. This subsector provides, both at a national and regional level, the most significant opportunities for increasing energy efficiency – the energy losses that occur between the district heating plants and the final users reach 35-77% (!)¹⁶ because of the decaying infrastructure for the transportation and distribution of thermal energy, other significant losses being recorded at the final users because of the bad thermal insulation of most of the buildings.

The natural gas distribution in the Danube region, although relatively developed in the industrial user segment, is still underdeveloped in the household segment – household gas users have consumed only 729 million cubic meters of natural gas in 2007, representing only 13.3% of the total natural gas consumption in the Danube region. The counties in the Danube region had at the end of 2007 only 11.2% (3,455 km) of the total length of natural gas distribution network in Romania. 111 human settlements (municipalities, towns, villages) in the Danube

¹⁵ Calculated by authors based on data from *Romania Statistical Yearbook 2008*, published by the National Institute for Statistics at <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2008.ro.do>

¹⁶ * * *, *Hotărârea Guvernului Nr 1.069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, published by the Romanian Government in Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 November 2007, p. 9

region were connected at the end of 2007 to natural gas distribution networks, representing only 13.7% of the total number of human settlements in Romania connected to natural gas distribution networks – for example, Mehedinți county had no natural gas distribution connections at all¹⁷. The priority projects for the natural gas distribution sector are to extend the coverage of the distribution networks for certain segments – household consumers – and regions – especially Mehedinți, Tulcea, Ialomița, Călărași, Giurgiu and Teleorman counties, as well as the rehabilitation of the existing networks – 40% of the natural gas distribution networks in Romania have already outlasted their planned design life¹⁸.

Public potable water and sewage networks

The Danube region has an accessibility deficit in terms of public potable water and sewage networks compared to the rest of Romania. Only 21.6% of the Romanian human settlements with access to public potable water and sewage networks are in the Danube region. The geographical coverage of the public potable water and sewage systems in the Danube region is even more limited, as the total length of these networks was only 1,997 km in 2007, representing just 10.2% of the national total length.

Although the public potable water networks are relatively more developed in the region than the public sewage networks, the access of the population in the region to this category of utility services remains limited compared to the rest of the country. Thus, out of the 2,070 human settlements connected in 2007 to potable water networks throughout Romania, only 504 were in the Danube region (24.3%). The total length of the potable water pipeline network in the Danube region was 15,054 km, representing 28.6% of the total length at national level.

4.3. Energy sector

In order to have an overall picture of the energy sector in the Romanian Danube region, we have to separately analyze each of the energy subsectors: primary energy resources exploration and production, electricity and thermal energy production from renewable sources or fossil fuels, energy transportation and storage (electricity, thermal energy, natural gas), energy efficiency and the energy poverty challenge.

¹⁷ Calculated by authors based on data from *Romania Statistical Yearbook 2008*, published by the National Institute for Statistics at <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2008.ro.do>

¹⁸ * * *, *Hotărârea Guvernului Nr 1.069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, published by the Romanian Government in Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 November 2007, p. 11

Energy resources

Primary energy resources are mainly the fossil fuels – or non-renewable energy resources¹⁹ and the renewable energy resources²⁰. The oil reserves of the Danube region are marginal, with the exception of the Romanian Black Sea exclusive economic zone, where the oil and associated gas production has started in the '80s and that still has relatively important known reserves. Natural gas is produced in the Danube region mainly in Oltenia and the Northern part of the Bărăgan, but most of the natural gas production comes from mature fields, with rapidly declining production and limited remaining field life. With regards to the future of oil and gas exploration and production in the Danube region, the National Agency for Mineral Resources (ANMR) has launched in September 2009 the tenth round for exploration, development and production licenses. 11 of the 30 proposed blocks are offshore on the Romanian continental shelf and 7 are in Dobrogea, both of them parts of the Danube region²¹. In the same context, the International Court of Justice (ICJ) from the Hague published in February 2009 its final decision in the process opposing Romania and Ukraine for delimiting the common maritime border in the Black Sea²²: ICJ has awarded 9,000 square km out of the litigated 12,000 square km to Romania, a territory that has probable reserves of 73 million barrels of oil and approximately 100 billion cubic meters of natural gas²³. This decision has allowed Romania to include some blocks from the formerly litigated territory in the tenth licensing round mentioned above. The Romanian Danube region has in the Banat Mountains one of the main sub-bituminous coal production areas in Romania – with the Anina, Doman, Secu, Lupac, Bigăr, Cozla (Caraș-Severin), as well as Baia Nouă (Mehedinți) mines. The Danube region does not have any uranium production. The region also has significant reserves of oil shales in the Anina-Doman area (Caraș-Severin country) that were used before 1989 in a failed attempt to produce electricity. The oil, natural gas and coal production of the Danube region is following the national decline trend, with low reserve replacement rates, while the oil shale production has ceased.

The Danube region has relatively significant renewable energy resources. The Danube itself has a huge hydropower potential, partially in use already; other

¹⁹ The main fossil fuel categories are oil, natural gas, coal, non-conventional oil and gas sources (shales, coalbeds, etc) and uranium

²⁰ The main renewable energy resources are hydro, wind, solar, geothermal, and agricultural and forest biomass

²¹ * * *, *Comunicat de presă nr. 1776/1.07.2010*, National Agency for Mineral Resources

²² * * *, 2009, 3 Feb. *General List No. 132 – Case Concerning the Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania vs. Ukraine) – Judgment*, International Court of Justice, the Hague, 2009

²³ Popovici, Vlad, *Black Sea region stands at energy crossroads*, în *Oil and Gas Journal*, 7 December 2009

Danube tributaries also have hydropower potential that can be used in dam hydropower plants or in run-of-river plants (<10 MW generation capacity). Recent assessments have shown that the entire Danube region has a good or high solar energy potential (>1300 MJ/m²), excepting Caraș-Severin county and the western half of the Mehedinți county²⁴. Dobrogea, the Bărăgan area and the southern part of the Bârlad Plateau, as well as the hills and mountain areas in the Caraș-Severin and Mehedinți counties have a high wind energy (more than 6 m/s wind speeds at 50 m height)²⁵. The biomass potential is high in the Danube region due to the fact that most of the region is the main agricultural production area in Romania (the agricultural biomass potential represents 97-98% of the total biomass potential of the region)²⁶. Moreover, the biomass energy potential of the Danube region – approximately 110 PJ/year - represents 40% of the total biomass potential in Romania²⁷. The counties with the highest biomass potential in the Danube region are Călărași, Brăila and Constanța, and those with the lowest biomass potential are Caraș-Severin and Galați. The region also has biogas potential – in areas with important cattle stock – and waste energy potential – mainly in large urban centres. The geothermal maps drawn for all the Romanian territory show that some areas in the Danube region, such as the Northern part of the Dolj and Olt counties and the Southern part of Brăila county, have convective geothermal resources – with water temperatures ranging from 40 to 120 degrees Celsius – that can be used mainly for generating thermal energy²⁸. Overall, the exploration and utilization of the renewable energy resources are, with the notable exception of hydropower – still underdeveloped in the Danube region.

Electricity and thermal energy generation

The installed power and thermal energy capacity in the Danube region is significant. 43% of the total 20.3 GW of installed power generation capacity in Romania are in the Danube region²⁹ – see Figure 8.

²⁴ * * *, *Studiu privind evaluarea potențialului energetic actual al surselor regenerabile de energie în România (solar, vânt, biomasă, microhidro, geotermie), identificarea celor mai bune locații pentru dezvoltarea investițiilor în producerea de energie electrică neconvențională*, published by the Ministry of Economy, Trade and Business Environment, 2006, p. 11

²⁵ Idem, pp. 12-13

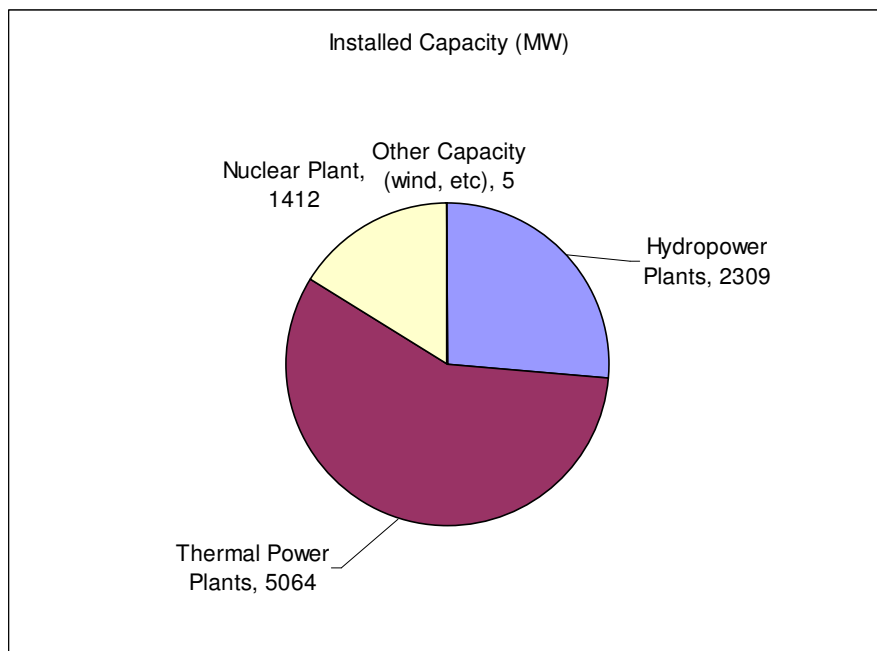
²⁶ Ibidem, pp. 15-16

²⁷ Ibidem, pp.6,15,16

²⁸ Ibidem, pp.18, 20

²⁹ As of end of 2007, according to * * *, *Planul de perspectivă al RET - Perioada 2008-2012 și orientativ 2017*, Transelectrica S.A., August 2009, p. 14

Figure 8. Power Generation Capacity in the Danube Region

Source: prepared by the authors based on statistics from the power generation companies

Although the majority of the power generation capacity is installed in thermal power plants (TPPs), the Danube region also includes the largest hydropower plant (HPP) in Romania, Porțile de Fier 1 (1,080 MW installed capacity in the Romanian plant), as well as the only functional nuclear plant in Romania, the Cernavodă nuclear power plant (1,412 MW installed capacity in two reactors). With regards to thermal energy, most of the TPPs in the Danube region, such as Ișalnița, Craiova, Brăila, Galați, Giurgiu, Drobeta Turnu Severin, Palas (Constanța) and Midia, are also generating thermal power that is then distributed through district heating networks, especially in urban centres. Most of the power and thermal energy installed capacity in the Danube region, especially the TPPs, have been built in the '70s and '80s, outlasting already their planned design life³⁰ and currently require extensive investment programs for rehabilitating the existing generation equipment, adding new capacity, or, as a consequence of the EU environment legislation, for introducing natural gas as alternative fuel and

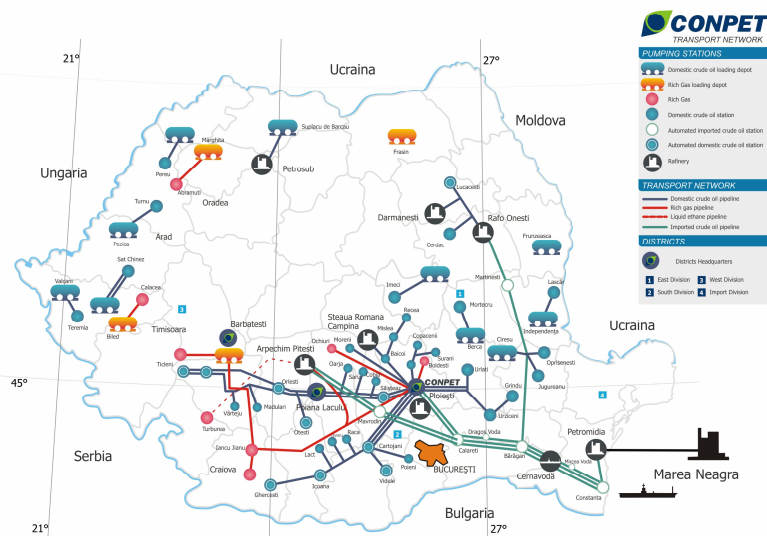
³⁰ * * *, *Hotărârea Guvernului Nr 1.069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, published by the Romanian Government in Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 November 2007, p. 10

installing equipment for reducing pollution and GHG emissions. On the other hand, the Danube region is now actively targeted by renewable energy investments – a series of wind farms are currently being planned, approved, or under construction in the Constanța and Tulcea counties.

Energy transportation and storage

The Danube region also has extensive energy transportation networks – for oil, oil products, natural gas, electricity and thermal energy. As shown in Figure 9, most of the national oil and products transmission pipelines – 3,800 km – are crossing the Danube region. This pipeline network is moving the oil from domestic onshore or offshore fields, as well as oil imported through the oil terminal in Constanța. The development plan for the oil and products transmission network is focused on optimizing the utilization of the existing pipelines, the implementation of modern monitoring and inspection technologies and maintaining the current transportation capacity.

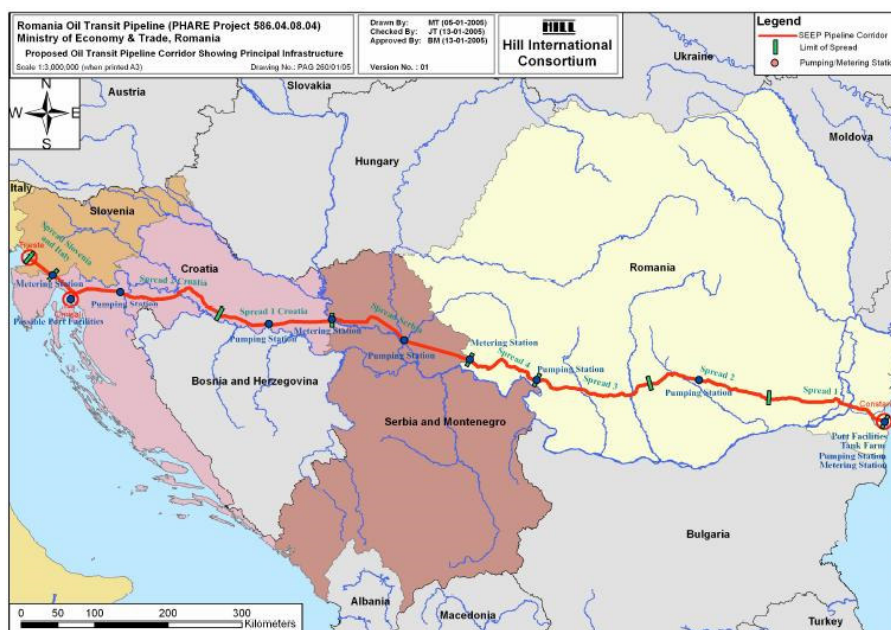
Figure 9. National Oil and Products Transmission Pipelines

Source: CONPET SA, 2009

Due to the lack of interconnections between the Romanian oil transmission network and the national networks of the neighbouring countries, Romania was one of the early promoters of the Pan-European Oil Pipeline project (PEOP), a 1,856-km long transmission pipeline with a planned capacity of 1.2-1.8 million barrels/day³¹ that, starting in Constanța and transiting Romania, Serbia, Croatia and Slovenia would have its terminus in Trieste (Italy) – see Figure 10. The main objective of the pipeline would be to open a new transit route for oil exported from the Caspian Sea region to the Western European markets. The Romanian companies CONPET S.A. and S.C. OIL TERMINAL S.A. are shareholders of the PEOP project company. As shown in Figure 10, most of the Romanian segment of the pipeline would cross the Romanian Danube region. The project is however in its initial stages.

Figure 10. Pan-European Oil Pipeline (Constanța-Trieste)

Source: CONPET SA

³¹ Popovici, Vlad, *Black Sea region stands at energy crossroads*, in Oil and Gas Journal, 7 December 2009

The National Gas Transmission System (SNT) is operated by S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. Mediaş and has 13,110 km of transmission pipelines. The natural gas transmission network is relatively developed in the Danube region, especially in areas with higher gas consumption – industrial and household users – such as Craiova, Slatina, Constanţa or Brăila – see Figure 11. The only existing international transit pipeline for natural gas in Romania, Isaccea-Negru Vodă, which transports natural gas exported from Russia towards Bulgaria and Turkey is in the Danube region. In the Danube region there are also several underground natural gas storage facilities – in Urziceni and Gherceşti. Although new areas have been recently connected to the natural gas transmission and distribution networks – Tulcea, Mangalia – extended areas in the Danube regions still do not have access to natural gas distribution networks. The natural gas transportation and storage priorities that are relevant for the Danube region are to rehabilitate or replace the transmission pipelines that have outlasted their design life – approx. 69% of the total network³² and to increase the average pressure for 3,200 km of transmission pipelines³³; to install more than 500 km of new pipelines in order to extend the coverage of the national transmission network³⁴; to increase the underground storage capacity in the existing facilities (Gherceşti); to build interconnections to the gas transmission networks of the neighbouring countries – Bulgaria (Giurgiu-Ruse) and Serbia³⁵, as well as to diversify the sources of natural gas imports by participating to the most important proposed regional pipeline projects – Nabucco, South Stream, White Stream³⁶.

³² * * *, *Hotărârea Guvernului Nr 1.069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, published by the Romanian Government in Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 November 2007, p. 11

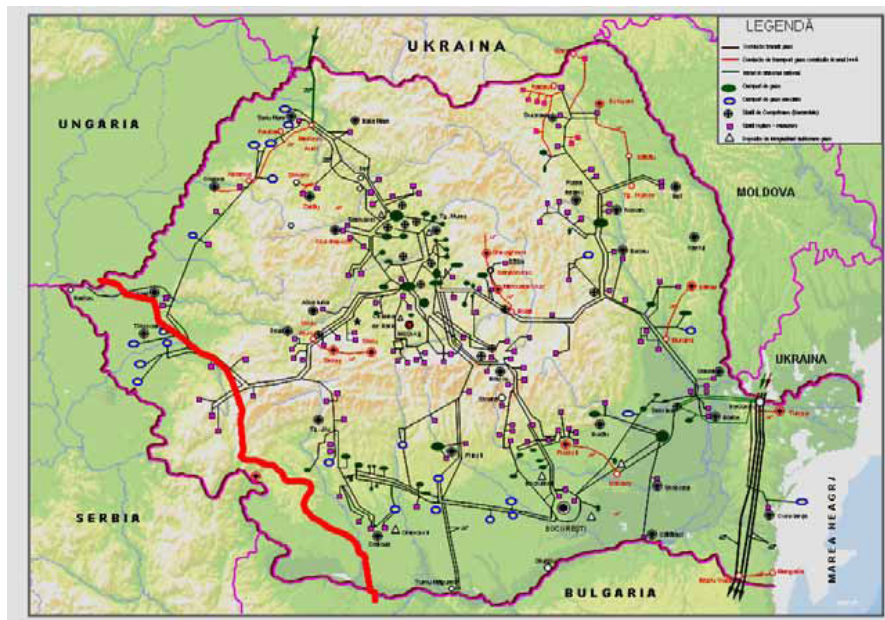
³³ * * *, *European Ten Year Network Development Plan – 2010-2019: Attachment A: Capacity Development, Supply and Demand Scenarios by Country*, Ref. 09ENTSOG-02, published by the European Network of Transmission System Operators – ENTSOG, 2009

³⁴ Popovici, Vlad, *New EU countries plan pipeline expansions*, published in Oil and Gas Journal, 5 April 2010

³⁵ * * *, *Strategia de interconectare a Sistemului National de Transport Gaze Naturale cu sistemele de transport gaze naturale din țările vecine*, S.N.T.G.N. Transgaz S.A., 2007, pp. 4-6

³⁶ More information about these projects can be found in Popovici, Vlad, *Black Sea region stands at energy crossroads*, published in Oil and Gas Journal, 7 December 2009

Figure 11. The National Transmission System and the Future Romanian Segment of the Nabucco Pipeline

Source: S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A.

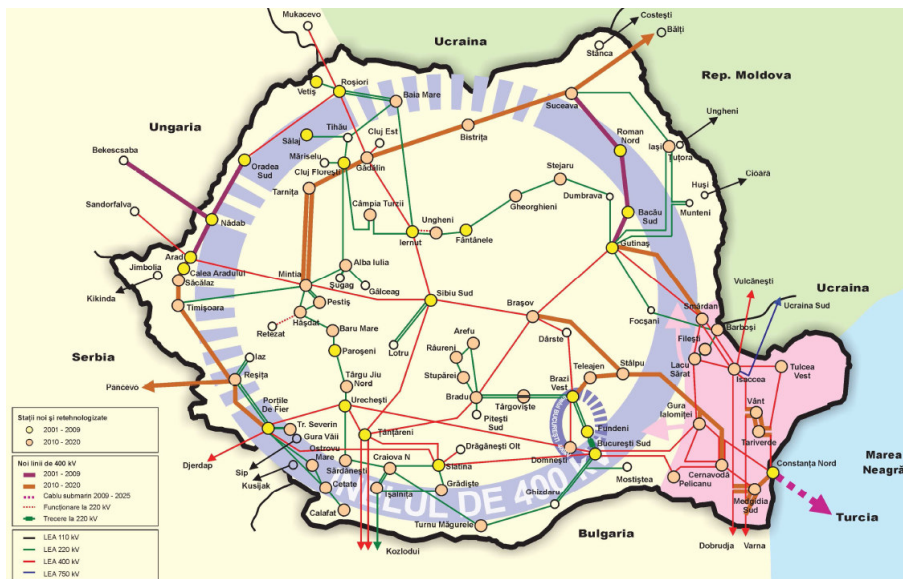
The National Power Transmission Network (RET) has a nominal voltage that is higher than 110 kV and is operated by Transelectrica SA. RET has 9,029 km of above ground lines ranging from 110 to 750 kV, 78 main stations and 212 main transformers³⁷. An important part of the RET is installed in the Danube region – see Figure 12, where are also installed several power connection lines between Romania and the power transmission networks from Serbia, Bulgaria, Moldova and Ukraine. The main future strategic objectives for the development of the RET are to rehabilitate or replace the power lines and stations that have reached the end of their design life – most power lines and stations have been built during the 60s and 70s and roughly two thirds of the 220 and 400 kV lines have reached the end of their design life³⁸; to install new interconnections between the RET and the networks of the neighbouring countries in order to increase the power export-import capacity of the country – among other projects, a submarine power export cable is planned from Constanța towards Turkey; to

³⁷ Rețeaua electrică de transport at <http://www.transelectrica.ro/gestionare.php>, downloaded on 20 July 2010

³⁸ * * *, *Planul de perspectivă al RET - Perioada 2008-2012 și orientativ 2017*, Transelectrica S.A., August 2009, p. 21

install new lines and stations for connecting the future renewable energy generation capacities to the RET; and to connect the isolated regions to the RET.

Figure 12. The National Power Transmission Network (RET)

Source: Transelectrica S.A.

Energy efficiency and the energy poverty phenomenon

There are significant opportunities in the Danube region for improving the electricity and thermal energy efficiency, starting with the rehabilitation and modernization of the generating equipment and energy infrastructure as discussed in the previous sections, reducing the energy intensity in the industry and transportation sectors, as well as improving the energy efficiency in the household user segment. In this context, the *National Energy Efficiency Strategy* prepared by the Romanian government in 2003 is a first step towards improving the energy efficiency at the national level.

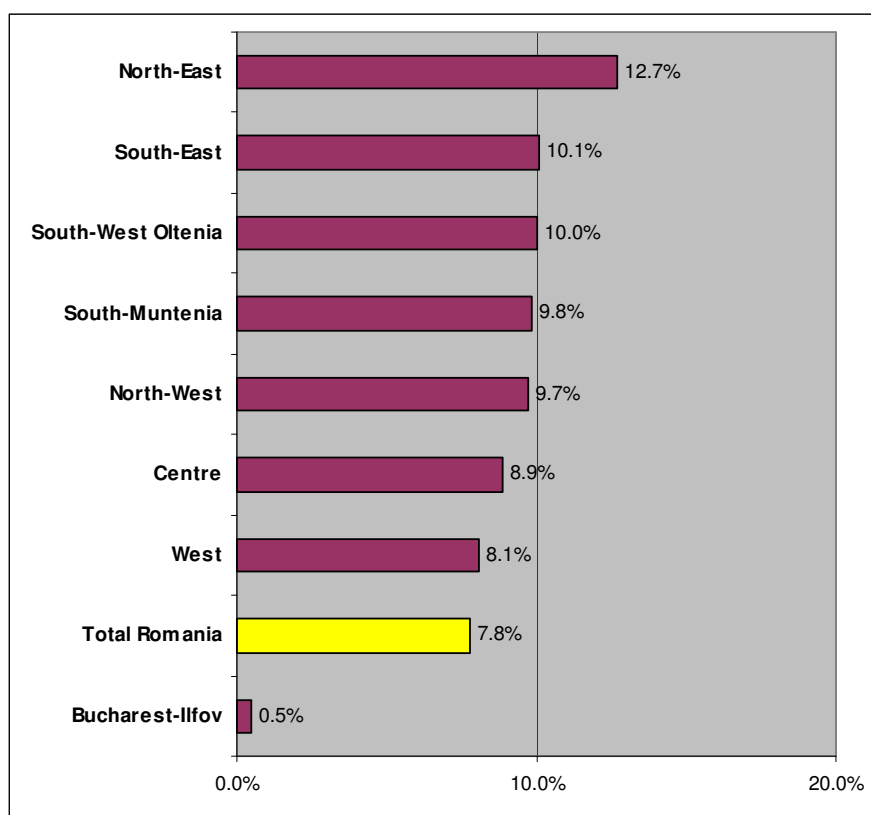
Finally, a topic that cannot be neglected when the Danube region is discussed is the energy poverty – lack of access or insufficient access for household consumers to affordable and sustainable energy supply. This social phenomenon has grown during the last two decades, as energy prices have significantly increased and energy direct subsidies to household consumers have been gradually phased out, while the real incomes of certain population segments have fallen. The current status and impact of energy poverty in the Danube region has not been significantly researched yet.

4.4. Rural development and tourism

Rural development

Agriculture remains a critical sector in the Romanian Danube region that includes 5.07 million ha of agricultural areas – arable land, meadows, orchards – representing 34.5% of Romania's total agricultural area (the total area of the Danube region represents 30% of Romania's total area). In the EU development regions that include the Danube region counties, i.e. South-East, South-Muntenia and South-West Oltenia regions, agriculture (including hunting and fisheries) has a higher weight in the regional GDP than its weight in Romania's GDP – see Figure 13.

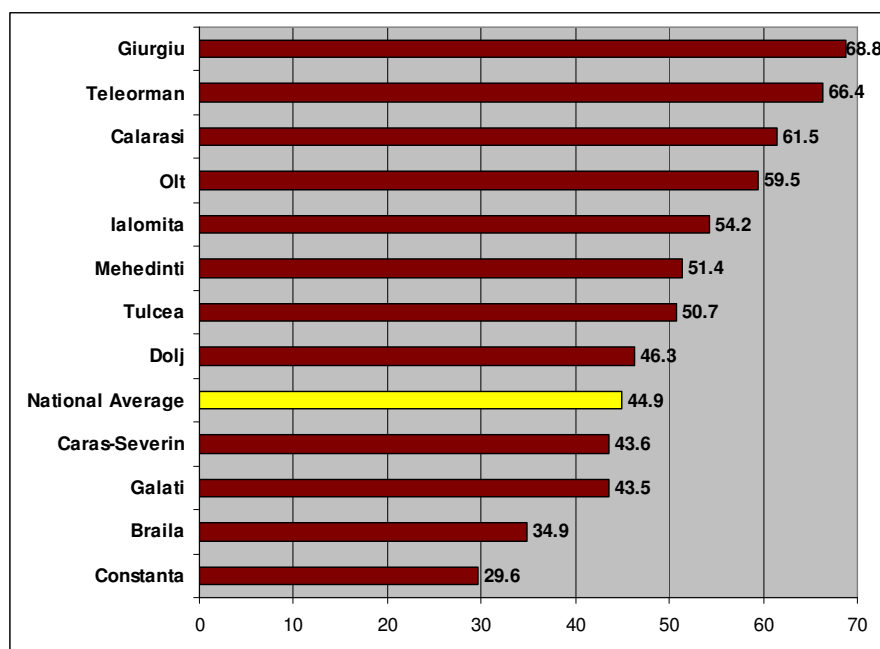
Figure 13. Weight of the Agriculture Sector in the GDP (2007)

Source: Romania Statistical Yearbook 2008

According to available statistics, on 1st of July 2007 42.8% of the Danube region's population was living in rural areas compared to 44.9% national average. The regional average hides large differences between more urbanized counties (that are usually also more industrialized) and those where rural population is dominant – see Figure 14.

Figure 14. Rural Population as a % of Total Population (2007)

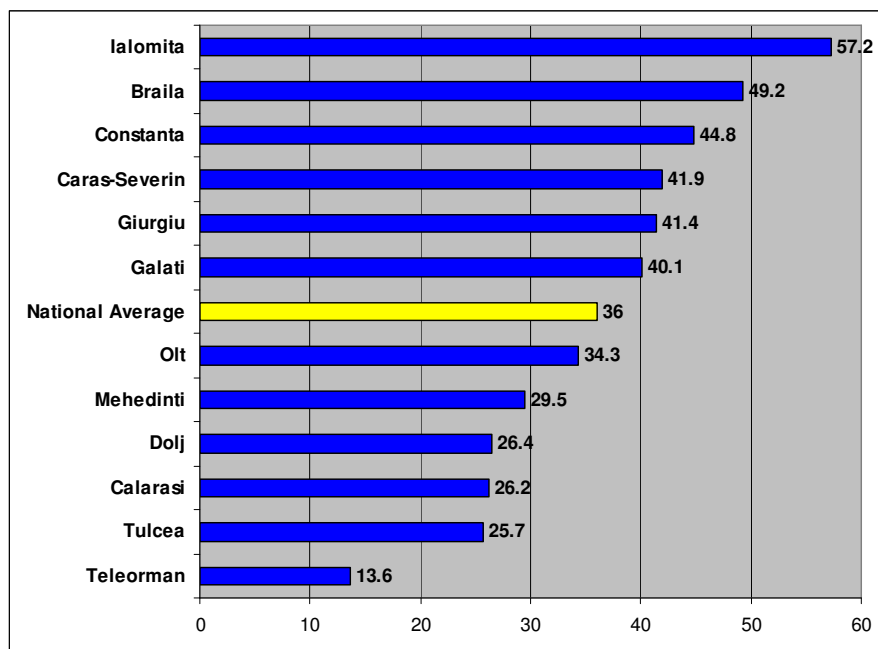
Source: Romania Statistical Yearbook 2008

The large majority of the Danube region's rural population does not have access to district heating networks and natural gas distribution networks – only 64 (1.8%) out of 3,629 rural settlements in the region were connected in 2007 to district heating or natural gas distribution networks, the others being dependent on the inefficient utilization of agricultural and forest biomass for their heating and cooking needs. 80 rural settlements in the Danube region had public sewage networks in 2007 (2.2% of all rural settlements in the region). Access to public potable water networks is relatively more developed, although the large majority of rural settlements in the Danube region do not have yet access to such utility services – only 422 (11.6%) out of the 3,629 rural settlements were connected to public potable water networks.

Tourism

Although the Danube region has a significant number of tourist highlights, the tourism infrastructure is still underdeveloped. The only exception is Constanța county, which, due to the presence of the resorts on the Romanian coast of the Black Sea, had in 2007, according to the Romania Statistical Yearbook 2008, no less than 42.9% of the total number of tourist beds in the country! On the other hand, another major sightseeing objective, the Danube Delta, is still underdeveloped – Tulcea county that covers the Delta has only 3,400 tourist beds. Overall, excluding the Constanța county, the rest of the Danube region represents under 10% of the total number of tourist beds in the country. Although the number of overnight stays in the Danube region are above the national average in most of the region's counties – see Figure 15, this indicator remains at a low level compared to other regions in Europe. Moreover, excluding Constanța county, the rest of the Danube region registered in 2007 only 1.96 million overnight stays, representing 9.5% of the national total – as a comparison, the Constanța county alone had 4.5 million overnight stays (21.7% of the national total).

Figure 15. Net Utilization Rate of the Tourism Infrastructure in the Danube Region
(in %, 2007)

Source: Romania Statistical Yearbook 2008

5. A Romanian vision for the Danube Region

The Danube river has in Romania a length of 1,076 km, representing 26% of the total length of the river and more than half of its length that is open for navigation. Most of the Danube Delta, included on the UNESCO World Heritage List³⁹ in 1991 and having Biosphere Reserve status, is also in Romania.

Romania wishes to remain one of the main promoters of the new strategy and to have included in its Action Plan as many of its priority projects as possible. The national contribution of Romania to the strategy is the result of the cooperation among 11 government institutions coordinated by the Romanian Foreign Affairs Ministry⁴⁰.

Romania supports the four pillars proposed by the European Commission for the new strategy: connectivity (transportation, energy, telecommunications); environment protection and water management; social and economic development (culture, education, tourism, rural development); and the improvement of the local governance systems, each of these four pillars being equally important. The programs that will be implemented must use new technologies so that the strategy be sustainable and innovative. The non-EU countries along the Danube can get involved in the process through the *Danube Cooperation Process*, launched in Vienna on 27 May 2002, following a joint initiative of Romania, Austria, the European Commission and the Stability Pact for South Eastern Europe.

The EU Strategy for the Danube Region remains a priority for the Romanian government. Strengthening the regional cooperation with Member States and non-EU countries through the above-mentioned institutions, in a comprehensive and effective framework, is critical for creating stability in the neighbouring regions and improving security for the entire Europe. A regional flexible labor market is required, which is capable of adjustments to employers' needs, through promoting an entrepreneurship culture, the information society and new services, in the context of a rapid integration of the European and global economic activities. The energy represents an extremely important topic, due to its impact on all social and economic sectors. Education is another strategic factor for sustainable development. Romania proposes within the Strategy framework to improve the

³⁹ *United Nations Education, Science and Culture Organization (UNESCO)* – is a UN agency

⁴⁰ The 11 institutions are: 10 ministries (Foreign Affairs; Transportation and Infrastructure; Regional Development and Tourism; Environment and Forestry; Economy, Trade and Business Environment; Finance; Agriculture and Rural Development; Administration and Internal Affairs; Culture and National Patrimony; Education and Research) and the European Affairs Department. The national coordinator for Romania has been since October 2009 Mr. Viorel Ardeleanu and his main role is to represent Romania during the development of the Strategy

quality of educational services through developing continuing education centres for adults, extending partnerships among universities, research centres and companies. In this context and taking into account the EU Strategy 2020, all the investment projects that will be implemented in the Danube region must use smart systems that are environment-friendly and are using the latest technologies. Finally, tourism is an important sector whose main objectives will be the rehabilitation and modernization of the tourism infrastructure in order to make the Danube region, from the river's source to the Black Sea, more attractive for tourists.

Romania's priorities are:

- **Transportation** – Creating a modern transportation system on the Danube by developing multi-modal transportation systems and an infrastructure based on innovative technologies and integrated transportation, management, monitoring and information systems;
- **Energy** – Developing the Danube region into an European energy corridor by using in a sustainable and efficient way the local energy resources – conventional, non-conventional and renewables, by developing the regional energy production, transportation and storage capacity, extending the access to energy distribution networks and eliminating the energy poverty phenomenon from the region;
- **Environment protection** – Environment protection must be included in all projects from the design stage (“green knowledge intelligent systems”) and a management and control system of the environment factors (pollution reduction, reducing negative impacts on environment in case of natural disasters, biodiversity protection, maintenance and growth of forested areas and of the green and park areas in urban centres, etc) has to be implemented;
- **Research** – Creation of new research centres for the development of new, innovative and green technologies;
- **Tourism** – Tourism development and the utilization of the regional natural patrimony and cultural-historical heritage through the development of tourism infrastructure and intense promotion campaigns;
- **Rural development** – Modernization of the agricultural sector and diversification of economic activities in rural areas through the utilization of natural resources (fisheries, forestry, biodiversity, etc.), cultural heritage (customs and cumulated professional experiences), through the development of the human capital and the creation of new professional specializations, as well as through improving the general quality of life in rural areas and the access to public utility services – potable water,

sewage, waste management and recycling, energy independence and access to thermal energy and electricity distribution networks;

- **Other priorities are:** utilizing the potential of information and communication technologies and using them in the public and private (citizens, companies) sectors; actively involving the local companies in the implementation of the strategy projects; promoting environment education projects; integrating the cultural dimension within other policies and utilizing the potential of the cultural heritage; improving the public security and health.

All these objectives are in line with the national and European framework legislation that focus on the sustainable development of the region through the utilization of the local resources and the support provided to the local economic activities, while protecting the environment and creating equal opportunities for the entire population. Another expected result of this development strategy will be a poli-centric development of the region and the elimination of the intra-regional economic differences.

The EU Strategy for the Danube Region is also targeting the improvement of the freight transportation on the Danube from Constanța to Rotterdam by widening the navigation channel, as well as by developing the urban centres along the river through increasing the capacity of their ports and encouraging SMEs to create new jobs.

In November 2008 an inter-ministry working group was created, focused on preparing the Romanian national contribution to the EU Strategy for the Danube Region, as well as on creating a general coherent vision for the programs and projects that will be implemented in the framework of the Strategy. The working group is coordinated by the Romanian Foreign Affairs Ministry – political coordination, and by the Development and Housing Ministry – technical coordination.

The Romanian national contribution to the new Strategy is thus the result of the cooperation among the following institutions: Foreign Affairs Ministry, Transportation and Infrastructure Ministry, Regional Development and Tourism Ministry, Department for European Affairs, Environment and Forestry Ministry, Economy, Trade and Business Environment Ministry, Public Finances Ministry, Agriculture and Rural Development Ministry, Administration and Internal Affairs Ministry, Culture and National Patrimony Ministry, Ministry of Education, Research, Youth and Sports.

Romania's objectives for the EU Strategy for the Danube Region are: to create a dynamic, competitive and prosperous Danube region; to develop integrated transportation systems and environment monitoring systems based on innovative

technologies; clean water, biodiversity protection, cross-border pollution and flooding risk reduction; to improve the local governance systems, stimulate the cultural exchanges and the direct “people-to-people” contacts.

In this context, the Romanian Danube region, defined at the beginning of this study as being the 12 counties along the Danube, can be developed along the following four axes:

1. Creating a social-economic development framework:

- Create favorable conditions for attracting new investments in the region and support the existing investors through the development of the public utility services and other services dedicated to companies, through simple, transparent and streamlined administrative procedures and increasing productivity by using innovative products and processes;
- Create favorable conditions for a flexible labor market, in which the labor offer is capable of constantly adjusting itself to the employers’ demands by promoting the entrepreneurship culture, the information society and innovative services, in the context of an accelerated European and global economic integration;
- Develop the social and health services sector through improvement of the infrastructure, an effective management and an increased access of the population to these services, especially for the residents of the rural and isolated areas;
- Develop the education sector by improving the education infrastructure and the quality of education services, developing continuing education centres for adults, encouraging school networks, developing partnerships involving education institutions, companies and public administration and supporting the research and development activities;
- Modernize the agricultural sector and diversify the economic activities other than agriculture by utilizing the local natural and environment resources (fisheries, forestry, biodiversity, etc.), the cultural heritage (customs and cumulated professional experiences), by developing the human capital and creating new specializations.

2. Development focused on facilities and the accessibility of the regions:

- Improving the attractivity of the region by making it more accessible, pursuing the extension and modernization of the river port, airport, road and railway infrastructure;
- Creating a multi-modal transportation system; the target will be to develop an innovative accessibility system capable of providing fast and effective connections to the international markets;

- Developing an efficient infrastructure for energy production, transportation, storage and distribution.

3. Development of a policentric human settlement network by increasing the attractiveness of the urban centres for investments, improving the quality of life (urban infrastructure, transportation and population mobility), utilizing the architectural and artistic heritage, and promoting social cohesion and inclusion through the development of urban services.

4. Environment protection:

- Development of the environment infrastructure, for example by pursuing the development of the Transnational Integrated Monitoring Network (TNMN) that will provide reliable and comparable data and information, a prerequisite for any integrated water management approach for the Danube river, in compliance with the regulations developed by the International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR);
- Reduction of the environment risk factors by improving the environment management and control system (reducing the negative environment impact of natural disasters, creation of wetlands, maintaining and extending the forested areas and the green urban areas).

6. Romania's national priorities

6.1. Transportation

Although the Danube is part of an important pan-european transportation corridor, the transportation infrastructure in the Romanian Danube region is still underdeveloped.

Creating a modern transportation system on the Danube is one of the main objectives for Romania and a foundation for the economic development of all riparian countries. The region will be more attractive by being more accessible, which can be done through pursuing the upgrading and modernizing the river port, airport, road and railway infrastructure and by creating a multi-modal transportation system. Danube must become a modern transportation corridor, with an infrastructure built on innovative technologies and integrated transportation, management, monitoring and information systems. We have to build a multi-modal transportation system able to face the challenges of this century.

A prerequisite for success in the transportation sector is the gradual implementation of the Pan-European Corridor VII projects that focus on creating optimal and safe navigation conditions along the Danube. Moreover, the river port network has to be modernized. The functional structure of these ports has to be changed so that they become logistic centres integrated in a multi-modal transportation system. Therefore, the entire infrastructure around these ports has to be upgraded and expanded.

Priority projects in this sector are: development of the existing transportation terminals and of new terminals, both for freight and passenger transportation, as well as the upgrading of the terminal services in compliance with the safety and environment protection standards; creation of logistic centres for inter-modal transportation: railway-road, railway-river, railway-maritime, road-river, road-maritime, road-air; development of the connections between terminals and urban centres with national and international transportation systems (including the building of bypass roads around the cities) by developing different transportation alternatives in order to reduce the transit time and improve traffic safety, while protecting the environment.

Other important targets are to create better access to the rural areas in order to improve the general quality of life in those areas and to support the economic and tourism activities, as well as to rehabilitate the county and local road network in the region.

Urban mobility must be improved by rehabilitating the public transportation networks and developing multi-modal transportation systems in order to reduce pollution and improve the passengers' comfort and safety. Finally, an action plan with economic and financial support measures has to be developed for the regional transportation sector, with a focus on the modernization of the Romanian river fleet.

6.2. Information society

Nowadays, no integrated system can be developed without using an intelligent information system. The valorization of the information and communication technology potential and their use in the public (administration) and private (citizens, companies) sectors are prerequisites for the development of a modern river corridor.

To get an idea of the level of development of the information society in the Romanian Danube region, according to the Romania Statistical Yearbook 2008, the region represented in 2007 only 11% of the national total of Internet connexion minutes.

Supporting the economic competitiveness and promoting public sector -private sector interactions can be achieved by using the potential of information and communication technologies and their applications, developing the regional information and communication infrastructure and facilitating the access to information and communication services, developing the broadband infrastructure, providing modern IT services and supporting the innovative processes in the public administration sector.

The development of specific applications for small and medium-sized enterprises (SMEs) is needed, as well as supporting the public authorities/SMEs to implement local projects such as call centres.

6.3. Energy

The Danube and the neighbouring region have a significant energy potential. The Danube region has the potential to become an European energy corridor, where the development of energy production, transportation, storage and distribution capacity, regardless of the primary energy source (hydro, nuclear, fossil fuels, solar or other renewable energy sources) must be done based on a thorough assessment so that the final energy mix is balanced, energy is used efficiently, environment is protected, all the region's inhabitants have affordable access to electricity and thermal energy, and a long-term sustainable supply security level is reached.

The importance of the energy sector in the preparation of the EU Strategy for the Danube Region was recognized by the participating countries, this sector having a special place in all the national contributions submitted to the EU during the public consultation process in the first half of 2010. Energy is also a transversal subject that is relevant to all four pillars of the strategy. In this context, selecting the right priorities for the energy sector can have a positive impact on all the strategy pillars.

Main improvement areas

In order to create a set of specific objectives for the energy sector and a realistic action plan we have to identify first the main current challenges and limitations of the energy sector in the Romanian Danube region.

With regards to energy resource exploration and production, the region has relatively limited reserves of conventional fossil fuels – oil and natural gas. However, the use of new technologies for conventional field exploration and enhanced oil and gas recovery in the mature fields is still limited in the onshore portion of the Danube region and on the offshore Romanian continental shelf. Unconventional oil and gas exploration and the assessment of the optimal production technologies for these reserves is virtually inexistent in the Danube region, although the geologic structure of the region seems to indicate the presence of unconventional resources – oil from oilsands or oil shales, natural gas from shales and coalbeds – and the technologies for sustainably exploring and extracting these types of resources to be used as energy fuels or in transportation – such as the coal-to-liquids technologies – have rapidly evolved during the last 10-15 years. With regards to the renewable energy sources, with the exception of hydropower, the other resources are not yet developed in the region – solar, geothermal, biogas-, are just starting to be used – wind, or are used inefficiently – wood biomass for heating and cooking, especially in the rural areas.

Almost half of the power generation capacity in Romania is installed in the Danube region, as well as a significant part of the thermal energy generation capacity. However, most of the installed generation capacity has reached its planned design life, uses old or inefficient equipment, is not compliant with the new European standards for pollution reduction or use suboptimal fuel mix, with polluting fuels such as coal and oil being still dominant.

One of Romania's objectives for the energy sector is to become the main (or one of the most important) transit segment for the primary energy exports (oil and natural gas) coming from the Caspian Sea region (Kazakhstan, Azerbaijan) and the Middle East and going to the European markets. The challenge for achieving this objective – directly relevant for the Danube region – is the lack of interconnections between the oil and gas transmission systems of Romania and of

the neighbouring countries and the insufficient international transit capacity of the Romanian transmission pipelines and oil and gas terminals. The development of the international interconnections is important in order to reduce the energy import risks, allowing more flexibility in the case of energy crises such as the gas transit conflict between Ukraine and Russia during the winter of 2009 that had negative consequences for the gas consumers in Romania. Another challenge that could negatively impact in the future the oil, gas, electricity and thermal energy transportation in the Danube region is the age of these transportation networks. Moreover, the regional energy transportation infrastructure has to be extended in order to connect areas that do not currently have access to the transmission networks, to connect the future renewable energy generation facilities – such as the expected 3,000 MW of wind energy that could come online, mostly in Dobrogea, until 2013⁴¹ -, and to facilitate the energy imports and exports – for example, the current electricity transmission interconnections can export or import only 10% of the current power generation capacity in Romania, thus limiting both exports and imports.

The electricity distribution networks have a good coverage in the Danube region, but the thermal energy and natural gas distribution networks are only present in the urban centres, thus forcing the rural population to be dependent on an inefficient use of the wood biomass for its heating and cooking needs. In the same context, even the existing thermal energy and natural gas networks are old and record significant transportation losses, such as the district heating networks.

Energy efficiency is an area with significant improvement opportunities. Although on a declining trend during the last several years, the national average energy intensity – calculated as the energy consumption required to produce one unit of GDP and expressed in tonnes oil equivalent (toe) per million euros of GDP – was still three times higher than the EU average in 2007 – 652 toe/1 million EUR compared to 169 toe/1 million EUR for the EU⁴². Improving energy efficiency is required both in the Danube region and on a national level in all sectors, from reducing the energy consumption per unit of output in the industry and the transportation sector, to increasing the yield in the power and thermal energy generation units, reducing the energy losses during transportation to the final user and improving the thermal insulation of the buildings.

A social challenge that has to be addressed in the Danube region is energy poverty, a phenomenon that is widespread in the region due to the rise of the unemployment rate in the mono-industrial urban centres of the region, to the

⁴¹ According to the Romanian Wind Energy Association, quoted by Energia.gr at www.energia.gr/Article_en.asp?art_id=22656

⁴² *EU Energy in Figures 2010*, published by the Directorate-General for Energy and Transport (DG TREN), February 2010

growth of subsistence agriculture as a consequence of the de-industrialization process during the last two decades, to the rising global energy prices and to the fall of the real incomes for certain segments of the population⁴³.

We cannot properly close the list of challenges and limitations of the energy sector in the Danube region without mentioning the regional and multinational cooperation issue. After being for centuries a critical transportation, trade, cultural exchange and cooperation axis, many segments of the Danube river have become, as a consequence of the political events of the 20th century, closed borders between countries and ideological camps; a unitary river that used to connect the Black Sea and Middle East regions to the European heartlands was divided and became often impassable. The recent regional energy cooperation examples – such as the Porțile de Fier/Djerdap 1 and 2 power plants are much less numerous than the examples of regional energy conflicts – such as the conflict between Slovakia and Hungary regarding a Hungarian hydropower planned on the Danube or the border conflict between Ukraine and Romania on the continental shelf in the Black Sea. The new EU Strategy for the Danube Region is a huge opportunity for the region to turn the Danube into an European model of regional energy cooperation.

Finally, we would like to mention the EU efforts towards the liberalization of the national energy markets with the aim of creating a single internal energy market (especially in the electricity and natural gas sectors)⁴⁴. The implementation of these EU energy packages is successfully ongoing in Romania and should contribute in the near future to the removal of the counter-productive and archaic policy instruments in the energy sector, such as the direct subsidies granted to non-viable energy sectors (at least with their present structure) or selective price controls for specific primary energy sources – for example, by allowing the domestic natural gas producers to sell their production at market prices, the government would provide them an incentive to develop the domestic production from conventional and unconventional sources.

Specific objectives

Based on the four pillars selected by the EU for the development of its new strategy for the Danube region, on the current context of the energy sector in the Romanian Danube region discussed in chapter 4 and on the main challenges and limitations presented above, we are discussing in the following section our vision for the energy sector in the region.

⁴³ According to Eurostat statistics, in 2008 24% of the Romanian households could not afford to adequately heat their homes

⁴⁴ EU has adopted three energy legislative packages, the third one being currently implemented by the Member States

- Develop the Danube region into a **European Energy Corridor**, a regional cooperation model of sustainable use of local conventional and unconventional energy resources for the production of electricity and thermal energy, of development and operation of an integrated and flexible energy transit system from the energy exporting regions to the markets and of creating a solid framework for equal access to energy and efficient energy consumption.
- Strengthening the position of the Danube region as a dominant energy centre by rehabilitating the generation, transportation and storage infrastructure and increasing its capacity to allow the sustainable use of the renewable and unconventional energy resources of the region by using the latest available technologies.
- Long term sustainable development of the energy sector in the Romanian Danube region in order to improve the population's quality of life and create new re-industrialization and economic development opportunities in the region.
- Expand the coverage of the existing energy distribution networks – electricity, thermal energy, natural gas - in the Danube region or create conditions for rural and isolated areas with difficult or no access to the distribution networks to become self-sufficient.
- Eliminate energy poverty in the Danube region by guaranteeing reliable and affordable access to energy to the entire population of the region.

Proposed actions

The priority actions and projects in the energy sector of the Romanian Danube region have to be aligned to the above-mentioned objectives. We would like to propose below an action plan and specific projects, planned or under implementation , that will contribute to succesfully completing the action plan:

1. Danube – European Energy Corridor

Romania could propose the launch of an initiative called **Danube – European Energy Corridor** within the *Danube Cooperation Process* framework that would coordinate all the energy sector projects in the Danube region, especially those with two or more participating countries. The progress of this initiative could be monitored by a Consultative Group including representatives of the energy sector from each country that participates to the Danube Cooperation Process. This new initiative would be associated to the other existing regional and EU energy forums, such as the General-Directorate for Energy of the European Commission or the Energy Community (EC), the energy forum of the South Eastern Europe

countries that are not EU Member States⁴⁵ - the majority of EC countries are participating to the EU Strategy for the Danube Region as well. One of the priority projects of this initiative should be the preparation and implementation of an **Action Plan for the integration of the energy transport infrastructure in the Danube region**, benchmarked on the *Baltic region energy market interconnection plan* (BEMIP)⁴⁶, a critical element of the Action Plan developed for the *EU Strategy for the Baltic Sea Region*. The objectives of this Action Plan would be to strengthen the existing energy transportation interconnections in the Danube region, to create new connections to give access to isolated areas from the Danube region and to create regional energy transit corridors. These actions would further integrate the region's countries into the Eu energy markets and would create strong relationships with the other countries participating to the new Strategy, but that are not yet EU Member States. This initiative could lay the foundations for a regional energy market, a proposal included in the first Romanian national contribution document⁴⁷. A regional energy market would have a positive impact on the energy security of the region, environment protection, development of renewable energy resources and on the general social and economic environment in the region, as well as creating momentum for regional cooperation in other sectors.

We propose the following high-priority projects:

- Launch the initiative **Danube – European Energy Corridor** within the framework of the *Danube Cooperation Process* (2011-2013);
- Prepare and implement an **Action Plan for the integration of the energy transport infrastructure in the Danube region** as part of the *Danube – European Energy Corridor* initiative (2011-2013)

2. Sustainable use of the conventional and unconventional energy resources in the Romanian Danube region

Romania has to take a proactive stance vis-à-vis the sustainable use of conventional and unconventional energy resources in the Romanian Danube region. With regards to the conventional resources, the current version of the Energy Strategy of Romania for 2007-2020 notes that because of reserve depletion, the domestic oil and natural gas production will decline 2-5% every

⁴⁵ Energy Community is supported politically and financially by the EU; more details regarding the Community are available at http://www.energy-community.org/portal/page/portal/ENC_HOME

⁴⁶ More info regarding BEMIP are available at http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/bemip_en.htm

⁴⁷ * * *, *First National Contribution of Romania to the Development of the European Union Strategy for the Danube Region*, submitted to the European Commission in March 2010, p. 14

year and the produced reserve replacement rate will not be higher than 15-20% for oil and 15-30% for natural gas⁴⁸. The recent study *Re-industrialization of Romania: Policies and Strategies*, financed by the Ministry of Economy, Trade and Business Environment proposes a more aggressive objective for the produced reserve replacement rate – at least 100%, in order to maintain and even increase the domestic production and to slow down or reduce the dependence on energy imports. The oil and gas reserve replacement rate can be increased through the launch of a new oil and gas exploration and production licensing round by the National Agency for Mineral Resources (ANRM) that would include areas that have potential for unconventional oil and gas reserves – oil from oilsands and shales, natural gas from shales or coalbeds. Other countries in the Danube region - Bulgaria, Germany - have already started working on similar approaches. Since the country as a whole and the Romanian Danube region have significant reserves of sub-bituminous and bituminous coal that will be used less and less to fuel power plants because of the EU restrictions in this sector, Romania could launch a pilot project in the Danube region to assess the feasibility of using other technologies to add value to the coal reserves – such as coal-to-liquids technologies for turning coal into higher-value liquid fuels – in cooperation with experienced public or private partners⁴⁹.

We propose the following high-priority projects:

- Launch a new exploration and production licensing round with unconventional oil and gas blocks (2011-2013)
- Prepare a feasibility study on the use of the coal reserves in the Banat Mountains for producing liquid fuels (using coal-to-liquids technologies) or for producing coalbed methane (CBM) (2014-2020).

3. Sustainable use of the renewable energy resources in the Romanian Danube region

With regards to renewable energy resources, Romania must continue to develop the hydropower potential of the Danube – if this can be done in a sustainable way – in cooperation with the neighbouring countries and to assess the feasibility of installing mini-hydropower plants (run-of-river) on the Danube's tributaries, especially on the rivers in the mountain areas of Caraș-Severin and Mehedinți counties. In this context, Serbia is interested, according to its first national contribution document, in building a new hydropower plant on the

⁴⁸ * * *, *Hotărârea Guvernului Nr 1.069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, published by the Romanian Government in Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 November 2007, p. 5

⁴⁹ For example, the South African company Sasol

Danube in the Porțile de Fier⁵⁰ area, and Bulgaria has declared its interest in updating the joint feasibility studies for the Romanian-Bulgarian Danube sector⁵¹.

Romania must also continue to support the numerous wind energy investment projects, most of them being located in the Danube region – Dobrogea Plateau and the Banat Mountains. Using the framework created by the national *Strategy for the Use of Renewable Energy Resources* (2003), *Law 220/2008 for creating a promotion system for the power generation from renewable energy resources* and the *Biomass Master Plan for Romania*⁵², pilot projects that focus on energy self-sufficiency in rural and isolated areas using renewable energy resources that are relatively abundant in the rural areas of the region – geothermal, solar and agricultural biomass - must be implemented in the Danube region. As energy sources for rural areas is a critical topic for all the countries in the region, Romania should propose the expansion of the *Cooperation on renewable energy resources for rural areas* (RECORA)⁵³ initiative already involving four countries from the Danube region: Austria, the Czech Republic, Germany and Hungary and which is supported by the EU through the INTERREG IIIC program.

We propose the following high-priority projects:

- Expanding the *Cooperation on renewable energy resources for rural areas* (RECORA) initiative to cover all the Danube region countries and include it in the *Danube – European Energy Corridor* initiative previously mentioned (2011-2013);
- Launch pilot projects for the use of the geothermal, solar, and agricultural biomass energy resources in rural areas of the Danube region (2014-2020).

4. Rehabilitate and develop the regional electricity and thermal energy generation capacity

The electricity and thermal energy production system of the Danube region will require massive investments in the near future. These investments are going to be focused on rehabilitating the existing production units to make them compliant with the European pollution control and climate change legislation, as well as on increasing the generation yield and reducing production losses. As

⁵⁰ * * *, *Participation of the Government of the Republic of Serbia in the Development of an Overall European Union Strategy for the Danube Region, Non-Paper, Unofficial Version*, published on 28 January 2010, p. 6

⁵¹ * * *, *Bulgarian Contribution towards the Development of the EU Strategy for the Danube Region*, First Draft, 22 February 2010, p. 5

⁵² Published by the Ministry of Economy Trade and Business Environment on 20 July 2010

⁵³ * * *, *EU-Strategy for the Danube Region (EUSDR) Austrian thematic contributions* ("2nd non-paper"), Austrian Federal Ministry for European and International Affairs, published on 30 April 2010, p. 21

Romania's domestic electricity consumption and exports are forecasted to grow during the next couple of years⁵⁴, additional generation capacity must be installed and connected to the national grid. This additional capacity will use both fossil fuels and renewable energy resources in order to optimize the fuel mix through the use of local energy resources and to reduce the dependence on energy imports.

We agree that an in-depth long-term assessment of the coal-fired power plants in the Danube region has to be prepared. The EU pollution control and climate change legislation will render the operation of some of these TPPs unprofitable or would impose on them massive retrofitting investments. In this context, some of these plants should be retrofitted to use alternative fuels that are less polluting, such as natural gas, while others that cannot be operated profitably should be shut down. The TPPs that will continue to use for the foreseeable future coal as a fuel must initiate, in cooperation with experienced international partners, carbon capture and storage (CCS) programs to store the carbon dioxide in depleted natural gas fields in the region⁵⁵. This approach could turn the Danube region in an European excellence pole in the CCS sector.

Romania's energy strategy also includes the construction of two additional reactors at the Cernavodă nuclear power plant. The construction of the two additional 700 MW reactors would double the generation capacity of the power plant. The project is supported by the Romanian authorities and has created interest among foreign investors. Although the initial plan was to connect the two new reactors to the national grid in 2015, a more realistic deadline would be 2018⁵⁶. In order to speed up the development of this project, it must be added on the priority project list for the Danube region. On the other hand, Romania and Bulgaria could initiate a bilateral or regional cooperation in the nuclear energy sector, taking into account that Bulgaria's nuclear energy sector is concentrated in the Danube region as well and has caused conflicts with Romania in the past – pollution issues at the Kozlodui nuclear power plant – and that Bulgaria plans a new nuclear power plant on the Danube in the Belene area – or, alternatively, to

⁵⁴ Various scenarios for the domestic electricity production and consumption have been prepared and although those published after the start of the economic recession are somehow more pessimistic, all the scenarios present a growth of the domestic consumption and of the exports – and thus of the electricity production. To give some examples, we mention the forecast in the national Energy Strategy (p 18) or the one published in the Provisional Document (in conformity with Art 4(3) of Directive 2009/28/CE) pp 5-7

⁵⁵ One such project was initiated by Termoelectrica in cooperation with Statskraft, the Norwegian national power generation company, focusing on capturing the carbon dioxide emitted by the Işalnița TPP, its transportation through a transmission pipeline and storage in depleted natural gas fields in the Craiova region

⁵⁶ * * *, *Transcrierea interviului acordat de ministrul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, Adrian Videanu pentru publicația Focus energetic din data de 20 iulie 2010*, published by the Ministry of Economy, Trade and Business Environment on 26 July 2010, p. 1

build additional reactors at the Kozlodui power plant⁵⁷. A bilateral cooperation initiative in this sector would contribute to better relations between the two countries and could lead, in the long run, through working with other countries in the region that have a nuclear energy sector, to the creation of a regional excellence centre for nuclear energy. Finally, Romania must prepare a long term strategy for the supply of nuclear fuel for the country's nuclear plant(s), taking into account that the known domestic uranium reserves are limited⁵⁸.

With regards to increasing the electricity and thermal energy production from renewable sources, the priorities for the Danube region have been discussed in the previous section.

We propose the following high-priority projects:

- Accelerated development of the additional reactors at the Cernavodă nuclear power plant (2014-2020);
- Launch a nuclear energy cooperation initiative between Romania and Bulgaria focused on the Danube region that could later include other countries in the region (2011-2013);
- Prepare a long term national strategy for the supply of nuclear fuel for the existing and planned nuclear reactors (2011-2013);
- Retrofit existing TPPs to use natural gas as a fuel (2014-2020);
- Launch in cooperation with foreign partners pilot projects for the capture, transportation and storage of the carbon dioxide emitted by the TPPs in the Danube region (2011-2013).

5. Increase the external connectivity of the Romanian energy transportation networks and create regional energy transit corridors

As we have discussed in a previous section, the energy transportation infrastructure is critical for guaranteeing the access to energy, for creating alternatives in the case of temporary or permanent denied access to certain import sources and for creating regional energy transportation corridors towards the European markets. All energy transportation projects should be assessed and included in the ***Action Plan for the integration of the energy transport infrastructure in the Danube region*** proposed in a previous section and that will be part of the *Danube – European energy Corridor* initiative proposed above within the *Danube Cooperation Process* framework. The EU is already

⁵⁷ In April 2010, the Serbian government announced their interest in participating to the Belene (Bulgaria) nuclear power plant project on the Danube

⁵⁸ In this context, the previously quoted study *Re-industrialization of Romania: Policies and Strategies* proposes several guidelines to be followed for ensuring the long-term supply of nuclear fuel

supporting politically and financially some of the regional energy transportation projects – such as the Romania-Bulgaria natural gas interconnection pipeline (Giurgiu-Ruse) or the Nabucco gas transmission pipeline project. Beside these projects, Romania has defined in the strategic planning documents of the national transmission system operators for electricity (Transelectrica⁵⁹) and natural gas (Transgaz⁶⁰) the main short, medium and long term objectives. The list of projects that are relevant for the Danube region include the Romania-Serbia natural gas interconnection pipeline, as well as electricity interconnection power lines between Romania and Serbia, Bulgaria, Moldova and Ukraine and the installation of a submarine power cable under the Black Sea towards Turkey. Another priority is the strengthening of the power transmission grid in the Danube region, especially in Dobrogea, for the future connection to the national grid of the new wind farms to be built over the next 3-5 years.

Moreover, although the oil and product transportation network is not for the time being a priority for the EU Directorate-General for Energy, the EU supports some regional projects in this sector. Among these projects is the Pan-European Oil Pipeline (Constanța-Trieste), which seems to be stalled and that could be re-launched together with the other participating countries⁶¹. In order to have alternative options to the regional natural gas pipeline projects such as Nabucco, Romania has to prepare a feasibility study for the construction of the liquefied or compressed natural gas terminal on the Black Sea coast that would allow natural gas imports from the Caspian Sea region without the need of installing an offshore pipeline under the Black Sea. The natural gas storage is another strategic element of the EU energy agenda. Romania has defined its priorities in this area focusing on increasing the storage capacity of the existing storage facilities and on building new storage facilities. Increasing the storage capacity of the Ghercești storage facility is one of the projects with relevance for the Danube region.

We propose the following high-priority projects:

- Construction of the Romania-Bulgaria natural gas interconnector at Giurgiu-Ruse and the construction of a new natural gas import entry point at Negru-Vodă (2011-2013).
- Construction of the Romania-Serbia natural gas interconnector (2014-2020)

⁵⁹ * * *, *Planul de perspectivă al RET - Perioada 2008-2012 și orientativ 2017*, published by Transelectrica S.A. in August 2009

⁶⁰ * * *, *Strategia de interconectare a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale cu sistemele de transport gaze naturale din țările vecine*, published by S.N.T.G.N. Transgaz S.A. in 2007

⁶¹ The PEOP project is mentioned as an energy priority by the national contribution documents submitted to the European Commission by Romania, Serbia and Slovenia

- Prepare, in cooperation with interested exporting partners, a feasibility study for importing and/or transiting natural gas through a liquefied or compressed natural gas (LNG/CNG) terminal on the Romanian Black Sea coast (2011-2013).
- Increase the storage capacity of the Ghercești natural gas storage facility (2011-2013).
- Build the Romanian segment of the Nabucco natural gas pipeline project (if the project proceeds) (2014-2020)
- Install new power line connections between Romania and Serbia, Bulgaria, Moldova and Ukraine (2014-2020).
- Install the power export submarine cable from Romania to Turkey (2014-2020).
- Increase the capacity of the national power grid in Dobrogea for the future connection of the wind farms from that region (2011-2013).
- Re-launch and build the Pan-European Oil Pipeline (Constanța-Trieste) project (2011-2013).

6. Rehabilitate and expand the electricity, thermal energy and natural gas distribution networks in the Danube region

The distribution infrastructure of the Danube region, especially the thermal energy and natural gas ones, must be rehabilitated and expanded to cover areas that currently have no access to these utilities. As the existing district heating networks represent, according to Romania's national *Energy Strategy for 2007-2020*⁶², the most important opportunity for improving energy efficiency at national level and taking into account that most of the countries that participate to the new EU Strategy for the Danube Region are facing similar challenges, Romania should propose the creation of a working group within the framework of the *Danube Cooperation Process* that would focus on this topic and that would prepare an ***Action Plan for the rehabilitation, modernization and development of the district heating networks in the Danube region***. This would create a regional cooperation framework that would encourage the transfer of innovative technologies and would facilitate the identification of the priority projects.

Moreover, in the context of the finalization in the near future of the new interconnections between the natural gas transmission systems of Romania and of the neighbouring countries and the potential implementation of regional natural gas pipeline projects, such as Nabucco, the natural gas distribution network of the

⁶² * * *, *Hotărârea Guvernului Nr 1069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, published by the Romanian Government in Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781/19 November 2007, p. 7

Danube region can be expanded with the investment support of the main regional natural gas distributors, especially in Southern Dobrogea, in Giurgiu and Teleorman counties, as well as in the proximity of the future route of the Nabucco pipeline in Dolj, Mehedinți and Caraș-Severin counties.

We propose the following high-priority projects:

- Create a working group at the *Danube Cooperation Process* that would propose an ***Action Plan for the rehabilitation, modernization and development of the district heating networks in the Danube region*** (2011-2013)
- Develop the natural gas distribution network in the Danube region, both in urban and rural areas (2014-2020)

7. Improve energy efficiency in the Romanian Danube region

Improving energy efficiency is one of the EU priorities for the energy sector, considered as having the same importance as the reduction of the carbon dioxide emissions and promoting the use of renewable energy resources. Romania's national energy strategy notes that all the sectors can save energy by improving their energy efficiency – industry, transportation, households and the service sector. Energy efficiency in industry can be improved by rehabilitating and modernizing the power and thermal energy generation plants and the transportation and distribution infrastructure discussed above or by removing the subsidised natural gas prices for the industrial users with energy-intensive processes. In the transportation sector, energy efficiency can be improved by encouraging the river and railway transportation for both freight and passengers, by developing the regional and urban public transportation systems, by renewing the car and truck fleets, and by introducing new transportation technologies, such as electric vehicles. Households and the service sector can improve energy efficiency by rehabilitating the thermal insulation of the buildings and using high-performance insulation materials, by using smart grids in parallel with time-of-use pricing, promoting energy-efficient appliances and introducing more efficient ways of using the agricultural and wood biomass for heating and cooking (through high-efficiency ovens, mini biomass power and thermal energy plants, development of district heating and natural gas distribution networks in rural areas, etc.).

We do not list any project in this section as some of the projects mentioned in the previous sections are also targeting energy efficiency.

8. *Eliminate energy poverty in the Romanian Danube region*

As shown in Table 4, energy poverty is not endemic to Romania, as it is present in most of the EU Member States from the Danube region. Moreover, the data available for the other Danube region countries that are not EU Member States, although fragmentary, show that energy poverty has an even larger impact in these countries.

Table 4. Energy Poverty* in the Danube Region Countries

Country/Year	2005	2006	2007	2008
European Union (EU27)	-	-	10	10
Bulgaria	-	-	35	38
Czech Republic	9	8	5	5
Hungary	16	14	11	9
Romania	-	-	32	24
Slovenia	2	2	3	4
Slovakia	13	19	4	5

* Energy poverty is measured in the table by the percentage of the total number of households that cannot afford to adequately heat their homes – Source: 20 Years Later – Energy Reforms in Eastern Europe and Lessons for Other Developing Countries

In this context, as the causes of this phenomenon are common among the former Communist countries in the Danube region, we believe that a **Strategy** and an **Action Plan for the elimination of energy poverty in the Danube region** should be developed within the framework of the *Danube - European Energy Corridor* initiative previously discussed. These instruments would focus on coordinating and integrating the actions of the Danube region countries in order to eliminate this phenomenon that has negative impacts on the entire region. Moreover, these documents would create guidelines for exchanging best practices and for obtaining political and financial support from the EU.

We propose the following high-priority project:

- Development and implementation of a **Strategy** and of an **Action Plan for the elimination of energy poverty in the Danube region** within the framework of the *Danube - European Energy Corridor* initiative (2011-2013)

6.4. Environment protection

We are supporting the action plan prepared for Pillar 2 of the Strategy – environment protection and risk management - by the Romanian Environment and Forestry Ministry as follows⁶³:

Main improvement areas

Irrational development has led to a deterioration of the environment and to an increase of the extreme weather damage risks. In this context, floods - such as the ones in June-July 2010 – and drought remain a significant challenge despite the recent progress in preventing and managing these risks.

On the other hand, there are risks induced by the cross-border pollution on the protected species and natural areas. The environment protection risks also include some of the riverbed changes and other hydrotechnical works in the Danube region as well as the increased risk of water pollution due to economic activities such as river transportation of chemical products, hazardous and dangerous materials, as well as nuclear materials.

The environment infrastructure of the region is in a precarious state and has to be rehabilitated in order to ensure compliance to the European standards. In this category can be included the lack of sewage collection and treatment infrastructure in the urban centres and the limited waste collection and disposal capacity along the Danube. In order to reach compliance with the European regulations regarding the environment protection infrastructure, significant funds must be invested and the personnel managing these projects must be adequately trained.

We can also add the insufficient public awareness regarding environment protection, as well as the uneven social and economic development among the Danube region communities.

Specific objectives

- Sustainable economic development for increased quality of life
This objective can be achieved by protecting, preserving and developing the nature/environment patrimony of the region and by promoting the environment policy through development of the management and control system for environment risks (including the management of the negative impacts of the natural disasters on the environment), the general improvement of the environment by reducing and eliminating the

⁶³ Apud Alina Pitulice and Mihaela Zăvoianu, *Fișa de informare nr. 44 - Strategia UE pentru regiunea Dunării*, 2 February 2010

pollution, preserving and protecting biodiversity, maintaining and expanding the forested areas, as well as the green and park areas in urban centres;

- Modern environment protection infrastructure for all communities (potable water distribution and sewage collection and treatment networks, waste management);
- Nitrate pollution from agricultural sources – a risk that has to be eliminated;
- Cleaner water, without toxic products;
- Integrated waste management – commitment and awareness.

All projects that will be implemented in the Danube region must use green knowledge intelligent systems based on the latest science and technology developments that take environment protection into account at the design stage of the systems.

Creating new opportunities for sustainable economic development and a better quality of life can be realized through the development of the nature/environment patrimony and the promotion of the EU environment policy, as well as the improvement of the monitoring and control system for environment risks (including the elimination of the negative impacts of natural disasters on the environment, maintaining and expanding the wetland and forested areas, as well as the green and park areas in urban centres). The results of the environment monitoring process will allow the adoption of effective measures for the protection and preservation of biodiversity and of the water quality.

Other priorities are related to: the development and expansion of the utility infrastructure (potable water distribution, sewage, natural gas distribution networks); sewage treatment for all the communities with more than 2,000 inhabitants; reduction of the pollution with nitrates from agricultural sources for all the designated vulnerable areas in Romania; elimination of hazardous materials discharges in the rivers and lakes; closure of the non-compliant household waste disposal sites and the construction of ecological disposal sites for all the communities; soil erosion reduction and coastal erosion reduction for the Southern part of the Romanian Black Sea Coast. Finally, protection and preservation measures have to be adopted for the parks included in the Natura 2000 network, including the Danube Delta Biosphere Reserve.

Proposed actions

1. Preserve and protect the protected natural areas in the Danube region, primarily the Danube Delta

In the downstream part of the Danube most of the natural aquatic and wetland ecosystems have remained intact. As these areas have a significant ecological value, they have to be preserved, while other former natural ecosystems in the Danube floodplain have to be rehabilitated.

A preliminary assessment done for the launch of the Lower Danube Green Corridor initiative – that includes parts of Romania, Bulgaria, Moldova and Ukraine, as well as the feasibility study for the economic and ecological rehabilitation of the Danube floodplain have identified these areas that have to be protected. This objective complements what has already been done on both shores of the Romanian-Bulgarian sector, as well as in the Danube Delta.

The Danube Delta Biosphere Reserve (DDBR) covers an area of 580,000 ha and includes unique phisycal-geographical units, both from the morphological and genetical points of view. In DDBR have been counted 1,642 plant species and 3,768 animal species – including 1,530 insect species, 70 snail species, 133 fish species, 16 reptile species, 7 amphibian species, 325 bird species and 44 mammal species.

DDBR has triple international protection status:

- Biosphere Reserve, designated by UNESCO as part of the *Man and Biosphere* program (1990),
- Wetland Area of International Significance, designated by the Ramsar Convention Secretariat (September 1991),
- World Heritage Site, recognized by UNESCO (December 1991).

As a recognition of the universal value of DDBR and of the effectiveness of the territorial management plan implemented here, DDBR was awarded in 2000 and 2005 by the European Council the European Diploma for Protected Areas, as well as two EUROSITE prizes: in 1995 for the ecological rehabilitation of the Babina and Cernovca polders, and in 2001 for public awareness projects.

Starting in 2007, on the DDBR territory have been designated community significant sites, according to the Directive for Habitats, and bird special protection sites, according to the Directive for Birds, a significant contribution to the development of the European ecological network Natura 2000 in Romania.

2. Develop the environment and bio-system protection monitoring systems

Romania has signed the Protocol of the Convention on cross-border long distance air pollution that refers to the acidification, eutrophication and the

tropospheric ozone level, adopted in 1999 at Gothenburg and ratified by Law 271/2003. As signing party of the Protocol and as a EU Member State, Romania has the obligation to communicate data and information regarding the deposits and air concentrations of the air pollutants regulated by the Protocol, as well as data and information regarding the concentrations and critical levels at national level for the environment elements. The critical levels and concentrations are defined as the highest level of deposit that, based on current knowledge, is supposed not to have any adverse impact on a certain ecosystem. The projects that might be proposed will contribute to gather the data that can be used in the decision-making process by local and national authorities, through measures focused on reducing the quantity of pollutants, as a consequence of documented and coherent decisions that reflect the reality and that will have a positive impact on the soil, water, and vegetation quality.

In order to have a good monitoring system for the hydrotechnical works, an integrating system would be required to integrate all the information gathered by other systems (the SIMIN meteorological system, the DESWAT hydrological system, etc.) and to add elements regarding the utilization of the hydrotechnical works (including the safety of the hydrotechnical works). Based on the information provided by this system, documented decisions can be made for the integrated water management so that effective results are maximized with minimal resource usage. The results of the activities based on this system will have a regional impact that will be reflected in the cross-border regions as well.

3. Improve the Danube water's quality by developing modern sewage treatment and waste disposal systems, as well as by other measures for achieving the environment objectives relevant for the water resources

The biggest challenges in the Danube region are the nutrient pollution, the organic and chemical hazardous substance pollution, as well as the hydro-morphological changes. All these problems lead to a low water quality, to a reduced aquatic biodiversity and to water eutrophication. This contributes in turn to an increase of the water treatment costs for different applications (including the production of potable water), to public health issues, as in the case of underground aquifers polluted with high levels of nutrients, and to the reduction of natural resources (such as the Danube sturgeon stock).

The urgency of this measure derives from the need of reducing the deterioration of the aquatic and marine environments and the implementation of the European Directives for water, waste management and marine environment protection. These measures have to focus the sustainable economic development of the region and the impact of the climate changes on the Danube region.

Moreover, the existence of the Danube Delta is another reason for intensifying the protection measures and the rehabilitation of the waters flowing into the Danube.

Pollution reduction and the Danube water quality improvement are the main objectives of the Convention for the protection of the Danube river against pollution. Taking into account that the area and population of Romania represent about one quarter of the total Danube region, the impact of any activities in Romania, especially wastewater discharges, is very significant. This impact is visible not only in the quality of the Danube water, but also in the quality of the marine environment in the Black Sea.

Moreover, investments in the treatment of the urban and industrial wastewater in Romania have a significant positive impact on the water quality of the neighbouring countries that share rivers or river basins with Romania, such as Hungary, Serbia, Ukraine and Moldova.

Besides improving the urban sewage collection and treatment infrastructure, attention must also be paid to the reduction of nutrient discharges. The required investments and actions will have an impact on all the water areas – rivers, lakes, underground aquifers and coastal waters.

At the same time, waste management is another issue that has an impact on the quality of the environment. The underdeveloped waste management at national level represents a potential risk, as waste can be washed away during floods (in the case on non-compliant waste disposal sites located on river banks).

The objective of developing an integrated national waste management system is to protect the environment and to be compliant with the Accession Treaty of Romania to the EU.

It must be noted that an improvement of the water quality in the Danube will have a positive impact on the water quality in the Black Sea, these actions having, once again, a cross-border regional impact. We believe that this type of investments will contribute to the implementation of the Water Framework Directive, of the Framework Directive Strategy for the marine environment and of the Directive concerning waste.

4. *Develop, together with Bulgaria, procedures and joint action plans for rapid intervention in case of industrial pollution accidents, as well as the required intervention equipment and materials: spill-sorb, floating barriers, rapid intervention boat for installing the floating barriers*

The joint Romanian-Bulgarian sector of the Danube is a very vulnerable one in case of accidental industrial pollution, especially oil product pollution from vessels.

The oil products have a major impact on the water quality, forcing the shutdown of the water outtakes for human consumption, destroying the aquatic

fauna and flora, destroying the bird habitats and creating long-term negative impacts for the river shores. Moreover, the spill wave, unless eliminated, can reach the Danube Delta, where the negative environment consequences are even larger, with potential impact of the Chilia river branch in Ukrainian territory.

Taking into account that, due to the dominant currents in this sector of the Danube, the spill can move from one shore to the other quickly, the two countries have to develop joint rapid intervention procedures and action plans, as well as build up the equipment and materials required for this type of operations.

5. Develop the prevention and management systems for fires and other emergencies in the Danube Delta Biosphere Reserve

The Danube Delta belongs to the universal patrimony as it hosts a large number of endemic species and is an important bird migration stopover. The specific wetland vegetation covers thousands of hectares, but it is vulnerable to fires. A potential fire in the Danube Delta, supported by unfavourable winds, can lead to a major natural disaster with impact on the area's communities as well.

The rapid intervention capacity is underdeveloped in the Danube Delta for other natural and industrial disaster risks (floods, accidental pollution, human accidents or epidemics). This situation is reflected in the long reaction time required before authorities are able to intervene in the area.

Taking into account the impossibility of developing a road network in the Danube Delta and the long reaction time in the case of a major fire, we consider that the prevention, management and intervention systems for fire and other natural and industrial disasters has to be improved in the Danube Delta area through the development of the specific infrastructure that can be used to intervene faster in any emergency situations.

6. Create and develop in the Danube Delta a training centre for professionals and specialists in various fields from the EU countries, whose cooperation in research and field activities is critical for better protection and risk prevention in the Danube Delta or other similar, but smaller areas

7. Develop the eco-tourism

The development of eco-tourism in Romania, especially in the Danube floodplain region, is both an opportunity and a priority. The opportunity is created by the many existing pristine natural areas (such as Danube Delta), as well as other future natural areas developed through re-naturalization and ecological rehabilitation. As these natural areas are relatively vulnerable and need as much

protection as possible, only an eco-tourism that does not have a negative impact on them should be promoted. Moreover, the promotion of eco-tourism will create revenue streams, both for the protected area management teams and for the local communities. Therefore, the eco-tourism has to be correlated with the rural tourism.

At the same time, the eco-tourism promotion has to be integrated with the ecological and economic reshaping of the Danube floodplain region and the improvement of the navigation conditions on the Lower Danube. In this sense, the rehabilitated natural areas can be included in various tourist tours in the region that would present both the natural areas and cultural heritage of the region. Moreover, these areas can be included in the future long distance biking paths that will be developed along the Lower Danube.

We believe that the implementation of these actions will lead to the development of the region, will create a demand for river cruises and other types of environment-friendly tourism activities (biking), will raise public awareness with regards to the need of protecting bio-diversity and will support a better protected area management. These actions can also be implemented on a regional level, including either the Carpathian countries, the Danube countries or the Lower Danube countries. In conclusion, the promotion of eco-tourism will contribute to the sustainable development of the region.

In order to get the planned results, infrastructure projects (river ports, roads) have to be coordinated with tourism services projects (hotels, catering), territory development projects, and projects for the development of traditional economic sectors (fishing, fish farming). Moreover, the logistic systems of the protected areas has to be developed to facilitate tourist visits and information.

8. Improve the forecasting, prevention and intervention capabilities in case of floods, drought or pollution accidents and create an early warning system for cross-border accidents

Romania, like the other countries in the Danube region, is periodically facing dangerous weather events, such as droughts, floods or pollution accidents caused by the various human activities in the region. The sustainable development of the Danube region cannot be achieved without reducing the risks generated by these events or, when they happen, without minimizing their impact. Moreover, the climate change debate puts more pressure with regards to extreme weather, requiring an integrated regional approach. These activities should be based on the projects implemented or under implementation within the framework of the International Convention for the Protection of the Danube River (ICPDR) or at national level.

In this sense, a priority action should be to improve the weather and hydrological forecasts, as well as pollutant movement forecasts. This would include both the modernization of the existing systems, data mining and modelling, forecast dissemination and the development of regional connections.

Moreover, based in the projects implemented under ICPDR, the intervention capabilities have to be improved, as well as the regional cooperation and mutual assistance procedures that would efficiently use the existing resources.

9. Develop and diversify the renewable energy resources (hydro, wind, solar, biomass)

The development of the renewable energy -sources is a priority for Romania and the Danube region, both with regards to the GHG emissions and to the promotion of alternative energy sources that can reduce the use of fossil fuels. The region's renewable energy potential that can be technically and economically developed should also take into account the environment protection.

The selected projects will combine the renewable energy sources (hydro, wind, solar, biomass) with the traditional primary energy sources in order to ensure the safe functioning of the national grid.

As some of the renewable energy sources depend on natural variables (wind, cloud coverage), these projects should be coordinated with the projects promoted in the energy connectivity pillar of the new Strategy and discussed in the energy section above.

10. Protect the groundwater against pollution

Underground aquifers are a strategic source of water that can be used when the surface water inflow is reduced or disappears, but they are very vulnerable to pollution. Once polluted, the groundwater is difficult to clean and most of the times the cleaning operations are not feasible for economic reasons.

Moreover, the groundwater, due to the natural water cycle, can influence the quality of the surface water, especially the quality of water in rivers and lakes. For a clear assessment of these challenges, comprehensive quantitative and qualitative knowledge of the underground aquifers, including the trends manifested during the last 20-30 years, is required. In this context, the groundwater monitoring systems have to be improved, mainly through deep drilling and better water quality analysis capabilities.

The Danube region has several significant cross-border underground aquifers that require cross-border cooperation in order to minimize the pollution risks. Cooperation is even more important with regards to the maximum usage and replenishment levels of these aquifers.

The implementation of projects focused on the protection of groundwater improves the water supply security in the region, as well as the environment quality and creates conditions for sustainable development in the region.

The activities linked to this topic will lead to the implementation of the Directive 2006/118/CE of the European Parliament and of the Council regarding the protection of groundwater against pollution and deterioration.

11. Include flood risks into territory development planning

The reduction of flood risks and of their impact is one of the main objectives of the water resource integrated management system. In order to achieve this objective, the infrastructure is developed (structural measures) together with measures that reduce the flooding amplitude (forestation) or reduce the damages, especially through a balanced territory development. In this context, including the flood risks into territory development planning is one of the most effective measures that can avoid significant damage and human life losses.

The various authorities need to cooperate and have comprehensive knowledge of the flood-prone areas in order to achieve this objective. As most flooding events happen at river basin level, better regional and bilateral cooperation among the Danube region countries is required. In this context risk maps can be developed at river basin and sub-basin levels.

From Romania's perspective, the implementation of these projects will lead to a more active cooperation with ICPDR and the neighbouring countries (Hungary, Serbia, Moldova and Ukraine). In principle, these projects fall under the implementation of the Directive 2007/60/CE of the European Parliament and of the Council from 23 October 2007 regarding the assessment and management of the flood risks.

12. Ecological and economic re-shaping of the Danube floodplain

Over the last century, 53 perimeters with a total area of 430,000 ha have been dammed with 1,200 km of dams and walls in the Romanian sector of the Danube floodplain. This high-level of damming activity has negatively impacted the local hydro-geomorphological system and the local and regional topoclimates. This situation is further worsened currently by the global climate changes, with more often hydro- and meteorological extremes, and the obstruction of the Danube flow causing problems during high-water periods. The natural fish spawning areas have been severely reduced. The nutrient retention capacity has also been reduced, and the Danube waters, laden with nitrates and phosphorus, pollutants coming from the upstream countries, are impacted by the eutrophication phenomenon that leads to negative consequences on the outtakes for potable

water and to changes in the biological elements of the Danube. The water eutrophication in the Danube contributes to the eutrophication of the coastal waters in the Black Sea. We highlight in this context that eutrophication has been reduced as a result of the implementation of the Water Framework Directive by the EU Member States and of the measures taken by ICPDR.

During the spring of 2006 Romania has confronted the worst floods ever recorded on the river, while in July 2010 the highest water debit ever on the Danube was recorded (in the Galați area), these events having significant negative impacts on the river communities. As most of the dams built in the past for intensive agriculture purposes, as well as most of the irrigation and drainage systems are not in use anymore, it is questionable if the current agricultural production in these areas justifies maintaining the current dam systems with all their negative consequences previously discussed.

As we can expect more floods on the Danube in the future, at least as bad as those in the spring of 2006 and in the summer of 2010, we need a strategic approach for the flood risk management in the Romanian Danube region. It is critical to develop a comprehensive assessment of the available options for the rehabilitation of the original wetland areas in the Danube floodplain instead of turning to the traditional approach of re-building the dams and the communities damaged by the floods.

A comprehensive assessment of the ecological and economic re-shaping of the Danube floodplain is a necessary instrument for the strategic coordination of the projects focused on flood prevention and defense in the Romanian Danube region, as well as for selecting any future measures targeting the economic development of the region.

This priority action will support the implementation of the relevant European Directives (the Water Framework Directive, The Directive for Habitats, the Directive 2007/60/CE of the European Parliament and of the Council from 23 October 2007 regarding the assessment and management of the flood risks).

6.5. Business environment

The involvement of local companies in the implementation of projects linked to the EU Strategy for the Danube Region is critical. The region has a significant potential for supporting the small and medium-sized enterprises (SMEs) in various sectors relevant to the sustainable development of the Danube region. An important task is to create a favorable framework for attracting new investments in the region and strengthening of the existing investment projects through the development of utility networks and business services, through simplified,

transparent and accelerated administrative procedures, and increased productivity through the use of innovative equipment and services.

The region needs a flexible labor market, in which the labor offer is constantly adjusting to the needs of the employers through the promotion of an entrepreneurship culture, of the information society and services, in the context of an accelerated international and European economic integration.

SMEs need support: for increasing their productivity and reducing their energy consumption; to invest in innovative technologies that protect natural resources and in recycling technologies; to create, develop and modernize the regional business incubator and business centre infrastructure (industrial zones for SMEs and relocation of the SMEs to these zones); to develop, promote and internationalize their economic activities; to create branded products and to comply to international quality standards; to acquire modern equipment and technologies for production and services activities, including Internet access.

The implementation of the EU legislation, the increased standardization in the commercial and business education, public-private partnership (PPPs) are some of the critical elements needed for a significant economic development in the Romanian Danube region.

In the same context, the EU Strategy for the Danube Region must be harmonized with the national fishery strategies of the countries in the region. Romania's national fisheries strategy was prepared in compliance with the Council Regulation (EC) 1198/2006 of 27 July 2006 on the European Fisheries Fund and has contributed to the implementation of the European Common Fisheries Policy. The national fisheries strategy is also in conformity with the National Strategic Reference Framework 2007-2013.

The various EU financial instruments have to be coordinated, complementary and avoid overlapping in order to maintain the coherence and effectiveness of the financial instrument management. The objectives of the National Strategic Plan for Fisheries are compliant to all the EU regulations until 2013, being included in the rural development policy, the environment policy and the cohesion policy.

6.6. Education and research

It is widely recognized that education is a strategic element for sustainable development through its critical contribution to the development of the human capital. Education must be seen as a wide and comprehensive concept that addresses interconnected topics, such as environment, economic development and social cohesion. The wide range of topics linked to sustainable development in the Danube region requires an inter- and trans-functional approach, with integrated

and complementary education solutions that take into account at the same time the local, regional and national specificity, as well as the global context.

The education and research field is currently governed by the Government Program 2009-2012, the National Reform Program, the strategic planning documents of the Ministry of Education, Research, Youth and Sports (MERYS), the annual measures proposed in the *State of the national education system* assessment, as well as by the country's commitments towards the EU for the education sector. The priorities for the education sector of the Romanian Danube region are similar to the entire country's education priorities: development of a stable, equitable, effective and relevant education system; turn early education into a public good; de-centralize the pre-university education system and increase the autonomy of the schools; introduce an education curriculum based on competences; promote a financial compensation system for educators that is based on performance and in conformity with their social status; implement a legislative system that supports the modernization, stability and predictability of the education system, as well as equal access to education for everybody; guarantee the quality and encourage excellence in the university, graduate and post-graduate systems, both public and private; promote continuing education that leads to new professional qualifications and competences, to extended specialization and professional improvement.

In this context, we believe that the strategies and programs focused on the early development of the child have to address the child's multiple needs taking into account her/his health, nutrition, early education, psycho-social stimulation and, at the same time, strengthen the role of the child's environment. The following topics have to be addressed: the targeted level of knowledge, the competences and professionalism of the professionals in the various sectors (health, education and social protection); the structures and institutions that already have a set of objectives and could oppose attempts to change these objectives, as well as potential administrative conflicts that create difficulties for inter-sector cooperation. The final objective of the child's early development programs is to have a convergent approach that will meet the child's and the family's multiple needs by maximizing the use of the existing resources. However, as an intermediate step, it could be useful to develop sector strategies for education, health and social protection with the long term objective of reaching an inter-sector convergence.

As a first step, early education institutions have to be created (one for approximately 5,000 inhabitants) on the medium and long term (2014-2020), with well-defined education standards and criteria and professional educators. In Romania there are currently two categories of early education and care: kindergartens with infant daycare, for children between 0 and 6 years of age and

daycare centres for young children between 0 and 3 years of age. The Ministry (MERYs) has to provide on the short term (2011-2013) clear guidelines to these institutions with regards to the curriculum, and performance assessment criteria for both public and private institutions.

Early education institutions need professionally-trained educators and administrative personnel. The Ministry (MERYs) must provide specialized professional training to all the personnel by creating training institutions, as well as developing the education program, especially for personnel working with children under 3 years of age. A dedicated training curriculum has to be developed and implemented on the short term (2011-2013) in order to improve the professional knowledge level of the personnel in these institutions with regards to minorities and gender. Multidisciplinary teams are required in maternity wards and the early education institutions in order to provide equal access to education, to support and to create opportunities for children with special needs.

As transportation to and from the early education center is an important factor in the attendance and participation of children in rural areas to pre-school education programs, as a short term action (2011-2013) all the children that are more than 1 km from the kindergarten or school should be provided with transportation. Educators and administrative personnel must be provided over the short, medium and long term, with cultural training to change the attitudes towards Roma and other minorities. The training curriculum should include subjects such as social inclusion and cultural empathy. The cooperation and communication between parents, educators and community members can be improved through the medium and long term development of dedicated programs, such as school mediator training.

Direct financial support has to be granted to children from disadvantaged segments of the population in order to improve their access to education. The development and revision of the early education curriculum (0-6 years) can be realized through: the revision of the existing pre-school education curriculum and the creation of a curriculum for children under 3 years of age that is conformed with their social-emotional and physical health; constant updating and monitoring of the curriculum for children under 3 years of age and continuity between it and the curriculum dedicated to children between 3 and 6/7 years; development of a best practices guide for early education.

The programs for parent education must be strengthened and the involvement of fathers in the early education of their children must increase through: development and implementation of training programs for parents, including training for increasing the involvement of fathers. Moreover, the training must ensure that parents become aware of the social, psychological and gender aspects

of their children's education; support materials for the Parents Resource Centers in as many communities as possible; extension of the National Parent Education Program "This is the way to educate"; promote a one-year optional course "Education of the future parents" for students in grades IX-XII.

The early education system must be provided an adequate level of professional staff through: providing professional staff for institutions that educate children between 0 and 3 years of age; creation at each university/education training institution of a department (or of a specialized team within the existing educator training department) for the professional training in early education; providing basic training for professional development to all the educators working in the early education system; development of an information system for the educators that will update them on the national education policy changes and the international issues in early education of the children; development of a dedicated training for educators to help them address the social-emotional development and gender issues during the early education. We believe that gender equality can be ensured through: raising gender awareness among educators and administrative personnel; revising the curriculum to ensure that all content that can lead to gender discrimination or prejudice is removed; maintaining separate databases for boys and girls applications, graduation levels and their performance.

The mental health issues of children under the age of 6 from vulnerable groups have to be identified right away and measures be taken to prevent and treat them: perform scanning/investigative sessions for all the children in early education institutions; include all the children at risk in the early intervention programs; recommend counselling programs to monitor the child's evolution or a treatment for children that have early warning signs or symptoms of mental illness or atypical development problems such as autism, ADHD, etc.

The Romanian Danube region needs alternative community-based options for improving the early education services. In rural and isolated areas, alternative community/family based early education solutions have to be developed and implemented. These solutions must be initiated and supported by the local authorities (for example, a family can take care of the children of 5 other families). Adequate education training must be provided to the people that are going to educate the children in this type of institutions. Special week-end education programs can be created for children that cannot attend early education centres during the week; a curriculum and education materials for such programs must be developed. Other important measures for a successful implementation of such alternative programs are: create community playgrounds for children under the age of 6 (a supervising adult can be designated by the community to monitor the children); create a program called "Moms inform moms" to facilitate the information exchange regarding the early education of the children; and create

instruments for monitor and assess the performance and quality of these alternative early education systems. In isolated areas where health and education services are not available, multifunctional centres for children can be created. These centers would function as Centers for Early Child Development in the rural areas and, at the same time, could offer education training to the parents and other community members. However, the activity of these institutions must be closely monitored using a pre-defined set of criteria to ensure adequate educational and health standards.

The existing legislation in this sector states that the local authorities decide the amount of the subsidy for education institutions. Due to the limited financial means at local level, it is however clear that the local authorities cannot cover all the financing needs of pre-school and school institutions. Moreover, many local authorities cannot expand the existing education programs because the funds transferred to them are only ensure the basic maintenance of the programs. As a consequence, the communities have to try innovative approaches to raise additional funding that will complement the funding allocated to the pre-school institutions from the local budgets. In some cases this could be difficult, especially in a region with dominant rural economy, where the local community revenues and local tax income might be too low to support additional funding for education institutions. Moreover, communities can try to identify potential donors for financing specific projects in the education sector, such as personnel training, building rehabilitation, education material purchasing, support for programs dedicated to children with special needs, etc. However, as the revenues of the local authorities are gradually raising, they should take over an increasing part of the education financing needs.

Other objectives include: development of programs for stimulating quality and excellence at all education levels in both the public and private education institutions; promotion of the adult continuing education for obtaining new profesional competences and accreditations and increasing specialization and professional improvement. Chapter 11 of the National Reform Plan 2007-2010 states that the employment rate at national level has to be improved through the development of individual abilities, education at all levels and an improved labour market, the adoption of a strategy for the development of the education infrastructure, affirmative action (positive discrimination) measures for disadvantaged population segments to improve their access to education.

The development of the education sector in the Romanian Danube region must also improve the education infrastructure: improved quality of education services; development of continuing education for adults; development of school networks; development of partnerships involving education institutions and companies, universities and the public administration; support for the research and

development activity. We believe that a strong sign of support for achieving the discussed priority projects in the education and research sector of the Danube region would be the allocation for the counties along the Danube of funds from the national budget and other sources - more than 1% of the GDP - to finance the university-level education system, as well as measures to increase funding from additional tax revenues, and through the development of a national student loan system. Another measure needed for a more efficient use of the financial resources is to strengthen the entrepreneurial culture.

An important topic is the promotion of the environment education projects, as well as other initiatives in this field co-financed from domestic and European sources and increasing cross-border cooperation. Distance learning is a modern European education concept that is perfectly integrated with the knowledge-based society that the EU wants to gradually build.

The development of the Danube region has to be based on new and innovative technologies. Therefore, the research activity could be an important contributor to the revitalization of the Danube region. In this context, we have to maximize the use of the framework created by EU Framework Program 7 (FP 7). Medium and long term (2014-2020) new R&D networks must be developed to work on the implementation of efficient knowledge-based systems that ensure the protection of the environment. Preliminary statistics and recent studies show that in the financial austerity context caused by the global economic recession, the reduction of the public funds allocated to the R&D sector during the last several years has created distortions in the implementation of R&D projects and programs and has swiftly halted all the advances previously recorded in the development of the system and the improvement of the research performance. With regards to innovation, the economic recession has shown that the local companies have limited themselves to buying new equipment and technologies, without creating and developing their own R&D departments. The lack of predictability in the financing of R&D programs and projects can lead to the de-stabilization and even dismantling of the public R&D sector, as well as to the reduction of the private R&D investments, with negative impact on the competitiveness of the companies in the Danube region.

Taking into account all these issues, there is an urgent need to stimulate the R&D and innovation activities in the private sector, especially by coordinating the R&D and innovation policies, by using targeted industrial, fiscal, financial, and competition policy stimulation instruments, such as developing the advanced technology public purchasing programs, especially in the strategic sectors (energy, health, transportation, defense, major research projects).

6.7. Culture

The Danube river is a catalyst for regional creativity and inter-cultural dialogue. Culture and national heritage protection could thus become a significant cooperation area, facilitating exchange and partnership initiatives. Several projects that have been launched recently and focusing on the local heritage are the basis for the following proposals for enhancing the cultural dialogue in the Danube region.

The urgent integration of the cultural dimension to the other policies focused on the sustainable development of the Danube region is required. The existing cultural heritage must be used to improve the general quality of life in the entire Danube region.

Medium and long term (2014-2020), the priorities in this sector should be: the development of cooperation networks (knowledge exchanges, common databases); preservation, protection, restauration and promotion of the cultural and historical heritage of the urban centres, especially their old urban cores; increased cooperation in contemporary artistic creation (visual arts, music, theater, contemporary dance, movies, written culture); development of the cultural, sports and leisure infrastructure; development, marking of tourist paths/cultural itineraries to include restored landmarks; rehabilitation of the urban environment, preservation of the cultural and architectural resources of the region, including those in urban and suburban areas; and promotion of the urban centres through local, national and international cultural events.

6.8. Tourism

The development of tourism activities, the valorisation of the natural patrimony and of the cultural-historical heritage through the upgrading and expansion of the specific infrastructure and promotion campaigns is a constant priority in the Romanian Danube region.

The EU Strategy for the Danube Region is aiming to increase the attractivity of the region by encouraging economic development and job creation through the valorisation of the cultural heritage and of the natural patrimony, as well as by improving the quality of the leisure and tourism infrastructure. Some of the identified priorities are:

- Restore and modernize the local tourism assets that could increase the attractivity of the Danube counties;
- Develop the tourism infrastructure on the Danube and in the Danube counties in general;

- Negotiate with new tour-operators the introduction of Danube Delta cruises and discussing with the existing ones other cruise stopovers along the Romanian shore of the Danube by diversifying the tourism offer;
- Assess the opportunity and feasibility of introducing regular passenger routes on the Danube with stopovers in Danube ports; this would allow tourists to visit the most interesting sectors of the Danube.

Romania can also develop in cooperation with other countries in the region, especially with Bulgaria, joint projects for the valorisation of the alternative tourism potential, within the framework of the cross-border cooperation programs.

6.9. Rural development

During the 20th century, the expansion of the hydro-technical structures along the Danube was linked to the economic development of the region or was focused on protecting communities in flood-prone areas. The flood-protected areas were extended and under the protection of the dams a stable agriculture was created, as well as other production infrastructure, agricultural infrastructure and housing.

As years went by and especially during the last several years there were noted changes in the profile of some dams (and of their ground foundation), and some dam sections have been weakened by erosion, which could lead to their failure and the flooding of the areas left unprotected.

However, the policy of damming the Danube floodplain in order to reduce the flood risks and gain arable land has led to a dramatic decline of the fish stocks. The damming has also reduced the volume of sediments carried by the Danube into the Black Sea, thus changing the Danube Delta landscape and increasing the shore erosion risk.

The sustainable use of the aquatic resources through sustainable fishing practices is a prerequisite for improving the quality of life in the fishing communities along the Danube, preserving the fish stocks and allowing them to recover, specializing the professional fishing labour force and creating alternative job opportunities.

Other priority actions for the new strategy are: to support the sustainable development of the fishing communities and to improve their general quality of life, to create alternative revenue opportunities for the fishing communities, to develop the specific infrastructure, to provide professional training for fishers and modern fishing equipment, and to support the launch of regional partnerships.

6.10. Public security

The EU enlargement to the East and the access of non-EU countries to the Danube maritime sector increase the security risks for the EU borders in the region. The new strategy must take this into account and include projects such as:

- Replace the current border control system on the Danube river, based on arrival port controls, with a new system with pre-defined entry/exit border points at the borders of the Schengen area;
- Strengthen cooperation with other law enforcement institutions and local authorities from the Danube region countries;
- Acquire fixed and mobile detection equipment, high-performance communications equipment, as well as effective naval mobility equipment;
- Protect the Danube eco-systems by implementing an effective fish and game poaching prevention system, protect the forested areas, and prevent voluntary or accidental pollution;
- Ensure the freight transportation security, as well as the security of the freight handling and storage in river ports;
- Acquire and rehabilitate the pontoons.

7. A proposed approach to structural funds

A report prepared in cooperation with the Romanian Public Finances Ministry (PFM) in the beginning of 2010 shows that the main challenges met during the launch of the operational programs and later, during the implementation of the EU-financed projects, are linked to difficulties in preparing the portfolio and the launch of project requests for proposals (RFQs), delays in project assessment and selection, legislative barriers, especially budget barriers, institutional problems, and to the difficulties of funding beneficiaries in starting the implementation of the projects, especially the major projects. PFM admits the limited capacity of the public authorities (both central and local) to identify, prioritize and prepare the investment projects. This factor had a negative impact on the development of project portfolios that allow quick access to funding immediately after the approval and start of the programs and induced a general low quality of the projects.

At the end of July 2010, several experts have blamed the Romanian authorities for the failure in attracting and using EU funding⁶⁴. In disagreement with these foreign experts, the Romanian authorities are still positive. The good news for 2010, according to them, is that the value of the projects with signed funding contracts (until the end of June 2010) represents over 90% of the EU funds allocated to the country for the period 2007-2009 – approximately 36.1 billion RON. The project contracting rate has grown by 17% during the previous six months. The bad news is that the EU payments, the effective spending rate of the EU funds has progressed much slower – only 3% growth, the funding absorption rate reaching just 15.49% (during 2007-2009)⁶⁵.

Monitoring carefully the absorption of the EU funding, the European Commission has presented on 30 April 2010 a plan for streamlining the participating procedures for the EU-funded research projects. The general objective of the plan is to make the participation to these projects more transparent and attractive for the best experts and researchers, as well as for the innovative companies from Europe and elsewhere. We must encourage more participation of the SMEs to the EU-funded projects. The revision of the financial

⁶⁴Andreas Treichl, the president of the Austrian Erste Group, has dubbed the failure of the Romanian authorities to attract EU funding as „dramatic and shameful”; similar comments have been noted for the chief of the IMF delegation for Romania, Jeffrey Franks

⁶⁵ * * *, *Ce s-a mai întâmplat cu fondurile UE în ultima jumătate de an: decalaj mare între ritmul contractării proiectelor (bun) și cel al plăților către beneficiari (foarte slab)*, pe site-ul www.EurActiv.ro, 21 July 2010

regulations supports the streamlining of the national and European project financing through concrete legislative proposals. We need simplified rules in order to encourage potential beneficiaries of EU funds to participate, such as the SMEs and the NGOs. By simplifying these rules, the EU budget will better serve the EU citizens and companies.

The first part of the Commission's strategy for streamlining the EU funding access procedures is by improving the current legislative and regulation framework, a process that has already started. The process includes, for example, higher performance IT systems, a more coherent use of the rules, especially of the audit rules, as well as the improvement of the structure and contents of the requests for project proposals to which the research organizations have to reply to get access to financing.

The second part includes the revision of the existing financial rules to allow further simplification of the process and maintaining at the same time an effective level of control, for example by expanding the use of the "average expense method" that avoids an extremely detailed accounting of the project expenses. Moreover, the Commission wants to authorize the use for the purpose of requesting EU financing of the same accounting methods that are used by the Member States for the national financing of research projects.

The third type of changes – relevant for the programs proposed through the EU Strategy for the Danube Region – refers to "payment based on results", which means that beneficiaries are paid upfront certain amounts to complete specific research or science activities and then they have to prove that they have used the financing effectively with the results of these activities rather than reporting individual expenses.

Romania has to use the its knowledge cumulated through the use of pre-accession and accession funds to get financing linked to the EU Strategy for the Danube Region, but has to focus at the same time on projects that are really important. The objectives of the EU Strategy for the Danube Region cannot be separated from those of the Europe 2020 program. We believe that the number of priority projects proposed under the new Strategy has to be limited and any subsequent changes and resource re-allocations should be avoided. If the number of proposed projects is too large, the implementation focus will be weakened and the EU-funds absorption rate will continue to be low.

Such a project, called *Complex hydro-technical works for the Romanian Danube* – was proposed by Univ. Prof. Aurelian Dan Blidaru, Ph. D., starting from the following rationale: the Romanian sector of the Danube is the longest sector of the North Sea (Rotterdam)-Black Sea (Constanța) trans-European river navigation axis. On a small segment of the Romanian sector, on the Old Danube between Călărași and Cernavodă, navigation is hindered, especially because of the

very low draft during the drought years, when the water depth on this segment is not higher than 1.5 m and the rock outcrops threaten navigation, while the sea-river vessels coming upstream from the Danube-Black Sea Canal have a 6.5 m draft.

Therefore, the plan proposes a dam with locks and a hydropower plant on the Măcin branch of the Danube, upstream from Ghecet, where the two branches of the Danube come together, in order to raise the depth on the Old Danube to 8-8.5 m, correlated with the 7.5 m depth on the Danube-Black Sea Canal. As a consequence, the floods defenses dams of the Brăilei Big Island, an area with intensive agriculture on approximately 70,000 ha and of the Borcea de Jos Island, with approximately 22,000 ha under cultivation, have to be consolidated and raised to the hydropower plant dam's height. The plan also includes a dam with locks at Hirșova, in order to block the inflow of the future dam lake into the Borcea branch of the Danube.

The objectives of this project would be: improving the navigation conditions on the Călărași – Cernavodă – Black Sea sector; ensure the required cooling water debit for the nuclear power plant in Cernavodă; ensure a constant debit at the irrigation outtake points; protect the existing agricultural polders and the communities and along the Danube against floods; develop the fishing sector, re-forestation activities and protect the Danube floodplain environment, as well as the tourism in the area. At present, there is a lively debate between the supporters of the re-naturalization of the Danube floodplain and those that would like to continue the damming approach of the last decades, in order to improve the navigation conditions on the Danube and develop the economy of the riparian areas.

Downstream from the Porțile de Fier II (PF II) hydropower plant there is a joint Bulgarian-Romanian project for a hydro-technical node with a dam, two navigation locks and two hydropower plants in the Turnu Măgurele – Nicopol area. The Bulgarian party is now proactively seeking EU financing for developing this project. However, the Romanian party has invested a lot after 1990 in the development of the Izbiceni HPP on the Olt river, so that the Hydropower Projects and Studies Institute has proposed the location of the potential HPP on the Danube to be moved upstream from the Olt river's mouth, in the Islaz area, where the major Danube riverbed is more narrow and more favorable for building a transversal dam with the dam lake going upstream to PF II. The revised project would create an artificial lake up to PF II and this will require either to consolidate and raise the existing dams protecting the Danube floodplain from floods upstream from the Olt river's mouth or the flooding of that part of the Danube floodplain by the future dam lake, with financial compensation paid for

the current dams' investment and for losing more than 60,000 ha of irrigated arable land.

The EU Strategy for the Danube Region needs political will in order to be implemented and the required funds must be allocated and disbursed, otherwise the Strategy will remain just an exercise on paper. Moreover, the participating countries have to act convinced that they cannot implement the Strategy without involving all the main social partners: government (through specialized ministries and agencies), trade unions, and employers' associations. The Strategy will be officially launched during the Hungarian presidency of the EU during the first half of 2011.

In this context, here are three proposals that we would like to submit to the Romanian and EU authorities:

- **One third (33%) of the structural funds approved for the Danube region countries must be used for projects contributing to the sustainable development of the Danube region;**
- **Develop a concrete Action Plan for the Danube region countries, with deadlines and institutional responsibilities linked to the implementation of the programs and projects proposed by the Danube region countries;**
- **Prepare a comparative assessment of the implementation of the EU Strategies for the Danube Region and EU Strategy for the Baltic Sea Region.**

8. Conclusions

The first step towards the development of the EU Strategy for the Danube region was the political consensus reached by the EU Member States at the European Council meeting on 18-19 June 2009. On this occasion the European Commission was requested to develop an *EU Strategy for the Danube Region* by the end of 2010.

During the development, adoption and implementation stages of the EU Strategy for the Danube Region, the main objective of Romania is to remain one of the main promoters of the Strategy initiative and to have included as many national priority projects as possible in the Action Plan that will accompany the Strategy. This objective has led to an active involvement of the Romanian government in the development of the new Strategy and the preparation of several national contribution documents based on an active inter-institutional dialogue.

With this objective in mind the Inter-ministry Working Group was created in 2008. The Working Group was coordinated by the Foreign Affairs Ministry and included representatives, at director/general director level, of the following institutions: Transportation and Infrastructure Ministry, Regional Development and Tourism Ministry, Department for European Affairs, Environment and Forestry Ministry, Economy, Trade and Business Environment Ministry, Public Finances Ministry, Agriculture and Rural Development Ministry, Administration and Internal Affairs Ministry, Culture and National Patrimony Ministry, Ministry of Education, Research, Youth and Sports.

The inter-ministry dialogue was initiated for defining the sectors of interest and identifying the priority cooperation areas for the future Strategy. The Working Group has contributed to the harmonization of the Romanian stakeholders, the preparation of a calendar of national and international events and the launch of a public awareness campaign at national level. Moreover, it has focused on coordinating the ongoing programs and projects from the Danube region, financed from various national and external sources, with the new proposed projects, identified during the development of the new Strategy. The Working Group finalized and submitted in March and May 2010 the first and the second Romanian national contribution to the EU Strategy for the Danube Region.

An important dimension of the future Romanian contribution to the implementation of the Strategy is the position of the local and county authorities, which have received information regarding this new opportunity through the decentralized departments in the various ministries. Another important element of

the Romanian contribution is the participation of civil society organizations to the public consultation process. Many of the Danube counties are among the least economically developed in Romania and, therefore, the involvement of the local authorities from this region can contribute to improving the competitiveness of the region and the social-economic revival of the communities with significant development potential.

In October 2009 was nominated the national coordinator who represents Romania at national and international level during the development of the Strategy. He is supported by a Technical Secretariat at the Foreign Affairs Ministry that includes ministry experts from different departments that are linked to the EU Strategy for the Danube Region.

Romania considers that all the four proposed pillars of the Strategy are equally important. Therefore, the proposed objectives and priority projects must rely on innovative technologies that will ensure that the Strategy is sustainable, must focus on the environment and be based on innovation. With regards to the involvement of the Danube region countries that are not EU Member States, this can be done through the revival of the *Danube Cooperation Process*, launched in 2002.

The EU Strategy for the Danube Region must address the challenges faced by the Danube: social and economic development gaps among the various areas in the region; growth of the river transportation; climate change; cultural diversity; environment and bio-diversity issues. In this context, the EU Strategy for the Danube Region represents a platform for dialogue among countries and an instrument to create value on the long run at local, national and regional levels. The Strategy must be realistic, based on new technologies, on innovation and investment. It must lead in the end to a better quality of life for all citizens from the Danube region.

The Romanian priorities linked to the new Strategy must be built around the four equally important pillars – connectivity, environment protection, social-economic development and better local governance systems. The Strategy must use new technologies, so that the Danube becomes a modern river corridor with knowledge-based systems built on the latest science discoveries and that are capable of effectively protecting the region's eco-systems and environment. The value added by the Strategy consists of strengthening the intra-regional, cross-border and transnational cooperation, as well as creating synergies among the isolated projects and initiatives that have already been launched in the Danube region. The EU Strategy for the Danube Region represents an opportunity for sustainable and balanced territory development.

Concrete measures are required for maximizing the use of the human and material resources of the macro-regions, identified through programs and projects

proposed in the framework of integrated development strategies, with the participation of all the stakeholder categories and through an effective assessment, implementation and monitoring of the proposed actions: prosperity, security, a clean environment, economic development, social cohesion, information access or R&D partnerships.

The connectivity and economic development objectives can be achieved only by having a vision based on new technologies that will create a “green”, effective and sustainable strategy. The region needs investments and a rehabilitated transportation infrastructure, as well as effective solutions for the environment problems. The arable land in the Danube region is a common good that could be better valorised, through agricultural research, crop diversification and implementation of innovative technologies. The use of new, innovative approaches based on scientific research will create more jobs than using the traditional gradual improvement approach. The implementation of the projects proposed by the Strategy will lead to a revival of some economic sectors and significant job creation in sectors such as environment protection, eco-system protection, reforestation, etc.

In conclusion, the successful implementation of the EU Strategy for the Danube Region will lead to the development of a sustainable, stable and competitive macro-economic system, to the strengthening of the institutional capacity and the development of the human resources, and to a sustainable use of the natural resources and of the new technologies – all of them pre-requisites for supporting the sustainable development and growth in the Danube region.

SELECTIVE BIBLIOGRAPHY

- * * *, 2009, 3 Feb. *General List No. 132 – Case Concerning the Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania vs. Ukraine) – Judgment*, International Court of Justice, the Hague, 2009

- * * *, *Anuarul Statistic al României 2008*, published by the Institutul Național de Statistică (INSEE) at <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2008.ro.do>

- Ardeleanu, Viorel, national coordinator for the EU Strategy for the Danube Region, *Declarație la Conferința de presă din 15 ianuarie 2010*, at www.MAE.ro, downloaded on 22 May 2010

- * * *, *Avizul Comitetului Regiunilor nr. 149 din data de 07 octombrie 2009: „O strategie a UE pentru regiunea Dunării”*, at

http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifier=cd%5crelex-iv%5cdossiers%5crelex-iv-025%5ccdr149-2009_fin_ac.doc&language=RO

- Boc, Emil, *Alocuțiune la Sesiunea plenară a Conferinței Danube Stakeholders*, Guvernul României, Biroul de presă, 25 February 2010

- * * *, *Bulgarian Contribution towards the Development of the EU Strategy for the Danube Region, First Draft*, 22 February 2010

- * * *, *Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013*, published in April 2006

- * * *, *Comunicat de presă nr. 1776/1.07.2010*, Agenția Națională pentru Resurse Minerale, at www.namr.ro, downloaded on 2 July 2010

- * * *, *Concluziile Consiliului European din perioada 18-19 iunie 2009 nr. 11225/2/09*, at http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/RO/ec/108629.pdf;

- * * *, *Declarație de principii*, Ministerul Afacerilor Externe, at www.MAE.ro, downloaded on 22 July 2010

- Dobrescu, Emilian M., *Integrarea economică*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, București, Editura All Beck, 2001, subcap. 9.1. De la Confederația Dunăreană la Comunitatea Mării Negre, pp. 108-114;

- Dobrescu, Emilian M. (primul coordonator), *Fondurile structurale. Cunoaștere și implementare de către toți cei interesați*, ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Co-edție Sigma-Eurolobby, 2009

- Dobrescu, Emilian M., *Strategia privind Regiunea Dunării, operațională din 2011*, in *Financiarul*, 12 Febraury 2010

- * * *, *Document de fundamentare pentru stabilirea la nivel național a valorilor de referință ale obiectivelor Strategiei Europa 2020, Domeniul educație*, Ministerul educației, cercetării, tineretului și sportului, Direcția generală afaceri europene și secretariatul Bologna, 2009

- * * *, *Documentul provizional (în conformitate cu articolul 4(3) al Directivei 2009/28/CE*, published by the Directoratul-General for Energy and Transport (DG TREN), March 2010

- * * *, *EU Energy in Figures 2010*, published by Directorate-General for Energy and Transport (DG TREN), February 2010

- * * *, *European Ten Year Network Development Plan – 2010-2019: Attachment A: Capacity Development, Supply and Demand Scenarios by Country*, Ref. 09ENTSOG-02, published by European Network of Transmission System Operators – ENTSOG, 2009

- * * *, *EU Strategy for the Danube Region (EUSDR) Austrian thematic contributions ("2nd non-paper")*, Austrian Federal Ministry for European and International Affairs, published on 30 April 2010

- * * *, *EU Strategy for the Danube Region – First Contribution by Slovenia*, published on 24 February 2010

- * * *, *First National Contribution of Romania to the Development of the European Union Strategy for the Danube Region*, published in May 2010

- * * *, *Hotărârea Guvernului Nr 1069/2007 privind aprobarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020*, published by the Romanian Government in *Monitorul Oficial al României, Partea I*, Nr. 781/19.XI.2007

- * * *, *Master Plan Biomasă pentru România*, published by Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri on 20 July 2010

- * * *, *Memorandum of Understanding on the Baltic Energy Market Interconnection Plan*, signed on 17 June 2009

- Murgeanu, Bogdan, *Strategia UE a Dunării – o nouă provocare în contextul coeziunii teritoriale din spațiul est-european*, speech at the conference with the same title, Bucharest, 20 January 2010

- Nicolescu, Agnes, *Proiectul de Studii de Strategie și Politici (Strategy and Policy Studies) SPOS 2010*, in Newsletter IER, anul II, nr. 17, May 2010, p. 3

- * * *, *Numărul total de șomeri înregistrați și rata șomajului pe țară și pe județe la data de 30.06.2010*, published by Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) on 7 July 2010

- * * *, *Parlamentul European, Propunere comună de rezoluție referitoare la o strategie europeană privind regiunea Dunării*

- * * *, *Participation of the Government of the Republic of Serbia in the Development of an Overall European Union Strategy for the Danube Region, Non-Paper, Unofficial Version*, published on 28 January 2010

- Pitulice, Alina și Zăvoianu, Mihaela, *Fișa de informare nr. 44 - Strategia UE pentru regiunea Dunării*, 2 February 2010

- * * *, *Planul de perspectivă al RET - Perioada 2008-2012 și orientativ 2017*, Transelectrica S.A., August 2009

- * * *, *Planul Național Strategic pentru Pescuit 2007-2013*, Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, 2010

- * * *, *Planul Strategic 2009-2013*, Unitatea de Politici Publice, Ministerul Educației, Cercetării și Inovării

- Popovici, Vlad, *Black Sea region stands at energy crossroads*, in Oil and Gas Journal, 7 December 2009

- Popovici, Vlad, *New EU countries plan pipeline expansions*, published in Oil and Gas Journal, 5 April 2010

- Popovici, Vlad; Zgreabă, Irina, *20 Years Later – Energy Reforms in Eastern Europe and Lessons for Other Developing Countries*, paper presented at the 33rd IAEE (International Association for Energy Economics) International Conference, Rio de Janeiro, 9 June 2010

- * * *, *Prima contribuție Națională la elaborarea Strategiei Uniunii Europene pentru regiunea Dunării*, Ministerul Afacerilor Externe al României, May 2010

- * * *, *Programul Național de Reforme 2007 – 2010*, published by the Romanian Government, 2007

- * * *, *Rețeaua electrică de transport* on Transelectrica SA website: <http://www.transelectrica.ro/gestionare.php>

- * * *, *Rezoluția Parlamentului European din data de 21 ianuarie 2010 referitoare la Strategia europeană pentru regiunea Dunării* – Rezoluția PE nr. P7_TA (2010) 0008, at

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2010-0008&language=RO&ring=P7-RC-2010-0031>

- * * *, *Situația statistică a șomajului înregistrat la 30 iunie 2010*, published by Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) on 26 July 2010

- * * *, *Strategia de interconectare a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale cu sistemele de transport gaze naturale din țările vecine*, S.N.T.G.N. Transgaz S.A., 2007

- * * *, *Strategia națională în domeniul eficienței energetice* prepared by the Romanian Government (Ministry of Economy and Trade) and published in 2003

- * * *, *Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României - orizonturi 2013-2020-2030*

- * * *, *Strategia UE pentru regiunea Dunării*, punctul de vedere al Ministerului Mediului și Pădurilor, June 2010

- * * *, *Strategia UE pentru regiunea Dunării. A doua contribuție națională*, draft, Ministerul Afacerilor Externe al României, May 2010

- * * *, *Strategia UE în regiunea Dunării. Document de consultare publică*, Ministerul Afacerilor Externe, at www.MAE.ro, downloaded on 22 July 2010

- * * *, *Strategia UE pentru regiunea Dunării. Poziția oficială a României*, Ministerul Afacerilor Externe, at www.MAE.ro, downloaded on 22 July 2010

- * * *, *Strategie privind educația timpurie (ca parte a Strategiei convergente privind dezvoltarea timpurie a copilului)*, Ministerul educației, cercetării, tineretului și sportului, 2009

- * * *, *Strategia „Educație și Cercetare pentru Societatea Cunoașterii”*

- * * *, *Strategiile de dezvoltare a României promovate prin Planul Național de Dezvoltare 2007-2013*

- * * *, *Studiu privind evaluarea potențialului energetic actual al surselor regenerabile de energie în România (solar, vânt, biomasă, microhidro, geotermie), identificarea celor mai bune locații pentru dezvoltarea investițiilor în producerea de energie electrică neconvențională*, published by the Ministry of Economy, Trade and Business Environment, 2006

- Șișești, G. Ionescu, *Lunca Dunărei și punerea ei în valoare*, M.O., Imprimeria Centrală, Bucharest, 1933

- * * *, *Transcrierea interviului acordat de ministrul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, Adriean Videanu pentru publicația Focus energetic din data de 20 iulie 2010*, published by Direcția Purtător de Cuvânt și Relații Publice al Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri on 26 July 2010

- Voinea, Liviu; Albu, Lucian Liviu; Busuioc, Andrada; Zgreabăn, Irina; Voicu-Dorobanțu, Roxana; Popovici, Vlad, *Reindustrializarea României: politici și strategii*, study ordered by the Ministry of Economy, Trade and Business Environment and published in Bucharest, June 2010